

ICF

Mezinárodní
klasifikace
funkčních
schopností,
disability
a zdraví

World Health
Organization

WHO Library Cataloguing-in-Publication Data

International Classification of Functioning, Disability and Health : ICF

1. Human development, 2. Body constitution, 3. Health status, 4. Disability evaluation, 5. Socioeconomic factors, 6. Causality, 7. Classification, 8. Manuals
ISBN 92 4 154542 9

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví : MKF

1. Vývoj člověka, 2. Stavba těla, 3. Zdravotní stav, 4. Hodnocení disability, 5. Socioekonomické faktory, 6. Kauzalita, 7. Klasifikace, 8. Příručky

České vydání © Národní rada osob se zdravotním postižením ČR

- za odborné spolupráce Ministerstva zdravotnictví ČR
- za odborné spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Překladařel: prof. MUDr. Jan Pfeiffer, DrSc., doc. MUDr. Olga Švestková, Ph.D.

Vyrobilo nakladatelství Grada Publishing, a.s., U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 3305. publikaci.

Publikace Světové zdravotnické organizace WHO mají tiskovou ochranu v souladu s opatřeními Protokolu 2 Universal Copyright Convention. Všechna práva vyhrazena.

První české vydání překladu anglického vydání *International Classification of Functioning, Disability and Health*

© World Health Organization 2001

Překlad byl vytvořen se souhlasem Světové zdravotnické organizace WHO, ředitele zdravotnických informací.

Všechna práva vyhrazena. Pro kopírování nebo překlad publikací Světové zdravotnické organizace (nebo jejich části) je nutno si předem vyžádat její souhlas.

Použité formulace a stanoviska v této publikaci nevyjadřují názory Světové zdravotnické organizace ohledně stavu určité země, území, města nebo oblasti ani jejich orgánů nebo určení jejich hranic.

Uvedení jmen firem nebo výrobků nesmí být chápáno jako jejich schválení nebo doporučení ze strany Světové zdravotnické organizace a upřednostnění před jinými nebo podobnými firmami či výrobky, které nejsou uvedeny. Chyby a opomenutí vyhrazeny.

Světová zdravotnická organizace vynaložila veškeré přiměřené úsilí, aby si ověřila informace uvedené v této publikaci. Distribuce publikovaného materiálu je však bez jakékoli výslovné nebo implicitní záruky. Za výklad a použití publikace odpovídá čtenář. Světová zdravotnická organizace neodpovídá za jakékoliv škody vzniklé v souvislosti s použitím publikace. Názory autora, vydavatele nebo expertní skupiny nemusí vyjadřovat rozhodnutí nebo deklarované zásady Světové zdravotnické organizace.

ISBN 978-80-247-1587-2

Obsah

Předmluva	7
Úvod	13
1 Základy	15
2 Cíle MKF	17
2.1 Aplikace MKF	17
3 Charakteristiky MKF	19
3.1 Univerzálnost vědního záměru MKF	19
3.2 Šíře MKF	19
3.3 Jednotka klasifikace	20
3.4 Uvedení MKF	21
4 Přehled komponent MKF	22
4.1 Tělesné funkce, struktury a poruchy	24
4.2 Aktivity a participace – aktivita snižená (limitovaná) a participace omezená (registrovaná)	26
4.3 Spolupůsobící faktory	28
5 Model funkční schopnosti a disability	30
5.1 Proces výkonnosti a disability	30
5.2 Lékařské a sociální modely	32
6 Použití MKF	33
Jednostupňová klasifikace	39
1 Tělesné funkce	41
2 Tělesné struktury	41
3 Aktivity a participace	42
4 Faktory prostředí	42
Dvoustupňová klasifikace	43
1 Tělesné funkce	45
2 Tělesné struktury	49
3 Aktivity a participace	51
4 Faktory prostředí	55

Podrobná klasifikace s definicemi	57
1 Tělesné funkce	59
2 Tělesné struktury	116
3 Aktivity a participace	134
4 Faktory prostředí	182
Přílohy	218
1 Taxonomická a terminologická východiska	220
2 Směrnice pro kódování MKF	228
3 Seznam možností, jak využít aktivity a participace	243
4 Příklady	247
5 MKF a osoby s disabilitami	251
6 Etické směrnice pro používání MKF	253
7 Přehled procesu revize	255
8 Cesta MKF do budoucnosti	259

Předmluva

Problematika hodnocení, klasifikace funkčních schopností a vyjádření stupně postižení (disability) u osob se zdravotním postižením není jen otázkou odbornou, ale i politickou.

Pojem disability se stává stále důležitějším problémem s rozvojem moderní medicíny, která zvládá překonávat stále častěji klinickou smrt, dokáže léčit i velmi těžké, dříve smrtelné poruchy organismu. V posledních 30 letech nabývá velké závažnosti omezení, které člověk prožívá v souvislosti s poruchami některých funkcí a struktur. Tyto „postižené“ funkce lze kompenzovat funkcemi neporušenými, tedy zdravím a faktory prostředí. Pojem disability se stal na mezinárodní úrovni zastřešujícím výrazem v oblasti funkčních poruch, aktivit a participací. Je také jedním ze základních pilířů Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF) Světové zdravotnické organizace WHO (International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF).

Ukazuje se, že hodnocení disability je různé v jednotlivých státech světa. V listopadu 2007 na konferenci v Miláně v rámci projektu EU MHADIE (Measuring Health and Disability in Europe – MHADIE) se Evropská komise, Rada Evropy, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Cooperation Development – OECD), zástupci Světové zdravotnické organizace, Organizace spojených národů a představitelé dalších evropských organizací občanů s disabilitou dohodli, že ICF (MKF) se bude používat jako základní metodika k hodnocení funkčních schopností osob s disabilitou.

Práva zdravotně postižených se ve stále větší míře stávají součástí legislativy. Dokládá to jak legislativa evropská, tak přijetí Úmluvy OSN o lidských právech zdravotně postižených, na němž se Evropská unie aktivně podílela.

Zvláště významnou se stává otázka zdravotního postižení v souvislosti s tím, že se dožíváme stále vyššího věku, což s sebou nese i rostoucí výskyt zdravotních obtíží ve stáří. Očekává se, že po roce 2020 bude třetina obyvatel Evropy starší 60 let. V určité míře se předpokládá i tzv. komprese morbidity do co možná nejkratší závěrečné fáze života. Zatím se však zdá, že nás ve vyšším věku čeká spíše zvýšená frekvence zdravotních postižení. Přitom cílem musí být maximálně možná, tedy optimální kvalita života jednotlivce, a to i starších osob s disabilitou.

Tento posun se dlouhodobě odráží i v pohledu odborníků, kteří nevnímají člověka s disabilitou jako izolovaného jedince s tou či onou etiologickou diagnózou, ale jako někoho, jehož problémy jsou dány dynamickou interakcí mezi ním a prostředím, v němž žije. Dnes se hovoří ještě o dalším posunu, a to k modelu občanskému. Ten ovšem neznamená zavržení či nahrazení biopsychosociálního modelu, ale jeho rozšíření o důraz na aktivní participaci občanů s disabilitou. Odborníci i široká veřejnost by takovou aktivitu měla podporovat, aby občanům s disabilitou byla zaručena co nej-

vyšší dosažitelná míra autonomie, tedy rozhodování o vlastním osudu, aby se mohli v co nejširší míře zapojit do života společnosti ve smyslu ekonomickém, sociálním i kulturním. Je nezbytné, aby se zdravotně postiženým osobám vytvořily podmínky, vedoucí k jejich co největší samostatnosti. Jde o zvýšení jejich kvality života v nejširším slova smyslu.

Evropská unie i ostatní státy světa potřebují kvalitní, věrohodná a srovnatelná data. Bez nich nelze poznat a posoudit, jak se celková situace osob s disabilitou vyvíjí. Z tohoto hlediska má velký význam MKF, která vytváří koncepční rámec, umožňující další rozvoj v této oblasti. Díky MKF je možné lépe definovat a vyhodnotit pozitivní nebo naopak negativní dopady různých aspektů prostředí na participaci osob s disabilitou – jak toto prostředí zmenšuje důsledky zdravotního postižení (facilitace) anebo jak je naopak umocňuje vytvářením nových překážek. Čím lépe budou tyto údaje hodnotitelné, tím větší může být přínos a rozvoj politiky, od úrovně místní, regionální, národní až po evropské.

Využití MKF v legislativě

V Úmluvě OSN o lidských právech zdravotně postižených se dostává do popředí otázka, zda v ní má být pojem disability vymezen, definován. Některé delegace na jednáních v New Yorku zastávaly názor, že taková definice disability, anebo přinejmenším osoby s disabilitou, je potřebná, ale definice prozatím nebyla schválena.

Úmluva OSN o lidských právech občanů s disabilitou byla podepsána zástupci 82 zemí světa, včetně České republiky, dne 30. 3. 2007. Nyní mají úmluvu jednotlivé státy i ČR ratifikovat.

Článek 26 – Habilitace a rehabilitace (pojem habilitace se vztahuje na děti a dorost)

1. Státy, smluvní strany úmluvy přijmou účinná a vhodná opatření, umožňující osobám s disabilitou získat a udržet si maximální možnou míru nezávislosti, maximální fyzické, duševní, sociální a pracovní schopnosti a možnost se plně začlenit a participovat ve všech oblastech života společnosti. Za tímto účelem budou státy, smluvní strany úmluvy organizovat, posilovat a rozšiřovat habilitační a rehabilitační služby zejména v oblasti zdravotnictví, zaměstnávání, vzdělávání a sociálních služeb, a to takovým způsobem, aby tyto služby a programy:
 - a) začínaly co nejdříve a byly založeny na multidisciplinárním hodnocení individuálních potřeb a stavu jednotlivce;
 - b) podporovaly participaci a začleňování jedince do společnosti a do všech oblastí života společnosti, byly dobrovolné a dostupné pro osoby s disabilitou, tj. co nejlépe jejich bydliště, a to včetně venkovských oblastí.
2. Státy, smluvní strany úmluvy budou podporovat rozvoj počátečního a dalšího vzdělávání odborníků a personálu, který pracuje v habilitačních a rehabilitačních službách.
3. Státy, smluvní strany úmluvy budou podporovat dostupnost, informovanost a užívání kompenzačních pomůcek a technologií, určených pro osoby s disabilitou, neboť s habilitací a rehabilitací souvisejí.

Podle nejnovějších údajů OSN má disabilitu přibližně 10 procent světové populace, tedy asi 650 milionů osob, a jejich počet se neustále zvyšuje. Osoby s disabilitou jsou tak nejpočetnější menšinou ve světě.

Definice disability podle MKF, vztah MKF a disability

V Praze v roce 2006 byl přijat návrh definice disability – čistě podle Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF): „**Disabilita je snížení funkčních schopností na úrovni těla, jedince nebo společnosti, která vzniká, když se občan se svým zdravotním stavem (zdravotní kondicí) setkává s bariérami prostředí.** (Disability is a decrement in functioning at the body, individual or social level that arises when an individual with a health condition encounter barriers in the environment).

Výše uvedená definice vyhovuje jedné ze zásadních norem, přijaté i ČR, tj. „Standardním pravidlům pro vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením, OSN 1993“. Velký filosofický posun spočívá v tom, že **Mezinárodní klasifikace (MKF) neklasifikuje osoby, ale popisuje a klasifikuje situace každého člověka v řadě okolností, vztahujících se ke zdraví.** Zjednodušeně řečeno, každý občan má určitý zdravotní stav, který ho s různými životními situacemi konfrontuje, dostává se tak často do různých znevýhodňujících pozic. Klasifikace tedy nevytváří kategorie „méněcenných“ osob, označených devalorizujícím názvem.

Lidstvo se skládá z několika miliard lidí, kteří mají nejrůznější zdravotní stav, a protože žijeme v kolektivu lidské společnosti, jsou zdravotní stavy (health condition) různě využívané a technicky nebo organizačně řešené.

Přínos Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (ICF):

- ✓ Struktura z důvodu rozdílné politické definice („problém sjednocení hodnocení disability“)
- ✓ Základ pro politickou integraci
- ✓ Základ pro politickou mobilitu
- ✓ Harmonie relevance a koherence
- ✓ Porovnatelná data
- ✓ Hodnotitelná metodika

Domníváme se, že **Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF) se stane operativním a smysluplným nástrojem, použitelným pro evidenci incidence a prevalence disability a na základě toho vznikne vytvoření a dostupnost služeb v oblasti sociální, vzdělávání i zaměstnanosti.** Umožní zavedení jednotného hodnocení zdraví a disability, srovnatelného na národní i mezinárodní úrovni, přehledný a zjednoduší evropský systém sběru dat, týkajících se osob s disabilitou.

Důležitá je i změna základní filosofie člověka s disabilitou. Klasifikace MKF na něj pohlíží z hlediska „zdraví“, ovšem v určitých konkrétních situacích člověk může mít

určité problémy disability, které se podle klasifikace dají přesně procentuálně kvantifikovat a případně odstranit, aby člověk mohl plně využívat své „zbytkové zdraví“. Tento pohled je zřejmý i z termínů, které používáme běžně i v češtině. Mluvíme například o zdravotnictví (ne o nemocnictví), o zdravotnicích (ne o nemocnicích). Například World Health Organization překládáme vlastně také nesprávně. Uvádíme ji jako Světovou zdravotnickou organizaci, ale přesnější překlad by zněl: Světová organizace zdraví.

Využití MKF

MKF lze rovněž použít jako klinický nástroj k potřebám hodnocení, ke sledování léčení ve speciálních podmínkách, k pracovnímu hodnocení, v rehabilitaci při hodnocení funkčních schopností, kapacity i výkonu jednotlivce, při hodnocení výstupů a úspěšnosti rehabilitace, jako je například integrace na trh práce, k měření výstupů kvality života a faktorů prostředí. Dále je vhodná jako statistický nástroj pro shromažďování a zaznamenávání dat (prevalence a incidence disability, ve studiích populace, ve výzkumu nebo managementu informačních systémů), jako nástroj sociální politiky v plánování sociálního zabezpečení, v systému kompenzací, k vytváření a zavádění politiky jako nástroje vzdělávání a vytváření osnov, k podporování uvědomění a vytváření sociálních akcí.

MKF je možné použít v systému ošetrovatelské péče, například k vytvoření standardů a na jejich základě i financování těchto služeb, v oblasti objektivního hodnocení a definice disability, v oblasti objektivizace potřebných technických pomůcek (facilitující faktor), ale i v oblastech mimo zdravotnictví, například v pojišťovnictví, sociálním zabezpečení, v pracovním zařazení, vzdělávání, ekonomice, sociální politice a v celkovém legislativním rozvoji a v modifikaci prostředí.

MKF poskytuje popis situací z pohledu funkčních schopností člověka a jejich omezení a slouží jako rámec pro organizování těchto informací. Strukturalizuje informace ve smysluplné, vzájemně provázané a snadno přístupné formě.

Systém posuzování funkční schopnosti organismu (disability) by bylo potřebné přizpůsobit mezinárodní klasifikaci, a tedy hodnotit funkční schopnost podle principů, běžných ve státech Evropské unie.

Vzhledem k pokroku v medicíně se počet občanů s disabilitou zvyšuje. I velmi těžké případy lze zachránit, ale je nezbytná včasná, individuálně zaměřená rehabilitace multidisciplinárním týmem. Podle Světové zdravotnické organizace existuje v Evropě 9 až 13 % osob s disabilitou. Počet těchto lidí tedy tvoří „velkou minoritu obyvatel“. Není jen etické a morální, ale i ekonomicky výhodné objektivně a co nejdříve zhodnotit funkční schopnosti pacientů po onemocnění, úrazu nebo vrozené vadě a pomocí rehabilitace omezit nebo zmírnit jejich disabilitu. V případech, že přetrvává, je nutné umožnit lidem důstojný život a optimálně je integrovat do společnosti.

Rehabilitace podle MKF zahrnuje tři základní stupně:

1. Funkci a strukturu orgánů.
2. Projekci do úrovně osobnosti. V praxi se používá výraz aktivita (hodnocení kapacity) a jejich limity.
3. Participaci (hodnocení výkonu) a faktory prostředí (facilitující, bariérové). Dostupnost nejrůznějších pomůcek, zákonodárství, legislativa, postoje spoluobčanů apod. Jde vlastně o „disabilitní situace“, pro jejich vyřešení jedinec může využívat svoje „zbytkové zdraví“.

Tato výrazná změna pohledu na rehabilitaci se v ČR zatím v posuzování disability (invalidity) příliš nebere v úvahu. Při hodnocení funkční schopnosti se vychází z etiologie a morfoloickofunkčních změn na úrovni orgánů, ale funkční diagnostika osobnosti je velmi nedokonalá a prakticky se vůbec nediaagnostikuje faktor prostředí. V ČR se vlastně jedná o odškodnění zdravotního postižení a nejde o vyrovnání příležitostí, tedy o stejné (equal) možnosti pro občany zdravé a občany s disabilitou.

Chceme poukázat na výhodnost použití Mezinárodní klasifikace WHO k funkční diagnostice a k hodnocení participace, která je pro rehabilitaci pacientů/rehabilitantů nezbytná. Chceme vyjádřit potřebu sjednotit funkční diagnostiku a hodnocení participace podle mezinárodních norem.

MUDr. Olga Švestková Ph.D.

MIKE

Úvod

1 Základy

Tato publikace obsahuje Mezinárodní klasifikaci funkční schopnosti, disability a zdraví (*International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF*) známou jako MKF.¹ Cílem klasifikace MKF je poskytnout jednotný, standardizovaný jazyk a rámec pro popis zdraví a stavů, které se ke zdraví vztahují. Revidovaná klasifikace definuje složky zdraví a některé stavy, které souvisejí se stavem životní pohody (jako je výchova a práce). Domény MKF mohou být chápány jako *zdravotní domény a ke zdraví se vztahující domény*. Jsou popsány z hlediska těla, individua a společenských perspektiv ve dvou základních seznámech: 1. Tělesné funkce a struktury; 2. Aktivity a participace². Pro klasifikaci MKF systematicky seskupuje různé domény³ pro člověka s danými zdravotními problémy (tj. co člověk s onemocněním nebo postižením dělá nebo může dělat). Funkční schopnost (*functioning*) referuje o všech tělesných funkcích, aktivitách a participaci jakožto zastřešující pojem; podobně disability (*disability*) slouží jako vyjádření pro poruchy, snížení aktivity nebo restrikce participace. MKF také eviduje faktory prostředí, které se účastní na všech těchto konstrukcích. Tímto způsobem umožňuje uživateli zaznamenat určitý užitečný profil funkční schopnosti jedince, zdravotního postižení a zdraví v různých doménách.

MKF patří do „rodiny“ klasifikací vyvinutých Světovou zdravotnickou organizací WHO, určených k aplikaci pro různá zdravotní hlediska. Mezinárodní klasifikace obstarává rámec ke kódování širokého okruhu informací, vztahujících se ke zdraví (tj. diagnózy, funkční schopnosti a disability, důvody ke kontaktu se zdravotními službami) a používá standardní společný jazyk, který umožňuje komunikaci v oblasti zdraví a zdravotní péče po celém světě v různých disciplínách a vědách.

V mezinárodních klasifikacích WHO jsou zdravotní problémy (nemoci, postižení, úrazy atd.) nejprve klasifikovány v MKN-10 (zkratka pro Mezinárodní klasifikaci

¹ Text představuje revizi Mezinárodní klasifikace poruch, disability a handicapů (ICIDH), která byla poprvé publikovaná Světovou zdravotnickou organizací WHO ke zkušebnímu použití v r. 1980. Tato verze byla vyvinuta po systematickém zkoušení a mezinárodních konzultacích v posledních pěti letech a vedení WHO ji chápe jako schválenou pro mezinárodní užívání.

² Tyto pojmy nahrazují dříve používané pojmy „porucha“ (impairment) „disability“ (disability) a „handicap“ a rozsah jejich pojetí obsahuje pozitivní zkušenost. Nové pojmy jsou upřesněny v klasifikaci samé. Je důležité zdůraznit, že tyto pojmy jsou používány ve specifickém významu, který se může lišit od běžného, každodenního používání.

³ „Doména“ je praktické a smysluplné označení, které se vztahuje k fyziologickým funkcím, anatomickým strukturám, úkolům, nebo oblastem života.

nemocí 10. revize)⁴, která poskytuje etiologický rámec. Funkční schopnosti a disability spojené se zdravotními problémy, jsou klasifikovány v MKF. MKN-10 a MKF se tedy navzájem doplňují⁵ a uživatel se vybírá, aby použil těchto dvou členů „rodiny“ mezinárodních klasifikací WHO dohromady. MKN-10 poskytuje „diagnózy“ nemocí, vad nebo jiných zdravotních problémů, a informace je obohacena doplňujícími informacemi z MKF o funkční schopnosti⁶.

Informace o diagnózách a výkonnosti poskytuje širší a smysluplnější obraz o zdraví lidí nebo celé populace a lze ji použít k odůvodnění prováděných záměrů.

„Rodina“ mezinárodních klasifikací WHO poskytuje cenný nástroj k popisování a srovnávání zdraví populace v mezinárodních souvislostech. Informace o mortalitě (poskytovaná prostřednictvím MKN-10) a o zdravotních stavech (poskytovaných prostřednictvím MKF) mohou být kombinovány při uvádění souhrnných ukazatelů zdraví populace, při monitorování zdraví populace a jeho neutrální stanovisko z hlediska etiologie a při posuzování různých případů a pro odhadování, co různé případy obnášejí.

MKF upustila od klasifikace „následek onemocnění“, verze vydané v r. 1980, a používá při klasifikaci pojmu „komponenty zdraví“. „Komponenty zdraví“ identifikují základní složky zdraví, zatímco „následky“ se zaměřují na dopady nemocí nebo jejich zdravotních problémů, které mohou následovat jako výsledek. Takto MKF *zaujímá vzájemné ovlivňování* za použití příslušných vědeckých metod. Podobně se tento přístup také liší při použití pojmu „determinanty zdraví“ nebo „rizikové faktory“. Aby se usnadnilo studium determinant rizikových faktorů, MKF obsahuje seznam faktorů prostředí, které popisují souvislosti, ve kterých člověk žije.

⁴ Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, Desátá revize, svazek 1–3 Ženeva, Světová zdravotnická organizace, 1992–1994.

⁵ Je také důležité rozlišovat přesahování mezi MKN-10 a MKF. Obě ICIDH-2 a MKN-10 začínají tělesnými systémy. Porucha referuje o tělesných strukturách a funkcích, které jsou běžně součástí „procesu nemoci“, a byly proto také použity v MKN. Nicméně MKN užívá poruchy (jako příznaky a symptomy) jako části konstelace, která utváří „nemoc“, nebo je někdy používá jako důvod pro kontakt se zdravotnickými službami, zatímco systém MKF používá poruchy jako problémy tělesných funkcí, spojených se zdravotními problémy.

⁶ Dvě osoby se stejnou nemocí mohou mít rozličný stupeň funkční schopnosti a dvě osoby se stejným stupněm výkonnosti nemusí mít nezbytně stejné zdravotní problémy. Proto připojené použití hodnocení zlepšuje kvalitu dat pro lékařské účely. Použití MKF nemůže běžně překračovat diagnostické procedury. V jiném využití ale může být MKF použito samostatně.

2 Cíle MKF

MKF je víceúčelová klasifikace, určená k tomu, aby sloužila různým disciplínám a různým sektorům. Její specifické cíle mohou být shrnuty následovně:

- Poskytnout vědecké báze k pochopení a studiu zdraví a ke zdraví se vztahujících stavů, východisek a determinant.
- Zavést společný jazyk při popisování zdraví a ke zdraví se vztahujících stavů za účelem zlepšení komunikace mezi různými uživateli, jako jsou pracovníci ve zdravotní péči, vědci, političtí pracovníci a veřejní pracovníci, včetně osob s disabilitami.
- Umožnit srovnání dat mezi zeměmi, disciplínami zdravotní péče, službami a časem.
- Poskytnout systematické kódovací schéma pro systémy zdravotnických informací.

Tyto cíle se vzájemně propojují od té doby, co potřeba a užití MKF vyžaduje vytvoření smysluplného a praktického systému, který může být použit různými uživateli pro zdravotní politiku, kvalitu pojištění a závěrečná hodnocení různých kultur.

2.1 Aplikace MKF

Verze publikace ICIDH z r. 1980 byla používána až dosud k nejrůznějším účelům, například:

- jako statistická pomůcka – při shromažďování a zaznamenávání dat (tj. studie populace a přehledy nebo využívání informačních systémů);
- jako výzkumná pomůcka – při měření výstupů kvality života nebo faktorů prostředí;
- jako klinická pomůcka – pro posudkové potřeby, srovnávání léčebných postupů ve specifických podmínkách, pracovní posuzování, vyhodnocování rehabilitace a závěrečná hodnocení;
- jako pomůcka sociální politiky – při plánování sociálního zabezpečení, kompenzačních systémů a politických záměrů a jejich provádění;
- jako pomůcka při výchově – při vytváření osnov a zvyšování znalostí a podnikání sociálních aktivit.

MKF je hlavně spjata s klasifikací zdraví a zdravotních problémů, ale je také užívána v sektorech, jako je pojišťovnictví, sociální zabezpečení, práce, výchova, ekonomika, sociální politika a ve vývoji celkové legislativy a životního prostředí. Byla přijata jako jedna ze sociálních klasifikací Organizace spojených národů a začleněna jako referenční systém pro *Standardní pravidla pro rovnost příležitostí osob se zdravotním postižením*.⁷

ICIDH-2 poskytuje vhodný nástroj při uplatňování lidských práv a pro vytváření národní legislativy.

MKF je užitečná pro široké spektrum různých aplikací, např. sociálního zabezpečení, vyhodnocování organizace zdravotní péče, populačních přehledů na místních, národních a mezinárodních úrovních. Nabízí koncepční rámec pro informace, které lze aplikovat v oblasti zdraví, včetně prevence, zlepšování zdraví a zlepšování participace odstraňováním nebo alespoň zmírňováním společenských překážek a povzbuzováním při zajišťování sociálních podpor a facilitací. Je také užitečná při studiu systémů zdravotní péče prostřednictvím termínů vyhodnocení a formulování politiky.

⁷ *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. (Standardní pravidla o rovném přístupu osob se zdravotním postižením).* Přijaté generálním shromážděním OSN na 48. zasedání dne 20. prosince 1993 (rezoluce 48/96). New York NY, OSN – oddělení veřejných informací, 1994.

3 Charakteristiky MKF

V klasifikaci musí být jasné, co se klasifikuje: univerzálnost vědního záměru, rozsah, klasifikační jednotky, její organizace a způsob, jak jsou tyto elementy strukturovány v pojmech, které určují své vzájemné vztahy. Následující sekce se snaží vysvětlit tyto základní vlastnosti MKF.

3.1 Univerzálnost vědního záměru MKF

MKF v sobě obsahuje všechny aspekty lidského zdraví a některé (ke zdraví relevantní) složky životní pohody a popisuje je jako *zdravotní domény a ke zdraví se vztahující domény*.⁸ Klasifikace pojímá sice zdraví v širším kontextu, ale nezahrnuje socioekonomické okolnosti, které se ke zdraví přímo nevztahují. Například rasa člověka, pohlaví, náboženství nebo jiné socioekonomické charakteristiky lidí mohou být omezující při provádění různých úkonů v jejich běžném prostředí, ale nejsou to ke zdraví se vztahující omezení, tak jak je klasifikuje MKF.

Bylo by velkým nedorozuměním domnívat se, že v MKF jde pouze o osoby s disabilitami; ve skutečnosti jde o *všechny lidi*. Zdraví a ke zdraví se vztahující stavy, spojené se všemi zdravotními problémy, mohou být popsány při použití MKF. Jinými slovy, MKF má univerzální použití.⁹

3.2 Šíře MKF

MKF poskytuje popis situací z pohledu lidské funkční schopnosti a jejich omezení a slouží jako rámec pro organizování těchto informací. Strukturalizuje informace ve smysluplné, vzájemně provázané a snadno přístupné formě.

MKF organizuje informace ve dvou částech: 1. část pojednává o funkční schopnosti a disabilitě, zatímco 2. část se zabývá spolupůsobícími faktory. Každá část má dvě komponenty:

Komponenty funkční schopnosti a disability

Komponenta těla obsahuje dvě klasifikace, jednu pro funkční schopnost tělesných systémů a jednu pro tělesné struktury. Kapitoly obou klasifikací jsou organizovány podle tělesných systémů.

⁸ Zdravotní domény obsahují např. zrak, sluch, chůzi, učení se či pamatování, zatímco ke zdraví se vztahující domény obsahují např. transport, výuku nebo sociální interakce.

⁹ Bickenbach J.E., Chatterji s, Badley E.M., Ustun T.B. (1999). Models of disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science Medicine*, 48:1173–1187.

Aktivity a participace jsou komponenty, které pokrývají plný rozsah domén, označující aspekty funkční schopnosti a obou pohledů, jak individua, tak i společnosti.

Komponenty spolupůsobících faktorů

Seznam faktorů prostředí je první komponenta spolupůsobících faktorů.

Faktory prostředí mají vliv na všechny složky funkční schopnosti a disabilitu a jsou organizovány od nejbližšího prostředí člověka až po prostředí obecně.

Osobní faktory jsou také komponentou spolupůsobících faktorů, ale nejsou klasifikovány v MKF pro příliš široký rozsah kulturních rozličností s tím spojených.

Komponenty funkční schopnosti a disability v 1. části MKF mohou být vyjádřeny dvojím způsobem. Jednak mohou být použity k určení problémů (tj. porucha, limit aktivity nebo restrikce participace, zahrnuté pod společný pojem *disability*); jednak mohou být použity jako neproblematické (tj. neutrální) aspekty zdraví a ke zdraví se vztahujících stavů, zahrnuté pod společný, zastřešující pojem *funkční schopnost*.

Komponenty funkční schopnost a disability jsou interpretovány pomocí čtyř samostatných, ale vzájemně propojených *konstrukcí*. Účinnost těchto konstrukcí se usku-tečňuje pomocí *kvalifikátorů*. Tělesné funkce a struktury mohou být interpretovány pomocí změn ve fyziologických systémech nebo anatomických strukturách. Pro komponenty aktivity a participace jsou k dispozici dvě konstrukce: *kapacita a výkony*.

Funkční schopnost a disability nějaké osoby jsou chápány jako dynamické interakce¹⁰ mezi zdravotními problémy (nemoci, vady, nehody, úrazy) a spolupůsobícími faktory. Jak je uvedeno výše, spolupůsobící faktory zahrnují jak osobní faktory, tak faktory prostředí. MKF obsahuje srozumitelný seznam faktorů prostředí jako základní komponentu klasifikace. Faktory prostředí vstupují do všech komponent funkční schopnosti a disability. Základní konstrukce faktorů prostředí je buď *facilitující (usnadňující)*, nebo *omezující (bariérová)*, které má vliv na fyzické a sociální prostředí a na společenské postoje.

3.3 Jednotka klasifikace

MKF klasifikuje zdraví a ke zdraví se vztahující stavy. Jednotka klasifikace je tedy *kategorie* uvnitř každé domény zdraví a ke zdraví se vztahujících stavů. Je důležité poznamenat, že v MKF nejsou jednotkou klasifikace osoby, ale jsou zde popisovány situace každé osoby v dané souvislosti zdraví nebo ke zdraví se vztahujících domén. Kromě toho je popis vždy vytvořen v kontextu s prostředím a osobními faktory.

¹⁰ Od uživatele.

3.4 Uvedení MKF

MKF je uvedena ve dvou verzích, aby uspokojila potřeby různých uživatelů.

Plná verze MKF, jak je uvedena v tomto svazku, poskytuje klasifikaci na čtyřech stupních detailů. Tyto čtyři stupně mohou být spojeny do vyššího stupně systému klasifikace, který obsahuje všechny domény na druhém stupni. Dvoustupňový systém je také dostupný jako *krátká verze* MKF.

4 Přehled komponent MKF

DEFINICE¹¹

V souvislosti se zdravím:

Tělesné funkce jsou fyziologické funkce tělesných systémů (včetně funkcí psychických).

Tělesné struktury jsou anatomické části těla jako orgány, končetiny a jejich součásti.

Poruchy jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako je signifikantní odchylka nebo ztráta.

Aktivita je provádění úkolu (úkonu) nebo činu člověkem.

Participace je zapojení do životní situace.

Aktivita a její limity jsou obtíže, které člověk může mít při provádění aktivit.

Participace a její omezení jsou problémy, které člověk může prožívat při zapojení do životních situací.

Faktory prostředí vytvářejí fyzické a sociální faktory a postoje lidí, kde lidé žijí a uskutečňují své životy.

Přehled těchto konceptů je uveden v Tab. 1 a jsou dále vysvětleny v pracovních pojmech v sekci 5.1. Jak uvádějí tabulky:

- MKF má dvě části, každou se dvěma *komponentami*:
 - Část 1: Funkční schopnost a disabilita
 - a) Tělesné funkce a struktury
 - b) Aktivity a participace
 - Část 2: Spolupůsobící faktory
 - a) Faktory prostředí
 - b) Osobní faktory
- Každá komponenta může být vyjádřena z *pozitivního* nebo *negativního* hlediska.
- Každá komponenta se skládá z různých domén a uvnitř každé domény z kategorií, které jsou jednotkami této klasifikace. Zdraví a ke zdraví se vztahující stavy člověka jsou zaznamenány vyčleněním kódu nebo kódů příslušných kategorií a přidáním

¹¹ Viz také Příloha 1: Taxonomická a terminologická východiska.

kvalifikátorů, které jsou numerickými kódy, a upřesňují rozsah nebo velikost výkonu nebo zdravotního postižení v dané kategorii, nebo rozsah příslušného vlivu faktorů prostředí, které je buď facilitující (usnadňující) nebo omezující (bariérové).

Tab.1

	Část 1: Funkční schopnost a disabilita		Část 2: Spolupůsobící faktory	
Komponenty	Tělesné funkce a struktury	Aktivity a participace	Faktory prostředí	Osobní faktory
Domény	Tělesné funkce Tělesné struktury	Oblasti života	Vnější vlivy na funkční schopnosti a disability	Vnitřní vlivy na funkční schopnosti a disabilita
Konstrukce	Změny v tělesných funkcích (fyziologické) Změny v tělesných strukturách (anatomické)	Kapacita Výkony ve standardním prostředí Výkony v běžném prostředí	Facilitující nebo omezující vliv fyzických, sociálních a postojových faktorů v daném prostředí	Význam osobnostních vlastností
Pozitivní hledisko	Funkční a strukturální integrita	Aktivity a participace	Facilitátory	Nelze aplikovat
	Funkční schopnosti			
Negativní hledisko	Porucha	Snížená aktivita Omezená participace	Bariéry/překážky	Nelze aplikovat
	Disabilita			

4.1 Tělesné funkce, struktury a poruchy

Definice: **Tělesné funkce** jsou fyziologické funkce tělesných systémů (včetně funkcí psychických).

Tělesné struktury jsou anatomické části těla jako orgány, končetiny a jejich součásti.

Poruchy jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako je významná odchylka nebo ztráta.

1. Tělesné funkce a tělesné struktury jsou klasifikovány ve dvou samostatných sekcích. Tyto dvě klasifikace jsou uváděny paralelně. Např. tělesné funkce obsahují základní lidské smysly, jako jsou „funkce vidění“, jejichž strukturálním korelátem je „oko a k němu se vztahující struktury“.
2. Tělo znamená lidský organizmus jako celek, včetně mozku a jeho funkcí, tj. myšlení. Mentální (nebo psychické) funkce jsou tedy zařazeny pod funkce těla.
3. Tělesné funkce a struktury jsou klasifikovány podle tělesných systémů; podle toho nejsou tělesné struktury chápány jako orgány.¹²
4. Poruchy struktur mohou být anomálie, defekty, ztráta nebo jiná významná odchylka v tělesných strukturách. Poruchy byly koncipovány v souladu s biologickými vědomostmi na úrovni tkání nebo buněk i na úrovni intracelulární nebo molekulární. Z praktických důvodů však tyto úrovně nebyly zařazeny do uvedeného seznamu.¹³ Klasifikace je však vedena biologickými základy poruch a vytváří tím prostor pro další rozšíření klasifikace na buněčnou nebo molekulární úroveň. Pro uživatele – lékaře je třeba zdůraznit, že poruchy nejsou totéž jako jejich patologický podklad, ale jsou manifestací této patologie.
5. Poruchy představují odchylku od určitých společností obecně přijatých standardů biomedicínských stavů těla a jeho funkcí a definici toho, z čeho se skládají, jsou kvalifikovány hodnocením fyzických a mentálních výkonů vzhledem k těmto standardům.
6. Poruchy mohou být dočasné nebo trvalé; progresivní nebo regresivní nebo statické, občasně nebo nepřetržité. Odchylka od normy dané populace může být malá nebo velká a může se během času měnit. Tyto charakteristiky jsou uvedeny v následujících popisech, hlavně v kódech za použití kvalifikátorů za tečkou.

¹² Ve verzi ICDH z r. 1980 byl orgán uváděn jako první stupeň, ale definice orgánu není příliš jasná. Oko a ucho jsou tradičně chápány jako orgány; je však těžké určit a definovat jejich hranice, a totéž lze říci o končetinách nebo vnitřních orgánech. Proto u orgánu, který vyvolává dojem, že existuje samostatně nebo že jde o jednotku uvnitř těla, MKF nahrazuje tento pojem termínem „tělesná struktura“.

¹³ Tyto poruchy, kódované v plném znění verze MKF, by měly být poznány nebo známy jiným osobám nebo člověku, ke kterému se porucha vztahuje, a to přímým pozorováním nebo tak, že se sám přímo pozoruje.

7. Poruchy nejsou etiologií, která způsobila, že vznikly. Například ztráta zraku nebo končetiny může být způsobena genetickou abnormalitou nebo úrazem. Přítomnost poruchy v sobě nezbytně zahrnuje příčinu; nicméně příčina nemusí být dostačující k vysvětlení výsledné poruchy. Existuje-li tedy porucha, je to dysfunkce v tělesných funkcích nebo strukturách, ale může se vztahovat k různým chorobám, vadám nebo i fyziologickým stavům.
8. Poruchy mohou být částí zdravotního problému nebo jeho vyjádřením, ale nemusí nezbytně znamenat, že nemoc je přítomna nebo že by člověk měl být chápán jako nemocný.
9. Poruchy jsou obsažnější ve srovnání s vadami nebo nemocemi; např. ztráta dolní končetiny je porucha struktury těla, ale nikoliv vada nebo nemoc.
10. Poruchy mohou vyústit v jiné poruchy; například nedostatek svalové síly může porušit pohybové funkce, srdeční funkce může mít vztah k nedostatečným respiračním funkcím a porušená percepce může souviset s funkcemi myšlení.
11. Některé kategorie komponent tělesných funkcí a struktur se zdánlivě překrývají s kategoriemi MKN-10, zvláště z hlediska symptomů a příznaků. Nicméně důvody k existenci dvou klasifikací jsou odlišné. MKN-10 klasifikuje symptomy ve zvláštních kapitolách, aby dokumentovala morbiditu nebo využití služby, zatímco MKF je ukazuje jako funkce těla, které mohou být použity pro prevenci nebo identifikaci potřeb daného pacienta. Nejdůležitější v klasifikaci tělesných struktur a funkcí v MKF je jejich použití v souvislosti s kategoriemi aktivit a participace.
12. Poruchy jsou klasifikovány v kategoriích, které mají přesná identifikační kritéria (tj. jako přítomné nebo chybějící podle prahového stupně). Tato kritéria jsou stejná pro funkce i pro struktury. Jsou to: a) ztráta nebo chybění; b) redukce; c) cosi navíc nebo exces; d) deviace. Jakmile je jednou nějaká porucha přítomná, může být zařazena do stupnice v pojmech, vztahujících se k její závažnosti za použití příslušného generického kvalifikátoru MKF.
13. Faktory prostředí se vzájemně ovlivňují s funkcemi těla; podobná je interakce mezi kvalitou ovzduší a dýcháním, světlem a viděním, zvuky a slyšením, rozptylujícími podněty a pozorností, tvarem povrchu a rovnováhou, vnější teplotou a regulací tělesné teploty.

4.2 Aktivita a participace – aktivita snižená (limitovaná) a participace omezená (restringovaná)

Definice:

Aktivita je provádění úkolu (úkonu) nebo činu člověka.

Participace je zapojení se do životní situace.

Aktivita snižená (limitovaná) jsou obtíže, které člověk může mít, při provádění aktivit.

Participace omezená (restringovaná) jsou problémy, které člověk může prožívat, při zapojení do životních situací.

1. Domény pro komponenty aktivit a participací jsou uvedeny v samostatném seznamu, který pokrývá všechny oblasti života (od základního učení nebo pozorování až ke složitým oblastem, jako jsou interpersonální jednání nebo zaměstnání). Komponenty mohou být použity k označení (A) „aktivit“ nebo (P) „participace“ nebo obojího. Domény těchto komponent jsou dále blíže určeny dvěma kvalifikátory, a to kvalifikátorem *kapacity a výkonu*. Takto získaná základní data nebo informace se nepřesahují a jsou dostačující (viz Tab. 2).

Tab.2

Domény		Kvalifikátory	
		Kapacita	Výkon
d1	Učení a aplikace vědomostí		
d2	Obecné úkoly a požadavky		
d3	Komunikace		
d4	Pohyblivost		
d5	Péče o sebe		
d6	Život v domácnosti		
d7	Interpersonální vztahy		
d8	Hlavní oblasti života		
d9	Komunita, sociální a občanský život		

2. Kvalifikátor *výkonu* popisuje, co a jak člověk dělá ve svém běžném prostředí. Poněvadž běžné prostředí obsahuje společenské spojení a souvislosti, výkon může být také chápán jako „zapojení do životní situace“ nebo „prožívání zkušenosti“ osobami v aktuálních souvislostech, ve kterých žijí¹⁴. Tyto souvislosti jsou faktory prostředí – všechna hlediska hmotného, sociálního a postojového světa, který může být kódován s použitím faktorů prostředí.
3. Kvalifikátor *kapacity* popisuje schopnost člověka provádět úkol nebo činnost. Tato konstrukce udává nejvyšší pravděpodobný stupeň výkonnosti, kterou daná osoba může dosáhnout v dané doméně v dané chvíli. K posouzení plné schopnosti člověka je třeba mít „standardní“ prostředí, aby se neutralizoval dopad vlivů různých prostředí na schopnost člověka. Toto standardní prostředí může být: a) aktuální prostředí, běžně používané pro posouzení kapacity v testovacích situacích; nebo b) v případech, kde to není možné, prostředí, které může být chápáno jako uniformní vliv. Takové prostředí může být nazýváno „uniformní“ nebo „standardní“. Pak tedy kapacita odráží schopnost člověka navozenou prostředím. Toto uspořádání musí být stejné pro všechny osoby ve všech zemích, aby umožňovalo mezinárodní srovnání. Prostor nebo mezera mezi kapacitou a vlastním provedením představuje rozdíl mezi vlivem (dopadem) běžného a uniformního prostředí. To poskytuje užitečné srovnání s tím, co může být dáno prostředím, ve kterém člověk žije, a jak je možné zlepšit jeho výkon.
4. Kvalifikátory pro kapacitu i výkon mohou být dále použity s pomocným zařízením nebo s personální asistencí. Ani pomůcky, ani personální asistence neodstraní poruchy, mohou však odstranit sníženou výkonnost ve specifických doménách.
5. Obtíže nebo problémy v těchto doménách se mohou objevit, pokud jde o kvalitativní nebo kvantitativní změnu ve způsobu, jakým jsou v dané doméně příslušné funkce prováděny. *Snížení (limit)* nebo *omezení (restrikce)* jsou posuzovány proti obecně přijatým společenským standardům. Standard nebo norma, se kterou jsou kapacita člověka a výkony srovnávány, je ta, kterou má člověk bez podobných zdravotních problémů (nemoc, vada nebo úraz atd.). Snížení (limitování) nebo omezení (restrikce) představují rozdíl mezi pozorovaným a očekávaným provedením. Očekávané provedení je obecná norma společnosti, která představuje zkušenost lidí bez specifických zdravotních problémů.

¹⁴ Definice participace přináší do celého konceptu určité zaujetí. Některé doporučené definice „zaujetí“ do něho zahrnují pojmy být účastný, být včleněn nebo angažován v dané oblasti života, být přijat nebo mít přístup k nezbytným zdrojům. V Tab. 2 je jako jediný možný indikátor participace kódován způsob výkonu. To však neznamená, že participace je automaticky stejná jako způsob výkonu. Koncept zaujetí by měl být rozlišen od subjektivní zkušenosti zaujetí/smysl pro spolupatřičnost. Uživatelé, kteří chtějí kódovat zaujetí zvlášť, by se měli obracet na kódovací směrnice.

Stejná norma se používá v kvalifikátoru kapacity tak, že lze zaznamenat, co může být přidáno k prostředí, aby se způsob provedení zvýšil.

6. Problém způsobu provedení může vyplývat přímo ze sociálního prostředí, zvláště když člověk nemá poruchu. Například jedinec, který je HIV pozitivní bez jakéhokoliv příznaku nebo projevu nemoci, nebo někdo s genetickou predispozicí k určité chorobě, nemusí mít projev žádné poruchy, může mít dostatečnou kapacitu k práci, přesto ji však nemůže vykonávat, poněvadž jsou mu odírány přístupy k určitým službám, je diskriminován nebo stigmatizován.
7. Je nesnadné rozlišit mezi „aktivitami“ a „participací“ podle domén v komponentách aktivit a participace. Podobně při rozlišování mezi „individuálními“ a „společenskými“ perspektivami na základě domén nebylo možné zachytit mezinárodní rozdíly a rozdílné přístupy profesionálů a teoretiků. Proto MKF poskytuje jediný seznam, který může být použit pro uživatele, kteří chtějí rozlišovat aktivity (A) i participaci (P) ve své práci. V podstatě jsou čtyři cesty, jak to provést:
 - a) označit některé domény jako aktivity a ostatní jako participace a nepřipustit žádné přesahování;
 - b) stejně jako a), ale připustit částečné přesahování;
 - c) označit detailně všechny domény jako aktivity a širokou kategorii hlavních titulků jako participaci;
 - d) použít všechny domény v obojí podobě – jako aktivity i jako participace.

4.3 Spolupůsobící faktory

Spolupůsobící faktory představují ucelené pozadí života člověka. Obsahují dvě komponenty: faktory prostředí a osobní faktory, které mohou mít vliv na zdravotní problémy člověka a na stavy, které se ke zdraví vztahují:

Faktory prostředí tvoří fyzické, sociální a postojevé prostředí, ve kterém lidé žijí svůj život. Jde o externí faktory vzhledem ke člověku, mohou mít pozitivní nebo negativní vliv na individuální způsob provádění činností jako člena společnosti, nebo na jeho kapacitu nebo funkce těla, nebo struktury daného člověka.

1. Faktory prostředí jsou v klasifikaci zaměřené na dvě různé úrovně:

- a) *jedinec* – ve svém bezprostředním prostředí, včetně takového, jako je dům, pracoviště nebo škola. Na tomto stupni obsahuje fyzikální a materiální prvky prostředí, s nímž člověk přichází bezprostředně do styku, ale také přímé kontakty s ostatními lidmi, jako je rodina, známí, vrstevníci i cizí lidé.

- b) *společnost* – formální i neformální společenské struktury, služby a překlenovací a přibližující systémy v komunitě, které mají na lidi vliv. Tento stupeň obsahuje organizace a služby, které se vztahují k pracovnímu prostředí, aktivitám, aktivitám komunit, státním úřadům, komunikaci a transportním službám a sociální informační síti, a dále k zákonům, nařízením, formálním i neformálním řádům, postojům a ideologiím.

Faktory prostředí společně působí s komponentami tělesných funkcí a strukturami a aktivitami a participací. Povaha a rozsah interakce pro každou komponentu by měly být rozpracovány v budoucích vědeckých pracích. Disabilita je považována za výstup nebo důsledek složitého vztahu mezi zdravotními problémy člověka a osobními faktory a faktory vnějšími, které představují okolnosti, ve kterých člověk žije. Vzhledem k těmto vztahům mohou mít různá prostředí velmi rozdílný vliv na téhož člověka s danými zdravotními problémy. Prostor s bariérami nebo bez facilitačních prvků může omezit výkon člověka; jiná prostředí, která jsou více facilitační, mohou jeho výkon zvýšit. Společnost může omezovat výkony člověka, poněvadž buď vytváří bariéry (tj. nepřístupné budovy), nebo nezajišťuje facilitační prvky (tj. nedostupnost asistivních pomůcek).

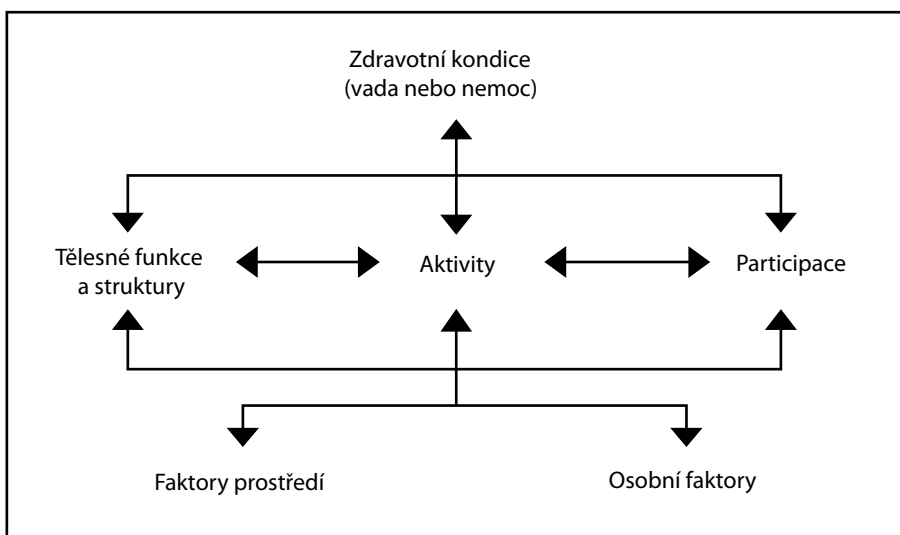
2. Osobní faktory jsou zvláštním základem v životě člověka a skládají se z vlastností individua, které nejsou součástí zdravotních problémů, nebo zdravotního stavu. Těmito faktory mohou být pohlaví, rasa, věk, ostatní zdravotní problémy, odolnost, životní styl, zvyky, výchova, způsob chování, sociální zázemí, vzdělání, povolání, minulé a současné zkušenosti (životní zážitky z minulosti a spolupůsobící události), nadřazené vzory chování a způsob života, individuální psychické vlastnosti a charakteristiky, vše, co může hrát roli v disabilitě na jakékoli úrovni. Osobní faktory nejsou v MKF klasifikovány, nicméně jsou včleněny do Schématu 1, aby se ukázal jejich přínos, který může mít vliv na výsledek nejrůznějších zásahů.

5 Model funkční schopnosti a disability

5.1 Proces výkonu a disability

MKF nevytváří model „procesu“ funkční schopnosti a disability jako klasifikaci. Může být ale použita k popisu tohoto procesu při zjišťování informací, při mapování různých konstrukcí a domén. Tím je dosaženo pohledu z více perspektiv na klasifikaci funkční schopnosti a disability a na vzájemně se ovlivňující procesy. Poskytuje „stavební kameny“ pro uživatele, kteří chtějí vytvářet modely a studie z různých pohledů na tento proces. MKF tak může být chápána jako jazyk: jeho texty mohou být vytvářeny podle toho, kdo je jejich uživatelem, jejich tvůrcem a podle vědecké orientace. Pro lepší zviditelnění a pochopení množství vzájemných interakcí různých komponent je v tom směru velmi užitečné Schéma 1.¹⁵

Schéma 1

¹⁵ MKF se podstatně liší od verze z r. 1980 ICIDH tím, že zdůrazňuje interakce mezi výkonem a disability. Je třeba uvést, že jakýkoliv diagram je vždy nedokonalý a náchylný ke špatným představám, poněvadž jde o složité, vzájemné interakce v multidimenzionálním modelu. Model je nakreslen tak, aby ilustroval mnohočetnost interakcí. Zdůraznění i dalších důležitých pohledů je jistě možné. Interpretace interakcí mezi různými komponentami a konstrukcemi se může lišit (například vliv faktorů prostředí na tělesné funkce bude jistě jiný než vliv na participaci).

Podle tohoto schématu je funkční schopnost jedince ve specifické doméně interakcí nebo komplexem vztahů mezi zdravotním problémem a spolupůsobícími faktory, tj. faktory prostředí a osobními faktory. Jde o dynamickou interakci těchto entit: působení jedné entity obsahuje potenciál k modifikaci jedné nebo více entit. Tyto interakce jsou specifické a ne vždy předvídatelné. Působí ve dvou směrech; přítomnost zdravotního postižení může současně vytvářet zdravotní problém. Je důležité shromažďovat data nezávisle na těchto situacích a konstrukcích a potom využít asociací a příčinných spojení mezi nimi. K popsání zážitku plného zdraví, jsou užitečné všechny komponenty. Člověk například:

- může mít zdravotní postižení bez snížení kapacity (zohydření u lepry nemusí mít vliv na kapacitu uvedené osoby);
- může mít problémy s provedením výkonu a současně snížení kapacity bez evidentních zdravotních poruch (omezený výkon při denních činnostech, způsobený řadou nemocí);
- může mít problémy při provádění výkonu bez zdravotního postižení nebo omezení kapacity (HIV-pozitivní člověk nebo bývalý pacient, který překonal psychické onemocnění, je stigmatizován v interpersonálních vztazích);
- může mít snížení kapacity bez asistence (bez pomoci druhé osoby) a nemá problémy s prováděním výkonů v běžném prostředí (tj. člověk s limitní pohyblivostí může být vybaven asistivními pomůckami, které mu umožní pohyb z místa na místo);
- může mít zkušenost určitého stupně vlivu opačným směrem (nedostatečné zatěžování končetin může způsobit svalovou atrofii; umístění do ústavu může vyústit ve ztrátu společenských dovedností).

Ukázky případů v Příloze 4 dále ilustrují možnosti interakcí mezi jednotlivými konstrukcemi.

Schéma 1 ukazuje roli spolupůsobících faktorů, což jsou faktory prostředí a osobní faktory, které se v procesu uplatňují. Tyto faktory spolupůsobí na člověka se zdravotními problémy a determinují stupeň a rozsah jeho výkonu. Faktory prostředí jsou vnější vzhledem k dané osobě (tj. postoje společnosti, charakter architektury, právní systém) a jsou tříděny v klasifikaci faktorů prostředí. Osobní faktory naproti tomu nejsou klasifikovány v běžné verzi MKF. Mohou obsahovat pohlaví, rasu, věk, jiné zdravotní problémy, zdatnost, způsob života, zvyklosti, výchovu a jiné takové faktory, sociální zázemí, povolání, minulé a současné zkušenosti (životní zážitky z minulosti i současnosti), celkové vzory chování a charakter, psychické bohatství a jiné charakteristiky, které dohromady nebo jednotlivě mohou hrát roli ve zdravotním postižení na kterémkoliv stupni. Jejich posouzení je ponecháno na uživateli.

5.2 Lékařské a sociální modely

K vysvětlení disability a funkční schopnosti byly navrženy různé varianty koncepčních modelů¹⁶. Mohou vyjadřovat dialektický vztah mezi „lékařským modelem“ a „sociálním modelem“.

Lékařský model vidí disability a problémy dané osoby tak, že jsou způsobené přímo chorobou, traumatem nebo jinými zdravotními problémy, které vyžadují lékařskou péči, zajištěnou léčením jedince prostřednictvím odborníků. Management disability je chápán jako léčení nebo přizpůsobení se člověka a změny chování. Lékařská péče je chápána jako hlavní východisko a v politické rovině je základní odpověď dána modifikací nebo reformou politiky zdravotní péče.

Sociální model disability vidí východisko především jako sociálně vytvořený problém a zásadně jako předmět plné integrace člověka do společnosti. Disability nejsou vlastností jedince, ale spíše komplex sdružených podmínek, z nichž mnohé jsou vytvářeny společenským prostředím. Proto zvládnutí tohoto problému vyžaduje sociální aktivitu a je to kolektivní odpovědnost společnosti, která v širokém měřítku vytváří modifikace prostředí, nezbytné pro plnou účast osob s disability ve všech oblastech společenského života. Východisko je tedy postoj nebo ideologie, vyžadující sociální změny, které se na politické úrovni stávají otázkou lidských práv. Pro tento model zdravotního postižení je východisko na úrovni politické.

MKF je založena na propojení těchto dvou různých modelů. Aby bylo dosaženo propojení různých aspektů funkční schopnosti, je využíván „biopsychosociální“ přístup. MKF se pokouší dosáhnout syntézy a používá k tomu propojený pohled na různé perspektivy zdraví z pohledu biologického, individuálního a z pohledu sociálních perspektiv.¹⁷

¹⁶ Pojem „model“ je zde chápán jako konstrukce nebo paradigma, čímž se liší od použití tohoto pojmu v předchozím oddílu.

¹⁷ Viz též Příloha 5

6 Použití MKF

MKF je klasifikací funkční schopnosti člověka a disability. Systematicky seskupuje zdraví a ke zdraví se vztahující domény. Uvnitř každé komponenty jsou domény seskupovány podle svých společných charakteristik (jako je jejich původ, typ nebo podobnosti) a seřazovány smysluplným způsobem. Klasifikace byla uspořádána podle řady principů, které odkazují na vzájemné vztahy jednotlivých stupňů a na hierarchii klasifikace (systém úrovní). Nicméně některé kategorie v MKF jsou uspořádány způsobem nehierarchickým, bez řazení, ale jako rovnocenné součásti.

Následující strukturální sestavy klasifikace jsou nosné při svém použití.

- (1) MKF poskytuje standardní operativní definice zdraví a ke zdraví se vztahujících domén, na rozdíl od „domácích“ definic zdraví. Definice popisují podstatné atributy každé domény (tj. kvality, vlastnosti a vztahy) a obsahují informaci o tom, co je a co není včleněno v každé doméně. Definice obsahují základní body pro posouzení, takže mohou být převáděny do formy dotazníků. A naopak – výsledky z existujících posudkových metod mohou být kódovány v pojmech MKF. Například „funkce vidění“ jsou definované v pojmech funkcí vidění tvarů, obrysů, různých vzdáleností, používání jednoho oka nebo obou očí, takže závažnost zrakových obtíží může být v pojmech těchto měřítek kódována jako lehká, středně těžká, těžká nebo úplná porucha ve vztahu k těmto parametrům.
- (2) MKF používá alfanumerický systém, ve kterém jsou písmena *b*, *s*, *d*, a *e* používána k označení tělesných funkcí, tělesných struktur, aktivit a participací a faktorů prostředí. Po těchto písmenech následuje numerický kód, který začíná číslem kapitoly (1. číslice), následována druhým stupněm (2. číslice) a třetí a čtvrtý stupeň (každá další číslice).
- (3) Kategorie MKF jsou rozděleny do „skupin“, tak aby rozsáhlejší kategorie obsahovaly detailnější subkategorie. (Například kapitola pohyblivosti obsahuje separátní podkategorie stání, sedění, kráčení, nošení předmětů atd.). Krátká (stručná) verze má dvoustupňový kód, zatímco plná (detailní) verze zahrnuje čtyři stupně. Kódy krátké verze a plné verze jsou v souladu a krátká verze může být z *plné verze vyčleněna*.
- (4) Některý jedinec může mít řetěz kódů v každé úrovni; ty mohou být vzájemně nezávislé nebo mohou mít vzájemné vztahy.
- (5) Kódy MKF jsou kompletní jen tehdy, když je přítomen *kvalifikátor*, který označuje velikost stupně zdraví (tj. závažnost problému). Kvalifikátory jsou kódovány jako jeden, dva nebo více členů za tečkou (nebo dělítkem). Použití jakéhokoliv kódu by mělo zahrnovat přinejmenším jeden kvalifikátor. Bez kvalifikátorů kódy nemají smysl.

- (6) První kvalifikátor pro tělesné funkce a struktury, kvalifikátory pro způsob výkonu a kapacity, pro aktivity a participaci, a první kvalifikátor pro faktory prostředí – ty všechny popisují rozměry problémů, které se k daným komponentám vztahují.
- (7) Všechny komponenty klasifikované v MKF (tělesné funkce a struktury, aktivity a participace a faktory prostředí) jsou kvantifikovány při použití stejné všeobecné škály. Pokud jde o problém, je tím míněna porucha snížení, restrikce nebo bariéry, závislé na konstrukci. Příslušná kvalifikující slova, jak jsou uvedena níže, byla vybrána podle platných klasifikací domén (kde xxx je umístěno před druhým stupně čísla domény). Pro tuto kvantifikaci je nutno používat univerzální způsob, tj. výzkum. Velké procentní zastoupení je připraveno pro takové případy, kde kalibrované posudkové pomůcky nebo standardy jsou k dispozici, aby kvantifikovaly poruchu, snížení kapacity, problémy při provádění výkonu nebo hodnocení bariér. Například když není „žádný problém“ nebo je „totální problém“, je kódování v hranici omylu do 5 %. „Středně těžký problém“ se definuje jako poloviční čas nebo polovina škály celé obtíže. Procenta je nutno kalibrovat v různých doménách ve vztahu ke standardům příslušné populace jako percentily.

xxx 0 Žádný problém	(nepřítomen, zanedbatelný...)	0–4 %
xxx 1 Lehký problém	(nepatrný, nízký...)	5–24 %
xxx 2 Středně těžký problém	(střední, snesitelný...)	25–49 %
xxx 3 Těžký problém	(vysoký, extrémní...)	50–95 %
xxx 4 Úplný problém	(totální...)	96–100 %
xxx 8 nespecifický		
xxx 9 nelze aplikovat		

- (8) V případě faktorů prostředí může být první kvalifikátor použit tak, že určuje rozsah pozitivního efektu prostředí jako facilitační, nebo rozsah negativního efektu jako bariérový. V obou případech je stejná škála, 0–4, jenom facilitační efekt je označen tak, že místo desetinné tečky se uvede označení +: např. e110+2. Faktory prostředí mohou být kódovány jako (i) ke každé konstrukci jednotlivě, nebo (ii) celkově, bez reference o jednotlivých konstrukcích. První pojetí je výhodnější, poněvadž vystihuje označení vlivu mnohem jasněji.
- (9) Příkladné kvalifikátory: Pro různé uživatele je užitečné přidat další druhy informací při kódování každé položky. Existuje mnoho takových užitečných kvalifikátorů. Tab. 3 uvádí detaily kvalifikátorů pro každou komponentu, ale mohou být vytvořeny i další kvalifikátory.

- (10) Popisy zdraví a ke zdraví se vztahující domény informují o jejich použití v danou chvíli (tj. jako moment). Nicméně užitím času ve více momentech je možno popsat průběh procesu v delším časovém úseku.
- (11) V MKF jsou zdraví člověka a stavy ke zdraví se vztahující dány řadou kódů, které obsahují dva díly klasifikace.

Největší počet kódů na osobu může být 34, a to na úrovni jednoho číselného stupně (8 – Tělesné funkce, 8 – Tělesné struktury, 9 – Výkon, 9 – Kapacita). Stejně je tomu u dvoustupňových položek, kde celkové číslo kódů je 362. Na ještě detailnějších stupních tyto kódy dosahují až 1424 položek. V reálném životě při aplikaci MKF by mělo být množství 3–18 kódů adekvátní, aby se precizně popsal případ se dvěma stupni (tříčíselný). Obecně více podrobná čtyřstupňová verze je používána na specializovaných pracovištích (jako jsou rehabilitační výstup, geriatric atd.), kdežto dvoustupňová klasifikace může být použita k přehledům a klinickému vyhodnocení výsledků.

Další návody ke kódování jsou uvedeny v Příloze 2. Uživatelům se velmi naléhavě doporučuje, aby absolvovali výcvik v klasifikaci prostřednictvím WHO v síti jeho spolupracujících center.

Tab. 3

Komponenty	První kvalifikátor	Druhý kvalifikátor
Tělesné funkce (b)	Generický kvalifikátor s negativní stupnicí, používaný k určení rozsahu nebo velikosti poruchy Příklad: b 167.3 udává závažnou poruchu ve specifických mentálních funkcích jazyka	Žádný
Tělesné struktury (s)	Generický kvalifikátor s negativní stupnicí, používaný k určení rozsahu nebo velikosti poruchy Příklad: s 730.3 udává těžkou poruchu horní končetiny	Druhý kvalifikátor udává určení změny, vztahující se k tělesné struktuře 0 Žádná změna struktury 1 Úplná ztráta 2 Částečná ztráta 3 Přebytečná ztráta 4 Aberantní rozměry 5 Porucha kontinuity 6 Odchýlená pozice 7 Kvalitativní změny struktury, včetně nahromadění tekutiny 8 Neurčena 9 Nelze aplikovat Příklad : s 730.32 udává částečnou ztrátu horní končetiny
Aktivity a participace (d)	Výkon Generický kvalifikátor Osobní problém v běžném prostředí Příklad: d 5101.1 udává mírné obtíže při mytí celého těla, při použití pomůcek, které jsou pro osobu v jejím prostředí běžně dostupné	Kapacita Generický kvalifikátor Limitovaná kapacita, pokud není asistence Příklad: d 5101.2 udává středně těžké obtíže při mytí celého těla, při použití pomůcek nebo za pomoci druhé osoby
Faktory prostředí (e)	Generický kvalifikátor s negativní nebo pozitivní stupnicí, určující rozsah bariér nebo facilitátorů Příklad: e 130.2 udává, že pomůcky pro výchovu jsou středně těžké bariéry. Naopak e 130+2 udává, že pomůcky pro výchovu jsou lehce facilitující.	Žádný

Schválení konečné verze MKPDH

Rezoluce SZS 54.21 zní následovně:

Padesáté čtvrté Světové zdravotnické shromáždění (SZS)

1. SCHVALUJE druhé vydání Mezinárodní klasifikace poruch, disability a handicapů (MKPDH) s názvem Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, od nyníška zkráceně MKF;
2. VYBÍZÍ členské státy, aby používaly MKF ve svých výzkumech, přehledech a zprávách jako vhodnou klasifikaci, přičemž je nutné brát v úvahu specifické situace v členských státech, zvláště z pohledu budoucích možných revizí;
3. ŽÁDÁ generálního ředitele, aby zajistil členským státům na jejich žádost podporu při využívání MKF.

MKE

Jednostupňová klasifikace

Seznam názvů kapitol
v klasifikaci

1 TĚLESNÉ FUNKCE

Kapitola 1	Mentální funkce
Kapitola 2	Smyslové funkce a bolest
Kapitola 3	Funkce hlasu a řeči
Kapitola 4	Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunologického a respiračního systému
Kapitola 5	Funkce metabolického, zažívacího a endokrinního systému
Kapitola 6	Funkce genitourinární a reprodukční
Kapitola 7	Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu
Kapitola 8	Funkce kůže a k ní se vztahující struktury

2 TĚLESNÉ STRUKTURY

Kapitola 1	Struktury nervového systému
Kapitola 2	Oko, ucho a příslušné struktury
Kapitola 3	Struktury vztahující se k hlasu a k řeči
Kapitola 4	Struktury kardiovaskulárního, imunologického a respiračního systému
Kapitola 5	Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu a endokrinnímu systému
Kapitola 6	Struktury vztahující se k genitourinárnímu a reprodukčnímu systému
Kapitola 7	Struktury vztahující se k pohybu
Kapitola 8	Kůže a k ní se vztahující struktury

3 AKTIVITY A PARTICIPACE

Kapitola 1	Učení se a aplikace znalostí
Kapitola 2	Všeobecné úkoly a požadavky
Kapitola 3	Komunikace
Kapitola 4	Pohyblivost
Kapitola 5	Péče o sebe – soběstačnost
Kapitola 6	Domácí život
Kapitola 7	Mezilidská jednání a vztahy
Kapitola 8	Hlavní oblasti života
Kapitola 9	Komunita, sociální a občanský život

4 FAKTORY PROSTŘEDÍ

Kapitola 1	Produkty a technologie
Kapitola 2	Přirozené prostředí a člověkem vytvořené změny v prostředí
Kapitola 3	Podpora a vztahy
Kapitola 4	Postoje
Kapitola 5	Služby, systémy a politické postupy

MKE

Dvoustupňová klasifikace

**Seznam názvů kapitol
a první stupeň větvení
v klasifikaci**

1 TĚLESNÉ FUNKCE

Kapitola 1 Mentální funkce

Komplexní mentální funkce (b110–b139)

- b 110 Funkce vědomí
- b 114 Orientační funkce
- b 117 Psychosociální funkce
- b 122 Komplexní funkce osobnosti
- b 126 Temperament a funkce osobnosti
- b 130 Funkce energie a puzení (pudy, tempo)
- b 134 Funkce spánku
- b 139 Komplexní mentální funkce a jiné, blíže neurčené

Specifické mentální funkce (b 140–b 199)

- b 140 Funkce pozornosti
- b 144 Funkce paměti
- b 147 Psychomotorické funkce
- b 152 Emocionální funkce
- b 156 Percepční funkce
- b 160 Funkce myšlení
- b 164 Kognitivní funkce vyššího stupně
- b 167 Mentální funkce řeči
- b 172 Funkce početní
- b 176 Mentální funkce řídicí složité pohyby
- b 180 Zážitek já a funkce času
- b 189 Specifické mentální funkce a jiné, blíže neurčené
- b 198 Mentální funkce, jiné
- b 199 Mentální funkce, blíže neurčené

Kapitola 2 Smyslové funkce a bolest

Vidění a přidružené funkce (b 210–b 229)

- b 210 Funkce vidění
- b 215 Funkce struktur připojujících se k oku
- b 220 Vnímání spojené s okem a souvisejícími strukturami
- b 229 Vidění a přidružené funkce a jiné, blíže neurčené

Slyšení a funkce vestibulární (b 230–b 249)

- b 230 Funkce slyšení
- b 235 Vestibulární funkce
- b 240 Vnímání spojené se slyšením a vestibulární funkce
- b 249 Slyšení a vestibulární funkce a jiné, blíže neurčené

Další senzorické funkce (b 250–b 279)

- b 250 Chuťové funkce
- b 255 Čichové funkce
- b 260 Proprioceptivní funkce

- b 265 Dotykové funkce
- b 270 Smyslové funkce vztahující se k teplotě a jiným podnětům
- b 279 Další smyslové funkce, jiné, blíže neurčené

Bolest (b 280–b 299)

- b 280 Vnímání bolesti
- b 289 Vnímání bolesti, jiné a blíže neurčené
- b 298 Smyslové funkce, jiné
- b 299 Smyslové funkce a bolest, blíže neurčené

Kapitola 3 Hlas a funkce řeči

- b 310 Funkce hlasu
- b 320 Artikulační funkce
- b 330 Plynulost a rytmus funkce řeči
- b 340 Alternativní vokalizační funkce
- b 398 Funkce hlasu a řeči, jiné
- b 399 Funkce hlasu a řeči, blíže neurčené

Kapitola 4 Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunologického a respiračního systému***Funkce kardiovaskulárního systému (b 410–b 429)***

- b 410 Funkce srdce
- b 415 Funkce cév
- b 420 Funkce krevního tlaku
- b 429 Funkce kardiovaskulárního systému, jiné, blíže neurčené

Funkce hematologického a imunologického systému (b 430–b 439)

- b 430 Funkce hematologického systému
- b 435 Funkce imunologického systému
- b 439 Funkce hematologického systému a imunologického systému, jiné, blíže neurčené

Funkce respiračního systému (b 440–b 449)

- b 440 Funkce respirační
- b 445 Funkce dýchacích svalů
- b 449 Funkce respiračního systému, jiné, blíže neurčené

Další funkce a vnímání kardiovaskulárního a respiračního systému (b 450–b 499)

- b 450 Další respirační funkce
- b 455 Funkce tolerance při cvičení
- b 460 Vnímání spojené s kardiovaskulárními a respiračními funkcemi
- b 469 Další funkce a vnímání kardiovaskulárního a respiračního systému, jiné, blíže neurčené
- b 498 Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunologického a respiračního systému, jiné
- b 499 Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunologického a respiračního systému, blíže neurčené

Kapitola 5 Funkce metabolického, zažívacího a endokrinního systému***Funkce vztahující se k zažívacímu systému (b 510–b 539)***

- b 510 Funkce přijímání potravy
- b 515 Funkce trávení potravy
- b 520 Funkce asimilační
- b 525 Funkce defekační
- b 530 Funkce udržení hmotnosti
- b 535 Vnímání spjaté se zažívacím systémem
- b 539 Funkce vztahující se k zažívacímu systému a jiné, blíže neurčené

Funkce vztahující se k metabolismu a endokrinnímu systému (b 540–b 599)

- b 540 Hlavní metabolické funkce
- b 545 Funkce vodní, minerální a elektrolytové rovnováhy
- b 550 Funkce termoregulační
- b 555 Funkce endokrinních žláz
- b 559 Funkce vztahující se k metabolismu a endokrinnímu systému, jiné
- b 598 Funkce zažívacího, metabolického a endokrinního systému, jiné
- b 599 Funkce zažívacího, metabolického a endokrinního systému, blíže neurčené

Kapitola 6 Urogenitální a reprodukční funkce***Urinární funkce (b 610–b 639)***

- b 610 Urinární vylučovací funkce
- b 620 Funkce močení
- b 630 Vnímání spojené s urinárními funkcemi
- b 639 Urinární funkce, jiné, blíže neurčené

Genitální funkce a reprodukční funkce (b 640–b 699)

- b 640 Sexuální funkce
- b 650 Menstruační funkce
- b 660 Funkce plození
- b 670 Vnímání spojené s funkcemi genitálu a plození
- b 679 Genitál a reprodukční funkce, jiné, blíže neurčené
- b 698 Urogenitální a reprodukční funkce, jiné
- b 699 Urogenitální a reprodukční funkce, blíže neurčené

Kapitola 7 Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu***Funkce kloubů a kostí (b 710–b 729)***

- b 710 Funkce kloubní hybnosti
- b 715 Funkce kloubní stability
- b 720 Funkce mobility kostí
- b 729 Funkce kloubů a kostí, jiné, blíže neurčené

Funkce svalů (b 730–b 749)

- b 730 Funkce svalové síly
- b 735 Funkce svalového tonu
- b 740 Funkce svalové vytrvalosti
- b 749 Funkce svalů a jiné, blíže neurčené

Funkce pohybu (b 750–b 799)

- b 750 Funkce motorického reflexu
- b 755 Funkce mimovolních pohybových reakcí
- b 760 Funkce kontroly volní hybnosti
- b 765 Funkce mimovolní hybnosti
- b 770 Funkce chůze (chůzových vzorů)
- b 780 Funkce pocitů svalů a pohybů
- b 789 Pohybové funkce a jiné, blíže neurčené
- b 798 Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu, jiné
- b 799 Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu, blíže neurčené

Kapitola 8 Funkce kůže a přidružených struktur***Funkce kůže (b 810–b 849)***

- b 810 Protektivní funkce kůže
- b 820 Reparační funkce kůže
- b 830 Ostatní funkce kůže
- b 840 Vnímání vztahující se ke kůži
- b 849 Funkce kůže a jiné, blíže neurčené

Funkce vlasů a nehtů (b 850–b 899)

- b 850 Funkce vlasů
- b 860 Funkce nehtů
- b 869 Funkce vlasů a nehtů a jiné, blíže neurčené
- b 898 Funkce kůže a k ní se vztahujících struktur, jiné
- b 899 Funkce kůže a k ní se vztahujících struktur, blíže neurčené

2 TĚLESNÉ STRUKTURY

Kapitola 1 Struktury nervového systému

- s 110 Struktura mozku
- s 120 Mícha a přidružené struktury
- s 130 Struktura mozkových blan
- s 140 Struktura sympatického nervového systému
- s 150 Struktura parasympatického nervového systému
- s 198 Struktura nervového systému, jiná
- s 199 Struktura nervového systému, blíže neurčená

Kapitola 2 Oko, ucho a příslušné struktury

- s 210 Struktura očnice
- s 220 Struktura oční koule
- s 230 Struktury okolí oka
- s 240 Struktury vnějšího ucha
- s 250 Struktury středního ucha
- s 260 Struktura vnitřního ucha
- s 298 Oko, ucho a příslušné struktury, jiné
- s 299 Oko, ucho a příslušné struktury, blíže neurčené

Kapitola 3 Struktury vztahující se ke hlasu a řeči

- s 310 Struktura nosu
- s 320 Struktura úst
- s 330 Struktura hrtanu
- s 340 Struktura hltanu
- s 398 Struktury vztahující se ke hlasu a řeči, jiné
- s 399 Struktury vztahující se ke hlasu a řeči, blíže neurčené

Kapitola 4 Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému

- s 410 Struktura kardiovaskulárního systému
- s 420 Struktura imunitního systému
- s 430 Struktura respiračního systému
- s 498 Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému, jiné
- s 499 Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému, blíže neurčené

Kapitola 5 Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu a endokrinnímu systému

- s 510 Struktura slinných žláz
- s 520 Struktura jícnu
- s 530 Struktura žaludku
- s 540 Struktura střev
- s 550 Struktura slinivky břišní

- s 560 Struktura jater
- s 570 Struktura žlučníku a žlučvodů
- s 580 Struktura endokrinních žláz
- s 598 Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu a endokrinním systémům, jiné
- s 599 Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu a endokrinním systémům, blíže neurčené

Kapitola 6 Struktury vztahující se ke urogenitálnímu a reprodukčnímu systému

- s 610 Struktura močového systému
- s 620 Struktura pánevního dna
- s 630 Struktura reprodukčního systému
- s 698 Struktury vztahující se ke urogenitálnímu a reprodukčnímu systému, jiné
- s 699 Struktury vztahující se ke urogenitálnímu a reprodukčnímu systému, blíže neurčené

Kapitola 7 Struktury vztahující se k pohybu

- s 710 Struktury hlavy a oblasti krku
- s 720 Struktury oblasti ramen
- s 730 Struktury horní končetiny
- s 740 Struktury pánevní oblasti
- s 750 Struktura dolní končetiny
- s 760 Struktura trupu
- s 770 Další muskuloskeletální struktury vztahující se k pohybu
- s 798 Struktury vztahující se k pohybu, jiné
- s 799 Struktury vztahující se k pohybu, blíže neurčené

Kapitola 8 Kůže a k ní se vztahující struktury

- s 810 Struktura kožních oblastí
- s 820 Struktura kožních žláz
- s 830 Struktura nehtů
- s 840 Struktura vlasů
- s 898 Kůže a k ní se vztahující struktury, jiné
- s 899 Kůže a k ní se vztahující struktury, blíže neurčené

3 AKTIVITY A PARTICIPACE

Kapitola 1 Učení se a aplikace znalostí

Účelné smyslové zkušenosti (d 110–d 129)

- d 110 Pozorování
- d 115 Naslouchání
- d 120 Jiné účelné vnímání
- d 129 Účelné smyslové zkušenosti a jiné, blíže neurčené

Základní učení (d 130–d 159)

- d 130 Opisování
- d 135 Opakování
- d 140 Učit se číst
- d 145 Učit se psát
- d 150 Učit se počítat
- d 159 Základní učení a jiné, blíže neurčené

Aplikace znalostí (d 160–d 199)

- d 160 Pozornost
- d 163 Myšlení
- d 166 Čtení
- d 170 Psaní
- d 172 Počítání
- d 175 Řešení problémů
- d 178 Rozhodování
- d 179 Aplikace znalostí a jiné, blíže neurčené
- d 198 Učení a aplikace znalostí, jiné
- d 199 Učení a aplikace znalostí, blíže neurčené

Kapitola 2 Všeobecné úkoly a požadavky

- d 210 Činnost – jeden úkol
- d 220 Činnost – více úkolů
- d 230 Konání běžné denní povinnosti
- d 240 Zvládání obtíží a jiné psychické nároky
- d 298 Všeobecné úkoly a požadavky, jiné
- d 299 Všeobecné úkoly a požadavky, blíže neurčené

Kapitola 3 Komunikace

Komunikace – příjem (d 310–d 329)

- d 310 Komunikace, příjem mluvených zpráv
- d 315 Komunikace, příjem nonverbálních zpráv
- d 320 Komunikace, příjem zpráv ve znakové řeči
- d 325 Komunikace, příjem psaných zpráv

d 329 Komunikace, příjem zpráv a jiných, blíže neurčených

Komunikace – produkce (d 330–d 349)

d 330 Mluvení

d 335 Produkce nonverbálních zpráv

d 340 Produkce zpráv ve formální znakové řeči

d 345 Psaní zpráv

d 349 Komunikace – produkce a jiné, blíže neurčené

Konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik (d 350–d 399)

d 350 Konverzace

d 355 Diskuze

d 360 Používání komunikačních pomůcek a technik

d 369 Konverzace a používání komunikačních pomůcek a jiné, blíže neurčené

d 398 Komunikace, jiné

d 399 Komunikace, blíže neurčené

Kapitola 4 Pohyblivost

Změna a udržování pozice těla (d 410–d 429)

d 410 Změna základní pozice těla

d 415 Udržování pozice těla

d 420 Přemisťování se

d 429 Měnění a udržování pozice těla, jiné, blíže neurčené

Nošení, pohyb a zacházení s předměty (d 430–d 449)

d 430 Zvedání a nošení předmětů

d 435 Pohyb předměty pomocí dolních končetin

d 440 Využití ruky k jemným pohybům

d 445 Využití ruky a paže

d 449 Nošení, pohyb a zacházení s předměty a jiné, blíže neurčené

Chůze a pohybování se (d 450–d 469)

d 450 Chůze

d 455 Pohybování se (jinak než chůzí)

d 460 Pohybovat se v různých lokalitách

d 465 Pohybovat se při použití různých pomůcek

d 469 Chůze a pohybování se, jiné, blíže neurčené

Používání dopravy (d 470–d 499)

d 470 Používání dopravních prostředků

d 475 Řízení vozidla

d 480 Jízda na zvířeti za účelem dopravy

d 489 Používání dopravy a jiné, blíže neurčené

d 498 Pohyb jiný

d 499 Pohyb blíže neurčený

Kapitola 5 Péče o sebe

- d 510 Sám se umýt
- d 520 Péče o části těla
- d 530 Používání toalety
- d 540 Oblékání
- d 550 Přijímání potravy
- d 560 Pití
- d 570 Péče o své zdraví
- d 598 Péče o sebe, jiné
- d 599 Péče o sebe, blíže neurčené

Kapitola 6 Domácí život

Získávání nezbytných věcí (d 610–d 629)

- d 610 Opatřit si místo k životu
- d 620 Získávání nezbytných věcí a služeb
- d 629 Získávání nezbytných věcí a služeb, jiných, blíže neurčených

Úkony v domácnosti (d 630–d 649)

- d 630 Příprava jídel
- d 640 Vykonávání domácích prací
- d 649 Domácí úkony jiné, blíže neurčené

Péče o předměty v domácnosti a pomoc druhým (d 650–d 699)

- d 650 Starat se o objekty v domácnosti
- d 660 Pomoc druhým
- d 669 Starat se o objekty v domácnosti a pomoc druhým, jiné, blíže neurčené
- d 698 Domácí život a jiné
- d 699 Domácí život, blíže neurčené

Kapitola 7 Mezilidská jednání a vztahy

Základní mezilidské vztahy (d 710–d 729)

- d 710 Základní mezilidská jednání
- d 720 Složitá mezilidská jednání
- d 729 Základní mezilidská jednání a jiná, blíže neurčená

Zvláštní mezilidské vztahy (d 730–d 799)

- d 730 Jednání s cizími lidmi
- d 740 Formální vztahy
- d 750 Neformální vztahy
- d 760 Rodinné vztahy
- d 770 Intimní vztahy
- d 779 Zvláštní mezilidské vztahy a jiné, blíže neurčené
- d 798 Mezilidská jednání a vztahy, jiné
- d 799 Mezilidská jednání a vztahy, blíže neurčené

Kapitola 8 Hlavní oblasti života**Výchova (d 810–d 839)**

- d 810 Neformální výchova
- d 815 Předškolní výchova
- d 820 Školní výchova
- d 825 Příprava na povolání
- d 830 Vyšší vzdělání
- d 839 Výchova, jiná, blíže neurčená

Práce a zaměstnání (d 840–d 859)

- d 840 Příprava na práci
- d 845 Získání, udržení a ukončení zaměstnání
- d 850 Placené zaměstnání
- d 855 Neplacené zaměstnání
- d 859 Práce a zaměstnání a jiné, blíže neurčené

Ekonomický život (d 860–d 899)

- d 860 Základní ekonomická jednání
- d 865 Složité ekonomické transakce
- d 870 Ekonomická soběstačnost
- d 879 Ekonomický život a jiný, blíže neurčený
- d 898 Hlavní oblasti života, jiné
- d 899 Hlavní oblasti života, blíže neurčené

Kapitola 9 Komunita, sociální a občanský život

- d 910 Občanský život (v komunitě)
- d 920 Rekreace a volný čas
- d 930 Náboženství a duchovní život
- d 940 Lidská práva
- d 950 Politický život a občanství
- d 998 Komunita, sociální a občanský život, jiný
- d 999 Komunita, sociální a občanský život, blíže neurčený

4 FAKTORY PROSTŘEDÍ

Kapitola 1 Produkty a technologie

- e 110 Produkty nebo látky k osobní spotřebě
- e 115 Produkty a technologie k osobnímu použití v denním životě
- e 120 Produkty a technologie pro osobní pohyblivost v bytě i venku
- e 125 Produkty a technologie pro komunikaci
- e 130 Produkty a technologie pro výuku
- e 135 Produkty a technologie pro zaměstnání
- e 140 Produkty a technologie pro kulturu, rekreaci a sport
- e 145 Produkty a technologie pro náboženství a duchovní život
- e 150 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie staveb pro veřejné použití
- e 155 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie staveb pro soukromé použití
- e 160 Produkty a technika rozvoje země
- e 165 Hmotné hodnoty (majetek)
- e 198 Produkty a technologie a jiné
- e 199 Produkty a technologie, blíže neurčené

Kapitola 2 Přírodní prostředí a člověkem vytvořené změny v prostředí

- e 210 Fyzická geografie
- e 215 Obyvatelstvo
- e 220 Flora a fauna
- e 225 Klima
- e 230 Přírodní události
- e 235 Člověkem způsobené události
- e 240 Světlo
- e 245 Změny závislé na čase
- e 250 Zvuky
- e 255 Vibrace
- e 260 Kvalita vzduchu
- e 298 Přírodní prostředí a člověkem vytvořené změny v prostředí a jiné
- e 299 Přírodní prostředí a člověkem vytvořené změny v prostředí, blíže neurčené

Kapitola 3 Podpora a vztahy

- e 310 Nejbližší rodina
- e 315 Širší rodina
- e 320 Přátelé
- e 325 Známi, vrstevníci, kolegové, sousedé a členové společenství
- e 330 Osoby v pozicích autorit
- e 335 Osoby v podřízených pozicích
- e 340 Osoby zajišťující osobní péči a osobní asistenci
- e 345 Cizinci

- e 350 Domáci zvířata
- e 355 Zdravotničtí pracovníci
- e 360 Pracovníci se zdravotnictvím spjatí
- e 398 Podpora a vztahy, jiné
- e 399 Podpora a vztahy, blíže neurčené

Kapitola 4 Postoje

- e 410 Jednotlivé postoje členů nejbližší rodiny
- e 415 Jednotlivé postoje členů široké rodiny
- e 420 Individuální postoje přátel
- e 425 Individuální postoje známých, vrstevníků, kolegů, sousedů a dalších členů společenství
- e 430 Individuální postoje osob v pozici autority
- e 435 Individuální postoje osob v podřízeném postavení
- e 440 Individuální postoje osob zajišťujících osobní péči a osobní asistenci
- e 445 Osobní postoje cizích osob
- e 450 Osobní postoje odborných zdravotnických pracovníků
- e 455 Osobní postoje pracovníků se vztahem ke zdravotnictví
- e 460 Postoje společnosti
- e 465 Sociální normy, praxe a ideologie
- e 498 Postoje, jiné
- e 499 Postoje, blíže neurčené

Kapitola 5 Služby, systémy a principy řízení

- e 510 Služby, systémy a pravidla produktivity spotřebního zboží
- e 515 Architektura a konstrukce služeb, systémy a pravidla
- e 520 Služby, systémy a principy řízení otevřeného prostoru
- e 525 Služby domů, systémy a principy řízení
- e 530 Veřejně prospěšné služby, systémy a principy řízení
- e 535 Komunikační služby, systémy a principy řízení
- e 540 Dopravní služby, systémy a principy řízení
- e 545 Služby civilní ochrany, systémy a principy řízení
- e 550 Právní služby, systémy a principy řízení
- e 555 Asociace a organizační služby, systémy a principy řízení
- e 560 Média a jejich služby, systémy a principy řízení
- e 565 Hospodářské služby, systémy a principy řízení
- e 570 Služby sociálního zabezpečení, systémy a principy řízení
- e 575 Služby základní sociální podpory, systémy a principy řízení
- e 580 Zdravotní služby, systémy a principy řízení
- e 585 Školství a vzdělávací služby, systémy a principy řízení
- e 590 Služby pro práci a zaměstnání, systémy a principy řízení
- e 595 Politické služby, systémy a principy řízení
- e 598 Služby, systémy a principy řízení a jiné
- e 599 Služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené

MKE

Podrobná klasifikace s definicemi

**Všechny kategorie v klasifikaci
s jejich definicemi včetně toho, co obsahují
a co se vylučuje**

1 TĚLESNÉ FUNKCE

Definice: **Tělesné funkce** jsou fyziologické funkce tělesných systémů (včetně funkcí psychických).

Poruchy jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako je signifikantní odchylka nebo ztráta.

Kvalifikátor

Jednotný kvalifikátor s negativní stupnicí, který se používá k určení rozsahu nebo velikosti nějaké poruchy:

xxx.0	žádná porucha	(nepřítomná, zanedbatelná...)	0–4 %
xxx.1	lehká porucha	(mírná, nízká...)	5–24 %
xxx.2	středně těžká porucha	(prostřední, jasná...)	25–49 %
xxx.3	těžká porucha	(vysoká, extrémní...)	50–95 %
xxx.4	úplná porucha	(totální...)	96–100 %
xxx.8	nelze určit		
xxx.9	nelze aplikovat		

Používá se ke kvantifikaci univerzálním způsobem, vlastní posuzovací postupy musí být stanoveny na základě výsledků výzkumu. Široká procentní rozmezí jsou určena pro ty případy, kdy jsou kalibrované posuzovací nástroje nebo jiné standardy, dostupné pro kvantifikaci poruchy tělesné funkce. Například když je stanoveno, že porucha není, nebo naopak že je porucha úplná, mohou mít rozsahy omylu 5 %. Středně těžká porucha má obvykle rozsah do poloviny stupnice úplné poruchy. Procentní rozmezí je pak třeba hodnotit v různých doménách, vzhledem k informacím o standardech dané populace.

Kapitola 1

Mentální funkce

Tato kapitola pojednává o funkcích mozku: obě komplexní mentální funkce, což je vědomí, energie a řízení, a specifické mentální funkce, jako je paměť, řeč a počítání.

Komplexní mentální funkce (b 110–b 139)

b 110 Funkce vědomí

Všeobecné mentální funkce stavu vědomí a pozornosti, které obsahují jasnost a kontinuitu plně bdělého stavu.

Obsahuje: funkce tohoto stavu, kontinuity a kvality vědomí; ztráty vědomí, kóma, vegetativní stavy, zmatenost, stavy transu, stavy posedlosti, vědomí alterované drogami, delirium, stupor.

Vylučuje: funkce orientační (b 114); funkce energie a řízení (b 130); funkce spánkové (b 134).

b 1100 Stav vědomí

Mentální funkce, které, jsou-li změněné, způsobí stavy jako zastřené vědomí, stupor nebo kóma.

b 1101 Kontinuita vědomí

Mentální funkce, které způsobí setrvalou bdělost, pohotovost a jasnost, a když jsou přerušeny, mohou způsobit zmatenost, stavy transu nebo jiné podobné stavy.

b 1102 Kvalita vědomí

Mentální funkce, které, jsou-li změněné, způsobí změny charakteru bdělosti, sebeuvědomění, jako drogami navozené, změněné stavy nebo delirium.

b 1108 Funkce vědomí, jiné

b 1109 Funkce vědomí, blíže neurčené

b 114 Orientační funkce

Všeobecné mentální funkce poznávání a ujištění se o vlastním vztahu k sobě, ke druhým, k času a ke svému okolí.

Obsahuje: funkce orientace v čase, místě a osobě; orientace vzhledem k sobě a ke druhým; dezorientace v čase, místě a osobě.

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce pozornosti (b 140); funkce paměti (b 144).

- b 1140 Orientace v čase**
Mentální funkce, která zajišťuje uvědomění si dne, měsíce a roku.
- b 1141 Orientace v místě**
Mentální funkce, která zajišťuje uvědomění si místa, jako je bezprostřední okolí, nějaké město nebo krajina.
- b 1142 Orientace vzhledem k osobám**
Mentální funkce, která zajišťuje uvědomění si vlastní identity a vztahu k osobám v bezprostředním okolí.
- b 11420 Orientace vzhledem k sobě**
Mentální funkce, která zajišťuje uvědomění si vlastní identity.
- b 11421 Orientace vzhledem k druhým osobám**
Mentální funkce, která zajišťuje uvědomění si identity druhých osob v bezprostředním okolí.
- b 11428 Orientace vzhledem k osobám, jiné**
- b 11429 Orientace vzhledem k osobám, blíže neurčené**
- b 1148 Orientační funkce, jiné**
- b 1149 Orientační funkce, blíže neurčené**

b 117**Intelektuální funkce**

Komplexní mentální funkce, potřebné k pochopení a konstruktivní integraci různých mentálních funkcí, včetně všech kognitivních funkcí a jejich vývoje během života.

Obsahuje: funkce intelektuálního růstu; intelektuální retardaci, mentální retardaci, demenci.

Vylučuje: funkce paměti (b 144); funkce myšlení (b 160); kognitivní funkce vyššího stupně (b 164).

b 122**Komplexní psychosociální funkce**

Komplexní mentální funkce, jak se vyvíjejí během života, potřebné k pochopení a konstruktivní integraci mentálních funkcí, které vedou k formování interpersonálních dovedností, potřebných k vytváření vzájemných sociálních interakcí, v pojmech záměr a význam.

Obsahuje: funkce jako při autismu

b 126 **Temperament a funkce osobnosti**

Komplexní mentální funkce, pramenící z konstituční dispozice člověka, jako reakce zvláštním způsobem v situacích, obsahujících řadu mentálních charakteristik, které vytvářejí individuální rozdíly od ostatních.

Obsahuje: funkce extroverze, introverze, ochotu, soucítění, psychickou a emocionální stabilitu a otevřenost k novým zkušenostem; optimizmus; hledání nových způsobů; spolehlivost; důvěryhodnost.

Vylučuje: intelektuální funkce (b 117); funkce energie a nutkání (b 130); psychomotorické funkce (b 147); emocionální funkce (b 152).

b 1260 **Extroverze**

Mentální funkce, které jsou produkcí osobní dispozice, představuje otevřenost, přesvědčivost; opakem je být plachý, uzavřený, do sebe a utlumený.

b 1261 **Ochota**

Mentální funkce, která je produkcí osobní dispozice, představuje kooperaci, přátelskost a přizpůsobivost; opakem je být nepřátelský, v opozici a vzdorovitý.

b 1262 **Svědomitost**

Mentální funkce, která je produkcí osobní dispozice, představuje vytrvalost, postupování metodicky a svědomitě; opakem je být líný, nespolehlivý a nezodpovědný.

b 1263 **Psychická stabilita**

Mentální funkce, která je produkcí osobní dispozice, představuje vřelost, klid a dobrou náladu; opakem je být podrážděný, úzkostný a náladový.

b 1264 **Otevřenost k získávání zkušenosti**

Mentální funkce, která je produkcí osobní dispozice, představuje být důkladný, mít představivost, být zvědavý a vyhledávat zkušenost; opakem je být stagnující, nepozorný a emocionálně nevýrazný.

b 1265 **Optimizmus**

Mentální funkce, která je osobní dispozicí a projevují se veselou myslí, chutí k životu a nadějí; opakem je být malomyslný, zasmušilý se sklonem k beznadějí.

- b 1266 Sebedůvěra**
Mentální funkce, které jsou osobní dispozicí a projevují se sebejistotou, smělostí, asertivitou, opakem je plachost, nejistota a sebe-podceňování.
- b 1267 Důvěryhodnost**
Mentální funkce, které jsou osobní dispozicí a projevují se stabilitou a zásadovostí, opakem je klamavost a asociálnost.
- b 1268 Temperament a funkce osobnosti, jiné**
- b 1269 Temperament a funkce osobnosti, blíže neurčené**
- b 130 Funkce energie a řízení**
Komplexní mentální funkce fyziologických a psychických mechanismů, které způsobují, že člověk usiluje o uspokojení potřeb a dosažení obecných cílů vytrvalým způsobem.
Obsahuje: funkce stupně energie, motivace, chuť, bažení (včetně vyžadování látek, které mohou být zneužívány) a kontrola impulzivnosti (vznětlivosti).
Vylučuje: funkce vědomí (b 110); temperament (b 126); funkce spánku (b 134); psychomotorické funkce (b 147); emocionální funkce (b 152).
- b 1300 Stupeň energie**
Mentální funkce, které produkují ráznost a životní sílu.
- b 1301 Motivace**
Mentální funkce, které jsou podnětem k činu, vědomým i nevědomým řízením energie, potřebné k činu.
- b 1302 Chuť**
Mentální funkce, které jsou přirozenou touhou nebo žádostí, především pro opakované dosažení potravy a pití.
- b 1303 Bažení**
Mentální funkce, které způsobují naléhavé konzumování látek, včetně látek, které mohou být zneužívány.
- b 1304 Kontrola impulzivnosti**
Mentální funkce, které regulují a brání náhlému intenzivnímu nutkání něco vykonat.
- b 1308 Energie a funkce řízení, jiné**

b 1309 Energie a funkce řízení, blíže neurčené**b 134 Funkce spánku**

Komplexní mentální funkce, periodické, reverzibilní, selektivně působící, fyzické a mentální odpoutání se od bezprostředního prostředí, doprovázeného charakteristickými fyziologickými změnami.

Obsahuje: funkce množství spánku, začátek, trvání a kvalita spánku; funkce spánkových cyklů, jako je nespavost, hypersomnie a narkolepsie.

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce energie a řízení (b 130); funkce pozornosti (b 140); funkce psychomotorické (b 147).

b 1340 Množství spánku

Mentální funkce zapojené v čase, který trávíme ve stavu spánku, v denním cyklu nebo cirkadiálním rytmu.

b 1341 Začátek spánku

Mentální funkce způsobující přechod mezi plně bdělým stavem a spánkem.

b 1342 Udržování spánku

Mentální funkce udržující člověka ve stavu spánku.

b 1343 Kvalita spánku

Mentální funkce produkující přirozený spánek, který vede k optimálnímu fyzickému a duševnímu odpočinku a uvolnění.

b 1344 Funkce zajišťující cyklus spánku

Mentální funkce produkující rychlé pohyby očí ve spánku (REM – spojené se sny) a pomalé pohyby očí (NREM – charakterizují tradiční představu spánku jako čas snížené fyziologické a psychické aktivity).

b 1348 Funkce spánku, jiné**b 1349 Funkce spánku, blíže neurčené****b 139 Komplexní mentální funkce, jiné a blíže neurčené**

Specifické mentální funkce (b 140–b 199)

b 140

Funkce pozornosti

Specifické mentální funkce, při kterých dochází k soustředění se na vnější podněty (stimuly) nebo vnitřní zkušenosti v požadovaném časovém úseku.

Obsahuje: funkce udržující pozornost, přesouvající se pozornost, rozdělená pozornost, dílčí pozornost; koncentrace; roztržitost.

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce energie a řízení (b 130); funkce spánku (b 134); funkce paměti (b 144); psychomotorické funkce (b 147); funkce percepční (b 156).

b 1400 Udržení pozornosti

Mentální funkce, které umožňují udržet pozornost po vyžadovanou dobu.

b 1401 Přesouvání pozornosti

Mentální funkce, které umožňují přesun pozornosti z jednoho podnětu na druhý.

b 1402 Rozdělení pozornosti

Mentální funkce, které umožňují soustředit pozornost na dva nebo více podnětů najednou.

b 1403 Dělení pozornosti

Mentální funkce, které umožňují soustředit se na stejný podnět dvěma osobami, jako například dítě a jeho opatrovník, oba se soustředí na stejnou hračku.

b 1408 Funkce pozornosti, jiné

b 1409 Funkce pozornosti, blíže neurčené

b 144

Funkce paměti

Specifické mentální funkce, které registrují a uskladňují informace a znovu je v případě potřeby uvolňují.

Obsahuje: funkce krátkodobé a dlouhodobé paměti, bezprostřední, nedávné a vzdálené paměti; rozsah paměti; uvolňovací schopnost paměti; vzpomínání; funkce, vedoucí k zapomínání a učení, jako v nominální, selektivní a disociované amnézii.

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce orientační (b 114); funkce intelektuální (b 117); funkce pozornosti (b 140); funkce percepční (b 156); funkce myšlení (b 160); vyšší stupeň kognitivních funkcí (b 164); mentální funkce jazyka (b 167); funkce početní (kalkulační) (b 172).

b 1440 Krátkodobá paměť

Mentální funkce, které poskytují dočasné, rychle zanikající informace v paměti, trvající přibližně 30 sekund, po kterých je informace ztracena, pokud není přesunuta do dlouhodobé paměti.

b 1441 Dlouhodobá paměť

Mentální funkce, která poskytuje systém, umožňující dlouhodobé skladování informací z krátkodobé paměti; jsou to dva typy: autobiografická paměť, určená pro minulé události a sémantická paměť pro jazyk a fakta.

b 1442 Uvolňovací schopnost paměti (vzpomínání)

Specifické mentální funkce, které znovu vyvolávají skladované informace z dlouhodobé paměti a uvádějí je do vědomí.

b 1448 Funkce paměti, jiné**b 1449 Funkce paměti, blíže neurčené****b 147 Psychomotorické funkce**

Specifické mentální funkce kontroly motorického a psychického dění na úrovni těla.

Obsahuje: funkce psychomotorické kontroly, jako při psychomotorické retardaci, vzrušení a agitovanost, pozice, katatonie, negativismus, rozporné tendence, echopraxie a echolalie; kvalita psychomotorické funkce.

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce orientační (b 114); funkce intelektuální (b 117); funkce energie a řízení (b 130); funkce pozornosti (b 140); mentální funkce jazyka (b 167); mentální funkce řízení složitých pohybů (b 176).

b 1470 Psychomotorická kontrola

Mentální funkce, která reguluje rychlost chování nebo dobu reakce, která obsahuje jak motorické, tak psychické komponenty, porušení kontroly, které způsobí psychomotorické zpóźdování (pohybovat se a hovořit pomalu; omezovat se v gestikulaci a spontaneitě) nebo psychomotorické vzrušení (výstřední chování a kognitivní aktivity, většinou neproduktivní, často jako odpověď na vnitřní napětí, jako bubnování prsty, zatínání pěstí, agitovanost nebo neklid dolních končetin).

b 1471 Kvalita psychomotorických funkcí

Mentální funkce, které jsou zdrojem nonverbálního chování, určující pro danou osobu charakteristické řazení pohybů jednotlivých složek, jako je pohyb rukou, očí nebo chůze.

b 1478 Psychomotorické funkce, jiné

b 1479 Psychomotorické funkce, blíže neurčené

b 152 Funkce emocionální

Specifické mentální funkce, které se vztahují k citění a afektivním složkám procesů myšlení.

Obsahuje: funkce vhodnosti emocí, řízení a rozsah emocí; hnutí mysli (afekt); smutek, radost, láska, hněv, nenávisť, napětí, úzkost, radost, lítost; labilita emocí; plochost afektů.

Vylučuje: funkce temperamentu a osobnosti (b 126); funkce energie a řízení (b 130).

b 1520 Vhodnost emocí

Mentální funkce, které zabezpečují soulad citění a afektů se situací, jako je radost při přijetí dobré zprávy.

b 1521 Řízení emocí

Mentální funkce, které kontrolují zážitek a projev afektů.

b 1522 Rozsah emocí

Mentální funkce, které zabezpečují spektrum zážitků vznikajícího afektu nebo citů, jako je láska, nenávisť, úzkost, lítost, radost, strach a hněv.

b 1528 Funkce emocí, jiné

b 1529 Funkce emocí, blíže neurčené

b 156 Funkce vnímání

Specifické mentální funkce, určené k rozeznávání a interpretaci smyslových podnětů.

*Obsahuje: funkce sluchové, zrakové, čichové, chuťové, dotykové a zrakově prostoro-
vé vnímání, jako při halucinacích nebo iluzích.*

Vylučuje: funkce vědomí (b 110); funkce orientační (b 114); funkce pozornosti (b 140); funkce paměti (b 144); mentální funkce jazyka (b 167); funkce vidění a přidružené funkce, (b 210–b 229); funkce slyšení a vestibulární funkce (b 230–b 249); další smyslové funkce (b 250–b 279)

b 1560 Sluchové vnímání

Mentální funkce, obsahující rozlišování zvuků, tónů, výšky a jiných akustických podnětů.

- b 1561 Zrakové vnímání**
Mentální funkce, obsahující rozlišování ostrosti, velikosti, barvy a jiných stimulů zraku.
- b 1562 Čichové vnímání**
Mentální funkce, obsahující rozlišování rozdílných pachů.
- b 1563 Chuťové vnímání**
Mentální funkce, obsahující rozlišování rozdílů různých chutí, jako je sladká, kyselá, slaná a hořká, rozeznatelných dotykem jazyka.
- b 1564 Dotykové vnímání**
Mentální funkce, obsahující rozlišování rozdílů látek, jako jsou hrubé nebo hladké podněty, rozeznatelné dotykem.
- b 1565 Zrakově prostorové vnímání**
Mentální funkce, obsahující rozlišování při vidění vzájemné pozice předmětů v okolí nebo ve vztahu ke své osobě.
- b 1568 Funkce vnímání, jiné**
- b 1569 Funkce vnímání, blíže neurčené**

b 160**Funkce myšlení**

Specifické mentální funkce, které se vztahují k náhodným komponentám myšlení.

Obsahuje: tok, formu, kontrolu a obsah myšlení; cíl zaměření myšlení, cíl bez zaměření myšlení; funkce logiky myšlení, obtížné přemýšlení, trysk myšlenek, myšlenkový blok, inkoherece myšlení, dotykovost, nahodilost, bludy, posedlost a nutkání.

Vylučuje: funkce intelektuální (b 117); funkce paměti (b 144); funkce psychomotorické (b 147); funkce vnímání (b 156); kognitivní funkce vyšší úrovně (b 164); specifické mentální funkce jazyka (b 167); funkce počítání (b 172).

b 1600 Tok myšlení

Mentální funkce, která zajišťuje rychlost procesu myšlení.

b 1601 Forma myšlení

Mentální funkce, která organizuje proces myšlení, aby byl koherentní a logický.

Obsahuje: poruchy vytrvalosti, dotykovost a nahodilost.

b 1602 Obsah myšlení

Mentální funkce, které se skládají z myšlenek, přítomných v procesu myšlení, a z kterých se tvoří pojmy.

Obsahuje: poruchy, jako jsou bludy, přeceňování myšlenek a somatizaci.

b 1603 Kontrola myšlení

Mentální funkce, které obstarávají volní kontrolu myšlení, jako takovou ji člověk rozeznává.

Obsahuje: poruchy uvažování, nutkání, vysílání myšlenek a vkládání myšlenek.

b 1608 Funkce myšlení, jiné**b 1609 Funkce myšlení, blíže neurčené****b 164 Kognitivní funkce vyšších úrovní**

Specifické mentální funkce, hlavně vázané na frontální lalok mozku, který obsahuje komplex cíleně řízeného jednání, jako je rozhodování, abstraktní myšlení, plánování a provádění plánů, mentální flexibilita a rozhodování, které chování je vhodné za určitých okolností; často nazývané prováděcí funkce.

Obsahuje: funkce abstrakce a organizace myšlenek; řízení času; náhled a úsudek; vytváření konceptů, třídění a kognitivní přizpůsobivost.

Vylučuje: funkce paměti (b 144); funkce myšlení (b 160); mentální funkce jazyka (b 167); funkce počítání (b 172).

b 1640 Abstrakce

Mentální funkce, které vytvářejí hlavní myšlenky, z nichž tvoří kvalitu nebo charakteristiku a rozlišení mezi nimi, konkretizují podstatné, zvláštní objekty nebo aktuální příklady.

b 1641 Organizování a plánování

Mentální funkce, koordinující jednotlivé části v celek, systematizují ho; mentální funkce se zapojuje do vývoje metody jednání nebo konání.

b 1642 Řízení času

Mentální funkce řazení událostí v chronologické sekvenci, umísťování úseků času k určitým událostem a činnostem.

b 1643 Kognitivní přizpůsobivost

Mentální funkce, měnící strategii, nebo posouvající mentální pochody, zvláště zapojené do řešení problémů.

- b 1644 Náhled**
Mentální funkce sebeuvědomování a rozumění svému chování.
- b 1645 Úsudek**
Mentální funkce, zapojené do rozlišování a vyhodnocování různých názorů, zvláště těch, které samotné názory formují.
- b 1646 Řešení problému**
Mentální funkce, které slouží k identifikaci, analýze, a které integrují neshodné nebo konfliktní informace a poskytují řešení.
- b 1648 Kognitivní funkce vyšších úrovní, jiné**
- b 1649 Kognitivní funkce vyšších úrovní, blíže neurčené**

b 167 **Mentální funkce jazyka**

Specifické mentální funkce rozeznávání a užívání znaků, symbolů a jiných složek jazyka.

Obsahuje: funkce přijímání a rozlišování mluveného, psaného nebo jinou formou předávaného jazyka, jako například znakový jazyk; funkce vyjadřování mluvené, psané nebo jiných forem jazyka; integrační funkce jazyka, mluveného a psaného, tak jak je obsažena v percepční nebo expresivní nebo kondukční afázii podle Broca nebo Wernickeho.

Vylučuje: funkce pozornosti (b 140); funkce paměti (b 144); funkce vnímání (b 156); funkce myšlení (b 160); vyšší rovinu kognitivních funkcí (b 164); funkce počítání (b 172); mentální funkce složitých pohybů (b 176); smyslové funkce a bolest; hlasové a řečové funkce.

- b 1670 Recepce (přijímání) jazyka**
Specifické mentální funkce k dekodování zprávy v mluvené, psané nebo jiné formě, jako je například znakový jazyk, tak abychom pochopili smysl.
- b 16700 Recepce mluveného jazyka**
Mentální funkce sloužící k dekodování mluvené zprávy, tak abychom pochopili smysl.
- b 16701 Recepce psaného jazyka**
Mentální funkce sloužící k dekodování psané zprávy, tak abychom pochopili smysl.

- b 16702 Receptce znakového jazyka**
Mentální funkce, sloužící k dekodování zprávy v jazycích, které používají znaky vytvářené rukama a jinými pohyby, tak abychom pochopili smysl.
- b 16708 Receptce jazyka, jiné**
- b 16709 Receptce jazyka, blíže neurčené**
- b 1671 Expres (vyjadřování) jazyka**
Specifické mentální funkce, nezbytné k produkci smysluplných zpráv formou mluvené, psané, znakové nebo jiné formy jazyka.
 - b 16710 Expres mluveného jazyka**
Mentální funkce, nezbytné k produkci smysluplných mluvených zpráv.
 - b 16711 Expres psaného jazyka**
Mentální funkce, nezbytné k produkci smysluplných psaných zpráv.
 - b 16712 Expres znakového jazyka**
Mentální funkce, nezbytné k produkci smysluplných zpráv za použití znaků, tvořených rukama nebo jinými pohyby.
 - b 16718 Expres jazyka, jiné**
 - b 16719 Expres jazyka, blíže neurčené**
- b 1672 Integrační funkce jazyka**
Mentální funkce, které organizují sémantický a symbolický obsah, gramatickou strukturu a myšlenky k produkci zprávy ve formě mluvené či psané, nebo v jiné formě jazyka.
- b 1678 Mentální funkce jazyka, jiné**
- b 1679 Mentální funkce jazyka, blíže neurčené**

b 172 **Funkce početní**

Specifické mentální funkce k určování, bližšímu odhadování a manipulaci s matematickými symboly a procesy.

Obsahuje: funkce sčítání, odčítání a jiné jednoduché matematické počty; funkce složitých matematických operací.

Vylučuje: funkce pozornosti (b 140); funkce paměti (b 144); funkce myšlení (b 160); vyšší rovinu kognitivních funkcí (b 164); mentální funkce jazyka (b 167).

b 1720 **Jednoduché počty**

Mentální funkce sloužící k počítání s čísly, jako je sčítání, odčítání, násobení a dělení.

b 1721 **Složitě počty**

Mentální funkce sloužící k převádění slovních problémů do aritmetických procedur, převádění matematických formulací do aritmetických procedur a jiné složitě manipulace obsahující čísla.

b 1728 **Funkce početní, jiné****b 1729** **Funkce početní, blíže neurčené****b 176** **Mentální funkce řídící složité pohyby**

Specifické mentální funkce, sloužící k řízení a koordinování složitých, úmyslných pohybů.

Obsahuje: poruchy v ideomotorice, oblékání, okulomotorické a řečové apraxii.

Vylučuje: psychomotorické funkce (b 147); kognitivní funkce vyšších úrovní (b 164); funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu.

b 180 **Uvědomování si vlastní identity a funkce času**

Specifické mentální funkce, vztahující se k uvědomování si vlastní identity, svého těla, své pozice v realitě prostředí a času.

Obsahuje: funkce zkušenosti sebe sama, obrazu těla a času.

b 1800 **Uvědomování si vlastní identity**

Specifické mentální funkce uvědomování si své vlastní identity a své pozice v realitě prostředí kolem sebe.

Obsahuje: poruchy, jako je depersonalizace a derealizace.

b 1801 Představa vlastního těla

Specifické mentální funkce, vztahující se k představě a uvědomování si vlastního těla.

Obsahuje: poruchy, jako například fantomový úd anebo nadměrné obezity nebo štíhlosti.

b 1802 Uvědomování si času

Specifické mentální funkce subjektivního uvědomování si délky a průběhu času.

Obsahuje: poruchy jako jamais vu a déjà vu.

b 1808 Uvědomování si vlastní identity a funkce času, jiné**b 1809 Uvědomování si vlastní identity a funkce času, blíže neurčené****b 189** Specifické mentální funkce, jiné specifické a nespecifické**b 198** Mentální funkce, jiné**b 199** Mentální funkce, blíže neurčené

Kapitola 2

Smyslové funkce a bolest

Tato kapitola pojednává o funkcích citění, zraku, sluchu atd., a o vnímání bolesti.

Zrak a přidružené funkce (b 210–b 229)

b 210 Funkce zraku

Smyslové funkce, vztahující se k vnímání přítomnosti světla a vnímání tvaru, rozměru, obrysu a barev prostřednictvím zrakových stimulů.

Obsahuje: funkce zrakové ostrosti; funkce zrakového pole; kvalita vidění; funkce vnímání světla a barvy, zraková ostrost při pohledu do dálky a do blízka, monokulární a binokulární vidění; vizuální kvalita obrazu poruchy jako myopie, hypermetropie, astigmatismus, hemianopie, barvoslepost, tunelové vidění, centrální a periferní skotom, diplopie, šeroslepost a adaptabilita na světlo.

Vylučuje: funkce vnímání (b 156).

b 2100 Funkce zrakové ostrosti

Funkce vidění ke vnímání velikosti, tvaru a kontury, jak monokulární, tak binokulární, vidění do dálky a do blízka.

b 21000 Binokulární ostrost vidění do dálky

Funkce vidění ke vnímání velikosti, tvaru a obrysu, pomocí obou očí, pro předměty vzdálené od očí.

b 21001 Monokulární ostrost vidění do dálky

Funkce vidění ke vnímání velikosti, tvaru a obrysu, pomocí pravého nebo levého oka, pro předměty vzdálené od oka.

b 21002 Binokulární ostrost vidění do blízka

Funkce vidění ke vnímání velikosti, tvaru a obrysu, pomocí obou očí, pro předměty blízko očí.

b 21003 Monokulární ostrost vidění

Funkce vidění ke vnímání velikosti, tvaru a obrysu pomocí pravého nebo levého oka samostatně, pro předměty blízko oka.

b 21008 Funkce zrakové ostrosti, jiné

b 21009 Funkce zrakové ostrosti, blíže neurčené

- b 2101 Funkce zorného pole**
Funkce vidění, která se vztahuje k celé ploše, může být viděna při fixaci přímého pohledu.
Obsahuje: poruchy, jako jsou skotomy, tunelové vidění, anopsie.
- b 2102 Kvalita vidění**
Funkce vidění, obsahující citlivost na světlo, vidění barev, citlivost na kontrasty a celkovou kvalitu obrazu.
- b 21020 Citlivost na světlo**
Funkce vidění ke vnímání minimálního množství světla (světelné minimum) a minimálního rozdílu intenzity (světelná diference).
Obsahuje: funkce přizpůsobení se na tmu; poruchy jako šeroslepost (snížená citlivost na světlo) a fotofobii (přecitlivělost na světlo).
- b 21021 Barevné vidění**
Funkce vidění k rozlišování a srovnávání barev.
- b 21022 Citlivost na kontrasty**
Funkce vidění, odlišující obraz od pozadí, zahrnující k tomu minimální potřebné množství osvětlení.
- b 21023 Kvalita viděného obrazu**
Funkce vidění, týkající se kvality obrazu.
Obsahuje: poruchy, jako je vidění světelných čar, ovlivňující kvalitu obrazu (vločky, sítky), zkreslení obrazu, vidění hvězdiček a světel.
- b 21028 Kvalita vidění, jiné**
- b 21029 Kvalita vidění, blíže neurčené**
- b 2108 Funkce zraku, jiné**
- b 2109 Funkce zraku, blíže neurčené**

b 215 Funkce struktur souvisejících s okem

Funkce struktur v oku a jeho okolí, které usnadňují funkce vidění.

Obsahuje: funkce vnitřních svalů oka, oční víčka, vnější svaly oka, včetně volných pohybů a fixace oka, slzné žlázy, akomodaci, zornicový reflex; poruchy jako nystagmus, xeroftalmie a ptoza.

Vylučuje: funkce vidění (b 210); funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztažující se k pohybu.

b 2150 Funkce vnitřních svalů oka

Funkce svalů uvnitř oka, jako je duhovka, která přizpůsobuje tvar a velikost zornic a očních čoček.

Obsahuje: funkce akomodace; zornicový reflex

b 2151 Funkce očního víčka

Funkce očního víčka, jako je ochranný reflex.

b 2152 Funkce vnějších očních svalů

Funkce svalů, které se používají k hledění různými směry, sledování předmětů, jak se pohybují přes zorné pole, provádění trhavých pohybů oka tak, aby oko mohlo fixovat pohybující se cíl a zachytit ho.

Obsahuje: nystagmus; spolupráci obou očí.

b 2153 Funkce slzných žláz

Funkce slzných žláz a jejich kanálků.

b 2158 Funkce struktur souvisejících s okem, jiné**b 2158** Funkce struktur souvisejících s okem, blíže neurčené**b 220** Vnímání spojené s okem a připojenými strukturami

Vnímání únavy, suchosti a svědění oka a s tím spojené pocity.

Obsahuje: pocit tlaku za okem, cizího tělesa v oku, napětí v oku, pálení oka; podrážděnost oka.

Vylučuje: pocit bolesti (b 280).

b 229 Zrak a přidružené funkce, jiné a blíže neurčené

Sluch a vestibulární funkce (b 230–b 249)

b 230

Funkce sluchu

Smyslové funkce, vztahující se ke vnímání přítomnosti zvuků a rozlišování lokalizace, výšky, hloubky a kvality zvuků.

Obsahuje: funkce slyšení, sluchové rozlišování, lokalizování zdroje zvuků, lateralizaci zvuků, rozeznávání řeči; poruchy slyšení a hluchotu.

Vylučuje: percepční funkce (b 156) a mentální funkce jazyka (b 167);

b 2300 Určování zvuků

Smyslové funkce, vztahující se ke vnímání přítomnosti zvuků.

b 2301 Rozlišování zvuků

Smyslové funkce, vztahující se ke vnímání přítomnosti zvuku, obsahující diferenciaci na základě bioaurikulární syntézy, oddělování a míšení zvuků.

b 2302 Lokalizace zvuku

Smyslové funkce, vztahující se k určení zdroje zvuku.

b 2303 Lateralizace zvuků

Smyslové funkce, vztahující se k určení, odkud zvuk přichází, zda zprava nebo zleva.

b 2304 Rozeznávání řeči

Smyslové funkce, vztahující se k rozeznávání mluvené řeči a jejímu odlišování od jiných zvuků.

b 2308 Funkce sluchu, jiné

b 2309 Funkce sluchu, blíže neurčené

b 235

Vestibulární funkce

Smyslové funkce vnitřního ucha, vztahující se k pozici, rovnováze a pohybu.

Obsahuje: funkce pozice a smyslu pro pozici; funkci rovnováhy těla a pohybu.

Vylučuje: vnímání spojené se sluchem a vestibulárními funkcemi (b 240).

b 2350 Vestibulární funkce pozice
Smyslové funkce vnitřního ucha, vztahující se k určení pozice těla.

b 2351 Vestibulární funkce rovnováhy
Smyslové funkce vnitřního ucha, vztahující se k určení pohybu těla, obsahující jeho směr a rychlost.

b 2352 Vestibulární funkce odhadu pohybu
Smyslové funkce vnitřního ucha, vztahující se k odhadu pohybu těla včetně jeho směru a rychlosti.

b 2358 Vestibulární funkce, jiné

b 2359 Vestibulární funkce, blíže neurčené

b 240 **Vnímání spojené se sluchem a vestibulární funkcí**

Vnímání nevolnosti, padání, tinitu a závratě.

Obsahuje: vnímání zvonění v uších, podráždění v uchu, tlak v uších, pocit na zvracení spojený s nevolností nebo závratí.

Vylučuje: vestibulární funkce (b 235); vnímání bolesti (b 280).

b 2400 Zvonění v uších nebo tinitus
Vnímání pískotu, šumění, nízkého tónu, pískot nebo zvonění v uchu.

b 2401 Nevolnost
Vnímání pohybu buď sebe sama, nebo svého okolí; pocity otáčení, houpání nebo naklánění.

b 2402 Pocit padání
Pocit ztráty vlastního ovládnání a padání.

b 2403 Pocit na zvracení s nevolností nebo závratí
Pocit nucení na zvracení, které je vyvoláno pocitem nevolnosti nebo závratí.

b 2404 Dráždění v uchu
Pocit svědění nebo podobné pocity v uchu.

b 2405 Tlak v uchu
Pocit tlaku v uchu.

b 2408 Pocity spojené se sluchem a vestibulárními funkcemi, jiné

b 2409 Pocity spojené se sluchem a vestibulárními funkcemi, blíže neurčené

b 249 Sluch a vestibulární funkce, jiné a blíže neurčené

Další smyslové funkce (b 250–b 279)

b 250 **Funkce chuti**

Smyslové funkce vnímání kvalit hořkosti, sladkosti, kyselosti a slanosti.

Obsahuje: funkce chuti, poruchy, jako ztrátu chuti (ageuzii) a hypogeuzii.

b 255 **Funkce čichu**

Smyslové funkce vnímání vůní a pachů.

Obsahuje: čichové funkce; poruchy jako anosmii nebo hyposmii.

b 260 **Proprioceptivní funkce**

Smyslové funkce vnímání vzájemného postavení tělesných částí.

Obsahuje: funkce statestézie a kinestézi.

Vylučuje: vestibulární funkce (b 235); vnímání vztahující se ke svalům a pohybovým funkcím (b 780).

b 265 **Dotykové funkce**

Smyslové funkce vnímání dotyku, pocit dotyku; poruchy, jako je trnutí, necitlivosti, svědění, parestézie a hyperestézie.

Obsahuje: funkce vnímání dotyku, citem dotyku, poruchy jako snížená citlivost, pocity brnění hyperestézie.

Vylučuje: senzoričné funkce vnímání teploty a svých podnětů.

b 270 **Smyslové funkce, které se vztahují k teplotě a jiným stimulům**

Smyslové funkce vnímání teploty, vibrací, tlaku a škodlivých podnětů.

Obsahuje: funkce citlivosti na teplo, vibrace, otrásání nebo oscilace, povrchový tlak, hluboký tlak, být citlivý na škodlivé stimuly.

Vylučuje: dotykové funkce (b 265), vnímání bolesti (b 280).

b 2700 **Citlivost na teplo**

Smyslové funkce vnímání chladu a horka.

b 2701 **Citlivost na vibrace**

Smyslové funkce vnímání otřesů nebo vibrací.

b 2702 Citlivost na tlak

Smyslová funkce vnímání tlaku na kůži.

Obsahuje: poruchy jako citlivost na dotyk, trnutí, hypestezie, hyperestezie, parestezie, brnění.

b 2703 Citlivost škodlivých podnětů

Smyslová funkce vnímání bolestivých nebo nepříjemných vjemů.

Obsahuje: poruchy, jako je hypalgezie, hyperpatie, allodynie, necitlivost a bolestivost, necitlivost (anesthesia dolorosa).

b 2708 Funkce citlivosti vztahující se k teplotě a ostatním podnětům, jiné**b 2709 Funkce citlivosti vztahující se k teplotě a ostatním podnětům, blíže neurčené****b 279** Další smyslové funkce, jiné, blíže neurčené**Bolest (b 280–b 299)****b 280** Vnímání bolesti

Vnímání nepříjemných pocitů, informujících o potenciálním nebo aktuálním poškození některé části těla.

Obsahuje: vnímání celkové nebo místní bolesti, v jedné nebo více tělesných částech, bolest v dermatomu, stálou bolest, palčivou bolest, tupou bolest, trvalou bolest; poruchy, jako je myalgie, analgezie a hyperalgezie.

b 2800 Celková bolest

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, pocíťovaném po celém těle nebo uvnitř celého těla.

b 2801 Bolest v některé části těla

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, pocíťovaném na hlavě nebo na krku.

b 28010 Bolest na hlavě nebo na krku

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé struktury pocíťovaném na hlavě a krku.

b 28011 Bolest na hrudi

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé struktury, pocítovaném na hrudi.

b 28012 Bolest v žaludku nebo břiše

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé struktury, pocítovaném v žaludku nebo břiše.

Obsahuje: bolesti v pánevní oblasti

b 28013 Bolest v zádech

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, pocítovaném v zádech.

Obsahuje: bolesti v těle; bolest dolní bederní oblasti

b 28014 Bolest v horní končetině

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození struktury, pocítovaném v jedné nebo v obou horních končetinách, včetně rukou.

b 28015 Bolest v dolní končetině

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození struktury, pocítovaném v jedné nebo v obou dolních končetinách, včetně chodidel.

b 28016 Bolest v kloubech

Vnímání nepříjemného pocitu, který informuje o potenciálním nebo aktuálním poškození struktury, pocítovaném v jednom nebo více kloubech, včetně malých a velkých kloubů.

Obsahuje: bolesti v kyčlích; bolest v ramenou

b 28018 Bolest v části těla, jiná**b 28019 Bolest v části těla, blíže neurčená**

b 2802 Bolest v četných částech těla

Nepříjemné vnímání, informující o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, umístěném v četných oblastech těla.

b 2803 Bolest vyzařující do dermatomu

Nepříjemné vnímání, informující o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, umístěném v oblastech kůže, inervované stejným nervovým kořenem.

b 2804 Bolest vyzařující do segmentu nebo oblasti

Nepříjemné vnímání, informující o potenciálním nebo aktuálním poškození některé tělesné struktury, umístěném v oblastech kůže, inervované stejným nervovým kořenem.

b 289 Vnímání bolesti, jiné a blíže neurčené

b 298 Smyslové funkce a bolest, jiné

b 299 Smyslové funkce a bolest, blíže neurčené

Kapitola 3

Funkce hlasu a řeči

Tato kapitola pojednává o funkcích, produkujících zvuky a řeč.

b 310 Funkce hlasu

Funkce produkce různých zvuků při průchodu vzduchu hrtanem.

Obsahuje: funkce produkce a kvality zvuku; funkce fonace, tvoření tónu hlasitosti a jiné, kvalitu zvuku; poruchy, jako je afonie, dysfonie, chraptivost, nazolalie a hyponazalie.

Vylučuje: mentální funkce řeči (b 167); artikulační funkce (b 320).

b 3100 Produkce hlasu

Funkce produkce zvuku, tvořeného koordinací hrtanu spolu s dýchacím systémem.

Obsahuje: funkce fonační, hlasitost; porucha z afonie.

b 3101 Kvalita hlasu

Funkce produkce charakteristik hlasu, obsahující tvorbu tónů, resonanci a jiné faktory.

Obsahuje: funkce výšky a hloubky tónů; poruchy, jako je hypernazolalie, hyponazolalie, dysfonie, chraptivost nebo neplynulost.

b 3108 Funkce hlasu, jiné

b 3109 Funkce hlasu, blíže neurčené

b 320 Funkce artikulace

Funkce produkce zvuků řeči.

Obsahuje: funkce oznamovací, artikulace fonémů; spasticitu, ataxii, chabost (flacciditu), dysartrii, anartrii.

Vylučuje: mentální funkce řeči (b 167); funkce hlasu (b 310).

b 330 Funkce plynulosti a rytmičnosti řeči

Funkce produkce plynulosti a tempa řeči.

Obsahuje: funkce plynulosti, rytmičnosti, rychlosti a melodičnosti řeči; časomíru a intonaci; poruchy, jako je koktavost, zajíkání, breptavost (tumultus sermonis), bradylalie a tachylalie.

Vylučuje: mentální funkce řeči (b 167); hlasové funkce (b 310); artikulační funkce (b 320).

b 3300 Plynulost řeči

Funkce produkce hladkého, nepřerušovaného toku řeči.

Obsahuje: funkce hladkého spojení řeči; poruchy, jako je koktání, neplynulá řeč, breptavost, neplynulost, opakování zvuků, slova nebo části slov a nepravidelné přestávky v řeči.

b 3301 Rytmus řeči

Funkce modulování, tempa a stresových vzorů v řeči.

Obsahuje: poruchy, jako je stereotypie nebo opakovaná kadence řeči.

b 3302 Rychlost řeči

Funkce rychlosti při produkování řeči.

Obsahuje: poruchy, jako je bradylalie a tachylalie.

b 3303 Melodie řeči

Funkce modulace výšky vzorů v řeči.

Obsahuje: časomíru řeči, intonaci, melodii řeči; poruchy, jako je monotónní řeč.

b 3308 Funkce plynulosti a rytmu řeči, jiné**b 3309** Funkce plynulosti a rytmu řeči, blíže neurčené**b 340** Funkce alternativní vokalizace

Funkce produkování jiných způsobů vokalizace.

Obsahuje: funkce produkování tónů a řady zvuků, jako při zpěvu, popěvování, žvatlání, vibrování; hlasitý křik a smích.

Vylučuje: mentální funkce řeči (b 167); funkce hlasu (b 310); funkce artikulační (b 320); funkce plynulosti a rytmu řeči (b 330).

b 3400 Tvorba tónů

Funkce tvorby hudebně vokalizovaných zvuků.

Obsahuje: výdrž, modulace a ukončení produkováných jednotlivých nebo spojených vokalizací s variacemi v intonaci, jako při zpěvu, popěvování a žvatláni.

b 3401 Vytváření řady zvuků

Funkce tvorby různých vokalizací.

Obsahuje: funkce žvatláni dítěte.

b 3408 Funkce alternativní vokalizace, jiné**b 3409 Funkce alternativní vokalizace, blíže neurčené****b 398** Funkce hlasu a řeči, jiné**b 399** Funkce hlasu a řeči, blíže neurčené

Kapitola 4

Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunitního a respiračního systému

Tato kapitola pojednává o funkcích, obsažených v kardiovaskulárním systému (funkcích srdce a cév), hematologickém a imunologickém systému (funkce krve tvorby a imunity) a respiračním systému (funkce dýchání a zátěžové tolerance).

Funkce kardiovaskulárního systému (b 410–b 429)

b 410 Funkce srdce

Funkce přečerpávání krve do těla v adekvátním či vyžadovaném množství a pod určitým tlakem.

Obsahuje: funkce srdeční rychlosti, rytmu a výkonu; kontrakční síly komorových svalů; funkce srdečních chlopní; přečerpávání krve plicním oběhem; dynamika oběhu do srdce; poruchy, jako je srdeční selhání, kardiomyopatie, myokarditida, koronární insuficience, tachykardie, bradykardie a nepravidelná činnost srdeční.

Vylučuje: funkce krevních cév (b 415); funkce krevního tlaku (b 420); funkce tolerance na zátěž, např. cvičení (b 455).

b 4100 Srdeční frekvence

Funkce, vztahující se k počtu stahů srdce během jedné minuty.

Obsahuje: poruchy, jako je frekvence příliš rychlá (tachykardie) nebo příliš pomalá (bradykardie).

b 4101 Srdeční rytmus

Funkce, vztahující se k pravidelnosti srdeční činnosti.

Obsahuje: poruchy, jako je arytmie.

b 4102 Síla svalové kontrakce komory

Funkce, vztahující se k množství krve, přečerpané svalovinou komor během každého srdečního stahu.

Obsahuje: poruchy, jako je snížený srdeční výdej.

b 4103 Zásobení srdce krví

Funkce, vztahující se k objemu krve, která je srdci k dispozici.

Obsahuje: poruchy, jako je koronární ischemie.

b 4108 Srdeční funkce, jiné**b 4109 Srdeční funkce, blíže neurčené****b 415****Funkce cév**

Funkce oběhu krve tělem.

Obsahuje: funkce tepen, vlásečnic a žil; funkci vazomotorickou; funkce plicních tepen, vlásečnic a žil; funkce žilních chlopní; poruchy jako blokády nebo kontrakce tepen, ateroskleróza, arterioskleróza, tromboembolie a žilní varixy.

Vylučuje: funkce srdce (b 410); funkce krevního tlaku (b 420); funkce hematologického systému (b 430); funkce tolerance na zátěž (b 455).

b 4150 Funkce tepen

Funkce vztahující se k toku krve v arteriích.

Obsahuje: poruchy, jako je rozšíření arterie; zúžení arterie jako při intermitentní klaudikaci.

b 4151 Funkce vlásečnic

Funkce vztahující se k toku krve ve vlásečnicích.

b 4152 Funkce žil

Funkce vztahující se k toku krve v žilách a funkce žilních chlopní.

Obsahuje: poruchy jako žilní dilataci; žilní zúžení; nedostatečné uzavírání chlopní ve varikózních žilách.

b 4158 Funkce cév, jiné**b 4159 Funkce cév, blíže neurčené****b 420****Funkce krevního tlaku**

Funkce udržení tlaku krve v tepnách.

Obsahuje: funkce udržení tlaku krve; zvyšování a snižování krevního tlaku; poruchy, jako je hypotenze, hypertenze a posturální hypotenze.

Vylučuje: funkce srdce (b 410); funkci cév (b 415); funkce tolerance zátěže (b 455).

b 4200 Zvýšený krevní tlak

Funkce vztahující se k systolickému nebo diastolickému tlaku krve nad normál pro daný věk.

b 4201 Snižovaný krevní tlak

Funkce vztahující se k poklesu systolického nebo diastolického tlaku krve pod normál pro daný věk.

b 4202 Udržení krevního tlaku

Funkce vztahující se k udržování vhodného tlaku krve jako odpověď na změny v těle.

b 4208 Funkce krevního tlaku, jiné**b 4209 Funkce krevního tlaku, blíže neurčené****b 429 Funkce kardiovaskulárního systému, jiné, blíže neurčené***Funkce hematologického a imunitního systému (b 430–b 439)***b 430 Funkce hematologického systému**

Funkce krve tvorby, transportu kyslíku a metabolitů a srážlivosti.

Obsahuje: funkce produkce krve a kostní dřeně; funkce transportu kyslíku v krvi; srážlivost; poruchy jako anémie, hemofilie a jiné poruchy srážlivosti.

Vylučuje: funkce kardiovaskulárního systému (b 410–b 429); funkce imunitního systému (b 435); funkce tolerance fyzické zátěže (b 455).

b 4300 Krvetvorba

Funkce, vztahující se ke krve tvorbě a všech jejích součástí.

b 4301 Funkce přenosu kyslíku krví

Funkce, vztahující se ke schopnosti krve zásobovat kyslíkem celé tělo.

b 4302 Funkce roznášení metabolitů krví

Funkce, vztahující se ke schopnosti krve zásobovat metabolity celé tělo.

b 4303 Funkce srážlivosti

Funkce, vztahující se ke koagulaci krve, například při úrazu.

b 4308 Funkce hematologického systému, jiné**b 4309 Funkce hematologického systému, blíže neurčené**

b 435 Funkce imunitního systému

Funkce těla, vztahující se k ochraně proti cizím látkám, včetně infekcí, při specifických i nespecifických odpovědích.

Obsahuje: imunitní odpověď (specifickou i nespecifickou); hypersenzitivní reakce; funkce lymfatických cév a uzlin; funkce buněk, které zprostředkovávají imunitu, odpověď na imunizaci + poruchy v autoimunitě, alergické reakce, lymfadenitida a lymfedém.

Vylučuje: funkce hematologického systému (b 430).

b 4350 Imunitní odpověď

Funkce odpovědi těla na vnímání cizí látky, včetně infekcí.

b 43500 Specifická imunitní odpověď

Funkce odpovědi těla na vnímání specifické cizí látky.

b 43501 Nespecifická imunitní odpověď

Funkce celkové odpovědi těla při vnímání cizích látek, včetně infekcí.

b 43508 Imunitní odpověď, jiná**b 43509 Imunitní odpověď, blíže neurčená****b 4351 Hypersenzitivní reakce**

Funkce tělesné odpovědi zvýšené citlivosti na cizí látky, jako při citlivosti na různé antigeny.

Obsahuje: poruchy při hypersenzitivitě nebo alergiích.

Vylučuje: tolerance na potravu (b 5153).

b 4352 Funkce lymfatických cév

Funkce, vztahující se k cévám, které transportují lymfu.

b 4353 Funkce lymfatických uzlin

Funkce, vztahující se ke žlázám podle drah lymfatických cév.

b 4358 Funkce imunitního systému, jiné**b 4359 Funkce imunitního systému, blíže neurčené**

b 439 Funkce hematologického a imunitního systému, jiné, blíže neurčené*Funkce respiračního systému (b 440–b 449)***b 440** Funkce dýchací

Funkce vdechování vzduchu do plic, výměna plynů mezi vzduchem a krví a vydechování vzduchu.

Obsahuje: funkce dechové rychlosti, rytmu a hloubky; poruchy jako apnoe, hyperventilace, nepravidelné dýchání, paradoxní dýchání, plicní emfyzém a bronchiální spazmus.

Vylučuje: funkce respiračních svalů (b 445); funkce doplňkového dýchání (b 450); funkce tolerance na zátěž (b 455).

b 4400 Rychlost dýchání

Funkce vztahující se k počtu dechů za minutu.

Obsahuje: poruchy jako rychlost, která je příliš velká (tachypnoe) nebo příliš pomalá (bradyypnoe).

b 4401 Dechový rytmus

Funkce vztahující se k periodicitě a pravidelnosti dýchání.

Obsahuje: poruchy jako nepravidelné dýchání.

b 4402 Hloubka dýchání

Funkce vztahující se k objemu rozpínajících se plic během dýchání.

Obsahuje: poruchy jako povrchní nebo mělké dýchání.

b 4408 Funkce respirační, jiné**b 4409** Funkce respirační, blíže neurčené**b 445** Funkce dýchacích svalů

Funkce svalů zapojených do dýchání.

Obsahuje: funkce dýchacích svalů hrudníku; funkce bránice; funkce pomocných dýchacích svalů

Vylučuje: funkce dechové (b 440); další dechové funkce (b 450); funkce tolerance při fyzickém zatížení (b 455).

- b 4450 Funkce hrudních dýchacích svalů**
Funkce hrudních svalů zapojených do dýchání.
- b 4451 Funkce bránice**
Funkce bránice, jak je zapojena do dýchání.
- b 4452 Funkce pomocných dýchacích svalů**
Funkce dodatkových svalů zapojených do dýchání.
- b 4458 Funkce dýchacích svalů, jiné**
- b 4459 Funkce dýchacích svalů, blíže neurčené**
- b 449 Funkce respiračního systému, jiné, blíže neurčené**

Další funkce vnímání kardiovaskulárního systému (b 450–b 469)

- b 450 Další dýchací funkce**
Další funkce, vztahující se k dýchání, jako kašláni, kýchání a zívání.
Obsahuje: funkce foukání, pískání a dýchání ústy.
- b 455 Funkce tolerance cvičení**
Funkce, vztahující se k dýchací a kardiovaskulární kapacitě získané vytrvalým fyzickým cvičením.
*Obsahuje: funkce fyzické vytrvalosti, aerobní kapacity, odolnosti a unavitelnosti.
Vylučuje: funkce kardiovaskulárního systému (b 410–b 429); funkce hematologického systému (b 430); dýchací funkce (b 440); funkce dýchacích svalů (b 445); další dýchací funkce (b 450).*
- b 4550 Celková fyzická vytrvalost**
Funkce, vztahující se k celkové úrovni vytrvalosti fyzického cvičení nebo odolnosti.
- b 4551 Aerobní kapacita**
Funkce, vztahující se k rozsahu cvičení, které osoba může provádět, aniž by měla dechové obtíže.
- b 4552 Unavitelnost**
Funkce, vztahující se k pocitování únavy při některém stupni vynaloženého úsilí.

b 4558 Funkce tolerance cvičení, jiné

b 4559 Funkce tolerance cvičení, blíže neurčené

b 460 Funkce spojené s pocity kardiovaskulárními a dechovými

Vnímání chybění srdečního tepu, palpitace a dechová nedostatečnost.

Obsahuje: pocity sevření na hrudi, pocity nepravidelného tepu srdce, dyspnoe, hlad po vzduchu, dušnost, sevření úst, sípání.

Vylučuje: pocity bolesti (b 280).

b 469 Další funkce vnímání kardiovaskulárního a respiračního systému, jiné, blíže neurčené

b 498 Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunitního a respiračního systému, jiné

b 499 Funkce kardiovaskulárního, hematologického, imunitního a respiračního systému, blíže neurčené

Kapitola 5

Funkce zažívacího, metabolického a endokrinního systému

Tato kapitola pojednává o funkcích přijímání potravy, zažívání a vyměšování dále o funkcích, vztahujících se k metabolismu a endokrinním žlázám.

Funkce vztahující se k zažívacímu systému (b 510–b 539)

b 510 Funkce přijímání potravy

Funkce, vztahující se k k přijímání pevných látek a tekutin ústy do těla a manipulace s nimi.

Obsahuje: funkce sání, žvýkání a kousání, manipulování potravou v ústech, slinění, polykání, říhání, regurgitace, plivání a zvracení; poruchy jako dysfagie, aspirace potravy, polykání vzduchu, slinění a nedostatečná salivace.

Vylučuje: pocity spojené se zažívacím systémem (b 535).

b 5100 Sání

Funkce sání do úst pomocí síly, kterou vytvářejí svaly tváře, rtů a jazyka.

b 5101 Kousání

Funkce ukousnutí potravy a jejího rozdělení předními zuby.

b 5102 Žvýkání

Funkce drčení, rozmělnění a žvýkání potravy stoličkami.

b 5103 Manipulace s potravou v ústech

Funkce pohybu potravy uvnitř úst pomocí zubů a jazyka.

b 5104 Slinění

Funkce produkce slin v ústech.

b 5105 Polykání

Funkce posouvání potravy a nápojů ústní dutinou, hltanem a jícnem do žaludku, a to přiměřenou měrou a rychlostí.

Obsahuje: ústní, hltanovou nebo jícnovou dysfagii; poruchy při průchodu jícnem.

b 51050 Polykání ústy

Funkce polykání potravy a tekutiny ústní dutinou, a to přiměřenou měrou a rychlostí.

b 51051 Polykání hltanem

Funkce polykání potravy a tekutiny hltanem, a to přiměřenou měrou a rychlostí.

b 51052 Polykání jícnem

Funkce polykání potravy a tekutiny jícnem, a to přiměřenou měrou a rychlostí.

b 51058 Polykání, jiné**b 51059 Polykání, blíže neurčené****b 5106 Regurgitace a zvracení**

Funkce pohybu potravy nebo tekutiny v obráceném směru než přijímání potravy, ze žaludku do jícnu, do úst a ven.

b 5108 Funkce přijímání potravy, jiné**b 5109 Funkce přijímání potravy, blíže neurčené****b 515 Zažívací funkce**

Funkce posunu potravy zažívacím traktem, rozložení potravy a vstřebání výživných látek.

Obsahuje: funkce posunu potravy žaludkem, peristaltikem; rozložení potravy, produkce enzymů a aktivity v žaludku a střevech; vstřebávání živin a tolerance potravy; poruchy jako hyperacidita žaludku, malabsorpce, intolerance potravy, hypermotilita střev, střevní obrna, střevní obstrukce a snížená produkce žluči.

Vylučuje: funkce přijímání potravy (b 525); pocity spojené se zažívacím systémem (b 535).

- b 5150 Posun potravy žaludkem a střevy**
Peristaltika a k ní náležející funkce, které mechanicky pohybují potravou žaludkem a střevy.
- b 5151 Rozložení potravy**
Funkce, které mechanicky redukuje potravu na malé části v zažívacím traktu.
- b 5152 Vstřebávání živin**
Funkce přechodu potravinových a tekutinových živin v oblasti zažívacího traktu.
- b 5153 Tolerance potravy**
Funkce přijímání vhodné potravy a tekutiny k zažívání a odmítání toho, co je nevhodné.
Obsahuje: poruchy, jako je přecitlivělost, intolerance lepku.
- b 5158 Specifické funkce trávení**
- b 5159 Nespecifické funkce trávení**
- b 520 Funkce asimilační**
Funkce, při kterých se živiny přeměňují na složky živého těla.
Obsahuje: funkce skladování živin v těle
Vylučuje: zažívací funkce (b 515); defekační funkce (b 525); funkce udržování váhy (b 530); celkové metabolické funkce (b 540).
- b 525 Funkce defekační**
Funkce k odstraňování nevyužitelné a nestrávené potravy, jako výkalů a k tomu se vztahující funkce.
Obsahuje: funkce určené k odstraňování, konzistence stolice, frekvence defekace; udržení stolice, odstraňování plynů (flatulence); poruchy jako zácpa, průjem, vodnatá stolice a nedostatečný svěrač řitní nebo inkontinence.
Vylučuje: funkce zažívací (b 515); funkce asimilační (b 520); pocity spojené se zažívacím systémem (b 535).
- b 5250 Odstraňování stolice**
Funkce odstraňování výkalů z konečníku, obsahuje funkce kontrakce břišních svalů při tomto výkonu.

- b 5251 Konzistence stolice**
Konzistence stolice – tvrdá, pevná, měkká nebo vodnatá.
- b 5252 Frekvence defekace**
Funkce, obstarávající frekvenci defekace.
- b 5253 Udržení stolice**
Funkce, obstarávající volní kontrolu nad funkcí vyprazdňování.
- b 5254 Flatulence**
Funkce, obstarávající vypuzování nadměrného objemu vzduchu nebo plynů ze střev.
- b 5258 Funkce defekační, jiné**
- b 5259 Funkce defekační, blíže neurčené**

b 530 Funkce udržování hmotnosti

Funkce udržování přiměřené tělesné váhy, obsahující přibírání na hmotnosti během období vývoje.

Obsahuje: funkce udržování přijatelného indexu tělesné hmotnosti (BMI); poruchy jako podváha, kachexii, chřadnutí, nadváha, hubnutí a primární a sekundární obezitu.

Vylučuje: asimilační funkce (b 520); celkové metabolické funkce (b 540); funkce endokrinních žláz (b 555).

b 535 Pocity spojené se zaživacím systémem

Pocity vznikající při jídle, pití a přidružených zaživacích funkcích.

Obsahuje: pocity na zvracení, pocit nadýmání, pocit křečí v žaludku; plnost žaludku, pocit „knedlíku v krku“, křeče žaludku, plyn v žaludku a pálení žáhy.

Vylučuje: pocity bolesti (b 280); funkce přijímání potravy (b 510); zaživací funkce (b 515); funkce defekační (b 525)

- b 5350 Pocit na zvracení**
Pocit potřeby zvracet.

- b 5351 Pocit nadýmání**
Pocit rozpínání žaludku a břicha.

- b 5352 Pocit křečí v břiše**
Pocit křečí nebo bolestivé stahy hladkých svalů zažívacího traktu.
- b 5358 Pocity spojené se zažívacím systémem, jiné**
- b 5359 Pocity spojené se zažívacím systémem, blíže neurčené**

b 539 Funkce vztahující se k zažívacímu systému, jiné, blíže neurčené

*Funkce vztahující se k metabolismu a endokrinnímu systému
(b 540–b 559)*

b 540 Hlavní metabolické funkce

Funkce regulace hlavních komponent těla, jako jsou cukry, bílkoviny a tuky, přeměna jedné ve druhé a jejich energetického využití.

Obsahuje: metabolické funkce, velikost bazálního metabolismu, metabolismus cukrů, proteinů a tuků, katabolizmus, produkci energie v těle; narůstání nebo snižování metabolické činnosti.

Vylučuje: funkce asimilační (b 520); funkce udržení hmotnosti (b 530); funkce rovnováhy minerálů a elektrolytů (b 545); termoregulační funkce (b 550); funkce endokrinních žláz (b 555).

b 5400 Velikost bazálního metabolismu

Funkce, vztahující se k spotřebě kyslíku tělem za specifických podmínek klidu a teploty.

Obsahuje: zvyšování nebo snižování velikosti bazálního metabolismu; poruchy, jako jsou u hypertyreoidizmu a hypotyreoidizmu.

b 5401 Metabolizmus cukrů

Funkce, vztahující se k procesu, při kterém jsou cukry ve stravě shromažďovány, rozkládány na glukózu a následně na kysličník uhličitý a vodu.

b 5402 Metabolizmus bílkovin

Funkce, vztahující se k procesu, při kterém jsou bílkoviny v potravě přeměňovány na aminokyseliny a rozkládány v těle.

b 5403 Metabolismus tuků

Funkce, vztahující se k procesu, při kterém jsou tuky v potravě shromažďovány a rozkládány v těle.

b 5408 Hlavní metabolické funkce, jiné**b 5409 Hlavní metabolické funkce, blíže neurčené****b 545****Funkce vodní, minerální a elektrolytické rovnováhy**

Funkce regulace vody, minerálů a elektrolytů v těle.

Obsahuje: funkce vodní rovnováhy, rovnováhy minerálů, jako jsou vápník, zinek a železo, a rovnováhy elektrolytů, jako je sodík a draslík; poruchy jako retence vody, dehydratace, hyperkalcemie, hypokalcemie, deficit železa, hyponatremie, hypernatremie, hyperkalemie a hypokalemie.

Vylučuje: funkce hematologického systému (b 430); hlavní metabolické funkce (b 540); funkce endokrinních žláz (b 555).

b 5450 Rovnováha vody

Funkce, vztahující se k hladině nebo množství vody v těle.

Obsahuje: poruchy jako dehydrataci a rehydrataci.

b 54500 Retence vody

Funkce, vztahující se k zadržování vody v těle.

b 54501 Udržení vodní rovnováhy

Funkce, vztahující se k udržení optimálního objemu vody v těle.

b 54508 Funkce rovnováhy vody, jiné**b 54509 Funkce rovnováhy vody, blíže neurčené****b 5451 Rovnováha minerálů**

Funkce, vztahující se k udržení rovnováhy mezi příjmem, skladováním, využíváním a vylučováním minerálů v těle.

b 5452 Rovnováha elektrolytů

Funkce, vztahující se k udržení rovnováhy mezi příjmem, skladováním, využitím a vylučováním elektrolytů v těle.

b 5458 Funkce rovnováhy vody, minerálů a elektrolytů v těle, jiné

b 5459 Funkce rovnováhy vody, minerálů a elektrolytů v těle, blíže neurčené

b 550 Termoregulační funkce

Funkce regulace tělesné teploty.

Obsahuje: funkce udržení tělesné teploty; poruchy, jako je hypotermie, hypertermie.

Vylučuje: obecné metabolické funkce (b 540); funkce endokrinních žláz (b 555).

b 5500 Tělesná teplota

Funkce, vztahující se k regulaci základní tělesné teploty.

Obsahuje: poruchy, jako je hypertermie nebo hypotermie.

b 5501 Udržení tělesné teploty

Funkce, vztahující se k udržení optimální tělesné teploty při změně teploty okolí.

Obsahuje: toleranci horka a chladu.

b 5508 Termoregulační funkce, jiné

b 5509 Termoregulační funkce, blíže neurčené

b 555 Funkce endokrinních žláz

Funkce produkce a regulace hormonálních hladin v těle, včetně cyklických změn.

Obsahuje: funkce hormonální rovnováhy; hypopituitarismus, hyperpituitarismus, hypertyreoidizmus, hyperadrenalizmus, hypoparatyroidizmus, hypergonadizmus, hypogonadizmus.

Vylučuje: hlavní metabolické funkce (b 540); funkce vodní, minerální a elektrolytické rovnováhy (b 545); termoregulační funkce (b 550); sexuální funkce (b 640); menstruační funkce (b 650).

b 559 Funkce, vztahující se k metabolismu a endokrinnímu systému, jiné

b 598 Funkce zaživacího, metabolického a endokrinního systému, jiné

b 599 Funkce zaživacího, metabolického a endokrinního systému, blíže neurčené

Kapitola 6

Urogenitální a reprodukční funkce

Tato kapitola se vztahuje k funkcím močení a funkcím reprodukčním, včetně funkcí sexuálních a rozmnožovacích.

Urinární funkce (b 610–b 639)

b 610 Funkce vylučování moči

Funkce filtrace a hromadění moči.

Obsahuje: funkce filtrace moči, hromadění moči; poruchy jako renální insuficience, anurie, oligurie, hydronefróza, hypotonický močový měchýř a obstrukce ureteru.

Vylučuje: funkce močení (b 620)

b 6100 Filtrace moči

Funkce filtrace moči prostřednictvím ledvin.

b 6101 Funkce hromadění moči v ureterech a močovém měchýři

Funkce hromadění moči v ureterech a močovém měchýři.

b 6108 Funkce vylučování moči, jiné

b 6109 Funkce vylučování moči, blíže neurčené

b 620 Funkce močení

Funkce vypuzování moči z močového měchýře.

Obsahuje: funkce močení, frekvence močení, udržení moči; poruchy, jako je stres, urgentnost, trvalá inkontinence, močení po kapkách, reflex nadbytku moči, naléhavost močení.

Vylučuje: močové exkreční funkce (b 610); pocity spojené s močovými funkcemi (b 630).

b 6200 Močení

Funkce vyprazdňující močový měchýř.

Obsahuje: poruchy, jako je retence moči.

b 6201 Frekvence močení

Funkce vztahující se k počtu močení.

b 6202 Udržení moči

Funkce kontroly nad močením.

Obsahuje: poruchy, jako je stres, urgentnost, reflex, trvalou nebo smíšenou inkontinenci.

b 6028 Funkce močení, jiné**b 6029 Funkce močení, blíže neurčené****b 630 Pocity spojené s močovými funkcemi**

Pocity pálení při močení a pocit urgentnosti.

Obsahuje: pocity neúplného vyprázdnění moči, pocit plnosti močového měchýře.

Vylučuje: pocity bolesti (b 280); funkce močení (b 620).

b 639 Urinární funkce, jiné, blíže neurčené***Pohlavní a reprodukční funkce (b 640–b 679)*****b 640 Sexuální funkce**

Mentální a fyzické funkce, vztahující se k pohlavnímu styku, zahrnující fáze vzrušení, přípravy, orgasmu a uvolnění.

Obsahuje: funkce zahrnující fáze vzrušení, přípravy, orgasmu a uvolnění; funkce vztahující se k sexuálnímu zájmu, výkonu, erekci penisu, erekci klitorisu, vaginální lubrikaci, ejakulaci, orgasmu; poruchy jako impotence, frigidita, vaginismus, předčasná ejakulace, priapismus a zpožděná ejakulace.

Vylučuje: funkce plození (b 660); pocity spojené s genitálem a reprodukční funkce (b 670).

b 6400 Funkce fáze sexuálního vzrušení

Funkce sexuálního zájmu a vzrušení.

b 6401 Funkce fáze přípravy k pohlavnímu styku

Funkce zaujetí pro sexuální spojení.

b 6402 Funkce fáze orgasmu

Funkce dosažení orgasmu.

b 6403 Funkce závěrečné fáze

Funkce uspokojení po orgasmu a doprovodné uvolnění.

b 6408 Sexuální funkce, jiné**b 6409 Sexuální funkce, blíže neurčené****b 650 Menstruační funkce**

Funkce spojené s menstruačním cyklem, obsahující pravidelnost menstruace a vylučování menstruačních tekutin.

Obsahuje: funkce pravidelnosti a intervalu menstruace, velikost menstruačního krvácení, menarché, menopauza; poruchy jako premenstruační napětí, primární a sekundární amenorea, menorrhagie, polymenorea a retrogradní menstruace.

Vylučuje: sexuální funkce (b 640); funkce pložení (b 660); pocity spojené s pohlavními a reprodukčními funkcemi (b 670); pocity bolesti (b 280).

b 6500 Pravidelnost menstruačního cyklu

Funkce vztahující se k pravidelnosti menstruačního cyklu.

Obsahuje: příliš časté nebo příliš zřídkaivé menstruační cykly.

b 6501 Interval mezi menstruacemi

Perioda mezi dvěma menstruačními cykly.

b 6502 Velikost menstruačního krvácení

Funkce vztahující se ke kvantitě menstruačních tekutin.

Obsahuje: příliš slabé menstruace (hypomenorea); příliš silné menstruace (menorrhagie, hypermenorea).

b 6508 Menstruační funkce, jiné**b 6509 Menstruační funkce, blíže neurčené**

b 660 **Funkce rozmnožovací**

Funkce spojené s plodností, těhotenstvím, porodem dítěte a kojením.

Obsahuje: funkce mužské a ženské plodnosti, těhotenství a porod dítěte, kojení; poruchy jako azoospermie, oligozoospermie, sníženou fertilitu, spontánní potraty, mimoděložní těhotenství, malý plod, hydramnion a předčasný porod, opožděný porod, galaktorea, agalaktorea, chybění laktace.

Vylučuje: sexuální funkce (b 640); menstruační funkce (b 650).

b 6600 **Funkce vztahující se k plodnosti**

Funkce vztahující se ke schopnosti produkovat gamety k plození.

Obsahuje: poruchy jako nedostatečná fertilita nebo sterilita.

Vylučuje: sexuální funkce.

b 6601 **Funkce vztahující se k těhotenství**

Funkce umožňující otěhotnění a být těhotná.

b 6602 **Funkce vztahující se k porodu dítěte**

Funkce vztahující se k průběhu porodu.

b 6603 **Laktace**

Funkce, které se vztahují k produkci mléka a činí ho dostupným dítěti.

b 6608 **Funkce rozmnožovací, jiné****b 6609** **Funkce rozmnožovací, blíže neurčené****b 670** **Pocity spojené s pohlavními a reprodukčními funkcemi**

Pocity, vznikající při sexuální touze, pohlavním styku, menstruaci a vztahující se k pohlaví a reprodukčním funkcím.

Obsahuje: pocity dyspareunie, dysmenoreu, návaly horka v době menopauzy a noční pocení v době menopauzy.

Vylučuje: pocity bolesti (b 280); pocity spojené s močovými funkcemi (b 630); sexuální funkce (b 640); menstruační funkce (b 650); funkce plození (b 660).

b 6700 **Nepříjemné pocity spojené se sexuálním stykem**

Pocity spojené se sexuální touhou, přípravou, pohlavním spojením, orgasmem a závěrem.

- b 6701** **Nepříjemné pocity spojené s menstruačním cyklem**
Pocity vztahující se k menstruaci včetně premenstruační a postmenstruační fáze.
- b 6702** **Nepříjemné pocity spojené s menopauzou**
Pocity spojené s ukončením menstruačního cyklu.
Obsahuje: návaly horka a noční pocení během menopauzy.
- b 6708** **Pocity spojené s pohlavními a reprodukčními funkcemi, jiné**
- b 6709** **Pocity spojené s pohlavními a reprodukčními funkcemi, blíže neurčené**
- b 679** **Pohlavní a reprodukční funkce, jiné a blíže neurčené**
- b 698** **Urogenitální a reprodukční funkce, jiné**
- b 699** **Urogenitální a reprodukční funkce, blíže neurčené**

Kapitola 7

Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu

Tato kapitola pojednává o funkcích pohybu a pohyblivosti, včetně funkcí kloubů, kostí, reflexů a svalů.

Funkce kloubů a kostí (b 710–b 729)

b 710 Funkce kloubní hybnosti

Funkce rozsahu a volnosti pohybu kloubu.

Obsahuje: funkce hybnosti jednoho nebo více kloubů, páteře, ramene, lokte, zápěstí, kyčle, kolena a kotníku, malých kloubů rukou a nohou; hybnost kloubů celkově; poruchy, jako je hypermobilita kloubů, zmrzlé klouby, zmrzlé rameno, artritida.

Vylučuje: funkce kloubní stability (b 715); funkce volní kontroly pohybů (b 760).

b 7100 Hybnost jednoho kloubu

Funkce rozsahu a volnost pohybu jednoho kloubu.

b 7101 Hybnost více kloubů

Funkce rozsahu a volnosti pohybu více než jednoho kloubu.

b 7102 Celková hybnost kloubů

Funkce rozsahu a volnosti pohybu kloubů v celém těle.

b 7108 Funkce kloubní hybnosti, jiné

b 7109 Funkce kloubní hybnosti, blíže neurčené

b 715 Funkce kloubní stability

Funkce udržení strukturální integrity kloubů.

Obsahuje: funkce stability jednoho kloubu, více kloubů a kloubů celkově; poruchy jako při nestabilním ramenním kloubu, vymknutí kloubu, vymknutí ramene a kyčle.

Vylučuje: funkce hybnosti kloubu (b 710).

- b 7150 Stabilita jednoho kloubu**
Funkce udržení strukturální integrity jednoho kloubu.
- b 7151 Stabilita více kloubů**
Funkce udržení strukturální integrity více než jednoho kloubu.
- b 7152 Stabilita kloubů celková**
Funkce udržení strukturální integrity kloubů v celém těle.
- b 7158 Funkce kloubní stability, jiné**
- b 7159 Funkce kloubní stability, blíže neurčené**

b 720 Funkce hybnosti kostí
Funkce rozsahu a volnosti pohybu lopatky, pánve, karpálních a tarzálních kostí.

Obsahuje: poruchy, jako je zmrzlé rameno (lopatky) a zmrzlá pánev.

Vylučuje: funkce hybnosti kloubů (b 710)

b 7200 Pohyblivost lopatky
Funkce rozsahu a snadnosti pohybu lopatky.
Obsahuje: poruchy jako protrakci, retrakci, laterorotaci a mediální rotaci lopatky.

b 7201 Pohyblivost pánve
Funkce rozsahu a snadnosti pohybu pánve.
Obsahuje: rotaci pánve.

b 7203 Pohyblivost tarzálních kostí
Funkce rozsahu a možnosti pohybu tarzálních kostí.

b 7208 Funkce hybnosti kostí, jiné

b 7209 Funkce hybnosti kostí, blíže neurčené

b 729 Funkce kloubů a kostí, jiné, blíže neurčené

Funkce svalů (b 730–b 749)

b 730 Funkce svalové síly

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů nebo skupinou svalů.

Obsahuje: funkce sdružené se silou určitých svalů a svalových skupin, svalů jedné končetiny, jedné strany těla, dolní poloviny těla, všech končetin, trupu a těla jako celku; poruchy jako slabost malých svalů v nohách a rukou, svalové parézy, svalové paralýzy, monoplegie, hemiplegie, paraplegie, kvadruplegie a akinetický mutismus.

Vylučuje: funkce struktur provázejících oko (b 215); funkce svalového tonu (b 735); funkce svalové vytrvalosti (b 740).

b 7300 Síla jednotlivých svalů svalových skupin

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci určitých izolovaných svalů nebo svalových skupin.

Obsahuje: poruchy jako slabost malých svalů nohou a rukou.

b 7301 Síla svalů jedné končetiny

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů a svalových skupin jedné horní nebo dolní končetiny.

Obsahuje: poruchy, jako je monoparéza nebo monoplegie.

b 7302 Síla svalů na jedné straně těla

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů a svalových skupin, které se nacházejí na levé nebo pravé straně těla.

Obsahuje: poruchy, jako je hemiparéza a hemiplegie.

b 7303 Síla svalů na dolní polovině těla

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů a svalových skupin, které se nacházejí na dolní polovině těla.

Obsahuje: poruchy, jako je paraparéza a paraplegie.

b 7304 Síla svalů všech končetin

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů a svalových skupin na všech končetinách.

Obsahuje: poruchy, jako je tetraparéza a tetraplegie.

b 7305 Síla svalů trupu

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci svalů a svalových skupin trupu.

b 7306 Síla všech svalů těla

Funkce, vztahující se k síle, produkované při kontrakci všech svalů a svalových skupin těla.

Obsahuje: poruchy, jako je akinetický mutizmus.

b 7308 Funkce svalové síly, jiné**b 7309 Funkce svalové síly, blíže neurčené****b 735** **Funkce svalového tonu**

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomné ve svalech v klidu, a k odporu, který se objeví, když se pokoušíme svaly pasivně pohybovat.

Obsahuje: funkce spojené s napětím v jednotlivých svalech a svalových skupinách, svalech jedné končetiny, na straně těla a dolní polovině těla, svalech všech končetin, svalech trupu a ve všech svalech těla; poruchy jako hypotonie, hypertonie a svalová spasticita.

Vylučuje: funkce svalové síly (b 730); funkce svalové vytrvalosti (b 740).

b 7350 Tonus jednotlivých svalů a svalových skupin

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomné v jednotlivých svalech v klidu a svalových skupinách, a k odporu, který se objeví, když se pokoušíme svaly pasivně pohybovat.

Obsahuje: poruchy jako při ložiskové dystonii, tj. torticollis.

b 7351 Tonus svalů jedné končetiny

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomné v jednotlivých svalech a svalových skupinách jedné paže nebo dolní končetiny, a k odporu, který se objeví, když se pokoušíme svaly pasivně pohybovat.

Obsahuje: poruchy spojené s monoparézou a monoplegií.

b 7352 Tonus svalů jedné poloviny těla

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomné v jednotlivých svalech a svalových skupinách v pravé nebo v levé polovině těla, a k odporu, který se objeví, když se pokoušíme svaly pasivně pohybovat.

Obsahuje: poruchy spojené s hemiparézou a hemiplegií.

b 7353 Tonus svalů dolní poloviny těla

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomno ve svalech a ve svalových skupinách v dolní polovině těla v klidu, a k odporu, který vzniká, když svaly pasivně pohybujeme.

Obsahuje: poruchy spojené s paraparézou a paraplegií.

b 7354 Tonus svalů všech končetin

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomno ve svalech a ve svalových skupinách ve všech čtyřech končetinách, a k odporu, který vzniká, když se svaly pasivně pohybuje.

Obsahuje: poruchy spojené s tetraparézou a tetraplegií.

b 7355 Svalový tonus trupu

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomno ve svalech a ve svalových skupinách trupu, a k odporu, který vzniká, když se svaly pasivně pohybuje.

b 7356 Tonus všech svalů těla

Funkce, vztahující se k napětí, které je přítomno ve svalech a svalových skupinách celého těla, a k odporu, který vzniká, když se svaly pasivně pohybuje.

Obsahuje: poruchy jako u celkové dystonie a Parkinsonovy choroby, nebo celkovou obrnu a paralýzu.

b 7358 Funkce svalového tonu, jiné**b 7359 Funkce svalového tonu, blíže neurčené****b 740 Funkce svalové vytrvalosti**

Funkce, vztahující se k výdrží svalové kontrakce po dobu, která je vyžadována.

Obsahuje: funkce spojené s výdrží svalové kontrakce u jednotlivých svalů a svalových skupin, a všech svalů těla; poruchy jako u myasthenia gravis.

Vylučuje: funkce tolerance cvičení (b 455); funkce svalové síly (b 730); funkce svalového tonu (b 735).

b 7400 Vytrvalost jednotlivých svalů

Funkce, vztahující se k vytrvalosti svalové kontrakce jednotlivých svalů po dobu, která je vyžadována.

b 7401 Vytrvalost svalových skupin

Funkce, vztahující se k vytrvalosti svalové kontrakce jednotlivých svalových skupin po dobu, která je vyžadována.

Obsahuje: poruchy spojené s monoparézou, monoplegií, hemiparézou a hemiplegií a paraplegií.

b 7402 Vytrvalost všech svalů těla

Funkce, vztahující se k vytrvalosti svalové kontrakce všech svalů těla po dobu, která je vyžadována.

Obsahuje: poruchy spojené s tetraparézou, tetraplegií, celkovou obrnou a paralýzou.

b 7408 Funkce svalové vytrvalosti, jiné**b 7409 Funkce svalové vytrvalosti, blíže neurčené****b 749** Funkce svalové vytrvalosti, jiné, blíže neurčené**Pohybové funkce (b 750–b 789)****b 750** Funkce motorického reflexu

Funkce mimovolní kontrakce svalů vyvolané automaticky specifickými podněty.

Obsahuje: funkce motorického napínacího reflexu, automatické lokální kloubní reflexy, reflexy vyvolané škodlivými stimuly a jinými exteroceptivními stimuly; únikový reflex, bicipitový reflex, radialisový reflex, kvadrícipitový reflex, patellární reflex, reflex hlezenního kloubu.

b 7500 Napínací motorický reflex

Funkce mimovolních kontrakcí svalů vyvolaných protažením.

b 7501 Reflexy vyvolané škodlivými podněty

Funkce mimovolních svalových kontrakcí automaticky vyvolaných bolestivým nebo jiným škodlivým podnětem.

Obsahuje: únikový reflex.

b 7502 Reflexy vyvolané jinými exteroceptivními podněty

Funkce mimovolních svalových kontrakcí vyvolaných vnějšími stimuly jinými než škodlivými.

b 7508 Funkce motorického reflexu, jiné

b 7509 Funkce motorického reflexu, blíže neurčené**b 755 Funkce mimovolních pohybových reakcí**

Funkce mimovolních kontrakcí velkých svalů nebo celého těla, navozených pozicí těla, rovnováhou a ohrožujícími podněty.

Obsahuje: funkce posturálních reakcí, vzpřimovací reakce, reakce zajišťující tělo, rovnovážné reakce, opěrné reakce, obranné reakce.

Vylučuje: funkce pohybových reflexů (b 750)

b 760 Funkce kontroly volní hybnosti

Funkce spojené s kontrolou nad pohyby a koordinací volních pohybů.

Obsahuje: funkce kontroly jednoduchých volních pohybů a složitých volních pohybů, koordinaci volních pohybů, podpěrné funkce paže a dolní končetiny, pravolevou pohybovou koordinaci, koordinaci oko-ruka, koordinaci oko-noha; poruchy jako kontrolní a koordinační problémy, např. dysdiadochokonesis.

Vylučuje: funkce svalové síly (b 730); funkci mimovolních pohybů (b 765); funkce vzorů chůze (b 770).

b 7600 Kontrola jednoduchých volních pohybů

Funkce spojené s kontrolou nad pohyby a koordinací jednoduchých nebo izolovaných volních pohybů.

b 7601 Kontrola složitých volních pohybů

Funkce spojená s kontrolou nad pohyby a koordinací složitých volních pohybů.

b 7602 Koordinace volních pohybů

Funkce spojená s koordinací jednoduchých a složitých volních pohybů, provádějící pohyby v uspořádané kombinaci.

Obsahuje: pravo-levou koordinaci, koordinaci zrakově řízených pohybů, provádění pohybu, jako jsou koordinace oko-ruka, koordinace oko-noha; poruchy jako dysdiadochoknéze.

b 7603 Funkce opěrné pro ruku a dolní končetinu

Funkce spojené s kontrolou nad pohyby a koordinací volních pohybů při umísťování váhy buď na paže (lokte a ruce), nebo na dolní končetiny (kolena a nohy).

b 7608 Funkce kontroly volní hybnosti, jiné**b 7609 Funkce kontroly volní hybnosti, blíže neurčené****b 765** **Funkce mimovolní hybnosti**

Funkce neúmyslné, částečně nebo zcela neúčelné mimovolní kontrakce svalu nebo skupiny svalů.

Obsahuje: mimovolní kontrakce svalů; poruchy jako tremor, tiky, manýrizmy, stereotypie, pohybové perseverace, chorea, atetóza, zvukové tiky, dystonické pohyby a dyskineze.

Vylučuje: funkce kontroly volní hybnosti (b 760); funkce pohybového vzoru chůze (b 770).

b 7650 Mimovolní kontrakce svalů

Funkce neúmyslné, částečně nebo zcela neúčelné mimovolní kontrakce svalu nebo svalové skupiny, jako těch, které jsou zapojeny jako část psychologických dysfunkcí.

Obsahuje: poruchy, jako jsou choreatické a atetotické pohyby; pohyby vztahující se ke spánkovým obtížím.

b 7651 Tremor

Funkce opakujících se kontrakcí a uvolnění skupiny svalů v okolí kloubu, vyúsťující v třes.

b 7652 Tiky a manýrizmy

Funkce opakujících se zdánlivě účelných, mimovolních kontrakcí svalových skupin.

Obsahuje: poruchy, jako jsou zvukové tiky, koprofalie a hekání.

b 7653 Stereotypie a pohybové perseverace

Funkce spontánních neúčelných pohybů jako opakované kolébání dopředu a dozadu, pokyvování hlavou nebo pohupování do strany.

b 7658 Funkce mimovolní hybnosti, jiná**b 7659 Funkce mimovolní hybnosti, blíže neurčená**

b 770**Funkce vzorů chůze**

Funkce pohybových vzorů spojených s kráčením, během nebo jinými pohyby celého těla.

Obsahuje: vzory kráčení a běhu; poruchy jako zvláštní chůze, hemiparetická chůze, paraparetická chůze, asymetrická chůze, vzory chůze při kulhání a toporná chůze.

Vylučuje: funkce svalové síly (b 730); funkce svalového tonu (b 735); funkce kontroly volných pohybů (b 760); funkce mimovolních pohybů (b 765).

b 780**Funkce, vztahující se k pocitům ze svalů a pohybů**

Pocity spojené se svaly nebo svalovými skupinami těla a jejich pohybů.

Obsahuje: pocity svalové ztuhlosti a napětí, svalový spasmus nebo kontrakce, tíže svalů.

Vylučuje: pocity bolesti (b 280).

b 7800 Pocit svalové ztuhlosti

Pocit napětí a ztuhlosti svalů.

b 7801 Pocit svalového spazmu

Pocit mimovolní kontrakce svalu nebo skupiny svalů.

b 7808 Funkce, vztahující se k pocitům ze svalů a pohybů, jiné**b 7809 Funkce, vztahující se k pocitům ze svalů a pohybů, blíže neurčené****b 789**

Pohybové funkce, jiné a blíže neurčené

b 798

Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu, jiné

b 799

Funkce neuromuskuloskeletální a funkce vztahující se k pohybu, blíže neurčené

Kapitola 8

Funkce kůže a přidružených struktur

Tato kapitola pojednává o funkcích kůže, nehtů a vlasů.

Funkce kůže (b 810–b 849)

b 810 Protektivní funkce kůže

Protektivní funkce kůže k ochraně těla před fyzickými, chemickými a biologickými hrozbami.

Obsahuje: funkce ochrany proti slunečnímu a jinému záření, fotosenzitivitu, pigmentaci, kvalitu kůže; izolační funkce kůže, tvrdost kůže, pevnost kůže; poruchy jako prasklá kůže, vředy, proleženiny a oslabení kůže.

Vylučuje: obranné funkce kůže (b 820); jiné funkce kůže (b 830).

b 820 Reparační funkce kůže

Funkce kůže sloužící k reparaci prasklin a jiných poškození kůže.

Obsahuje: funkci krevní sraženiny, strupu, hojení, jizvení; podlitiny a tvorba keloidů.

Vylučuje: protektivní funkci kůže (b 810); jiné funkce kůže (b 830).

b 830 Ostatní funkce kůže

Funkce kůže jiné než ochranné a reparační, jako je ochlazování a sekrece potu.

Obsahuje: funkce pocení, žláznová funkce kůže a z ní rezultující kožní pach.

Vylučuje: protektivní funkci (b 810); reparační funkce kůže (b 820).

b 840 Vnímání vztahující se ke kůži

Vnímání, vztahující se ke kůži jako píchání, pálení a brnění.

Obsahuje: poruchy, jako je píchání a bodání, pocit husí kůže.

Vylučuje: pocitování bolesti (b 280).

b 849 Funkce kůže, jiné, blíže neurčené

Funkce vlasu a nehtu (b 850–b 869)

b 850 Funkce vlasu

Funkce vlasu jako ochrana, barva a zevnějšek.

Obsahuje: funkce růstu vlasu, pigmentace vlasu, umístění vlasu; poruchy jako ztráta vlasu nebo alopecie.

b 860 Funkce nehtů

Funkce nehtů – ochrana, škrábání a vnější vzhled.

Obsahuje: růst a pigmentace nehtů, kvalita nehtů.

b 869 Funkce vlasu a nehtů, jiné a blíže neurčené

b 898 Funkce kůže a k ní se vztahujících struktur, jiné

b 899 Funkce kůže a k ní se vztahujících struktur, blíže neurčené

2 TĚLESNÉ STRUKTURY

Definice: **Tělesné struktury** jsou anatomické části těla jako orgány, končetiny a jejich součásti.

Poruchy jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur jako je signifikantní odchylka nebo ztráta.

První kvalifikátor

Generický kvalifikátor s negativní škálou používaný k označení rozsahu nebo velikosti poruchy:

xxx.0	žádná porucha	(nepřítomná, zanedbatelná...)	0–4 %
xxx.1	lehká porucha	(mírná, nízká...)	5–24 %
xxx.2	středně těžká porucha	(zřetelná, větší...)	25–49 %
xxx.3	těžká porucha	(vysoká, extrémní...)	50–95 %
xxx.4	úplná porucha	(totální...)	96–100 %
xxx.8	jiná		
xxx.9	blíže neurčená		

Široká procentní pásma jsou určena pro ty případy, u kterých je k dispozici správně odstupňovaný posuzovací test (nástroj) nebo jiné standardy ke kvantifikaci poruchy tělesné struktury. Například když se kóduje „žádná porucha“ nebo „úplná porucha“ tělesné struktury, ohodnocení může mít omyl nejvýše do 5 %. „Středně těžká porucha“ je obvykle polovina stupnice úplné poruchy. Procenta jsou určená v různých doménách podle standardů dané populace jako procentuální. Pro tuto kvalifikaci je nutno používat jednotných způsobů posuzování, které bude nutno vyvinout pomocí výzkumu.

Druhý kvalifikátor

Používaný k určení povahy změn vztahující se k tělesné struktuře:

- 0 není změna struktury
- 1 úplná ztráta
- 2 částečná ztráta
- 3 přídatná část
- 4 nepřiměřený rozměr
- 5 přerušená kontinuita
- 6 vybočená pozice (poloha)
- 7 kvalitativní změny struktury, včetně nahromadění tekutin
- 8 jiné
- 9 blíže neurčené

Třetí kvalifikátor (doporučený)

Je navržen k tomu, aby určoval lokalizaci.

- 0** více než jeden orgán
- 1** vpravo
- 2** vlevo
- 3** obě strany
- 4** vpředu
- 5** vzadu
- 6** nahoře
- 7** dole
- 8** jiné
- 9** blíže neurčené (nelze aplikovat)

Kapitola 1

Struktury nervového systému

s 110 Struktura mozku

- s 1100 Struktura korových laloků
 - s 11000 Frontální lalok
 - s 11001 Temporální lalok
 - s 11002 Parietální lalok
 - s 11003 Okcipitální lalok
 - s 11008 Struktura korových laloků, jiná
 - s 11009 Struktura korových laloků, blíže neurčená
- s 1101 Struktura mezencefala (středního mozku)
- s 1102 Struktura diencefala (mezimozku)
- s 1103 Bazální ganglia a příslušné struktury
- s 1104 Struktury mozečku
- s 1105 Struktury mozkového kmene
 - s 11050 Prodloužená mícha
 - s 11051 Most
 - s 11058 Struktury mozkového kmene, jiné
 - s 11059 Struktury mozkového kmene, blíže neurčené
- s 1106 Struktura mozkových nervů
- s 1108 Struktura mozku, jiná
- s 1109 Struktura mozku, blíže neurčená

s 120 Mícha a přidružené struktury

- s 1200 Struktura míchy
 - s 12000 Krční mícha
 - s 12001 Hrudní mícha

- s 12002 Lumbosakralní (bederní a křížová) mícha
- s 12003 Cauda equina (koňský ocas)
- s 12008 Struktury míchy, jiné
- s 12009 Struktury míchy, blíže neurčené
- s 1201 Míšní nervy
- s 1208 Mícha a přidružené struktury, jiné
- s 1209 Mícha a přidružené struktury, blíže neurčené
- s 130** Struktura mozkových blan
- s 140** Struktura sympatického nervového systému
- s 150** Struktura parasympatického nervového systému
- s 198** Struktura nervového systému, jiná
- s 199** Struktura nervového systému, blíže neurčená

Kapitola 2

Oko, ucho a příslušné struktury

s 210 Struktura očnice

s 220 Struktura oční koule

s 2200 Spojivka, skléra (bělmo), chorioidea (cévnatka)

s 2201 Rohovka

s 2202 Duhovka

s 2203 Sítnice

s 2204 Čočka oční

s 2205 Sklivec

s 2208 Struktury oční koule, jiné

s 2209 Struktury oční koule, blíže neurčené

s 230 Struktury okolí oka

s 2300 Slzná žláza a příslušné struktury

s 2301 Víčko oční

s 2302 Obočí

s 2303 Vnější oční svaly

s 2308 Struktury okolí oka, jiné

s 2309 Struktury okolí oka, blíže neurčené

s 240 Struktury vnějšího ucha

s 250 Struktury středního ucha

s 2500 Bubínek ušní

s 2501 Eustachova trubice

s 2502 Kůstky ušní

s 2508 Struktury středního ucha, jiné

s 2509 Struktury středního ucha, blíže neurčené

s 260 Struktury vnitřního ucha

s 2600 Hlemýžď

s 2601 Vestibulární labyrint

s 2602 Polokruhové kanálky

s 2603 Vnitřní zvukovod

s 2608 Struktury vnitřního ucha, jiné

s 2609 Struktury vnitřního ucha, blíže neurčené

s 298 Oko, ucho a příslušné struktury, jiné

s 299 Oko, ucho a příslušné struktury, blíže neurčené

Kapitola 3

Struktury vztahující se k hlasu a k řeči

s 310 Struktura nosu

- b 3100 Vnější nos
- b 3101 Přepážka nosní
- b 3102 Nosní dutiny
- s 3108 Struktura nosu, jiné
- s 3109 Struktura nosu, blíže neurčené

s 320 Struktura úst

- s 3200 Zuby
- s 3201 Dásně
- s 3202 Struktury patra
 - s 32020 Tvrdé patro
 - s 32021 Měkké patro
- s 3203 Jazyk
- s 3204 Rty
 - s 32040 Horní ret
 - s 32041 Dolní ret
- b 3208 Struktura úst, jiná
- b 3209 Struktura úst, blíže neurčená

s 330 Struktura hltanu

- s 3300 Nosohltan
- s 3301 Ústní hltan
- s 3308 Struktura hltanu, jiná
- s 3309 Struktura hltanu, blíže neurčená

- s 340** Struktura hrtanu
- s 3400 Hlasivky
- s 3408 Struktura hrtanu, jiná
- s 3409 Struktura hrtanu, blíže neurčená
- s 398** Struktury vztahující se k hlasu a řeči, jiné
- s 399** Struktury vztahující se k hlasu a řeči, blíže neurčené

Kapitola 4

Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému

s 410 Struktury kardiovaskulárního systému

s 4100 Srdce

s 41000 Předsíně

s 41001 Komory

s 41008 Struktury srdce, jiné

s 41009 Struktury srdce, blíže neurčené

s 4101 Tepny

s 4102 Žíly

s 4103 Vlasečnice

s 4108 Struktury kardiovaskulárního systému, jiné

s 4109 Struktury kardiovaskulárního systému, blíže neurčené

s 420 Struktury imunitního systému

s 4200 Lymfatické cévy

s 4201 Lymfatické uzliny

s 4202 Brzlík

s 4203 Slezina

s 4204 Kostní dřeň

s 4208 Struktury imunitního systému, jiné

s 4209 Struktury imunitního systému, blíže neurčené

s 430 Struktury dýchacího systému

s 4300 Průdušnice

- s 4301 Plíce
 - s 43010 Průduškový kmen
 - s 43011 Sklíčky
 - s 43018 Struktury plic, jiné
 - s 43019 Struktury plic, blíže neurčené
- s 4302 Hrudník
- s 4303 Dýchací svaly
 - s 43030 Svaly mezižební
 - s 43031 Bránice
 - s 43038 Dýchací svaly, jiné
 - s 43039 Dýchací svaly, blíže neurčené
- s 4308 Struktury respiračního systému, jiné
- s 4309 Struktury respiračního systému, blíže neurčené
- s 498** Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému, jiné
- s 499** Struktury kardiovaskulárního, imunitního a respiračního systému, blíže neurčené

Kapitola 5

Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu a endokrinnímu systému

- s 510** Struktura slinných žláz
- s 520** Struktura jícnu
- s 530** Struktura žaludku
- s 540** Struktura střeva
 - s 5400 Tenké střevo
 - s 5401 Tlusté střevo
 - s 5408 Struktura střeva, jiné
 - s 5409 Struktura střeva, blíže neurčené
- s 550** Struktura slinivky břišní
- s 560** Struktura jater
- s 570** Struktura žlučníku a žlučvodů
- s 580** Struktura endokrinních žláz
 - s 5800 Podvěsek mozkový
 - s 5801 Štítná žláza
 - s 5802 Příštítná tělíska
 - s 5803 Nadledviny
 - s 5808 Struktura endokrinních žláz, jiná
 - s 5809 Struktura endokrinních žláz, blíže neurčená
- s 598** Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu, endokrinnímu systému, jiné
- s 599** Struktury vztahující se k zažívání, metabolismu, endokrinnímu systému, blíže neurčené

Kapitola 6

Struktury vztahující se ke genitálnímu a reprodukčnímu systému

s 610 Struktura močového systému

- s 6100 Ledviny
- s 6101 Močovody
- s 6102 Močový měchýř
- s 6103 Močová trubice
- s 6108 Struktura močového systému, jiná
- s 6109 Struktura močového systému, blíže neurčená

s 620 Struktura pánevního dna

s 630 Struktura reprodukčního systému

- s 6300 Vaječníky
- s 6301 Struktura dělohy
 - s 63010 Děložní tělo
 - s 63011 Děložní krček
 - s 63012 Vejcovody
 - s 63018 Struktura dělohy, jiná
 - s 63019 Struktura dělohy, blíže neurčená
- s 6302 Prs a prsní bradavka
- s 6303 Struktura pochvy a pohlavních orgánů
 - s 63030 Klitoris
 - s 63031 Velké stydké pysky
 - s 63032 Malé stydké pysky
 - s 63033 Pochva

- s 6304 Varlata
- s 6305 Struktura pyje
 - s 63050 Žalud pyje
 - s 63051 Topořivá tělesa pyje
 - s 63058 Struktura pyje, jiná
 - s 63059 Struktura pyje, blíže neurčená
- s 6306 Prostata
- s 6308 Struktury reprodukčního systému, jiné
- s 6309 Struktury reprodukčního systému, blíže neurčené
- s 698** Struktury vztahující se k urogenitálnímu a reprodukčnímu systému, jiné
- s 699** Struktury vztahující se k urogenitálnímu a reprodukčnímu systému, blíže neurčené

Kapitola 7

Struktury vztahující se k pohybu

- s 710** **Struktura hlavy a krční krajiny**
 - s 7100 **Lebeční kosti**
 - s 7101 **Obličejové kosti**
 - s 7102 **Kosti krajiny krční**
 - s 7103 **Klouby hlavy a krajiny krční**
 - s 7104 **Svaly hlavy a krční krajiny**
 - s 7105 **Vazy a povázky hlavy a krční krajiny**
 - s 7108 **Struktura hlavy a krční krajiny, jiná**
 - s 7109 **Struktura hlavy a krční krajiny, blíže neurčená**

- s 720** **Struktura oblasti ramenní**
 - s 7200 **Kosti ramenní oblasti**
 - s 7201 **Klouby ramenní oblasti**
 - s 7202 **Svaly ramenní oblasti**
 - s 7203 **Vazy a povázky ramenní oblasti**
 - s 7208 **Struktura oblasti ramenní, jiná**
 - s 7209 **Struktura oblasti ramenní, blíže neurčená**

- s 730** **Struktura horní končetiny**
 - s 7300 **Struktura paže**
 - s 73000 **Kosti paže**
 - s 73001 **Loketní kloub**
 - s 73002 **Svaly paže**
 - s 73003 **Vazy a povázky paže**
 - s 73008 **Struktura horní končetiny, jiná**

- s 73009 Struktura horní končetiny, blíže neurčená
- s 7301 Struktura předloktí
 - s 73010 Kosti předloktí
 - s 73011 Kloub zápěstní
 - s 73012 Svaly předloktí
 - s 73013 Vazy a povázky předloktí
 - s 73018 Struktura předloktí, jiná
 - s 73019 Struktura předloktí, blíže neurčená
- s 7302 Struktura ruky
 - s 73021 Kosti ruky
 - s 73021 Klouby ruky a prstů
 - s 73022 Svaly ruky
 - s 73023 Vazy a povázky ruky
 - s 73028 Struktura ruky, jiná
 - s 73029 Struktura ruky, blíže neurčená
- s 7308 Struktura horní končetiny, jiná
- s 7309 Struktura horní končetiny, blíže neurčená
- s 740** Struktura oblasti pánevní
 - s 7400 Kosti oblasti pánevní
 - s 7401 Klouby oblasti pánevní
 - s 7402 Svaly oblasti pánevní
 - s 7403 Vazy a povázky oblasti pánevní
 - s 7408 Struktura oblasti pánevní, jiné
 - s 7409 Struktura oblasti pánevní, blíže neurčené
- s 750** Struktura dolní končetiny

- s 7500 **Struktura stehna**
 - s 75000 **Kosti stehna**
 - s 75001 **Kyčelní kloub**
 - s 75002 **Svaly stehna**
 - s 75003 **Vazy a povázky stehna**
 - s 75008 **Struktury stehna, jiné**
 - s 75009 **Struktury stehna, blíže neurčené**

- s 7501 **Struktura bérce**
 - s 75010 **Kosti bérce**
 - s 75011 **Kolenní kloub**
 - s 75012 **Svaly bérce**
 - s 75013 **Vazy a povázky bérce**
 - s 75018 **Struktury bérce, jiné**
 - s 75019 **Struktury bérce**

- s 7502 **Struktura kotníku a nohy**
 - s 75020 **Kosti kotníku a nohy**
 - s 75021 **Kloub kotníku a klouby nohy a prstců**
 - s 75022 **Svaly kotníku a nohy**
 - s 75023 **Vazy a povázky kotníku a nohy**
 - s 75028 **Struktury kotníku a nohy, jiné**
 - s 75029 **Struktury kotníku a nohy, blíže neurčené**

- s 7508 **Struktura dolní končetiny, jiné**
- s 7509 **Struktura dolní končetiny, blíže neurčené**

- s 760** **Struktura trupu**
 - s 7600 **Struktura páteře**

- s 76000 Krční páteř
- s 76001 Hrudní páteř
- s 76002 Bederní páteř
- s 76003 Křížová kost
- s 76004 Kostrč
- s 76008 Struktury páteře, jiné
- s 76009 Struktury páteře, blíže neurčené
- s 7601 Svaly trupu
- s 7602 Vazy a povázky trupu
- s 7608 Struktura trupu, jiné
- s 7609 Struktura trupu, blíže neurčené
- s 770** Další maskuloskeletální struktury vztahující se k pohybu
 - s 7700 Kostí
 - s 7701 Klouby
 - s 7702 Svaly
 - s 7703 Mimokloubní vazy, povázky, extramuskulární aponeurózy, retinakula, přepážky, burzy, blíže neurčené
 - s 7708 Další muskuloskeletální struktury vztahující se k pohybu, jiné
 - s 7709 Další muskuloskeletální struktury vztahující se k pohybu, blíže neurčené
- s 798** Struktura vztahující se k pohybu, jiné
- s 799** Struktura vztahující se k pohybu, blíže neurčené

Kapitola 8

Kůže a k ní se vztahující struktury

- s 810** Struktura kožních oblastí
 - s 8100 Kůže oblasti hlavy a krku
 - s 8101 Kůže oblasti ramene
 - s 8102 Kůže horní končetiny
 - s 8103 Kůže oblasti pánve
 - s 8104 Kůže dolní končetiny
 - s 8105 Kůže trupu a zad
 - s 8108 Struktura kožních oblastí, jiná
 - s 8109 Struktura kožních oblastí, blíže neurčená
- s 820** Struktura kožních žláz
 - s 8200 Potní žlázy
 - s 8201 Mazové žlázy
 - s 8208 Struktura kožních žláz, jiné
 - s 8209 Struktura kožních žláz, blíže neurčené
- s 830** Struktura nehtů
 - s 8300 Nehty na prstech ruky
 - s 8301 Nehty na prstech nohy
 - s 8308 Struktura nehtů, jiné
 - s 8309 Struktura nehtů, blíže neurčené
- s 840** Struktura vlasu
- s 898** Kůže a k ní se vztahující struktury, jiné
- s 8990** Kůže a k ní se vztahující struktury, blíže neurčené

3 AKTIVITY A PARTICIPACE

Definice: **Aktivita** je provádění úkolu (úkonu) nebo činu člověkem.

Participace je zapojení do životní situace.

Aktivita a její limity jsou obtíže, které člověk může mít při provádění aktivit.

Participace a její omezení jsou problémy, které člověk může prožívat při zapojení do životních situací.

Kvalifikátory

Domény jsou komponenty jednotlivých aktivit a participací a jsou uvedeny v jediném seznamu, který představuje všechny životní oblasti (od základního učení a pozorování až po složité oblasti, jako jsou společenské úkoly). Tyto komponenty mohou být použity k označení aktivit (a) nebo participace (p) nebo obojího.

K bližšímu určení komponent aktivit a participace slouží dva kvalifikátory. Kvalifikátor pro *výkon* (provedení výkonu - performance) a kvalifikátor pro *kapacitu* (schopnost daného člověka). Kvalifikátor výkonu popisuje, co a jak člověk dělá ve svém běžném prostředí. Poněvadž běžné prostředí přináší různé souvislosti s danou společenskou situací, výkon označený tímto kvalifikátorem může být chápán jako „účast v dané životní situaci“ nebo „prožívaná zkušenost“ člověka v daných souvislostech, ve kterých právě žije. Tyto souvislosti obsahují faktory prostředí – všechny aspekty okolního světa fyzického, společenského a postoje společnosti, které mohou být kódovány za použití komponent faktorů prostředí.

Kvalifikátor kapacity popisuje schopnost člověka, jak může provádět úkol nebo aktivitu. Tento kvalifikátor zjišťuje nejvyšší možný stupeň funkční schopnosti daného člověka, kterého může v dané doméně a v daném momentě dosáhnout. Kapacita je měřena ve stejném nebo standardním prostředí, které představuje přizpůsobenou schopnost dané osoby. Komponenty faktorů prostředí se mohou použít k popisu vlastností tohoto uniformního, standardního prostředí.

Oba kvalifikátory, jak pro kapacitu, tak pro výkon, mohou být použity buď s pomocnými pomůckami, nebo s osobní asistencí v souladu s následující stupnicí.

xxx.0	žádná obtíž	(nepřítomná, zanedbatelná...)	0–4 %
xxx.1	lehká obtíž	(mírná, nízká...)	5–24 %
xxx.2	středně těžká obtíž	(zřetelná, větší...)	25–49 %
xxx.3	těžká(é) obtíž	(vysoká, extrémní...)	50–95 %
xxx.4	úplná obtíž	(úplná...)	96–100 %
xxx.8	nespecifikované		
xxx.9	nedá se aplikovat		

Široká procentní pásma jsou určena pro ty případy, u kterých jsou k dispozici správně odstupňované posuzovací testy (nástroje) nebo jiné standardy ke kvantifikaci problému při výkonu nebo limitu kapacity. Například když není kódována žádná obtíž při výkonu, nebo je naopak kódována kompletní obtíž, omyl ohodnocení může představovat nejvýše 5 %. Střední obtíž při výkonu obvykle dosahuje poloviny stupnice úplných obtíží. Procenta jsou odstupňována v různých doménách podle standardů dané populace jako procentuální. Pro tuto kvalifikaci je nutno používat jednotných způsobů posuzování, které bude nutno vyvinout pomocí výzkumu.

Kapitola 1

Učení se a aplikace znalostí

Tato kapitola pojednává o učení, aplikaci vědomostí, které se člověk naučil, myšlení, řešení problémů a konání rozhodnutí.

Účelné smyslové zkušenosti (d 110–d 129)

d 110 Pozorování

Používání „zrakového smyslu“ (zraku) k záměrnému vnímání zrakových podnětů, jako je pozorování sportovní události nebo dětí, jak si hrají.

d 115 Naslouchání

Používání „sluchového smyslu“ (sluchu) k záměrnému vnímání sluchových podnětů, jako poslouchání rozhlasu, hudby nebo četby.

d 120 Jiné účelné vnímání

Používání ostatních základních smyslů k záměrnému vnímání podnětů, jako jsou dotyk tkaniny, ochutnávání sladkostí nebo čichání ke květinám.

d 129 Účelné smyslové zkušenosti, jiné a blíže neurčené

Základní učení (d 130–d 159)

d 130 Opisování

Kopírování nebo napodobování jako základní složka učení, jako napodobování pohybů, zvuků nebo písmen abecedy.

d 135 Opakování

Opakování pořadí událostí nebo znaků (symbolů) jako základní složka učení, jako počítání v desítkách nebo recitace básně.

d 140 Učení – čtení

Získat způsobilost číst psaný materiál (včetně Braillova písma) plynule a přesně, jako rozeznávat písmena abecedy, hláskovat slova správnou výslovností a rozumět slovům a větám.

d 145 Učení – psaní

Vyvinout způsobilost produkovat symboly, které představují zvuky, slova nebo věty způsobem, který má smysl (včetně Braillova písma), jako je správné psaní s použitím správné gramatiky.

d 150 Učit se počítat

Vyvinout způsobilost manipulovat čísly a provádět jednoduché a složité matematické úkony, jako používání matematických znaků pro sčítání a odčítání a aplikovat správně matematické operace k danému problému.

d 155 Získání dovedností

Vyvinout základní a složité způsobilosti v ucelených řadách činností nebo úkolů tak, že dovedeme začít, pokračovat a dokončit získanou dovednost, jako je manipulace s nástroji nebo hraní her, podobných šachům.

Obsahuje: získání základních i složitých dovedností.

d 1550 Získání základních dovedností

Učit se základní, účelné činnosti, jako je používání jídelních příborů, tužky a jednoduchých nástrojů.

d 1551 Získání složitých dovedností

Učit se ucelené řady činností tak, že sledujeme pravidla, pořadí a koordinaci nějakých pohybů, jako je učit se hrát fotbal nebo používat zednické nářadí.

d 1558 Získání dovednosti, jiné**d 1559** Získání dovednosti, blíže neurčené**d 159** Základní učení jiné, blíže neurčené*Aplikace znalostí (d 160–d 179)***d 160** Soustředění pozornosti

Záměrně se soustředit na specifický podnět tak, že se odfiltruje rozptylující hluk.

d 163 Myšlení

Formulovat a upravovat myšlenky, koncepty a představy, ať už za určitým cílem, či nikoliv, o samotě nebo s druhými osobami, jako je vytváření představ, dokazování pouček, pohrávání si s ideami, brainstorming (bouřlivé hromadění nápadů), meditace, zvažování, hloubání nebo přemýšlení.

Vylučuje: řešení problémů (d 175); činit rozhodnutí (d 177).

d 166**Čtení**

Provádět aktivity obsahující chápání a interpretaci psaného jazyka (tj. knih, instrukcí nebo novin, tiskem nebo Braillovým písmem), jejichž cílem je získat celkové vědomosti nebo specifické informace.

Vylučuje: učit se číst (d 140).

d 170**Psaní**

Užívání nebo produkování symbolů nebo jazyka za účelem vedení informací, jako je produkování psaných záznamů o událostech nebo myšlenkách nebo napsání dopisu.

Vylučuje: učit se psát (d 145).

d 172**Počítání**

Provádět výpočty při aplikaci matematických principů tak, aby byly vyřešeny problémy, které jsou popsány slovy a dávají nebo ukazují výsledky, jako vypočítání sumy tří čísel nebo nalezení výsledku dělení jednoho čísla jiným číslem.

Vylučuje: učit se počítat (d 150).

d 175**Řešení problémů**

Nacházet řešení jednoduchého problému, který obsahuje jednoduché východisko nebo otázku, při určení a analýze východiska, vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést hledané řešení, jako je rozhodování v rozhovoru mezi dvěma osobami.

Obsahuje: řešení jednoduchých a složitých problémů.

Vylučuje: myšlení (d 163); činit rozhodnutí (d 177).

d 1750 Řešení jednoduchých problémů

Nacházet řešení jednoduchého problému, který obsahuje jednoduché východisko nebo otázku, při určení a analýze východiska, vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést hledané řešení.

d 1751 Řešení složitých problémů

Nacházet řešení složitého problému, který obsahuje četná a vzájemně se propojující východiska nebo závažné související problémy, při jejich určení a analýze východiska vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést nalezené řešení.

d 1758 Řešení problémů, jiné**d 1759 Řešení problémů, blíže neurčené**

d 177 **Rozhodování**

Činit výběr mezi různými volbami (přáními), uskutečnit výběr, vyhodnotit výsledky výběru, jako je vyčlenit a koupit specifickou věc, nebo se rozhodnout a převzít odpovědnost za provedení jednoho úkolu z vícero úkolů, které je třeba provést.

Vylučuje: myšlení (d 163); řešení problémů (d 175).

d 179 **Aplikace znalostí, jiné, blíže neurčené****d 198** **Učit se a aplikovat znalosti, jiné****d 199** **Učit se a aplikovat znalosti, blíže neurčené**

Kapitola 2

Všeobecné úkoly a požadavky

Tato kapitola pojednává o všeobecných aspektech provádění jednotlivých nebo mnohočetných úkolů, organizování pravidelných činností a překonávání obtíží. Tyto jednotlivé prvky mohou být použity ve spojitosti s mnoha specifickými úkoly nebo výkony za účelem zjištění základních vlastností při provádění úkolů za rozličných okolností.

d 210 Provádění jednotlivého úkolu

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované výkony, vztahující se k mentálním i fyzickým složkám jednoho úkolu, jako je započítání úkolu, organizování času, prostoru a materiálu pro úkol, měřit, provádět, kompletovat a udržet úkol.

Obsahuje: provádění jednoduchých nebo složitých úkolů; provádění jednoduchých úkolů nezávisle nebo ve skupině.

Vylučuje: získávání dovedností (d 155); řešení problémů (d 175); rozhodování (d 177); provádění mnohočetných úkolů (d 220).

d 2100 Provádění jednoduchého úkolu

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor potřebný pro jednoduchý úkol; provést jednoduchý úkol s jednou hlavní součástí, jako je četba knihy, psaní dopisu nebo ustlání postele.

d 2101 Provádění složitého úkolu

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor pro jeden složitý úkol; provést složitý úkol; provést složitý úkol s více než jednou komponentou, který může být proveden postupně nebo současně, jako je uspořádání nábytku ve vlastním bytě nebo dokončení úkolu do školy.

d 2102 Provádění jednoho úkolu nezávisle a sám

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor pro jednoduchý nebo složitý úkol; řídit a provádět úkol sám bez asistence jiných osob.

d 2103 Provádění jednoho úkolu ve skupině

Připravit a uspořádat si čas a prostor pro jeden úkol, jednoduchý nebo složitý, udržovat a provádět úkol s lidmi, kteří jsou zapojeni do některých nebo všech stupňů daného úkolu.

d 2108 Provádění jednoho úkolu, jiný

d 2109 Provádění jednoho úkolu, blíže neurčený

d 220 **Provádění mnohočetných úkolů**

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované akce jako složky mnohočetných, integrovaných a složitých úkolů, postupně nebo současně.

Obsahuje: rozumět mnohočetným úkolům; kompletovat mnohočetné úkoly; provádět mnohočetné úkoly nezávisle nebo ve skupině.

Vylučuje: získávání dovedností (d 155); řešení problémů (d 175); konat rozhodnutí (d 177); provádět jeden úkol (d 210).

d 2200 **Provádění mnohočetných úkolů**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor potřebný pro četné úkoly a řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně.

d 2201 **Kompletování mnohočetných úkolů**

Kompletovat mnohočetné úkoly, společně nebo odděleně.

d 2202 **Provádění mnohočetných úkolů nezávisle a sám**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor pro mnohočetné úkoly, řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně, sám bez pomoci ostatních.

d 2203 **Provádění mnohočetných úkolů ve skupině**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor pro mnohočetné úkoly, řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně, s jinými, kteří jsou zapojeni do některých nebo všech stupňů mnohočetných úkolů.

d 2208 **Provádění mnohočetných úkolů, jiné****d 2209** **Provádění mnohočetných úkolů, blíže neurčené****d 230** **Vykonávání běžné denní povinnosti**

Vykonávat jednoduché nebo složité povinnosti a koordinované akce plánovitě, řídit a kompletovat požadavky procedur nebo povinností ze dne na den, jako je odhadování času a vytváření plánů pro jednotlivé aktivity v průběhu dne.

Obsahuje: řídit a kompletovat každodenní rutinní úkoly; řídit stupeň vlastní aktivity.

Vylučuje: podnikat mnohočetné úkoly (d 220).

d 2301 Řízení denních povinností
Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se plánovaly a řídily požadavky na každodenní rutinní povinnosti.

d 2302 Plnění denních povinností
Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se plnily požadavky na každodenní procedury a povinnosti.

d 2303 Řízení stupně vlastní aktivity
Provádět činnosti a chování, aby se uspořádaly požadavky na energii a čas každodenních procedur a povinností.

d 2308 Vykonyávání běžné denní povinnosti, jiné

d 2309 Vykonyávání běžné denní povinnosti, blíže neurčené

d 240**Zvládání obtíží a jiných psychických nároků**

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se řídily a kontrolovaly psychické požadavky na provádění úkolů vyžadujících jasnou odpovědnost a obsahujících stres (obtíže), distrakci nebo krize, jako je řízení vozidla během velkého provozu nebo péče o mnoho dětí.

Obsahuje: zvládat odpovědnosti; zvládat stres (obtíže) a krize.

d 2400 Zvládání odpovědnosti
Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se řídily povinnosti spojené s prováděním úkolu, a posuzovat požadavky, které tyto povinnosti vyžadují.

d 2401 Zvládání stresu (obtíže)
Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se překonal tlak, náhle vzniklé potřeby nebo stres (obtíže) spojené s vykonáváním úkolu.

d 2402 Zvládání krize
Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se překonaly rozhodující body obratu v situaci nebo časových úsecích bezprostředního nebezpečí nebo nesnáze.

d 2408 Zvládání obtíží a jiných psychických nároků, jiné

d 2409 Zvládání obtíží a jiných psychických nároků, blíže neurčené

d 298 Všeobecné úkoly a požadavky, jiné

d 299 Všeobecné úkoly a požadavky, blíže neurčené

Kapitola 3

Komunikace

Tato kapitola se vztahuje k hlavním a specifickým rysům komunikace prostřednictvím jazyka, znaků a symbolů, včetně přijímání a vydávání zpráv, vedení konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik.

Komunikace – přijímání, vnímání (d 310–d 329)

d 310 Komunikace přijímáním mluvených zpráv

Rozumět doslovnému obsahu zpráv, vedených mluveným jazykem, jako je porozumění, že výrok ujišťuje o nějaké skutečnosti nebo jde o idiomatické (jazykově zvláštní) vyjádření.

d 315 Komunikace přijímáním neverbálních zpráv

Rozumět doslovnému obsahu zpráv, vedených gestikulací, symboly a kreslením, jako je provádí dítě, když si mne oči, když je má unavené, nebo zvonek zvoní na poplach, což znamená, že hoří.

Obsahuje: komunikovat přijímáním tělesných gest, hlavní znaky a symboly, kresby a fotografie.

b 3150 Komunikace přijímáním tělesných gest

Rozumět obsahu, vedenému vyjadřováním lícním svalstvem, pohyby rukou nebo znaky, tělesnými postoji a jinými formami jazyka tělesných pohybů.

b 3151 Komunikace přijímáním obecných znaků a symbolů

Rozumět obsahu, který představují veřejné znaky a symboly, jako jsou dopravní značky, varovné symboly, hudební nebo vědecká soustava značek a ikon.

b 3152 Komunikace přijímáním kreseb a fotografií

Rozumět obsahu, který představují kresby (tj. čáry, grafické obrazy, trojrozměrné představy), grafy, mapy a fotografie, jako rozumět tomu, že linie směřující vzhůru na nástěnném měřítku udává, že dítě roste.

b 3158 Komunikace přijímáním neverbálních zpráv, jiné

b 3159 Komunikace přijímáním neverbálních zpráv, blíže neurčené

d 320 **Komunikace přijímáním zpráv ve znakové řeči**
Přijímat a rozumět zprávám ve formálním znakovém jazyce obsahujícím jasný význam.

d 325 **Komunikace přijímáním psaných zpráv**
Rozumět zprávám obsahujícím jasný význam v psaném jazyce (včetně Braillova písma), jako sledování politických událostí v denním tisku nebo rozumění biblickému obsahu náboženských zpráv.

d 329 **Komunikace přijímáním zpráv jiných, blíže neurčených**

Komunikace – vytváření (d 330–d 349)

d 330 **Mluvení**
Produkovat slova, věty a delší úseky řeči mluvených sdělení obsahující jasný význam, jako je sdělení skutečností nebo vyprávění povídky mluveným jazykem.

d 335 **Vytváření neverbální zprávy**
Používat gest, symbolů a kreseb k předání zpráv, jako potřásání hlavy naznačující nesouhlas nebo nakreslení obrázku nebo diagramu k uvedení faktu nebo složité myšlenky.

Obsahuje: vytváření gest pomocí těla, znaků, symbolů, kreseb a fotografií.

d 3350 **Vytváření řeči tělem**
Sdělovat význam pohyby těla, jako jsou pohyby obličejového svalstva (tj. usmívat se, mračit se, škubat sebou), pohyby paží a rukou, postoje (tj. objímání naznačující cit).

d 3351 **Vytváření znaků a symbolů**
Sdělovat význam používáním znaků a symbolů (tj. ikon, obrázkových desek, vědeckých symbolů) a systému notových symbolů, jako hudební sdělení melodie pomocí not.

d 3352 **Vytváření kreseb a symbolů**
Sdělovat význam pomocí kresby, malování, náčrtů, diagramů, obrázků a fotografií, jako je kreslení map pro udání směru a místa určení.

d 3358 **Vytváření neverbálních sdělení, jiná**

d 3359 **Vytváření neverbálních sdělení, blíže neurčená**

d 340 **Vytváření zprávy ve formální znakové řeči**
Sdělovat jasné informace, obsahující význam, pomocí formálních znaků.

d 345 **Psaní zpráv**
Vztvářet jasné zprávy, obsahující význam, které jsou sdělovány psaným jazykem, jako je psaní dopisu příteli.

d 349 **Komunikace – vytváření, jiné, blíže neurčené**

Konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik (d 350–d 369)

d 350 **Konverzace**
Začít, udržet a ukončit výměnu myšlenek a idejí, mluvenou nebo psanou formou, znaky nebo jinou formou jazyka, s jednou nebo více osobami, známými nebo cizími, ve formálním nebo neformálním setkání.

Obsahuje: začít, udržet a ukončit konverzaci, konverzovat s jedním člověkem nebo více lidmi.

d 3500 **Začátek konverzace**
Začít dialog nebo výměnu myšlenek, jako se sám představit, vyjádřit běžné pozdravy, uvést nějaký problém nebo položit otázku.

d 3501 **Udržení konverzace**
Pokračovat a vytvářet dialog nebo výměnu myšlenek přidáváním dalších, uvádět nové problémy nebo se vracet k myšlenkám již dříve uvedeným, nebo se vracet v hovoru nebo zpěvu.

d 3502 **Ukončení konverzace**
Skončit dialog nebo výměnu myšlenek běžnými výroky na ukončení anebo dovést hovor ke konci.

d 3503 **Konverzovat s jednou osobou**
Začít, udržet, vytvářet a ukončit rozhovor nebo výměnu myšlenek s jednou osobou, jako například hovořit o počasí s přítelem.

d 3504 **Konverzovat s více osobami**
Začít, udržet, vytvářet a ukončit rozhovor nebo výměnu myšlenek s více než jednou osobou, jako začít a podílet se na výměně myšlenek ve skupině.

d 3508 Konverzace, jiné

d 3509 Konverzace, blíže neurčené

d 355 Diskuze

Začít, udržet a ukončit porovnání námětu s argumenty pro a proti, nebo vést rozhovor prostředky mluvenými nebo psanými znaky nebo jinou formou jazyka, s jednou nebo více osobami nebo známými, nebo cizinci ve formálním styku nebo z určité příčiny uskutečněném sezení.

Obsahuje: diskuzi s jednou nebo více osobami.

d 3550 Diskuze s jednou osobou

Začít, udržet, vytvářet nebo ukončit spor nebo rozhovor s jednou osobou.

d 3551 Diskuze s více osobami

Začít, udržet, vytvářet nebo ukončit spor nebo rozhovor s více než jednou osobou.

d 3558 Diskuze, jiné

d 3559 Diskuze, blíže neurčené

d 360 Používání komunikačních pomůcek a technik

Používat pomůcky, techniky a jiné prostředky k účelům komunikačním, jako zavolání přítele telefonem.

Obsahuje: používání telekomunikačních prostředků, používání psacích strojů a komunikačních technik.

d 3600 Používání telekomunikační pomůcky

Používat telefon a jiné přístroje, jako fax nebo telefax, jako komunikační prostředky.

d 3601 Používání psacích strojů

Používat přístrojů na psaní, jako jsou psací stroje, počítače a Braillovy psací stroje, jako prostředky ke komunikaci.

d 3602 Používání komunikačních technik

Provádět výkony a úkoly, zapojené do komunikačních technik, jako čtoucí rty (odezírání).

d 3608 Používání komunikačních pomůcek a technik, jiné

d 3609 Používání komunikačních pomůcek a technik, blíže neurčené

d 369 Konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik, jiných, blíže neurčených

d 398 Komunikace, jiné

d 399 Komunikace, blíže neurčené

Kapitola 4

Pohyblivost

Tato kapitola pojednává o pohybech při změně pozice těla nebo místa nebo přenášení z jednoho místa na druhé, nošením, pohybováním nebo manipulací objekty, kráčením, během, šplháním a použitím různých forem přepravy.

Měnění a udržování pozice těla (d 410–d 429)

d 410 Měnění základní pozice těla

Zaujímat určitou pozici, změnit ji a pohybovat se z jednoho místa na druhé, jako vstát ze židle a lehnout si na postel, kleknout si a vstát nebo si dřepnout.

Obsahuje: měnit pozici těla z lehu, ze sedu na bobku nebo kleku, ze sedu nebo stoje, ohýbat a posouvat gravitační centrum těla (těžiště).

Vylučuje: přemisťovat se (d 420).

d 4100 Poloha vleže

Lehnout si a vstát nebo měnit pozici těla z horizontální pozice do nějaké jiné, jako vstát nebo si sednout.

Obsahuje: zaujetí úlevné pozice.

d 4101 Poloha v podřepu

Jít do sedu nebo pokrčeného postoje v kyčlích s koleny u sebe nebo sedět na patách, jako může být nezbytné na toaletě, která je na úrovni podlahy, nebo měnit pozici těla z podřepu do jiné pozice, jako je stoj.

d 4102 Poloha v kleče

Zaujmout pozici, při které je tělo opřeno o kolena a má ohnuté dolní končetiny jako při modlitbě, a opět tuto pozici opustit, nebo měnit pozici těla z kleče do jiné pozice, jako je stoj.

d 4103 Poloha vsedě

Sednout si a vstát a měnit pozici těla ze sedu do jiných pozic, jako vztyčení nebo lehnutí si.

Obsahuje: sednout si s ohnutými dolními končetinami nebo se zkrříženýma nohama; sednout si s podepřenýma nohama nebo nepodepřenýma.

d 4104 Stoj
Postavit se a změnit stání nebo změnit pozici ve stoje v jinou pozici, jako si lehnout nebo sednout.

d 4105 Ohyb těla
Ohnout záda směrem dolů nebo do strany, zkroutit se jako při shýbání a sahání po nějakém předmětu.

d 4106 Posun tělesného těžiště
Pohybovat se nebo přenášet váhu těla z jedné nohy na druhou v sedě, vestoje nebo vleže, jako je přeshlapování z jedné nohy na druhou.

Vylučuje: přemisťovat se (d 420); kráčet (d 450).

d 4108 Měnění základní pozice těla, jinou

d 4109 Měnění základní pozice těla, blíže neurčenou

d 415 Udržení pozice těla

Setrvat ve stejné pozici těla, která je vyžadována, jako zůstat sedět nebo zůstat stát při práci nebo ve škole.

Obsahuje: udržet polohu vleže, sedět ve dřepu, klečat, pozice usedě a ve stoje.

d 4150 Udržení pozice vleže
Setrvat v pozici vleže po určitou dobu podle potřeby, jako zůstat vleže na břiše v posteli.

Obsahuje: setrvat v pozici na břiše (tváří dolů nebo povalený), na zádech (obličej vzhůru) nebo ležet na boku.

d 4151 Udržení pozici ve dřepu
Setrvat v pozici ve dřepu po určitou dobu podle potřeby, jako sedět na podlaze bez sedadla.

d 4152 Udržení pozice v kleče
Setrvat v pozici v kleče, kdy tělo se opírá o kolena s končetinami ohnutými po určitou, potřebnou dobu, jako je modlitba v kostele.

d 4153 Udržení pozice vsedě

Setrvat v pozici vsedě na sedadle nebo na podlaze, po určitou dobu, která je požadována, jako při sedu u psacího stolu nebo tabule.

Obsahuje: setrvat v pozici vsedě s nataženými nebo zkříženými dolními končetinami nebo zkříženými končetinami, s nohou podepřenou nebo nepodepřenou.

d 4154 Udržení pozice ve stoje

Setrvat v pozici ve stoje po určitou dobu, která se požaduje, jako když se stojí ve frontě.

Obsahuje: stát v pozici ve stoje na svahu, na kluzkém nebo tvrdém povrchu.

d 4158 Udržení pozice těla, jinou**d 4159 Udržení pozice těla, blíže neurčenou****d 420****Přemísťování**

Pohybovat se z jednoho povrchu na druhý, například klouzat po lavici, nebo přesunout se z postele na křeslo, bez změny pozice těla.

Obsahuje: přesunout se vsedě nebo vleže.

Vylučuje: změnu základní pozice těla (d 410).

d 4200 Přesun vsedě

Přesouvat se v pozici vsedě z jednoho sedadla na druhé, stejné nebo rozdílné výšky, jako přesouvat se z křesla na postel.

Obsahuje: přesouvat se z křesla na jiné sedadlo, jako na toaletu; přesouvat se z vozíku na sedadlo v autě.

Vylučuje: měnit základní pozici těla (d 410)

d 4201 Přesun vleže

Přesouvat se v pozici vleže na stejnou úroveň nebo na různou úroveň, jako z jedné postele na druhou.

Vylučuje: měnit základní pozici těla (d 410).

d 4208 Přemísťování, jinak**d 4209 Přemísťování, blíže neurčené****d 429****Měnění a udržování pozice těla jiné, blíže neurčené**

Nošení předmětů, pohybování a zacházení s nimi (d 430–d 449)

d 430

Zvedání a nošení předmětů

Zvednout předmět nebo přenést něco z jednoho místa na druhé, jako zvednout číši nebo přenést dítě z jedné místnosti do druhé.

Obsahuje: zvedání, nošení v ruce nebo pažích, nebo na ramenou, kyčli, zádech nebo hlavě; položit na zem.

d 4300 Zvedání

Zvednout předmět nebo přeložit něco z nižšího místa na vyšší, jako pozvednout sklenici na stole.

d 4301 Nošení v rukou

Vzít nebo přenést předmět z jednoho místa na jiné za použití rukou, jako při pití ze sklenice nebo nesení kufříku.

d 4302 Nošení v pažích

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé za použití paží a rukou, jako když nosíme dítě.

d 4303 Nošení na ramenou, kyčli a boku

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé a použít ramena, kyčle nebo záda nebo jejich kombinace, jako když neseme větší balík.

d 4304 Nošení na hlavě

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé s pomocí hlavy, jako když neseme nádobu s vodou na hlavě.

d 4305 Pokládání předmětů

Použít rukou, paží nebo jiných částí těla k umístění objektu směrem dolů, jako když dáváme nádobu s vodou na zem.

d 4308 Zvedání nebo nošení, jiné

d 4309 Zvedání nebo nošení, blíže neurčené

d 435**Přemísťování předmětů pomocí dolních končetin**

Provádět koordinované úkony s cílem pohybovat objektem pomocí dolních končetin, jednou nohou, jako při kopání do míče nebo šlapaní na pedály na kole.

Obsahuje: kopat dolními končetinami.

d 4350 Odstrkování dolními končetinami

Použít dolních končetin k vyvinutí síly na objekt, aby se pohyboval, jako odstrkování vozíku z místa nohou.

d 4351 Kopání

Používat dolních končetin k odsunu nějakého předmětu, jako kopání do míče.

d 4358 Přemísťování předmětů pomocí dolních končetin, jiné**d 4359 Přemísťování předmětů pomocí dolních končetin, blíže neurčené****d 440****Využití ruky k jemným pohybům**

Provádět koordinované činnosti při pohybování předměty, uchopení, manipulace a jejich uvolňování za použití jedné ruky, prstů a palce, jak to vyžaduje zvednutí mince ze stolu nebo otáčení ciferníkem nebo knoflíkem.

Obsahuje: sbírat, uchopit, manipulovat a uvolňovat.

Vylučuje: zvedat a nosit objekty (d 430).

d 4400 Sbírání

Zvedat nebo brát malé předměty rukama a prsty, jako když bereme tužku.

d 4401 Uchopení

Používat jedné nebo obou rukou k uchopení a držení něčeho, jako když uchopíme nástroj nebo kliku u dveří.

d 4402 Manipulace

Používat prsty a ruce při kontrolování, řízení nebo vedení něčeho, jako když bereme mince nebo jiné malé předměty.

d 4403 Uvolňování

Používat jen prsty a ruce ponechat, nebo pustit něco tak, že to upadne nebo změni pozici, jako když upadne součást oděvu.

d 4408 Využití ruky k jemným pohybů, jiné**d 4409 Využití ruky k jemným pohybům, blíže neurčené**

d 445**Využití ruky a paže**

Provádět koordinované činnosti, které vyžadují pohybovat objekty nebo manipulovat s nimi při použití rukou a paží, jako když zmáčkneme kliku u dveří, nebo házíme či chytáme nějaký objekt.

Obsahuje: táhnout nebo tlačit objekt; sahat; otáčet nebo kroutit ruce nebo paže; házet; chytat.

Vylučuje: využití jemných pohybů ruky (d 440).

d 4450 Přitahování

Použití prstů, rukou a paží a přiblížit objekt k sobě, nebo s ním pohnout z místa na místo, jako když táhneme za zavřené dveře.

d 4451 Tlačení

Použití prstů, rukou a paží a oddálit něco od sebe, nebo tím pohnout z místa na místo, jako když tlačíme nějaké zvíře stranou.

d 4452 Sahání

Použití prstů, rukou a paží, natažených zevně a dotknout se a uchopit něco, jako když saháme přes stůl nebo desku pro knihu.

d 4453 Otáčení nebo kroucení rukou nebo paží

Použití prstů, rukou a paží k obracení nebo ohýbání nějakého objektu, jako když používáme nástrojů nebo náradí.

d 4454 Házení

Použití prstů, rukou a paží ke zvednutí něčeho a hod předmětem určitou silou do vzduchu, jako když házíme míč.

d 4455 Chytání

Použití prstů, rukou a paží a uchopit pohybující se předmět tak, že ho zastavíme a držíme, jako když chytáme míč.

d 4458 Využití ruky a paže, jiné**d 4459 Využití ruky a paže, blíže neurčené****d 449****Nošení, pohybování a zacházení s předměty, jiné, blíže neurčené**

Chůze a pohyb (d 450–d 469)

d 450 Chůze

Pohyb po povrchu na nohou, krok za krokem tak, že jedna noha je vždy na podlaze, jako při procházce, loudání se, kráčení vpřed, zpět nebo do strany.

Obsahuje: chůze na krátké nebo dlouhé vzdálenosti; chůze po různém povrchu; chůze přes překážky.

Vylučuje: přemísťovat se (d 420); pohybovat se (d 455).

d 4500 Chůze na krátké vzdálenosti

Jít méně než kilometr, jako chodit po místnostech nebo v halách, uvnitř budovy nebo na krátkou vzdálenost venku.

d 4501 Chůze na dlouhé vzdálenosti

Jít více než jeden kilometr, jako jít přes vesnici nebo město, mezi obcemi, napříč otevřenou krajinou.

d 4502 Chůze na různém povrchu

Jít po svahu, po nerovnostech nebo pohybujícím se povrchu, jako po trávě, šterku nebo ledu a sněhu, nebo jít po palubě lodi, ve vlaku nebo jiném dopravním prostředku.

d 4503 Chůze okolo překážek

Jít po cestách, které vyžadují vyhýbat se pohyblivým a nepohyblivým objektům, lidem, zvířatům a dopravním prostředkům, jako chůze tržištěm nebo obchodem, okolo nebo skrze dopravní ruch nebo jiné přeplněné plochy.

d 4508 Chůze, jiná

d 4509 Chůze, blíže neurčená

d 455 Pohyb

Pohybovat se celým tělem z místa na místo jiným způsobem než chůzí, jako šplhat po skalách nebo utíkat po ulici, poskakovat, utíkat tryskem, skákat, dělat kotrmelce nebo běhat přes překážky.

Obsahuje: plazení, lezení, běhání, klusání, skákání a plavání.

Vylučuje: přemísťování (d 420); chůze (d 450).

- d 4550 Plazení**
Pohybovat se celý tělem v pozici břichem dolů z jednoho místa na druhé pomocí rukou, nebo rukou a kolen.
- d 4551 Lezení**
Pohybovat se celým tělem nahoru nebo dolů, přes povrchy nebo objekty, jako stoupat po schodech, lézt po skalách, lézt po žebříčích, lanech nebo jiných objektech.
- d 4552 Běhání**
Pohybovat se rychlými kroky tak, že se obě nohy současně nedotýkají země.
- d 4553 Skákání**
Pohybovat se mimo dotyk země ohnutím a natažením dolních končetin, jako skákání na jedné noze, skákání snožmo, poskakování a skákání nebo vrhání se do vody.
- d 4554 Plavání**
Pohyb celým tělem ve vodě, aniž se dotýkáme dna.
- d 4558 Pohyb, jiný**
- d 4559 Pohyb, blíže neurčený**

d 460 Pohyb po různých lokalitách

Kráčet a pohybovat se po různých lokalitách a v situacích, jako chodit mezi pokoji v bytě uvnitř budovy nebo po ulici ve městě.

Obsahuje: pohybovat se v domě, lézt nebo šplhat v domě; chodit po budově, vlastním domě, mimo dům a jiné budovy.

d 4600 Pohyb po domě

Chodit a pohybovat se ve vlastním domě, v pokoji, mezi pokoji, a okolo celého domu nebo obytné části.

Obsahuje: pohybovat se z poschodí do poschodí, na připojených balkonech, po dvoře, verandě a zahradě.

d 4601 Pohyb uvnitř budov, jiných než vlastních

Chodit a pohybovat se uvnitř budov jiných než vlastních, jako pohybovat se okolo domu cizích osob, jiných privátních budov, komunálních a privátních nebo veřejných budov a uzavřených prostorů.

Obsahuje: pohybovat se skrze všechny části budov a uzavřených prostorů, mezi podlažími, uvnitř i vně a kolem budov, jak veřejných, tak soukromých.

d 4602 Pohyb mimo domov a jiné budovy

Chodit a pohybovat se blízko nebo daleko od vlastního domova a jiných budov, bez použití dopravy, veřejné nebo soukromé, jako chodit na krátké nebo dlouhé vzdálenosti okolo města nebo vesnice.

Obsahuje: chodit nebo pohybovat se po ulicích v sousedství, obce, vesnice nebo města; pohybovat se na delší vzdálenosti, bez použití dopravy.

d 4608 Pohyb v různých lokalitách, jiný**d 4609 Pohyb v různých lokalitách, blíže neurčený****d 465 Pohyb za použití různých zařízení**

Pohybovat se celým tělem z místa na místo, na nějakém povrchu nebo v prostoru, za použití speciálních pomůcek, určených k usnadnění pohybu, nebo které vytvářejí jiný způsob pohybu, jako brusle, lyže, potápěčská výstroj, nebo pohyb po městě na vozíku nebo s chodítkem.

Vylučuje: přemisťovat se sám (d 420); chůze (d 450); pohyb (d 455); používat dopravu (d 470); jízda dopravním prostředkem (d 475).

d 469 Chůze a pohyb, jiné, blíže neurčené***Pohyb pomocí dopravy (d 470–d 489)*****d 470 Používání dopravy**

Používat dopravu jako pasažér, jako být vezen v autě nebo autobusu, rikše, levném autobuse, voze taženém zvířaty, soukromým nebo veřejným taxi, tramvají, podzemní dráhou, člunem nebo letadlem.

Obsahuje: používat transport poháněný lidskou silou; používat soukromé nebo veřejné motorové dopravy.

Vylučuje: pohybovat se při použití různých pomůcek (d 465); jet (d 475).

- d 4700 Používání dopravního prostředku**
Cestovat jako pasažér, při kterém se přesun uskutečňuje silou jedné nebo více osob, jako vézt se v rikše nebo na lodi, poháněné vesly.
- d 4701 Používání soukromé motorové dopravy**
Cestovat jako pasažér soukromým motorovým vozidlem po zemi, po moři nebo ve vzduchu, (taxi), soukromým vlastníkem letadla nebo lodě.
- d 4702 Používání veřejné motorové dopravy**
Cestovat jako pasažér po zemi, po moři, nebo ve vzduchu motorovým vozidlem, označeným jako veřejná doprava, jako být pasažér autobusu, vlaku, metra nebo letadla.
- d 4708 Používání dopravního prostředku, jiného**
- d 4709 Používání dopravního prostředku, blíže neurčeného**
- d 475 Řízení**
Kontrolovat nebo řídit pohybující se dopravní prostředek či zvíře, cestovat podle vlastního záměru nebo mít vlastní způsob přesunu, jako je auto, bicykl, člun nebo zvířetem tažený vůz.
Obsahuje: přesun řízený člověkem, motorová vozidla, zvířetem tažené vozy.
Vylučuje: pohybovat se za použití různých pomůcek (d 465); používat transport (d 470).
- d 4750 Řízení dopravního prostředku, poháněného lidskou silou**
Řídit lidskou silou poháněný dopravní prostředek, jako bicykl, trojkolka nebo člun poháněný vesly.
- d 4751 Řízení dopravního prostředku, poháněného motorem**
Řídit motorový dopravní prostředek, jako je automobil, motocykl, motorový člun nebo letadlo.
- d 4752 Řízení dopravního prostředku, poháněného tažným zvířetem**
Řídit dopravní prostředek tažený zvířetem, jako je koněm tažená dvojkolka nebo vozík.
- d 4758 Řízení, jiné**
- d 4759 Řízení, blíže neurčené**

- d 480** **Jízda na zvířatech za účelem přepravy**
Cestovat na hřbetu nějakého zvířete, jako je kůň, osel, velbloud nebo slon.
Vylučuje: řídit (d 475); rekreace a odpočinek (d 920).
- d 489** **Pohyb dopravními prostředky, jinými, blíže neurčenými**
- d 498** **Pohyblivost, jiná**
- d 499** **Pohyblivost, blíže neurčená**

Kapitola 5

Péče o sebe

Tato kapitola pojednává o péči o sebe, mytí a osušení se, péči o vlastní tělo a části těla, oblékání, jídlo a pití, a péči o své zdraví.

d 510**Sám se umýt**

Umýt a osušit si celé tělo nebo části těla, používat vodu a vhodné prostředky nebo materiály k mytí a osušení, jako se koupat, sprchovat, umývat si ruce a nohy, obličej a vlasy, a utřít se ručníkem.

Obsahuje: mytí části těla, celé tělo; a osušit se.

Vylučuje: péče o části těla (d 520); používat toaletu (d 530).

d 5100 Mytí částí těla

Použít vodu, mýdlo a jiné přípravky na části těla, jako ruce, obličej či nohy, za účelem umytí.

d 5101 Mytí celého těla

Použít vodu, mýdlo a jiné přípravky na celé tělo, za účelem umýt se, jako vykoupat se nebo osprchovat.

d 5102 Osušit se

Použít ručník nebo jiné prostředky k osušení některé části nebo částí těla, nebo celého těla, po umytí.

d 5108 Sám se umýt, jinak**d 5109 Sám se umýt, blíže neurčeno****d 520****Péče o části těla**

Starat se o části těla jako pokožka, obličej, zuby, vlasy, nehty a genitál, poněvadž vyžadují více než mytí a osušení.

Obsahují: péči o kůži, zuby, nehty na prstech rukou a nohou.

Vylučuje: sám se umýt (d 510); používání toalety.

d 5200 Péče o kůži

Starat se o povrch a hydrataci kůže, jako odstraňovat zatvrdlou kůži nebo kuří oka, a používat zvlhčovací prostředky nebo kosmetiku.

- d 5201 Péče o zuby**
Starat se o zubní hygienu, jako čistit si zuby kartáčkem a pečovat o zubní protézky nebo rovnátka.
- d 5202 Péče o vlasy**
Pečovat o vlasy a vousy, česat se, vytvářet účesy, holit se a stříhat.
- d 5203 Péče o nehty na ruce**
Čistit, stříhat nebo lakovat si nehty na ruce.
- d 5204 Péče o nehty na noze**
Čistit, stříhat nebo lakovat si nehty na noze.
- d 5208 Péče o části těla, jiná**
- d 5209 Péče o části těla, blíže neurčená**
- d 530 Používání toalety**
Plánovat vyměšování (menstruace, močení a defekace) a následné očištění těla.
Obsahuje: upravit močení, stolici a menstruaci.
Vylučuje: umývat se (d 510); pečovat o části těla (d 520).
- d 5300 Úprava močení**
Koordinovat a provádět močení, jako určit potřebu, zaujmout vhodnou pozici, nalézt a jít na vhodné místo k močení, manipulovat s oblečením a očistit se po vymočení.
- d 5301 Úprava defekace**
Koordinovat a provádět defekaci, jako určit potřebu, zaujmout vhodnou pozici a jít na vhodné místo k defekaci, manipulovat s oblečením před a po defekaci, očistit se po defekaci.
- d 5302 Péče při menstruaci**
Koordinovat, plánovat a starat se o menstruaci, jako předvídat menstruaci a používat sanitární vložky a roušky.
- d 5308 Používání toalety, jiné**
- d 5309 Používání toalety, blíže neurčené**

d 540**Oblékání**

Provádět koordinované výkony a úkoly při oblékání a navlékání oděvu a obuvi ve správném pořadí, v souladu s klimatem a společenskými zvyklostmi, jako obléci si, zapnout a svléknout košile, sukně, blůzy, kalhoty, spodní prádlo, sárí, kimona, přiléhavé oděvy, klobouky, rukavice, kabáty, střevice, boty, sandály a trepky.

Včetně: oblékat si a svlékat šaty a obuv a vybrat vhodné oblečení.

d 5400 Oblékání

Provádět koordinované úkony oblékání různých částí těla, jako oblékat oděv přes hlavu, přes paže a ramena, spodní polovinu těla; vzít si rukavice a pokrývku hlavy.

d 5401 Svlékání

Provádět koordinované úkony svlékání různých částí těla, jako stahování oděvu přes hlavu, přes paže a ramena, spodní polovinu těla, sundat si rukavice a pokrývku hlavy.

d 5402 Obouvání

Provádět koordinované úkony navlékání punčoch, ponožek a obuvi.

d 5403 Zouvání

Provádět koordinované úkony svlékání punčoch, ponožek a obuvi.

d 5404 Vyběr vhodného oděvu

Podle jasných i skrytých kódů a konvencí dané společnosti nebo kultury a oblečení s přihlédnutím ke klimatickým podmínkám.

d 5408 Oblékání, jiné**d 5409 Oblékání, blíže neurčené****d 550****Jídlo**

Provádět koordinované úkony a činnosti při příjmu potravy, která je servírována, dávat si ji do úst a konzumovat ji kulturně, přijatelnými způsoby, krájet nebo lámat potravu na kousky, otvírat lahve a plechovky, používat jídelní příbory, zachovávat pořádek při hostině nebo obědě.

Vylučuje: pití (d 560).

d 560**Pití**

Uchopit a držet nápoj, dopravit jej do úst a konzumovat kulturně, přijatelnými způsoby, promíchat, promísit a nalévat nápoje, otvírat láhve a plechovky, pít slámkou nebo pít tekoucí vodu z kohoutku nebo pramene, sát mléko.

Vylučuje: jídlo (d 550).

d 570**Péče o své zdraví**

Zajistit fyzické pohodlí, zdravotní, fyzickou a duševní pohodu, jako udržovat vyváženou dietu a přiměřený stupeň fyzické aktivity, pečovat o teplo nebo chlad, chránit se před škodlivými vlivy, provozovat bezpečný sex, včetně užívání kondomů, pravidelně se nechat očkovat (imunizovat) a lékařsky vyšetřovat.

Obsahuje: zajistit si fyzické pohodlí; dodržovat dietu a udržovat se v kondici.

d 5770 Zajištění si fyzického pohodlí

Starat se o sebe a být si vědom vlastních potřeb a jejich zajištění – mít tělo v pohodlné pozici, aby nepocítovalo příliš teplo nebo chlad a mělo přiměřené osvětlení.

d 5701 Upravení si diety a fyzické způsobilosti

Starat se o sebe a být si vědom vlastní potřeby a výběru a požívání výživné stravy a udržovat fyzickou způsobilost.

d 5702 Udržování si vlastního zdraví

Starat se o sebe a být si vědom této potřeby a činit, co se vyžaduje, jak dohlížet na své zdraví, obojí odpovídá předcházení zdravotním rizikům a prevenci nemoci, jako vyhledávání odborné pomoci; dodržovat lékařská a jiná zdravotní doporučení; a předcházet zdravotním rizikům, jako jsou fyzické úrazy, infekční nemoci, drogy či pohlavně přenosné nemoci.

d 5708 Péče se o své zdraví, jiná**d 5709 Péče se o své zdraví, neurčená****d 598****Péče o sebe, jiná****d 599****Péče o sebe, blíže neurčená**

Kapitola 6

Život v domácnosti

Tato kapitola pojednává o provádění domácích a každodenních činností a úkolů. Oblast života v domácnosti obsahuje obstarání si bydlení, potravy, oblečení a ostatních nezbytností, úklidu a opravy v domácnosti, péče o osobní a jiné předměty v domácnosti a pomoc ostatním.

Získání nezbytných životních potřeb (d 610–d 629)

d 610 Získání obydlí

Koupit, pronajmout, vybavit a uspořádat dům, byt nebo jiné obydlí.

Obsahuje: koupí nebo pronájem bydlení a jeho zařízení.

Vylučuje: získat potřebné věci a služby (d 620); starost o předměty v domácnosti (d 650).

d 6100 Zakoupení bydlení

Získat vlastnictví domu, bytu nebo jiného obydlí.

d 6101 Pronájem bydlení

Získat užívání domu, bytu nebo jiného obydlí, patřícího někomu jinému, výměnou za placení.

d 6102 Zařízení bydlení

Zařídít a upravit prostor k životu nábytkem a jinými věcmi a vyzdoba pokoje.

d 6108 Získání bydlení, jiné

d 6109 Získání bydlení, blíže neurčené

d 620 Získání nezbytných věcí

Vybrat, opatřit a zajistit všechno zboží a služby, které vyžaduje denní život, jako vybrat, transportovat a uskladnit potraviny, nápoje, oděvy, čisticí prostředky, topivo, nářadí a věci na vaření, domácí potřeby a nástroje; a obstarat ostatní domácí služby.

Obsahuje: nakupování a shromažďování denních nezbytností.

Vylučuje: získání bydlení (d 610).

d 6200 Nakupování

Obdržet směnou za peníze zboží a služby potřebné pro denní provoz (včetně instruování a dohledu na toho, kdo zprostředkovává nákup), jako výběr potravin, nápojů, čisticích prostředků, domácích potřeb nebo šatstva v obchodě nebo marketu; srovnávat kvalitu a cenu potřebného zboží, jednat a platit za vybrané zboží nebo služby a dopravovat zboží.

d 6201 Obdržení denních potřeb

Obdržet bez zaplacení zboží a služby, potřebné pro denní provoz (včetně instruování a ohledu na toho, kdo zprostředkovává nákup), jako při sklizení zeleniny a ovoce a obstarávání vody a topiva.

d 6208 Získání zboží a služeb, jiné**d 6209 Získání zboží a služeb, blíže neurčených****d 629 Získání nezbytných potřeb, jiných, blíže neurčených***Domácí úkony (d 630–d 649)***d 630 Příprava jídla**

Plánování, vaření a podávání jednoduchých i složitých jídel pro sebe a ostatní, jako při přípravě menu, výběr jídla a pití, zajistit přísady, vařit pomocí tepla a připravit studená jídla a nápoje, a servírovat je.

Obsahuje: přípravu jednoduchých a složitých jídel.

Vylučuje: požívání jídla (d 550); pití (d 560); obstarávání zboží a služeb (d 620); dělat domácí práce (d 640); starat se o domácí objekty (d 650); starat se o ostatní (d 660).

d 6300 Příprava jednoduchých jídel

Organizovat, vařit a podávat jídla s malým množstvím přísad, které vyžadují jednoduché metody přípravy a servírování, jako je lehké jídlo, zpracování přísad, vaření a ohřívání potravy jako rýže nebo brambor.

d 6301 Příprava složitých jídel

Plánovat, organizovat, vařit a podávat jídla s velkým počtem přísad, které vyžadují složité metody přípravy a servírování, jako plánování jídla na více mísách, a zpracování přísad jídla kombinovanými činnostmi – škrabání, krájení, míchání, hnětení, přelévání, předkládání a servírování jídla způsobem, vhodným k dané příležitosti a kultuře.

Vylučuje: používání domácích spotřebičů (d 6403).

d 6308 Příprava jídel, jiná**d 6309 Příprava jídel, blíže neurčená****d 640 Vykonávání domácích prací**

Uspořádat domácnost úklidem domu, praním prádla, používat domácí spotřebiče, skladovat potraviny a odstraňovat odpadky; zametáním, vytíráním, mytím stolů, stěn a ostatních povrchů; shromažďovat a rozdělit domácí odpadky; upravit pokoje, kložety a výtahy; prát, sušit, skládat a žehlit prádlo; čistit obuv; používat košťata, kartáče a vysavače; používat pračky, sušičky a žehličky.

Obsahuje: praní a sušení prádla a oděvů; uklízet prostory kuchyně a přístroje; čistit obytné prostory; používat domácí zařízení, skladovat denní potřeby a odstraňovat odpadky.

Vylučuje: obstarávání místa k bydlení (d 610); zajišťovat nákupy a služby (d 620); připravovat jídla (d 630); starat se o objekty v domácnosti (d 650); pečovat o druhé (d 660).

d 6400 Praní a sušení prádla a oděvů

Prát prádlo a oděvy v ruce a zavěsit je, aby uschly na vzduchu.

d 6401 Úklid kuchyně a zařízení

Uklízet po vaření, jako mytí nádobí, talířů, hrnců a nástrojů na vaření, a čistit stoly a podlahy okolo kuchyně a prostoru, kde se jí.

d 6402 Úklid obytných prostor

Uklízet obytné prostory bytu, jako utírat prach, zametat, čistit podlahy, umývat okna a stěny, čistit koupelny a chodby, ošetřovat domácí nábytek.

d 6403 Používání domácích spotřebičů

Používat všechny druhy domácích přístrojů, jako jsou pračky, sušičky, žehličky, vysavače a myčky nádobí.

d 6404 Skladování denních potřeb

Uskladnění potravy, nápojů, textilií a ostatních potřeb pro denní život, příprava potravy ke konzervaci, nasolením nebo zmrazením, udržovat potravu čerstvou a z dosahu zvířat.

d 6405 Odstraňování odpadků

Odstraňování domácího odpadu, jako je sběr smetí a odpadků v domě, připravit odpadky k odstranění, použít nádoby na smetí, pálení odpadu.

d 6408 Vykonávání domácích prací, jiné**d 6409 Vykonávání domácích prací, blíže neurčené****d 649 Domácí úkony, jiné, blíže neurčené*****Starat se o domácnost a pomoc ostatním (d 650–d 669)*****d 650 Péče o předměty v domácnosti**

Udržovat a upravovat domácnost a jiné osobní předměty, včetně domu a všeho, co obsahuje látky, dopravní prostředky a pomocné prostředky, starat se o rostliny a zvířata, jako vymalovat nebo tapetovat pokoje, připevňovat nábytek, opravovat vodovod, udržovat vozidlo, zalévat rostliny, udržovat v čistotě a krmit domácí zvířata.

Obsahuje: šít a opravovat oděvy; udržovat byt, vybavení bytu a domácí zařízení; udržovat vozidlo; udržovat pomocné prostředky; pečovat o rostliny (v bytě i venku) a zvířata.

Vylučuje: obstarávání bydlení (d 610); získávání zboží a služeb (d 620); dělat domácí práce (d 640); starat se o druhé (d 660); placené zaměstnání (d 850).

d 6500 Šití a opravování oděvů

Šití a opravování oděvů, jako šití, přišívání knoflíků a sponek, žehlení šatstva, vypínání a leštění obuvi.

Vylučuje: používat domácí spotřebiče (d 6403).

- d 6501 Údržba bytu a bytového vybavení**
Opravit a pečovat o byt, o jeho exteriér, interiér a vše, co je třeba, jako malování, opravování, upevňování nábytku, a používání vhodného náradí pro práci při opravování.
- d 6502 Údržba domácích zařízení**
Opravit a pečovat o všechna domácí zařízení pro vaření, čištění a opravování, jako olejování a opravování nástrojů a udržování pračky.
- d 6503 Údržba vozidla**
Opravit a pečovat o motorová a nemotorová vozidla pro osobní použití, včetně jízdních kol, vozíků, automobilů a lodí.
- d 6504 Údržba pomocných zařízení**
Opravit a pečovat o pomůcky jako protézy, ortézy a speciální náradí a pomůcky pro udržování domácnosti a osobní péči; udržovat a opravovat pomůcky pro osobní pohyblivost jako hole, chodítka, vozíky pro invalidy a skútry; a udržovat komunikační a rekreační pomůcky.
- d 6505 Péče o rostliny, v bytě i venku**
Pečovat o rostliny uvnitř i vně domu, jako sázení, zalévání a opylování rostlin; dělat zahradnické práce a pěstovat ovoce a zeleninu pro vlastní spotřebu.
- d 6506 Péče o zvířata**
Pečovat o domácí zvířata a mazlíčky, jako krmit je, čistit, uklízet a venčit je; dohlížet na zdraví zvířat, mazlíčků; plánovat péči a starat se o zvířata, když nejsme přítomni.
- d 6508 Péče o domácí předměty, jiná**
- d 6509 Péče o domácí předměty, blíže neurčená**

d 660**Pomoc druhým**

Pomáhat druhým členům a jiným, když se učí, při komunikaci, péči o sebe, pohybu v domě i mimo dům; zajímat se o blaho členů domácnosti a ostatních.

Obsahuje: pomáhat druhým při sebeobsluze, pohybech, komunikaci, mezilidských vztazích, výživě a udržování zdraví.

Vylučuje: placené zaměstnání (d 850).

- d 6600 Pomoc druhým při sebeobsluze**
Pomáhat členům domácnosti a jiným při provádění sebeobsluhy, včetně pomoci druhým při jídle, koupání a oblékání, starat se o děti nebo členy domácnosti, kteří jsou nemocní nebo mají obtíž se základní sebeobsluhou, pomáhat druhým při toaletě.
- d 6601 Pomoc druhým při hybnosti**
Pomáhat členům domácnosti a jiným lidem při pohybu mimo dům, jako v sousedství nebo ve městě, například do školy a ze školy, zaměstnání nebo jiného určení.
- d 6602 Pomoc druhým v komunikaci**
Pomáhat členům domácnosti a jiným při komunikaci, jako je pomoc při řeči, psaní nebo čtení.
- d 6603 Pomoc druhým v mezilidských vztazích**
Pomáhat členům domácnosti a jiným při mezilidských vztazích, jako je pomoc při navázání, udržení nebo ukončení vztahů.
- d 6604 Pomoc druhým při stravování**
Pomáhat členům domácnosti a jiným při stravování, jako pomáhat jim připravit a jíst jídla.
- d 6605 Pomoc druhým při udržení zdraví**
Pomáhat členům domácnosti a jiným při formální a neformální péči o zdraví, jako při kontrole, zda dítě chodí pravidelně na lékařskou vyšetření, nebo zda starší příbuzný bere potřebné léky.
- d 6608 Pomoc druhým, jiná**
- d 6609 Pomoc druhým, blíže neurčená**
- d 669** Péče o předměty v domácnosti a pomoc druhým, jiná, blíže neurčená
- d 698** Život v domácnosti, jiný
- d 699** Život v domácnosti, blíže neurčený

Kapitola 7

Mezilidská jednání a vztahy

Tato kapitola pojednává o provádění činů a úkonů, potřebných k základním i složitým mezilidským jednáním s osobami (cizími, přáteli, příbuznými, členy rodiny a známými) v kontextu a sociálně přiměřeným způsobem.

Základní mezilidské vztahy (d 710–d 729)

d 710 Základní mezilidská jednání

Jednání s lidmi v kontextu a sociálně přiměřeným způsobem, jako při projevu úcty, když je to vhodné, nebo odpovídat na cítění druhých.

Obsahuje: projevení respektu, vřelosti, ocenění a tolerance ve vztazích; odpovídat na kritiku a společenské narážky ve vztazích; používat vhodný fyzický kontakt ve vztazích.

d 7100 Respekt a vřelost ve vztazích

Projevit a odpovídat na projevy úcty v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7101 Ocenění ve vztazích

Projevovat a odpovídat na zadostiučinění a vděčnost v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7102 Tolerance ve vztazích

Projevovat a odpovídat s porozuměním a souhlasem s chováním v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7103 Kritičnost ve vztazích

Předpokládat a odpovídat na jasné a zřejmé rozdíly v mínění nebo nesouhlasu, v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7104 Společenské narážky ve vztazích

Vhodně reagovat na náznaky a narážky, které se objeví ve společenských jednáních.

d 7105 Fyzický kontakt ve vztazích

Vhodně reagovat na tělesný kontakt s ostatními, v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem.

d 7108 Základní mezilidská jednání, jiná

d 7109 Základní mezilidská jednání, blíže neurčená

d 720 Složitá mezilidská jednání

Udržovat a organizovat jednání s ostatními lidmi, v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem, jako při ovládnutí emocí a impulzů, kontrole slovní a fyzické agresivity, jednat nezávisle a v souladu se společenskými pravidly a konvencemi.

Obsahuje: vytváření a ukončování vztahů; regulovat chování při jednání; jednat podle společenských pravidel; udržovat společenský prostor.

d 7200 Vytváření vztahů

Začít a udržovat jednání s ostatními lidmi na krátkou nebo delší dobu, v daných souvislostech, společensky vhodným způsobem, jako je představení se, navazování a upevňování přátelství a profesionálních vztahů, začít vztah, který má být trvalý, romantický nebo intimní.

d 7201 Ukončení vztahů

Uvést jednání k závěru v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem, jako při ukončení dočasných vztahů na konci návštěvy, ukončit dlouhodobé vztahy s přáteli, když se stěhují do jiného města, nebo ukončit přátelství s kolegy v práci, profesionálními kolegy a správci služeb, a ukončit romantické nebo intimní vztahy.

d 7202 Usměrnování chování během jednání

Regulovat emoce a impulzy, slovní agresivitu a fyzickou agresivitu v jednání s ostatními, v daných souvislostech společensky vhodným způsobem.

d 7203 Jednání v souladu se společenskými pravidly

Být nezávislý ve společenských jednáních a být v souladu se společenskými konvencemi, které řídí vlastní roli, pozici nebo jiná společenská pravidla při jednání s druhými osobami.

d 7204 Udržování společenského prostoru

Uvědomovat si a udržovat vzdálenost mezi sebou a ostatními, která je v daných souvislostech společensky a kulturně vhodná.

d 7208 Složitá mezilidská jednání, jiná

d 7209 Složitá mezilidská jednání, blíže neurčená

d 729 Základní mezilidská jednání, jiná, blíže neurčená

Zvláštní mezilidské vztahy (d 730–d 779)

d 730 **Jednání s cizími lidmi**

Angažovat se v dočasných kontaktech a stycích s cizími osobami za určitým cílem, jako při dotazování se na směr nebo při nakupování.

d 740 **Formální společenské vztahy**

Vytvářet a udržovat specifické vztahy ve formálním uspořádání, jako se zaměstnavateli, profesionály nebo organizátory služeb.

Obsahuje: jednání s osobami ve vedoucím postavení, s podřízenými a sobě rovnými.

d 7400 **Jednání s osobami ve vedoucím postavení**

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami v mocenské pozici nebo ve vyšší hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení, jako např. k zaměstnavateli.

d 7401 **Jednání s podřízenými**

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami v nižší hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení, jako např. k zaměstnanci nebo sluhovi.

d 7402 **Jednání se sobě rovnými**

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami ve stejné pozici, autoritě hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení.

d 7408 **Formální společenské vztahy, jiné**

d 7409 **Formální společenské vztahy, blíže neurčené**

d 750 **Neformální společenské vztahy**

Vstupování do vztahů s ostatními, jejichž důvodem je život ve stejné komunitě nebo v místě bydliště, nebo se spolupracovníky, studenty, spoluhráči nebo osobami se společným zázemím nebo zaměstnáním.

Obsahuje: neformální vztahy s přáteli, sousedy, známými, spolubydlícími nebo osobami stejného stavu.

- d 7500 Neformální vztahy mezi přáteli**
Vytvářet a udržovat přátelské vztahy, které jsou charakterizovány vzájemnou úctou a společnými zájmy.
- d 7501 Neformální vztahy mezi sousedy**
Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které žijí v blízkých obydlích nebo oblastech.
- d 7502 Neformální vztahy mezi známými**
Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které člověk zná, ale nejsou to blízcí přátelé.
- d 7503 Neformální vztahy se spoluobčany**
Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které bydlí společně v domě nebo obydlí soukromého nebo veřejného charakteru.
- d 7504 Neformální vztahy s blízkými osobami**
Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami stejného stáří, zájmů nebo jiných podobných vlastností.
- d 7508 Neformální společenské vztahy, jiné**
- d 7509 Neformální společenské vztahy, blíže neurčené**

d 760**Rodinné vztahy**

Vytvářet a udržovat úzké vztahy s osobami, jako jsou členové nukleární rodiny, rozšířené rodiny, schovanci, adoptivní rodiče, odstupňované vztahy, více vzdálené vztahy jako s bratřenci druhého stupně nebo zákonnými zástupci.

Obsahuje: vztahy mezi rodiči a dětmi, dětmi a rodiči, sourozenci, vztahy mezi sestrou a bratrem a rozšířenou rodinou.

d 7600 Vztahy mezi rodiči a dítětem

Stát se a být rodičem, biologickým nebo adoptivním, jako mít dítě a mít k němu vztah jako rodič nebo si vytvořit a udržet rodičovský vztah k adoptivnímu dítěti, a poskytovat fyzickou, intelektuální a citovou výchovu svému vlastnímu nebo adoptivnímu dítěti.

d 7601 Vztah mezi dítětem a rodiči

Vytvářet a udržovat vztahy k vlastním rodičům, jako malé dítě být poslušen rodičů nebo jako dospělý pečovat o své stárnoucí rodiče.

d 7602 Vztahy mezi bratrem a sestrou

Vytvářet a udržovat bratrské nebo sesterské vztahy s osobou, s níž sdílíme jednoho či oba rodiče, rodné, adoptivní či přiznžené/přivdané.

d 7603 Vztahy v rozšířené rodině

Vytvářet a udržovat vztahy s příslušníky rozšířené rodiny, jako s bratřenci, tetami, strýci a prarodiči.

d 7608 Rodinné vztahy, jiné**d 7609 Rodinné vztahy, blíže neurčené****d 770****Intimní vztahy**

Vytvářet a udržovat blízké nebo romantické vztahy mezi jedinci, jako manželem a manželkou, milenci nebo sexuálními partnery.

Obsahuje: romantické, manželské a sexuální vztahy.

d 7700 Romantické vztahy

Vytvářet a udržovat vztah, založený na emocionální a fyzické přitažlivosti, vedoucí k potencionálním dlouhotrvajícím intimním vztahům.

d 7701 Manželské vztahy

Vytvářet a udržovat intimní vztah zákonné povahy s jinou osobou, jako je legální manželství, včetně stát se manželkou nebo manželem nebo družkou nebo druhem.

d 7702 Sexuální vztahy

Vytvářet a udržovat vztah sexuální povahy s manželem či manželkou nebo partnerem či partnerkou.

d 7708 Intimní vztahy, jiné**d 7709 Intimní vztahy, blíže neurčené****d 779****Zvláštní mezilidské vztahy, jiné, blíže neurčené****d 798****Mezilidská jednání a vztahy, jiné****d 799****Mezilidská jednání a vztahy, blíže neurčené**

Kapitola 8

Hlavní oblasti života

Tato kapitola pojednává o provádění úkolů a úkonů, vyžadujících angažovanost ve výchově, práci a zaměstnání a ekonomické transakci.

Výchova (d 810–d 839)

- d 810** **Neformální výchova**
Učení doma nebo v jiném, nějakém neinstitucionálním zařízení, jako učít se řemeslu a jiným dovednostem od rodičů nebo členů rodiny, nebo domácím učením.
- d 815** **Předškolní výchova**
Učení na základním stupni organizovaným vzděláváním, určeným k uvedení dítěte do prostředí školního typu, které ho připraví pro povinnou školní docházku, jako získávání dovedností v denní péči nebo podobných zařízeních, jako příprava pro postup do školy.
- d 820** **Školní výchova**
Přijetí do školy, výchova, zaujetí pro všechny ke škole se vztahující odpovědnosti a výsady (privilegia), a učít se učební materiály, předměty a ostatní vyučovací programy, požadované na prvním stupni nebo druhém stupni výuky, včetně řádných školních schůzek, spolupracovat s ostatními studenty, přijímat směrnice od učitelů, organizovat, studovat a doplňovat určené úkoly a projekty a postupovat do dalších stadií výuky.
- d 825** **Příprava na povolání**
Zapojit se do všech aktivit, týkajících se programů povolání a učít se materiály, obsažené ve školních osnovách, připravující na zaměstnání v obchodě, výdělečné práci nebo povolání.
- d 830** **Vyšší vzdělání**
Zapojit se do všech aktivit pokročilých vzdělávacích programů na univerzitách, kolejiích a profesionálních školách a učít se všechny aspekty osnov, vyžadovaných pro vysvědčení, diplomy, potvrzení a jiné akreditace, jako ukončení univerzitního titulu bakaláře nebo studijní kurzy magisterského titulu, lékařské školy nebo odborné školy.

d 839 Výchova jiná, blíže neurčená*Práce a zaměstnání (d 840–d 859)***d 840** Vzdělávání (příprava na práci)

Zapojit se do programů, vztahujících se k přípravě na zaměstnání, jako vykonávání úkolů požadovaných na studentech, internátní učení a výcvik v provozovně.

Obsahuje: výcvik k povolání (d 825).

d 845 Získání, udržení a ukončení zaměstnání

Hledat, nalézt a vybrat si zaměstnání, být najat a přijat do zaměstnání, udržet se a pokračovat v práci, obchodě, zaměstnání nebo povolání, a opustit práci vhodným způsobem.

Obsahuje: hledání zaměstnání; připravit životopis; kontaktovat zaměstnavatele a připravit se na rozhovory; udržet si práci; sledovat vlastní pracovní výkon; podávat zprávy; a ukončit pracovní poměr.

d 8450 Hledání zaměstnání

Najít si zaměstnání, vybrat si práci v nějakém oboru nebo profesi, nebo jinou formou vykonávat požadované úkoly, představení na pracovišti nebo se účastnit pracovní porady.

d 8451 Udržení zaměstnání

Provádět úkoly vztahující se k práci, udržet se v zaměstnání, obchod, povolání, dosáhnout povýšení a jiných pokroků v zaměstnání.

d 8452 Ukončení zaměstnání

Odejít nebo opustit zaměstnání vhodným způsobem.

d 8458 Získat, udržet a ukončit zaměstnání, jiné**d 8459** Získat, udržet a ukončit zaměstnání, blíže neurčené**d 850** Placené zaměstnání

Účastnit se všech aspektů práce, jako zaměstnání, obchod, povolání nebo jiné formy zaměstnání, za plat jako zaměstnanec, na plnou nebo částečnou pracovní dobu, nebo se sám zaměstnávat, jako hledat si zaměstnání a získat práci, vykonávat požadované úkoly plynoucí z práce, dostavit se do práce v požadovaném čase, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupině.

Obsahuje: sám se zaměstnávat, pracovat na částečný nebo plný úvazek.

d 8500 Zaměstnání bez pracovního poměru

Účastnit se placené práce vyhledané nebo podnícené jedincem nebo uzavřenou smlouvou s ostatními bez formálního zaměstnaneckého poměru, jako námezdní zemědělská práce, pracovat jako spisovatel na „volné noze“ nebo konzultant, krátkodobá pracovní smlouva, pracovat jako umělec nebo řemeslník, vlastníci a provádějící obchod nebo jiné zaměstnání.

Vylučuje: částečný nebo plný pracovní úvazek.

d 8501 Zaměstnání na částečný úvazek

Účastnit se všech aspektů práce za plat na částečný úvazek, jako zaměstnanec, nebo hledat zaměstnání a dostat práci, konat úkoly dané práce, vykonat práci v dohodnutém termínu, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupinách.

d 8502 Zaměstnání na plný úvazek

Účastnit se všech aspektů práce za plat na plný úvazek, jako zaměstnanec, jako hledat zaměstnání a dostat práci, konat úkoly dané práce, vykonat práci v dohodnutém termínu, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupinách.

d 8508 Placené zaměstnání, jiné**d 8509 Placené zaměstnání, blíže neurčené****d 855 Neplacené zaměstnání**

Účastnit se všech aspektů práce, která není placená, na plný nebo částečný úvazek, obsahující organizované pracovní činnosti, dělat požadované úkoly dané práce, vykonat práci v dohodnutém termínu, dohlížet na ostatní nebo být sám kontrolován a vykonávat práci sám nebo ve skupinách, jako dobrovolnou práci, charitativní práci, pracovat pro komunitu nebo náboženskou skupinu bez odměny, pracovat doma bez odměny.

Vylučuje: život v domácnosti.

d 859 Práce a zaměstnání, jiné, blíže neurčené***Ekonomická činnost (d 860–d 899)*****d 860 Základní ekonomické operace**

Účastnit se nějakým způsobem jednoduchých ekonomických operací, jako používání peněz k nákupu potravy nebo k výměně, směňovat zboží nebo služby; nebo šetřit peníze.

- d 865** **Složitě ekonomické operace**
Účastnit se nějakým způsobem složité ekonomické operace, která obsahuje výměnu kapitálu nebo vlastnictví, a záruku zisku nebo ekonomické hodnoty, jako prodej obchodu, továrny, nebo vybavení, udržovat bankovní konto nebo obchodovat s komoditami.
- d 870** **Ekonomická soběstačnost**
Mít přehled o ekonomických zdrojích, privátních nebo veřejných, zařídit záruky a ekonomické jistoty pro současné a budoucí potřeby.
Obsahuje: osobní ekonomické zdroje a veřejné ekonomické zdroje.
- d 8700** **Osobní ekonomické zdroje**
Mít přehled o osobních nebo privátních ekonomických zdrojích, zařídit záruky ekonomické jistoty pro přítomné a budoucí potřeby.
- d 8701** **Veřejná ekonomická oprávnění**
Mít přehled o veřejných ekonomických zdrojích, zajistit záruky ekonomické jistoty pro přítomné a budoucí potřeby.
- d 8708** **Ekonomická soběstačnost, jiná**
- d 8709** **Ekonomická soběstačnost, blíže neurčená**
- d 879** **Ekonomická činnost, jiný, blíže neurčený**
- d 898** **Hlavní oblasti života, jiné**
- d 899** **Hlavní oblasti života, blíže neurčené**

Kapitola 9

Život komunitní, sociální a občanský

Tato kapitola je o výkonech a úkonech, které vyžadují angažovanost se v životě společnosti mimo rodinu, v komunitě, ve společenských a občanských oblastech života.

d 910 Život v komunitě

Účastnit se všech aspektů společenského života komunity, jako angažovat se v charitativních organizacích, klubech se sociální tematikou nebo v profesionálních sociálních organizacích.

Obsahuje: neformální a formální asociace; obřady.

Vylučuje: neplacená zaměstnání (d 855); rekreaci a odpočinek (d 950), náboženství a duchovní život, politický život.

d 9100 Neformální asociace

Být členem ve společenských nebo komunálních asociacích. Být členem organizací lidí se společnými zájmy, jako místní společenské kluby nebo etnické skupiny.

d 9101 Formální asociace

Účastnit se činnosti v profesionálních nebo jiných uzavřených společenských skupinách jako asociace právníků, lékařů nebo akademiků.

d 9102 Obřady

Účastnit se nenáboženských rituálů nebo společenských obřadů, jako svatby, pohřby nebo iniciační obřady.

d 9108 Občanský život, jiný

d 9109 Občanský život, blíže neurčený

d 920 Rekreace a volný čas

Podílet se na hře, rekreaci nebo odpočinkové aktivitě, jako neformální nebo organizované hře a sportech, programech tělesné zdatnosti, relaxace, zábavy a rozptýlení, navštěvovat umělecké galerie, biografy a divadla; podílet se na řemeslech a zájmových činnostech, zábavné četbě, hrát na hudební nástroje; vyhlídkové zájezdy, turistika a cestování pro zábavu.

Obsahuje: hry, sport, umění a kultura, řemesla, zábavy a společenská setkání.

Vylučuje: jízdu na zvířatech, určených pro dopravu (d 480); placenou a neplacenou práci (d 850 a d 855); náboženství a duchovní život (d 930); politický život a občanství (d 950).

- d 9200 Hra**
Účastnit se her s pravidly nebo neorganizovaných her a přirozené rekreace, jako hrát šachy nebo karty nebo dětské hry.
- d 9201 Sporty**
Účastnit se závodů, soutěží a neformálních nebo organizovaných her nebo atletických činností, provozovaných samostatně nebo ve skupině, jako je bowling, gymnastika nebo kopaná.
- d 9202 Umění a kultura**
Angažovat se v uměleckém nebo kulturním dění, navštěvovat divadlo, biograf, muzea nebo umělecké galerie, nebo účastnit se čtení pro zábavu nebo hry na hudební nástroj.
- d 9203 Řemesla**
Podílet se na rukodělných řemeslech jako hrnčířství nebo pletení.
- d 9204 Koníčky**
Účastnit se koníčků jako sbírání známek, mincí nebo starožitností.
- d 9205 Společenská setkání**
Účastnit se neformálních nebo cílených setkávání s ostatními, jako navštěvovat přátele nebo příbuzné nebo neformální setkání na veřejných místech.
- d 9208 Rekreace a volný čas, jiné**
- d 9209 Rekreace a volný čas, blíže neurčený**
- d 930 Náboženství a duchovní život**
Účastnit se náboženských a duchovních aktivit, být členem organizací a praktikovat činnost pro sebenaplnění, nalezení názoru, náboženské nebo duchovní hodnoty a navázání spojení s božskou silou, jako být zapojen do akcí v církvi, kostele, mešitě nebo synagoze, modlit se nebo zpívat z náboženských důvodů a duchovního soustředění.
Obsahuje: organizované náboženství a duchovní život.
- d 9300 Organizované náboženství**
Účastnit se organizovaných náboženských obřadů, aktivit a událostí.

d 9301 Duchovní život

Účastnit se duchovních aktivit nebo dění, a to mimo organizačního náboženství.

d 9302 Náboženství a duchovní život, jiná**d 9309 Náboženství a duchovní život, blíže neurčená****d 940****Lidská práva**

Užívat všechna národní a mezinárodně uznaná práva, která jsou lidem poskytnuta silou jejich vlastní lidskosti, jako lidská práva, uznaná OSN ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v dokumentu OSN Standardní pravidla o rovnoprávném přístupu osob s disabilitou (Standardní pravidla pro vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením), (1993); sebeurčení nebo nezávislost; a právo na kontrolu vlastního rozhodování.

Vylučuje: politický život a občanskou angažovanost (d 950)

d 950**Politický život a občanství**

Účastnit se ve společenském, politickém a řídicím životě občanů, mít zákonný status občana a prosazovat práva, ochrany, výsady a povinnosti s tím spojené, jako je právo volit a soutěžit o politickou roli, utvářet politické asociace, prosazovat práva a svobody spojené s občanstvím (tj. práva na svobodné vyjadřování, sdružování, náboženství, ochranu proti neodůvodněnému vyšetřování a věznění, právo na právní poradu, na soudní přelíčení a jiná zákonná práva a ochrany proti diskriminaci); mít zákonné postavení jako občan.

Vylučuje: lidská práva (d 940)

d 998**Život komunální, sociální a občanský, jiný****d 999****Život komunální, sociální a občanský, blíže neurčený**

4 FAKTORY PROSTŘEDÍ

Definice: Faktory prostředí vytvářejí fyzické, sociální a postojové prostředí, ve kterém lidé žijí.

Kódování faktorů prostředí

Faktory prostředí jsou komponentou 2. části klasifikace (spoluúčastné /kontextuální/ faktory). Tyto faktory musí být chápány z hlediska každé komponenty funkční schopnosti a podle toho kódovány.

Faktory prostředí je nutno kódovat z perspektivy osoby, jejíž situace se popisuje. Například obruba chodníku bez výškového rozdílu dláždění může být kódována jako facilitující pro uživatele vozíku, ale bariérová pro nevidomou osobu.

První kvalifikátor určuje rozsah, do jaké míry je faktor facilitující nebo bariérový. Existují různé důvody, proč některý faktor prostředí může být facilitující (facilitátor) nebo bariérový (bariéra), a do jaké míry. Pro facilitátory je nutné, aby kódující osoba vzala v úvahu východisko, jako je přístupnost zdroje, a zda přístup je závislý nebo různý, dobré nebo nedobré kvality atd. V případě bariér může být důležité, jak často daný faktor omezuje osobu, ať je omezení velké, nebo malé, nebo ho lze obejít, či nikoliv. Je nutno dále vzít v úvahu, že faktor prostředí může být bariérou buď proto, že je přítomen negativní postoj vůči osobám s disabilitou, anebo není přítomen, chybí nedostupnost potřebné služby. Výsledek těchto faktorů prostředí má na život osob se zdravotními problémy rozličný a složitý vliv a je možno doufat, že budoucí výzkum povede k lepšímu pochopení těchto vzájemných interakcí a pokud možno ukáže užitečnost dalšího, tedy druhého kvalifikátoru pro tyto faktory.

V některých případech lze soubory různých faktorů prostředí sumarizovat pod jeden pojem, jako chudoba, vývoj, venkovské nebo městské osídlení nebo sociální kapitál. Tyto sumární pojmy nejsou samy o sobě uvedeny v klasifikaci. Spíše je třeba, aby osoba, která kóduje, izolovala tyto podstatné faktory a kodovala je. Znovu je nutno zdůraznit, že je zapotřebí další výzkum, aby určil, zda existují jasné a konzistentní soubory faktorů prostředí, z nichž se skládá každý z těchto sumárních pojmů.

První kvalifikátor

Následuje pozitivní a negativní stupnice hodnocení pro rozsah toho, co vytváří faktor prostředí, buď jako bariéra, nebo jako facilitace. Bod (desetinná tečka) nebo separátor označuje bariéru, a znaménko + označuje facilitaci (facilitátor).

xxx.0	žádná bariéra	(nepřítomná, zanedbatelná...)	0–4 %
xxx.1	lehká bariéra	(nízká...)	5–24 %
xxx.2	středně těžká bariéra	(zřetelná, větší...)	25–49 %
xxx.3	těžká bariéra	(vysoká, extrémní...)	50–95 %
xxx.4	úplná bariéra	(totální...)	96–100 %
xxx.+0	žádná facilitace	(nepřítomná, zanedbatelná...)	0–4 %
xxx.+1	lehká facilitace	(nízká...)	5–24 %
xxx.+2	středně těžká facilitace	(zřetelná, větší...)	25–49 %
xxx.+3	těžká facilitace	(vysoká, extrémní...)	50–95 %
xxx.+4	úplná facilitace	(totální...)	96–100 %
xxx.8	bariéru nelze určit		
xxx.+8	facilitaci nelze určit		
xxx.9	nelze aplikovat		

Široký procentuální rozsah je určen pro ty případy, ve kterých je dostupný kalibrovaný hodnotící přístroj nebo jiné standardy, které kvantifikují bariéru nebo facilitaci v daném prostředí. Například když je kódována „žádná bariéra“ nebo „úplná bariéra“, toto hodnocení má rozsah chyby do 5 %. „Středně těžká bariéra“ je ale určena tak, že dosahuje až do poloviny úplné (totální) bariéry. Procentuální kalibrace v různých doménách je určována s přihlédnutím ke standardům dané populace jako procenta. Pro tuto kvantifikaci je používána jednotným způsobem, a vyhodnocovací postup pro konkrétní situace se musí vyvinout prostřednictvím výzkumu.

Drubý kvalifikátor:

Je potřebné jej vyvinout.

Kapitola 1

Produkty a technologie

Tato kapitola je o přirozených nebo člověkem vytvořených produktech či systémech produktů, vybavení a technologii v bezprostředním okolí jedince, které jsou shromažďovány, vytvářeny, produkovány nebo ručně vyráběny. ISO 9999, klasifikace technických pomůcek, zde definovaných jako „produkty, nástroje, vybavení nebo technický systém, používaný zdravotně postiženou osobou, nebo speciálně vyrobené nebo obecně dostupné, které předcházejí, kompenzují, monitorují, uvolňují nebo neutralizují“ zdravotní postižení. Uznává se, že jakýkoliv produkt nebo technologie může být pomůckou pro zdravotně postižené (viz ISO 9999 – Technické pomůcky pro zdravotně postižené – Klasifikace (druhé vydání); ISO/ TC 173 /SC 2; ISO /DIS 999, rev.). K účelům klasifikace faktorů prostředí jsou pomůcky a technologie pro zdravotně postižené definovány úžeji, jako produkty, nástroje, vybavení nebo technologie uzpůsobené nebo speciálně označené ke zlepšení funkční schopnosti postižené osoby.

e 110 Produkty nebo látky k osobnímu požívání

Přirozený nebo člověkem vyrobený předmět nebo látka, shromážděná, zpracovaná nebo vyrobená k požívání.

Obsahuje: potraviny a léky.

e 1100 Potraviny

Přirozený nebo člověkem vyrobený předmět nebo látka, shromážděná, zpracovaná nebo ručně připravená, určená k požívání, jako syrová, zpracovaná, připravená potravina a nápoje různé konzistence, rostliny a minerály (vitaminy a jiné doplňky).

e 1101 Léky

Přirozený nebo člověkem vyrobený objekt nebo substance shromážděné nebo ručně připravené k léčebným účelům, jako alopatické nebo přírodní léky.

e 1108 Produkty nebo látky určené k osobnímu požívání, jiné

e 1109 Produkty nebo látky určené k osobnímu požívání, blíže neurčené

e 115 Produkty a technologie k osobnímu použití v denním životě

Vybavení, produkty a technologie, které používají lidé při denních činnostech, včetně upravených nebo zvláště označených, umístěných na osobách, nebo se jich dotýkají, nebo blízko osob, které je používají.

Obsahuje: obecné a pomocné produkty a technologie pro osobní používání.

e 1150 Obecné produkty a technologie k osobnímu použití v denním životě

Vybavení, produkty a technologie, používané osobami v denních aktivitách, jako látky, oděvy, nábytek, zařízení, čisticí prostředky a nástroje bez adaptace nebo speciální úpravy.

e 1151 Technické pomůcky a technologie k osobnímu použití v denním životě

Vybavení, upravené pro speciální použití, produkty a technologie, které pomáhají lidem v denních činnostech, jako protetické a ortopedické pomůcky, neurální protézy (tj. funkční stimulační pomůcky, které kontrolují stolici, močový měchýř, dýchání a srdeční činnost), a jednotky pro kontrolu prostředí, užívané k usnadnění (facilitaci) kontroly, vnitřní kontroly bytu, ve kterém člověk žije (obrazovky, dálkové ovládací systémy, hlasem ovládané kontrolní systémy, časové spínače).

e 1158 Produkty a technologie k osobnímu použití v denním životě, jiné

e 1159 Produkty a technologie k osobnímu použití v denním životě, blíže neurčené

e 120

Produkty a technologie pro osobní pohyblivost v bytě i venku

Vybavení, produkty a technologie, používané osobami při aktivitách uvnitř i mimo budovy, včetně těch, které jsou přizpůsobené nebo speciálně označené, umístěné na osobě nebo osoby se dotýkající.

Obsahuje: obecné a technické pomůcky a technologie pro osobní pohyblivost uvnitř i mimo budovy a pro přesun.

e 1200 Obecné produkty a technologie pro osobní pohyblivost a přesun uvnitř i vně budov

Vybavení, produkty a technologie, používané osobami při aktivitách souvisejících s pohybem uvnitř i vně budov, jako motorizované i nemotorizované dopravní prostředky, které lidé používají na zemi, na vodě a ve vzduchu (tj. autobusy, auta, lehká vozidla, jiné motorem poháněné dopravní prostředky a tažná zvířata neadaptované nebo zvláště označené).

e 1201 Technické pomůcky a technologie pro osobní pohyblivost a přesun uvnitř i vně budov

Upravené nebo zvláště označené vybavení, produkty a technologie, které pomáhají lidem pohybovat se uvnitř i vně budov, jako pomůcky pro chůzi, speciální auta a lehká vozidla, adaptace na vozidla, vozíky, skútry a zařízení.

e 1208 Produkty a technologie pro osobní pohyblivost v bytě i mimo byt a pro přesun, jiné

e 1209 Produkty a technologie pro osobní pohyblivost v bytě i mimo byt a pro přesun, blíže neurčené

e 125 Produkty a technologie pro komunikaci

Vybavení, produkty a technologie, používané osobami při posílání a přijímání informací, včetně těch, které jsou přizpůsobené nebo speciálně označené, umístěné na osobě nebo blízko osoby, která je používá.

Obsahuje: obecné a pomáhající pomůcky a technologie pro komunikaci.

e 1250 Obecné produkty a technologie pro komunikaci

Vybavení, produkty a technologie používaná osobami při činnostech, souvisejících s posíláním nebo přijímáním informací, jako optická a sluchová zařízení, audiorekordéry a přijímací techniky, televizory a videozařízení, telefonní technologie, systémy na přenos zvuků a pomůcky pro přímou komunikaci, nepřizpůsobené nebo speciálně označené.

e 1251 Pomocné produkty a technologie pro komunikaci

Přizpůsobené a speciálně označené vybavení, produkty a technologie, které pomáhají lidem posílat a přijmout informaci, jako specializované pomůcky pro vidění, elektrooptické pomůcky, signální systémy a speciální počítačový software a hardware, kochleární implantované protézy, sluchové pomůcky, FM-sluchový trenér, hlasové protézy, komunikační tabule, skla a kontaktní čočky.

e 1258 Produkty a technologie pro komunikaci, jiné

e 1259 Produkty a technologie pro komunikaci, blíže neurčené

e 130 Produkty a technologie pro výuku

Vybavení, produkty, postupy, metody a technologie, používané k získání vědomostí, odborností a dovedností, včetně zvlášť přizpůsobených nebo speciálně označených.

Obsahuje: obecné a pomocné produkty a technologie pro výuku.

- e 1300 Obecné produkty a technologie pro výuku**
Vybavení, produkty, zařízení, metody a technologie používané pro získávání vědomostí, odborností a dovedností na různém stupni, jako knihy, příručky, vyučovací hračky, počítačový hardware nebo software, neadaptované nebo speciálně označené.
- e 1301 Pomocné produkty a technologie pro výuku**
Adaptované a speciálně označené vybavení, produkty, zařízení, metody a technologie používané k získání vědomostí, odbornosti nebo dovednosti, jako specializovaná počítačová technologie.
- e 1308 Produkty a technologie pro výuku, jiné**
- e 1309 Produkty a technologie pro výuku, blíže neurčené**
- e 135 Obecné produkty a technologie pro zaměstnání**
Vybavení, produkty a technologie, používané pro zaměstnání k usnadnění pracovních činností.
Obsahuje: hlavní a pomáhající produkty a technologie pro zaměstnání.
- e 1350 Hlavní a pomáhající produkty a technologie pro zaměstnání**
Vybavení, produkty a technologie používané pro zaměstnání k usnadnění pracovních činností, jako nářadí, stroje a vybavení kanceláře, bez adaptace nebo zvláštního označení.
- e 1351 Technické pomůcky a technologie pro zaměstnání**
Upravené nebo zvlášť označené vybavení, produkty a technologie, usnadňující pracovní činnosti, jako nastavitelné stoly, desky a skříňky, na dálku říditelné kontrolní zařízení pro vstup a odchod; počítačový hardware a software, přídatná zařízení a kontrolní jednotky prostředí sloužící k usnadnění (facilitaci) kontroly, kterou člověk musí vykonávat při výkonech, které patří k práci a slouží ke kontrole pracovního prostředí (tj. obrazovky, dálkově ovládané kontrolní systémy, hlasem ovládané kontrolní systémy a časové spínače).
- e 1358 Produkty a technologie pro zaměstnání, jiné**
- e 1359 Produkty a technologie pro zaměstnání, blíže neurčené**

e 140 Produkty a technologie pro kulturu, rekreaci a sport

Vybavení, produkty a technologie, používané pro provozování a podporu kulturních, rekreačních a sportovních aktivit, včetně těch, které jsou adaptované nebo speciálně označené.

Obsahuje: obecné a pomocné produkty a technologie pro kulturu, rekreaci a sport.

e 1400 Obecné produkty a technologie pro kulturu, rekreaci a sport

Vybavení, produkty a technologie, používané pro vedení a posílení kulturních, rekreačních a sportovních aktivit, jako jsou hračky, lyže, tenisové míčky a hudební nástroje, které nejsou adaptované nebo speciálně označené.

e 1401 Pomocné produkty a technologie pro kulturu, rekreaci a sport

Přizpůsobená nebo speciálně označená vybavení produktů a technologie, používaná pro vedení a posilování kulturních, rekreačních a sportovních aktivit, jako jsou modifikované pomůcky pro pohyb při sportech, adaptované pro hudbu a jiné umělecký výkon.

e 1408 Produkty a technologie pro kulturu a sport, jiné**e 1409 Produkty a technologie pro kulturu a sport, blíže neurčené****e 145 Produkty a technologie pro vykonávání náboženských obřadů a duchovního života**

Produkty a technologie, jednotlivé nebo ve velkém produkované, kterým jsou přisuzovány symbolické významy v souvislosti s vykonáváním náboženských obřadů a duchovního života, včetně adaptovaných nebo speciálně označených.

Obsahuje: obecné a pomocné produkty a technologie pro vykonáváním náboženských obřadů a duchovního života.

e 1450 Obecné produkty a technologie pro vykonávání náboženských obřadů a duchovního života

Produkty a technologie, jednotlivé nebo ve velkém produkované, kterým jsou dávány nebo přisuzovány symbolické významy v souvislosti s vykonáváním náboženských obřadů a duchovního života, jako oltáře, májky, členky, masky, kříže, krucifixy, modlitební koberečky, neadaptované nebo speciálně neoznačené.

e 1451 Pomocné produkty a technologie pro vykonávání náboženských obřadů a duchovního života

Prizpůsobené a speciálně označené produkty a technologie, které udávají nebo vyjadřují symbolický smysl v kontextu s vykonáváním náboženských obřadů a duchovního života, jako knihy psané Braillovým písmem, Braillovy tarotové karty a zvláštní chrániče na kola vozíků pro vjíždění do kostelů.

e 1458 Produkty a technologie pro vykonávání náboženských obřadů a duchovního života, jiné

e 1459 Produkty a technologie pro vykonávání náboženských obřadů a duchovního života, blíže neurčené

e 150 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro veřejné použití

Produkty a technologie, které vytvářejí vnitřní i vnější prostředí, vytvořené člověkem, které je plánované, označené a konstruované k veřejnému použití, včetně těch, které jsou adaptované nebo speciálně označené.

Obsahuje vzhled, konstrukci a stavební produkty a technologie pro vstupy a výstupy, usnadňující pomůcky a pracovní postupy.

e 1500 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro vchody a východy z budov k veřejnému použití

Produkty a technologie vstupu a výstupu z prostředí, které vytvořil člověk a které je plánované, označené a konstruované k veřejnému použití, jako vzhled, stavba a konstrukce vstupů a východů do budov pro veřejné použití (tj. pracoviště, obchody a divadla), veřejné budovy, přenosné a stabilní rampy, dveře na elektrický pohon, pákové dveřní kliky a zarovnané dveřní prahy.

e 1501 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro získání facilitačních prostředků v přístupu a uvnitř budov k veřejnému použití

Produkty a technologie a facilitační prostředky ve vzhledu, budově a konstrukci k veřejnému užívání, jako facilitační pomůcky do koupelny, telefony, zvukové smyčky, výtahy, termostaty (k regulaci teploty) a rozptýlená přístupná sedadla v posluchárnách nebo stadionech.

- e 1502 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro určení směru cesty, postup práce a označení míst v budovách k veřejnému použití**
Vnitřní a vnější produkty a technologie označení v budově a konstrukce k veřejnému použití, které pomáhají lidem nalézt cestu v budově nebo bezprostředně vně budovy a určit místa, kam chceme jít, jako označení v Braillově písmu, rozměr chodeb, povrchy podlaží, přístupné kiosky a jiné formy směřování.
- e 1508 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie budov pro veřejné použití, jiné**
- e 1509 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie budov pro veřejné použití, blíže neurčené**

- e 155 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie budov pro soukromé použití**
Produkty a technologie, které vytvářejí vnitřní a vnější prostředí, vytvořené člověkem, které je plánované, označené a konstruované k soukromému užívání, včetně těch, které byly adaptované nebo speciálně označené.
Obsahuje: vzhled, konstrukci a stavební produkty a technologie vstupů a výstupů, facilitační pomůcky a pracovní postupy.

- e 1550 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro vnitřní a vnější vybavení budov pro soukromé použití**
Produkty a technologie vstupu a výstupu, člověkem vytvořeného prostředí, které je plánované, označené a konstruované k soukromému použití, jako vstupy a výstupy do soukromých domů, přenosné a pevné rampy, elektricky ovládané dveře, pákové dveřní kliky a práh dveří v úrovni podlahy.
- e 1551 Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro získání přístupů a facilitačních pomůcek v budovách pro soukromé použití**
Produkty a technologie, vztahující se ke vzhledu, stavbě a konstrukci vnitřního vybavení budov k soukromému užívání, jako facilitační pomůcky do umývárny, telefony, sluchové smyčky, kuchyňské skříně, zařízení a elektronické kontroly v soukromých domech.

- e 1552** **Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie pro určení směru cesty, označování stopy a míst v budovách pro soukromé použití**
Vnitřní a vnější produkty a technologie vzhledu, stavbě a konstrukci k označování cest k soukromému použití, které pomáhají lidem se orientovat v budově i bezprostředně mimo ni a určit místa, kam chtějí jít, jako signalizace, nápisy v Braillově písmu, šířka chodeb a podlahové krytiny.
- e 1558** **Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie budov pro soukromé použití, jiné**
- e 1559** **Vzhled, konstrukce a stavební produkty a technologie budov pro soukromé použití, blíže neurčené**

e 160**Produkty a technologie rozvoje krajiny**

Produkty a technologie oblastí krajiny, jak ji ovlivňuje působení člověka zaváděním politiky, její vzhled, plánování a vývoj krajiny, včetně toho, který jej přizpůsobuje.

Obsahuje: produkty a technologie těch oblastí krajiny, které mají být organizovány politikou pro využívání krajiny, jako zemědělské oblasti, předměstské oblasti, městské oblasti, parky, chráněné oblasti a rezervace neporušené přírody.

e 1600 **Produkty a technologie vývoje zemědělské půdy**

Produkty a technologie v zemědělských oblastech, které ovlivňují krajinu zaváděním různých způsobů využití zemědělské půdy, navrhováním, plánováním a rozvíjením krajiny, například polí, stezek a dopravního značení.

e 1601 **Produkty a technologie vývoje předměstské oblasti**

Produkty a technologie v předměstských oblastech, jak je ovlivňuje působení člověka na krajinu zaváděním politiky využití předměstské země, vzhled, plánování vývoje prostoru, jako zřetelné obrubníky chodníků, cesty, označení míst a veřejné osvětlení ulic.

e 1602 **Produkty a technologie vývoje městské oblasti**

Produkty a technologie v městských oblastech, jak je ovlivňuje působení člověka na krajinu zaváděním politiky využití městské země, vzhled, plánování a vývoj prostoru, jako zřetelné obrubníky chodníků, rampy, označení míst a veřejné osvětlení ulic.

e 1603 Produkty a technologie parků, chráněných oblastí a neporušené přírody

Produkty a technologie v oblastech krajiny tvořící parky, chráněné oblasti a ochranu divoké přírody, jak je ovlivňuje působení člověka zaváděním politiky k využití krajiny, jejího vzhledu, plánování a vývoje krajiny, jako označení parku a stezky v divoké přírodě.

e 1608 Produkty a technologie rozvoje krajiny, jiné**e 1609 Produkty a technologie rozvoje krajiny, blíže neurčené****e 165 Směnitelné hodnoty**

Produkty nebo objekty ekonomické výměny, jako jsou peníze, zboží, vlastnictví a jiné hodnoty, které jedinec vlastní nebo které má právo používat.

Obsahuje: hmotné i nehmotné produkty a zboží, finanční hodnoty.

e 1650 Finanční hodnoty

Peníze a jiné finanční nástroje, které slouží jako prostředek směny pro práci, kapitálové zboží a služby.

e1651 Hmotné hodnoty

Produkty nebo objekty, jako domy a půda, oděvy, potraviny a technické zboží, které slouží jako prostředek směny pro práci, kapitálové zboží a služby.

e 1652 Nehmotné hodnoty

Intelektuální vlastnictví, vědomosti a dovednosti, které slouží jako prostředek směny pro práci, kapitálové zboží a služby.

e 1658 Směnitelné hodnoty, jiné**e 1659 Směnitelné hodnoty, blíže neurčené****e 198 Produkty a technologie, jiné****e 199 Produkty a technologie, blíže neurčené**

Kapitola 2

Přírodní prostředí a člověkem způsobené změny v prostředí

Tato kapitola pojednává o živých a neživých prvcích přírodního nebo fyzického prostředí, které bylo modifikováno lidmi, a o charakteristice lidské populace v tomto prostředí.

e 210 Fyzická geografie

Výrazné rysy tvarů země a vodních ploch.

Obsahuje: hlavní geografické rysy, začleněné do orografie (reliéf, kvalita a rozsah krajiny a tvary země, včetně výšky) a hydrografie (vodní tělesa jako jezera, řeky, moře).

e 2100 Tvary země

Hlavní rysy tvarů země, jako hory, kopce, údolí a planiny.

e 2001 Vodní plochy

Hlavní rysy vodních ploch, jako jsou jezera, hráze, řeky a potoky.

e 2108 Fyzická geografie, jiná

e 2109 Fyzická geografie, blíže neurčená

e 215 Obyvatelstvo

Skupiny obyvatel žijící v daném prostředí, podílející se na stejném vzoru adaptace prostředí.

Obsahuje: demografické změny; hustota obyvatel.

e 2150 Demografické změny

Změny uvnitř skupin lidí, jako složení nebo rozdíly v celkovém počtu jedinců, způsobené narozením, smrtí, stárnutím obyvatelstva a migrací.

e 2151 Hustota obyvatelstva

Počet obyvatel na kilometr čtvereční, obsahující charakteristiku, jako je vysoká nebo nízká hustota.

e 2158 Obyvatelstvo, jiné

e 2159 Obyvatelstvo, blíže neurčené

e 220**Flóra a fauna**

Rostliny a zvířata.

Vylučuje: domácí zvířata (e 350); obyvatelstvo (e 215).

e 2200 Rostliny

Některé z rozličných fotosyntetických, eukaryotických, mnohobuněčných organismů z rostlinné říše, produkující embrya, obsahující chloroplasty, mající celulózové buněčné stěny, neschopné pohybu z místa na místo, jako stromy, květiny, křoviny a popínavé rostliny.

e 2201 Zvířata

Mnohobuněčné organismy ze živočišné říše, odlišující se od rostlin v určitých typických charakteristikách, jako je schopnost lokomoce, nefotosyntetický metabolismus, vyjádřená odpověď na podněty, omezený růst a pevná struktura těla, jako divoká nebo hospodářská zvířata, hadi, ptáci, ryby a savci.

Vylučuje směnitelné hodnoty (e 165); domácí zvířata (e 350).

e 2208 Fauna a flóra, jiné**e 2209 Fauna a flóra, blíže neurčené.****e 225****Podnebí**

Meteorologické charakteristiky a okolnosti, jako je počasí.

Obsahuje: teplotu, vlhkost, atmosférický tlak, srážky, vítr a změny ročních období.

e 2250 Teplota

Stupeň horka nebo chladu, normální nebo extrémní teplota.

e 2251 Vlhkost

Stupeň vlhkosti ve vzduchu, jako je vysoká nebo nízká vlhkost.

e 2252 Atmosférický tlak

Tlak vzduchu v okolí, jako je tlak, vztahující se k nadmořské výšce nebo meteorologickým podmínkám.

e 2253 Srážky

Vláha, jako je déšť, rosa, sníh, sníh s deštěm a kroupy.

- e 2254 Vítř**
Vzduch ve více či méně rychlém přirozeném pohybu, jako je vánek, vichřice nebo nárazy větru.
- e 2255 Střídání ročních období**
Přirozené, předpověditelné změny od jednoho ročního období k druhému, jako jaro, léto, podzim, zima.
- e 2258 Podnebí, jiné**
- e 2259 Podnebí, blíže neurčené**

e 230**Přirodní události**

Geografické a atmosférické změny, které způsobují náhlé větší změny přírodního prostředí člověka, objevující se pravidelně nebo nepravidelně, jako zemětřesení a bouřlivé nebo prudké projevy počasí, tj. tornáda, hurikány, smršťe, povodně, lesní požáry a sněhové bouře.

e 235**Člověkem způsobené události**

Změny nebo poruchy v přírodním prostředí, způsobené lidmi, které mohou být následkem větších změn každodenního života lidí, obsahující události nebo podmínky, vedoucí ke konfliktu a válkám, jako je přesídlování lidí, destrukce sociální infrastruktury, domů a země, katastrofy životního prostředí, znečištění vody a ovzduší (např. toxické rozptýlené látky).

e 240**Světlo**

Elektromagnetické záření, jehož prostřednictvím se stávají předměty viditelné, sluneční světlo nebo umělé osvětlení (tj. svíčky, olejové nebo parafinové lampy, oheň, elektřina), a které mohou poskytnout užitečné nebo zavádějící informace o světě.

Obsahuje: intenzitu světla; kvalitu světla; barevné kontrasty.

e 2400 Intenzita světla

Stupeň nebo množství energie, která je vysílána buď přirozeným (tj. sluncem), nebo umělým zdrojem světla.

e 2401 Kvalita světla

Představa získaná pomocí světla, způsobená barevnými kontrasty, které vytvářejí okolí, která může obstarat užitečnou informaci o světě (tj. zrakovou informaci o přítomnosti schodů nebo dveří) nebo zkreslení (tj. příliš mnoho zrakových vjemů).

e 2408 Světlo, jiné

e 2409 Světlo, blíže neurčené

e 245 Časově podmíněné změny

Přirozená, pravidelná nebo předvídatelná časová změna.

Obsahuje: den, noc a lunární cykly.

e 2450 Střídání dne a noci

Přirozené, pravidelné a předvídatelné změny ze dne v noc a naopak, jako je den, noc, svítání a soumrak.

e 2451 Lunární cykly

Přirozené, pravidelné a předvídatelné změny postavení Měsíce ve vztahu k Zemi.

e 2458 Časově podmíněné změny, jiné

e 2459 Časově podmíněné změny, blíže neurčené

e 250 Zvuky

Fenomén, který je nebo by mohl být slyšet, jako je bouchání, zvonění, hraní, zpívání, hvízdání, křičení nebo bzučení, v nějakém rozsahu, barvě nebo tónu, který může poskytnout užitečné nebo i zavádějící informace o světě.

Obsahuje: intenzitu zvuku; kvalitu zvuku.

e 2500 Intenzita zvuku

Výška nebo rozsah zvukového fenoménu, určeného množstvím energie, která je vyrobena, kde vysoké stupně energie jsou vnímané jako hlasité zvuky a nízké stupně energie jako slabé zvuky.

e 2501 Kvalita zvuku

Povaha zvuků, určovaná vlnovou délkou a vlnovým vzorem zvuku a vnímaná jako barva a tón, jako drsný nebo melodický, který může poskytnout užitečnou informaci o světě (např. zvuky psa štěkajícího na mňoukající kočku) nebo zkreslení (např. hluk v pozadí).

e 2508 Zvuk, jiný

e 2509 Zvuk, blíže neurčený

e 255**Vibrace**

Pravidelné nebo nepravidelné pohyby nějakého objektu nebo jedince, způsobené fyzickými vlivy, jako je třesení, chvění, rychlé škubavé pohyby věcí, budov nebo osob, způsobené malými nebo velkými vozidly, letadlem a explozemi.

Vylučuje: přirozené události (e 230), jako jsou vibrace nebo zemětřesení, způsobené pohybem půdy.

e 260**Kvalita vzduchu**

Charakteristiky atmosféry mimo budovy nebo uvnitř budov, které mohou poskytnout užitečnou nebo zavádějící informaci o okolním světě.

Obsahuje: kvalitu ovzduší uvnitř a vně budov.

e 2600 Kvalita vzduchu uvnitř budovy

Vzduch uvnitř budovy nebo v uzavřených prostorách, kterou poznáme podle pachu, kouře, vlhkosti, klimatizace (kontrolovaná kvalita vzduchu) nebo nekontrolovaná kvalita, a co může poskytnout užitečnou informaci o okolním světě (pach unikajícího plynu) nebo zkeslení (převládající vůně parfému).

e 2601 Kvalita vzduchu vně budovy

Vzduch vně budovy nebo v uzavřených prostorách, které poznáme podle pachu, kouře, vlhkosti, stupně ozonu a jiných výrazných vlastností atmosféry a která může poskytnout užitečnou informaci o okolním světě (pach deště) nebo zkeslení (tj. toxický pach).

e 2608 Kvalita vzduchu, jiná**e 2609 Kvalita vzduchu, blíže neurčená****e 298****Přírodní prostředí a člověkem způsobené změny v prostředí, jiné****e 299****Přírodní prostředí a člověkem způsobené změny v prostředí, blíže neurčené**

Kapitola 3

Podpora a vztahy

Tato kapitola pojednává o lidech nebo zvířatech, poskytujících účinnou fyzickou nebo citovou podporu, výživu, ochranu, pomoc jiným osobám, v jejich domě, na pracovišti, ve škole nebo při hře nebo jiných aspektech jejich každodenních činností. Kapitola neobsahuje postoje osob nebo lidí, kteří obstarávají podporu. Popisovaný vnější faktor prostředí není osoba ani zvíře, ale obsah fyzické a emoční podpory osoby nebo zvířete.

e 310 Nejbližší rodina

Osoby spřízněné narozením, svatbou nebo příbuzenstvím, uznané danou kulturou jako bezprostřední rodina, jako jsou manželé, partneři, rodiče, dvojčata, děti, prarodiče, adoptivní rodiče a prarodiče.

Vylučuje širokou rodinu (e 315); pečovatele a pomocný personál (e 340).

e 315 Širší rodina

Osoby spřízněné příbuzenstvím nebo jiným vztahem, uznaným kulturou jako širší rodina, jako jsou tety, strýcové, synovci a neteře.

Vylučuje: nejbližší rodinu (e 310).

e 320 Přátelé

Osoby, které jsou si blízké, a spoluúčastníci vztahů, charakterizovaných důvěrou a vzájemnou podporou.

e 325 Známi, kamarádi, kolegové, sousedé a členové společenství

Osoby, které jsou sobě nakloněné, jako známí, kamarádi, kolegové, sousedé a členové společenství, v pracovních situacích, škole, rekreaci nebo jiných oblastech života, a které mají společné demografické rysy, jako stáří, pohlaví, náboženství nebo etnické společné zájmy.

Vylučuje: asociace a organizační služby (e 5550).

e 330 Osoby v pozicích autorit

Osoby, které mají rozhodovací povinnost, odpovědnost za druhé, a mají společensky definovaný vliv nebo sílu, založenou na jejich společenské, ekonomické, kulturní, nebo náboženské roli ve společnosti, jako učitelé, zaměstnavatelé, kontrolóři, náboženští vůdcové, zástupci vedoucích, strážníci nebo členové správních rad.

e 335 Osoby v podřízených pozicích

Osoby, jejichž každodenní život je ovlivňován osobami v pozicích autorit, v práci, ve škole, nebo jiných postaveních, jako jsou studenti, pracovníci a členové náboženských skupin.

Vylučuje: nejbližší, širší rodinu (e 310).

e 340 Pečovatelé a osobní asistenti

Osoby, které zajišťují služby podle potřeby, aby pomohly jiným osobám v jejich každodenních aktivitách, např. udržení pracovních výkonů, učení nebo v jiné životní situaci, zajišťované pomocí veřejných nebo privátních fondů, nebo jinak na dobrovolné bázi, jako opatrovatelé podpory vytváření domova a jeho udržení, osobní asistenti, asistenti pro přepravu, placená pomoc, pečovatelky a jiní, jejichž funkcí je poskytovat primární péči.

Vylučuje: nejbližší rodinu (e 310); širší rodinu (e 315); přátele (e 320); základní sociální podpůrné služby (e 5750); profesionální zdravotníky (e 355).

e 345 Cizí osoby

Osoby, které nejsou členy rodiny ani příbuzní, nebo ti, kteří až dosud nevytvořili vztah nebo spojení, včetně osob neznámých danému jedinci, které však se s ním podílejí na životní situaci, jako náhradní učitelé, spolupracovníci.

e 350 Domácí zvířata

Zvířata, která poskytují fyzickou, emocionální nebo psychologickou podporu, jako oblíbená domácí zvířata (psi, kočky, ptáci, rybičky atd.) a zvířata, zajišťující osobní pohyblivost a přepravu.

Vylučuje: zvířata (e 2201); hmotné hodnoty (e 165).

e 355 Zdravotničtí profesionálové

Všichni, kdo zajišťují služby v souvislosti se systémem zdravotnictví, jako lékaři, sestry, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, logopedi, audiologové, ortotici a protetici, a zdravotně-sociální pracovníci.

Vylučuje; ostatní profesionály (e 360).

e 360 Ostatní profesionálové

Všichni, kdo zajišťují služby mimo zdravotnický systém, včetně sociálních pracovníků, právníků, učitelů, architektů a návrhářů.

Vylučuje: zdravotnické profesionály (e 355).

e 398 Podpora a vztahy, jiné**e 399 Podpora a vztahy, blíže neurčené**

Kapitola 4

Postoje

Tato kapitola pojednává o postojích, které jsou pozorovatelnými souvislostmi zvyků, praxe, ideologií, hodnot, norem, víry ve fakta a víry náboženské. Tyto postoje ovlivňují chování jedince a společenský život na všech úrovních, od interpersonálních vztahů a společenských asociací až k politickým, ekonomickým a právním strukturám; např. individuální nebo společenské postoje k důvěryhodnosti osob a jejich hodnotám jako lidským bytostem, které mohou pozitivně motivovat a zvýšit hodnotu konání nebo naopak, negativně diskriminovat (tj. osobu stigmatizovat, stereotypovat a ponechávat na okraji společnosti nebo ji odmítat). Klasifikované postoje pocházejí od osob, které jsou mimo osobu, jejíž situace byla popsána. Neshodují se ani s tím, jaké mínění mají lidé sami o sobě. Individuální postoje jsou kategorizovány podle druhu nebo typu vztahu, jejichž seznam je v kapitole vnějších faktorů. Hodnoty a domněnky nejsou kódované odděleně, protože se pokládají za „hnačí síly“, a to nad postoji.

e 410 Jednotlivé postoje členů nejbližší rodiny

Obecná nebo specifická mínění a domněnky členů nejbližší rodiny o osobě nebo jiných záležitostech (tj. sociálních, politických a ekonomických otázkách), které ovlivňují chování a činy jedince.

e 415 Jednotlivé postoje širší rodiny

Obecná nebo specifická mínění a domněnky členů široké rodiny o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických otázkách), které ovlivňují chování a činy jedince.

e 420 Jednotlivé postoje přátel

Obecná nebo specifická mínění a domněnky přátel o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických otázkách), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.

e 425 Jednotlivé postoje známých, vrstevníků, kolegů, sousedů a členů společenství

Obecná nebo specifická mínění a domněnky známých, vrstevníků, kolegů, sousedů a členů společenství o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických otázkách), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.

e 430 Jednotlivé postoje osob v pozici autority

Obecná nebo specifická mínění a domněnky osob v pozici autority o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických otázkách), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.

- e 435** **Individuální postoje osob v podřízeném postavení**
Obecná nebo specifická mínění a domněnky osob v podřízených pozicích o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.
- e 440** **Individuální postoje pečujících osob**
Obecná nebo specifická mínění a domněnky osob, obstarávajících osobní péči a osobní asistenci o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.
- e 445** **Individuální postoje cizích osob**
Obecná nebo individuální mínění a domněnky cizích osob o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.
- e 450** **Individuální postoje zdravotnických pracovníků**
Obecná nebo individuální mínění a domněnky zdravotnických pracovníků o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.
- e 455** **Individuální postoje jiných odborníků**
Obecná nebo individuální mínění a domněnky zdravotníků a jiných odborníků o osobě nebo jiných věcech (tj. sociálních, politických a ekonomických), které ovlivňují chování a činy jednotlivce.
- e 460** **Postoje společnosti**
Obecná nebo individuální mínění a domněnky, udržované lidmi z oblasti kultury, společnosti, subkulturních nebo sociálních skupin o jiných lidech nebo jiných sociálních, politických a ekonomických věcech, které ovlivňují skupiny nebo individuální chování a činnosti.
- e 465** **Sociální normy, praxe a ideologie**
Zvyky, praxe, pravidla a hodnotové systémy a normativní mínění (tj. ideologie, normativní pohledy na svět a morální filozofie), které vyrůstají ze sociálních souvislostí a ovlivňují a tvoří sociální a individuální praxi a chování, jako jsou sociální normy morálního a náboženského chování nebo etika; náboženství, doktríny a z toho plynoucí normy a praktiky; normy, řídicí rituály a sociální shromáždění.
- e 498** **Postoje, jiné**
- e 499** **Postoje, blíže neurčené**

Kapitola 5

Služby, systémy a principy řízení

Tato kapitola pojednává o:

1) *službách*, které obstarávají podpory, uspořádané programy a činnosti v různých sektorech společnosti, označují, jak uspokojit potřeby jednotlivců (obsahuje i osoby, které služby obstarávají). Služby mohou být veřejné, soukromé nebo dobrovolné, a mohou být umístěny na místní, obecní, regionální, státní, národní nebo mezinárodní úrovni, organizované jednotlivci, asociacemi, organizacemi, agenturami nebo státy. Dobrodiní, plynoucí z těchto služeb, může být celkové nebo přizpůsobené a speciálně označené;

2) *systémech*, které jsou administrativní kontrolou a organizačními mechanismy, a jsou zřízeny vládami na místních, regionálních, národních a mezinárodních úrovních, nebo jinými organizačními autoritami. Tyto systémy jsou určeny k organizování, kontrolování a monitorování služeb, které obstarávají podpory, strukturované programy a činnosti v různých oblastech společnosti;

3) *principech řízení*, které jsou stanoveny pravidly, nařízeními, dohodami a standardy, zřízenými vládami na lokální, regionální, národní a mezinárodní úrovni, nebo jinými uznanými autoritami. Principy řídí a regulují systémy, které kontrolují a monitorují služby, strukturované programy a činnosti v rozličných oblastech společnosti.

e 510 Služby, systémy a principy řízení produkce spotřebního zboží

Služby, systémy a principy řízení, které řídí a zajišťují produkci produktů, konzumovaných nebo užívaných lidmi.

e 5100 Služby sloužící k produkci spotřebního zboží

Služby a programy, určené ke shromažďování, tvorbě, produkci a ruční výrobě spotřebního zboží a produktů, jako produkty a technologie užívané k hybnosti, komunikaci, výchově, přepravě, zaměstnání a domácí práci, včetně těch, kdo zajišťují tyto služby.

Vylučuje: služby pro výchovu a výcvik (e 5850); služby komunikační (e 535).

e 5101 Systémy sloužící k produkci spotřebního zboží

Administrativně kontrolní a monitorující mechanismy, jako regionální, národní nebo mezinárodní organizace, které stanoví standardy (tj. Mezinárodní organizace pro standardizaci), a korporace spotřebitelů, které řídí shromažďování, tvorbu, produkci a ruční výrobu konzumního zboží a výrobků.

- e 5102 Principy řízení výroby spotřebního zboží**
Legislativa, regulace a standardy pro shromažďování, tvorbu, produkci a ruční výrobu spotřebního zboží a produktů, které standardy přijmou.
- e 5108 Služby, systémy a principy řízení výroby spotřebního zboží, jiné**
- e 5109 Služby, systémy a principy řízení výroby spotřebního zboží, blíže neurčené**
- e 515 Služby, systémy a principy řízení v oblasti architektury**
Služby, systémy a principy řízení pro vzhled a konstrukci budov, veřejných a soukromých.
Vylučuje: plánování služeb na otevřených prostorech, systémy a principy řízení (e 520).
- e 5150 Architektura a konstrukční služby**
Služby a programy pro vzhled, konstrukci a udržování rezidenčních, komerčních, průmyslových a veřejných budov, jako stavby domů, uplatňování principů vzhledu staveb, stavební kódy, regulace a standardy, včetně těch, které tyto služby obstarávají.
- e 5151 Architektura a konstrukční systémy**
Administrativní kontrola a monitorující mechanismy, které řídí plánování, vzhled, konstrukci a údržbu rezidenčních, komerčních, průmyslových a veřejných budov, jako je zavádění a monitorování kódů budov, konstrukčních standardů a bezpečnostní standardy životní a požární.
- e 5152 Architektura a principy řízení**
Legislativa, regulace a standardy, které řídí plánování, vzhled, konstrukci a udržování rezidenčních, komerčních, průmyslových a veřejných budov, jako principy řízení kódování budov, konstrukční standardy a bezpečnostní standardy životní a požární.
- e 5158 Služby, systémy a principy řízení v oblasti architektury, jiné**
- e 5159 Služby, systémy a principy řízení v oblasti architektury, blíže neurčené**

e 520 **Služby plánování otevřených prostranství, systémy a principy řízení**
Služby, systémy a principy řízení pro plánování, vzhled, vývoj a údržbu veřejných prostorů (tj. parky, lesy, pobřežní pásy, mokřiny) a v souvislosti se soukromými pozemky v zemědělství, předměstích a městech.

Vylučuje: architektury a konstrukční, systémy a principy řízení (e 515).

e 5200 **Služby plánování otevřených prostranství**
Služby a programy, určené k plánování, tvořící a udržující městské, předměstské, zemědělské, rekreační, chráněné a okolní prostory, prostory na srazy a obchod na otevřených prostranstvích (náměstí, otevřená tržiště) a cesty pro chodce, jezdce na vozidlech, dopravní trasy pro zamýšlené použití, včetně těch, kdo obstarávají tyto služby.

Vylučuje: produkty pro vzhled, veřejné budovy a konstrukce (e 150) a privátní použití (e 155); produkty rozvoje země (e 160).

e 5201 **Systémy plánování otevřených prostranství**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy pro uvedení místních, regionálních a národních plánovacích zákonů, kódů o vzhledu, principy řízení dědictví a ochrany a plánování prostředí, která řídí plánování, vzhled, vývoj a udržování otevřených prostor, včetně zemědělských, předměstských a městských ploch, parků, chráněných oblastí a rezervací volné přírody.

e 5202 **Principy řízení plánování otevřených prostranství**
Legislativa, regulace a standardy, které řídí plánování, vzhled, vývoj a udržování otevřených prostorů, včetně zemědělské země (půdy), předměstských prostorů a městské země, parků, chráněných oblastí a rezervací volné přírody, jako lokální, regionální nebo národní plánovací zákony, kódy o vzhledu, dědictví a principy ochrany a principy plánování prostředí.

e 5208 **Služby, systémy a principy řízení otevřených prostranství, jiné**

e 5209 **Služby, systémy a principy řízení otevřených prostranství, blíže neurčené**

e 525 **Služby, systémy a principy řízení bydlení**
Služby, systémy a principy řízení pro zajištění ubytování, bytů nebo obydlí pro lidi.

- e 5250 Služby pro bydlení**
Služby a programy, zaměřené na umístění, obstarání a udržování domů nebo ubytování pro lidi, aby v nich žili, jako správní agentury, organizace bydlení, přístřeší pro bezdomovce, včetně těch, kdo obstarávají tyto služby.
- e 5251 Systémy bydlení**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí bydlení nebo ochranu lidí, jako jsou systémy pro zavádění a monitorování principů řízení bydlení.
- e 5252 Principy řízení bydlení**
Legislativa, regulace a standardy, které řídí bydlení nebo ubytování lidí, jako legislativa a principy řízení k určení volitelnosti, kde bude ubytování nebo přístřeší, principy řízení, vztahující se k zájmu vlády pro rozvoj a udržování bydlení, a principů řízení, jak a kde se ubytování rozvíjí.
- e 5258 Služby, systémy a principy řízení bydlení, jiné**
- e 5259 Služby, systémy a principy řízení bydlení, blíže neurčené**
- e 530 Služby, systémy a principy řízení veřejně prospěšných služeb**
Služby, systémy a principy řízení pro veřejné služby, jako jsou voda, topivo, elektřina, zdravotnictví, veřejná doprava a zvláštní služby.
Vylučuje: služby civilní ochrany, systémy a principy řízení (e 545).
- e 5300 Služby veřejně prospěšné**
Služby a programy zásobující obyvatelstvo jako celek základní energií (tj. palivo a elektřina), zdravotnictví, voda a jiné zvláštní služby (tj. služby pro bezodkladné opravy) pro obyvatele a obchodní uživatele, včetně těch, kdo tyto služby obstarávají.
- e 5301 Systémy veřejně prospěšné**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí zajišťování veřejně prospěšných služeb, jako jsou zdravotní a bezpečnostní výbory a rady spotřebitelů.

e 5302 Principy řízení veřejně prospěšných služeb
Legislativa, řízení a standardy, které určují obstarávání prospěšných služeb, jako zdravotní a bezpečnostní standardy řídicí vydávání a zásobování vodou a topivou, provádění zdravotnictví v obcích a principy řízení pro jiné důležité služby, zásobování v době krize nebo přírodních katastrof.

e 5308 Systémy a principy řízení veřejně prospěšných služeb, jiné

e 5309 Systémy a principy řízení veřejně prospěšných služeb, blíže neurčené

e 535 Služby, systémy a pravidla řízení komunikace

Služby, systémy a principy řízení pro předávání a výměnu informací.

e 5350 Komunikační služby

Služby a programy zaměřené na přenášení informací rozličnými metodami, jako telefonem, faxem, pozemní a leteckou poštou, elektronickou poštou a jinými metodami, založenými na principu počítače (tj. telefonické spoje, dálkopis, teletext a služby Internetu), včetně těch, kdo tyto služby obstarávají.

Vylučuje: služby médií (e 5600).

e 5351 Komunikační systémy

Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, jako správní orgány řídicí telekomunikace a jiná taková zařízení, která řídí přenos informací různými metodami, včetně telefonu, faxu, pozemní a leteckou poštou, elektronickou poštou a počítače počítačovými systémy.

e 5352 Komunikace a principy jejich řízení

Legislativa, řízení a standardy, které určují předávání informací rozličnými metodami, včetně telefonu, faxu, poštovního úřadu, elektronickou poštou, počítačovými systémy, jako služby volitelnosti přístupu ke komunikacím, získávání poštovních adres a standardy pro opatření telekomunikací.

e 5358 Služby, systémy a principy řízení veřejně prospěšných služeb, jiné

e 5359 Služby, systémy a principy řízení veřejně prospěšných služeb, blíže neurčené

e 540**Služby, systémy a principy řízení dopravy**

Služby, systémy a principy řízení, umožňující lidem se přemísťovat, nebo zboží lze přemísťovat z místa na místo.

e 5400 Služby řízení dopravy

Služby a programy, zaměřené na pohybuující se osoby nebo zboží po silnici, cestách, kolejích, vzduchem nebo po vodě, veřejným nebo soukromou dopravou, včetně těch, kdo zajišťují tyto služby.

Vylučuje: prostředky k osobní pohyblivosti a dopravu (e 120).

e 5401 Systémy řízení dopravy

Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí pohyb osob nebo zboží po silnicích, cestách, železnici, vzduchem nebo po vodě, jako systémy k určení volitelnosti pro operující dopravní prostředky a zavádění zdravotních a bezpečnostních standardů vztahujících se k použití různých typů transportu.

Vylučuje: služby sociální bezpečnosti. Systémy a principy řízení (e 570).

e 5402 Principy řízení dopravy

Legislativa, regulace a standardy, které řídí pohyb osob nebo zboží po silnicích, cestách a železnici, vzduchem nebo po vodě, jako plánování transportních výkonů a principů řízení, principy řízení pro přípravu a přístup k veřejné dopravě.

e 5408 Služby, systémy a principy řízení dopravy, jiné**e 5409 Služby, systémy a principy řízení dopravy, blíže neurčené****e 545****Služby, systémy a principy řízení civilní ochrany**

Služby, systémy a principy řízení, zaměřené na zajištění bezpečí osob a majetku.

Vylučuje: veřejně prospěšné služby, systémy a principy řízení (e 530).

e 5450 Služby civilní ochrany

Služby a programy, organizované společenstvím a zaměřené na osoby, zajišťující bezpečí, jako jsou hasiči, policie, záchranné a ambulantní služby, včetně těch, kdo služby zajišťují.

e 5451 Systémy civilní ochrany

Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí osoby, zajišťující bezpečí, jako systémy, které organizačně zajišťují služby policie, hasičů, záchranné i ambulantní.

- e 5452 **Principy řízení civilní ochrany**
Legislativa, řízení a standardy, které řídí bezpečnost lidí a majetku, jako principy řízení.
- e 5458 **Služby, systémy a principy řízení civilní ochrany, jiné**
- e 5459 **Služby, systémy a principy řízení civilní ochrany, blíže neurčené**

e 550 Právní služby, systémy a principy řízení

Služby, systémy a principy řízení, vztahující se k legislativě a ostatním zákonům dané země.

- e 5500 **Právní služby**
Právní služby a řešení občanských soudních sporů, zastupování právníkem, služby notářské, zprostředkování, smírčí řízení a nápravná nebo trestná zařízení, včetně těch, kdo tyto služby zajišťují.
- e 5501 **Právní systémy**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí administrativu justice, jako je systém pro zavádění a monitorování formálních pravidel (tj. právo, směrnice, zvykové právo, církevní právo, mezinárodní práva a dohody).
- e 5502 **Právní principy řízení**
Legislativa, řízení a standardy, jako jsou práva, zvykové právo, církevní právo, mezinárodní práva a dohody, které řídí administrativu justice.
- e 5508 **Právní služby, systémy a principy řízení, jiné**
- e 5509 **Právní služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené**

e 555 Služby, systémy a principy řízení asociací a neziskových organizací

Služby, systémy a principy řízení, vztahující se ke skupinám lidí, které spojuje provádění společných neziskových zájmů, často ve struktuře asociovaného členství.

- e 5550 Asociace a organizační služby**
Služby a programy, zajišťované lidmi, kteří se vzájemně sdružují za účelem společných neziskových zájmů s lidmi, kteří mají stejné zájmy, kde obstarávání takových služeb se spojuje v členství, jako asociace a organizace, zajišťující rekreaci a trávení volného času, sportování, kulturu, náboženství a služby vzájemné pomoci.
- e 5551 Asociace a organizační systémy**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí vztahy a činnosti lidí, vzájemně se sdružující za účelem společných neziskových zájmů a k řízení a vedení asociací a organizací, jako organizace vzájemné pomoci, organizace rekreace a trávení volného času, asociace pro kulturu a náboženství a neziskové organizace.
- e 5552 Asociace a principy řízení**
Legislativa, řízení a standardy, které řídí vztahy a aktivity lidí, sdružujících se v obecných neziskových organizacích, jako jsou principy řízení, vedení asociací, organizací pro rekreaci a trávení volného času, asociací pro kulturu a náboženství a neziskové organizace.
- e 5558 Služby, systémy a principy řízení asociací a neziskových organizací, jiné**
- e 5559 Služby, systémy a principy řízení asociací a neziskových organizací, blíže neurčené**
- e 560 Mediální služby, systémy a principy řízení**
Služby, systémy a principy řízení za účelem zajištění komunikace i hromadných sdělovacích prostředků, tj. pomocí rozhlasu, televize, novin a Internetu.
- e 5600 Mediální služby**
Služby a programy, mající za cíl obstarávat masovou komunikaci, jako jsou rozhlas, televize, bezprostředně zachycující zprávy, tiskové zpravodajství, noviny, Braillovy služby a masové komunikace, založené na počítačích (světová internetová síť), včetně těch, kteří tyto služby zajišťují.
Vylučuje: komunikační služby (e 5350).

e 5601 Mediální systémy

Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí zprostředkování zpráv a informací široké veřejnosti, jako standardy, které řídí obsah, distribuci, rozšiřování, přístup a metody komunikování prostřednictvím rozhlasu, televize, tiskových zpráv, novin a Internetu.

Obsahuje: požadavky, zajišťující přesné titulky, noviny nebo jiné publikace v Braillově písmu, a teletextové rozhlasové přenosy.

Vylučuje: komunikační systémy (e 5351).

e 5602 Mediální principy řízení

Legislativa, řízení a standardy, které řídí zprostředkování zpráv a informací, určených široké veřejnosti, jako principy řízení, které řídí obsah, distribuci, rozšiřování a přístup k nim a metody komunikování prostřednictvím rozhlasu, televize, tiskových zpráv, novin a Internetu.

Vylučuje komunikační principy řízení (e 5352).

e 5608 Mediální služby, systémy a principy řízení, jiné**e 5609 Mediální služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené****e 565 Ekonomické služby, systémy a principy řízení**

Služby, systémy a principy řízení, zaměřené na celkový systém produkce, distribuce, spotřeby a používání zboží a služeb.

Vylučuje: služby sociálního zabezpečení, systémy a principy řízení (e 570).

e 5650 Ekonomické služby

Služby a programy, zaměřené na celkovou produkci, distribuci, spotřebu a používání zboží a služeb, jako soukromý obchodní sektor (tj. obchody, společnosti, soukromé ziskové podniky), veřejný sektor (tj. veřejné obchodní služby jako družstva a společnosti), finanční organizace (tj. banky a pojišťovny), včetně těch, kteří tyto služby zajišťují.

Vylučuje: veřejně prospěšné služby (e 5300); služby pro práci a zaměstnání (e 5900).

- e 5651 Ekonomické systémy**
Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí produkci, distribuci, spotřebu a používání zboží a služeb, jako systémy k zavádění a monitorování ekonomických principů řízení.

Vylučuje: systémy veřejně prospěšných služeb (e 5301); systémy pro práci a zaměstnávání (e 5901).

- e 5652 Ekonomické principy řízení**
Legislativa, regulace a standardy, které řídí produkci, distribuci, spotřebu a používání zboží a služeb, jako jsou ekonomické doktríny přijaté a zavedené vládami.

Vylučuje: principy řízení veřejně prospěšných služeb (e 5302); principy řízení práce a zaměstnání (e 5902).

- e 5658 Ekonomické služby, systémy a principy řízení, jiné**

- e 5659 Ekonomické služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené**

e 570**Služby sociálního zabezpečení, systémy a principy řízení**

Služby, systémy a principy řízení, zaměřené na zajišťování podpory příjmu lidem, kteří vzhledem k věku, chudobě, nezaměstnanosti, zdravotním problémům nebo disabilitě vyžadují pomoc společnosti, která je financována buď rozpočtově nebo příspěvkově.

Vylučuje: ekonomické služby, systémy a principy řízení (e 565).

- e 5700 Služby sociálního zabezpečení**
Služby a programy zaměřené na poskytování podpory lidem, kteří vzhledem k věku, chudobě, nezaměstnanosti, zdravotním problémům nebo disabilitě potřebují pomoc společnosti, která je financována buď rozpočtově nebo příspěvkově, jako služby vydávající nebo přidělující asistenční platby pro následující typy programů; programy sociální asistence (tj. sociální péče, chudoby nebo kompenzace, založené na jiných potřebách), programy sociálního zabezpečení (tj. zajištění při úrazu nebo nezaměstnanosti), a disabilitě a schématech tomu podobných osob (tj. náhrada příjmu), včetně těch, kteří tyto služby zajišťují.

Vylučuje: zdravotní služby (e 5800).

e 5701 Systémy sociálního zabezpečení

Administrativní kontrola a monitorovací systémy, které řídí programy a schémata, obstarávající podporu lidem ve stáří, chudobě, nezaměstnanosti, se zdravotními problémy nebo s disabilitou, těm, kteří potřebují veřejnou podporu, jako jsou systémy pro zavedení pravidel a regulací, které řídí volitelnost sociální služby, péče, pojištění v nezaměstnanosti, penze a výhody při disabilitě, a dávky při disabilitě.

e 5702 Principy řízení sociálního zabezpečení

Legislativa, regulace a standardy, které řídí programy a schémata, obstarávající podporu lidem, kteří pro stáří, chudobu, nezaměstnanost a zdravotní problémy potřebují veřejnou podporu, jako legislativu, a regulace, které řídí volitelnost sociální služby, péče, pojištění v nezaměstnanosti, penze a výhody při disabilitě a dávky při disabilitě.

e 5708 Služby, systémy a principy řízení sociálního zabezpečení, jiné**e 5709 Služby, systémy a principy řízení sociálního zabezpečení, blíže neurčené****e 575****Služby, systémy a principy řízení obecné sociální podpory**

Služby, programy a principy řízení, zaměřené na zabezpečení podpory těm, kteří vyžadují pomoc v oblastech, jako je nakupování, domácí práce, doprava, sebeobsluha a péče o ostatní, s cílem být lépe výkonný ve společnosti.

Vylučuje: služby, systémy a principy řízení sociálního zabezpečení (e 570); osoby, zajišťující osobní péči (pečovatelé) a osoby, zajišťující osobní asistenci (osobní asistenti) (e 340); zdravotní služby, systémy a principy řízení (e 580)

e 5750 Služby obecné sociální podpory

Služby a programy zaměřené na zabezpečení sociální podpory těm, kteří v důsledku věku, chudoby, nezaměstnanosti a zdravotních problémů vyžadují veřejnou pomoc, jako je nakupování, domácí práce, doprava, sebeobsluha a péče o ostatní, s cílem být lépe výkonný ve společnosti.

e 5751 Systémy obecné sociální podpory

Administrativní kontrola a monitorující mechanismy, které řídí programy a schémata, zabezpečují sociální podporu lidem, kteří pro svůj věk, chudobu, nezaměstnanost, zdravotní problémy nebo disabilitu vyžadují podporu, obsahující systémy pro zavedení pravidel a úprav volitelnosti služeb sociální podpory a zabezpečení těchto služeb.

- e 5752 **Principy řízení obecné sociální podpory**
Legislativa, regulace a standardy, které řídí programy a schémata, zabezpečující sociální podporu lidem, kteří v důsledku věku, chudoby, nezaměstnanosti, zdravotních problémů nebo disability potřebují takovou podporu, včetně legislativy a úprav, a které řídí volitelnost sociální podpory.
- e 5758 **Služby, systémy a principy řízení obecné sociální podpory, jiné**
- e 5759 **Služby, systémy a principy řízení obecné sociální podpory, blíže neurčené**

e 580**Zdravotnické systémy a principy řízení**

Služby, systémy a principy řízení prevence léčebných zdravotních problémů, zajištění léčebné rehabilitace a zlepšení zdravého životního stylu.

Vylučuje: služby, systémy a principy řízení obecné sociální podpory (e 575).

e 5800 Zdravotnické služby

Služby a programy na místní, komunální, regionální, státní nebo národní úrovni, zaměřené na poskytování zákroků jedincům pro jejich fyzickou, psychickou a sociální pohodu, jako služby k posílení zdraví, prevence nemocí, primární zdravotní služby, akutní péče, rehabilitace a služby dlouhodobé péče; služby, které jsou veřejně nebo soukromě zajištěné fondy, vydávanými na krátkou dobu, dlouhou dobu, periodicky nebo jednorázově, v rozličných službách v místech jako je obec, poskytujících v bytech, školách a pracovištích, všeobecných nemocnicích, specializovaných nemocnicích, klinikách a v pobytových a nepobytových zařízení, včetně těch, kdo obstarávají tyto služby.

e 5801 Zdravotnické systémy

Administrativní kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí rozsah služeb, poskytovaných jedincům pro jejich fyzickou, psychickou a sociální pohodu, v různých místech, včetně obce, bytů, školy a pracoviště, všeobecných nemocnic, specializovaných nemocnic, klinik a pobytových a nepobytových zařízení, jako systémy volitelnosti služeb, zabezpečení pomůcek, pomocné technologie nebo jiného upraveného vybavení, a legislativy, jako jsou zdravotní zákony, které řídí charakteristiky zdravotního systému jako dostupnosti, univerzálnosti, přenosnosti, veřejného financování a srozumitelnosti.

e 5802 Principy řízení zdravotnických služeb

Legislativa, regulování a standardy, které řídí rozsah služeb poskytovaných jedincům pro fyzické, psychické a sociální uspokojení (blaho), v různých místech, včetně obce, bytu, školy a pracovišť, všeobecných nemocnic, specializovaných nemocnic, klinik a pobytových a nepobytových zařízení, jako jsou principy řízení a standardy, které určují volitelnost služeb, zabezpečování pomůcek, pomocné technologie nebo jiné upravené vybavení, a legislativa jako zdravotní zákony, které řídí rysy zdravotního systému, jako je dostupnost, univerzálnost, přenosnost, veřejné financování a srovnatelnost.

e 5808 Zdravotnické služby, systémy a principy řízení, jiné**e 5809 Zdravotnické služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené****e 585****Výchova a výcvikové služby, systémy a principy řízení**

Služby, systémy a principy řízení pro získání, udržení a zlepšení znalosti, odbornosti a učebních a řemeslných dovedností. (viz Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání UNESCO ISCED-1997).

e 5850 Výchova a výcvikové služby

Služby a programy, vztahující se k výchově a získání, udržení a zlepšení vědomostí, odbornosti a učebních a řemeslných dovedností, jako těch, které poskytují různé stupně výchovy (tj. předškolní, základní školu, střední školu, vyšší odborné školy, profesijní programy, výcvikové a odborné programy, učňovství a další vzdělávání), včetně těch, kdo tyto služby zajišťují.

e 5851 Výchova a výcvikové systémy

Administrativa, kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí vydávání výchovných programů, jako jsou systémy pro zavádění principů řízení a standardů, které determinují volitelnost veřejných nebo soukromých výchovných projektů a na speciálních potřebách založených programů; místní, regionální nebo národní výbory pro výchovu nebo jiné odpovědné orgány, které určují zaměření výchovných systémů, včetně výukových osnov, rozsah tříd, počet škol v regionu, poplatky a podpory, programy speciálních diet a mimoškolní služby.

- e 5852** **Výchova a výcvikové principy řízení**
Legislativa, řízení a standardy, které řídí vydávání výchovných programů, jako principy řízení a standardy, které určují volitelnost veřejné nebo soukromé výchovy a které jsou založené na speciálních potřebách, a určující strukturu místní, regionální nebo národní, výchovné rady nebo jiné odpovědné orgány, které řídí potřeby výchovného systému, včetně výukových osnov, velikosti tříd, počtu škol v regionu, poplatků a podpor, programů speciálních diet a mimoškolních služeb.
- e 5858** **Výchova a výcvikové služby, systémy a principy řízení, jiné**
- e 5859** **Výchova a výcvikové služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené**

e 590**Služby, systémy a principy řízení zaměstnanosti**

Služby, systémy a principy řízení, vztahující se k nalezení vhodné práce pro osoby, které nejsou zaměstnané nebo hledají jinou práci, nebo podporují jedince již zaměstnané, kteří hledají zlepšení.

Vylučuje: ekonomické služby, systémy a principy řízení (e 565).

- e 5900** **Služby zaměstnanosti**
Služby a programy, poskytované místními, regionálními nebo národními vládami, nebo soukromými organizacemi k nalezení vhodné práce pro osoby, které jsou nezaměstnané nebo hledají jinou práci nebo podporují jedince již zaměstnané, jako služby pro hledání zaměstnání a přípravu, nové zaměstnání, umístění práce, následné vzdělávání, služby pracovní hygieny a bezpečnosti práce a služby pracovního prostředí (tj. ergonomie, lidské zdroje a služby osobního managementu, služby, vztahující se k práci, služby odborné asistence), včetně těch, kdo tyto služby zajišťují.
- e 5901** **Systémy zaměstnanosti**
Administrativa, kontrola a monitorovací mechanismy, které řídí distribuci zaměstnání a jiných forem placené práce v ekonomice, jako systémy pro zavádění principů řízení a standardy pro vytváření zaměstnanosti, bezpečnosti práce, konkurence, pracovní normy, zákony a odbory.

e 5902 Práce a principy řízení zaměstnanosti
Legislativa, řízení a normy, které řídí distribuci zaměstnání a jiné formy placené práce v ekonomii, jako normy a principy řízení pro vytváření zaměstnání, bezpečnost práce, konkurence, pracovní normy a zákony, a odbory.

e 5908 Práce a služby zaměstnání, systémy a principy řízení, jiné

e 5909 Práce a služby zaměstnání, systémy a principy řízení, blíže neurčené

e 595 Politické služby, systémy a principy řízení

Služby, systémy a principy řízení, vztahující se k hlasování, volbám a vládě zemí, regionů a komunit, stejně jako mezinárodních organizací.

e 5950 Politické služby

Služby a struktury, jako jsou lokální, regionální a národní vlády, mezinárodní organizace a lidé, kteří byli zvoleni nebo jmenováni do funkcí v těchto strukturách, jako Organizace spojených národů, Evropská unie, vlády, regionální úřady, místní obecní úřady, tradiční vůdcové.

e 5951 Politické systémy

Struktury a k nim se vztahující činnosti, které organizují politickou a ekonomickou sílu ve společnosti, jako je exekutiva a legislativní odvětví vlády, a ústavní nebo jiné zdroje, ze kterých pramení jejich autorita, jako politické organizační doktríny, ústava, úřady výkonných a legislativních odvětví vlády, armáda.

e 5952 Politický princip řízení

Zákony a principy řízení, formulované a posílené politickým systémem, který řídí činnost politiky, jako jsou principy řízení volební kampaně, registrace politických stran, hlasování, a členové mezinárodních politických organizací, včetně smluv, ústavních a jiných zákonodárných regulací.

e 5958 Politické služby, systémy a principy řízení, jiné

e 5959 Politické služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené

e 598 Služby, systémy a principy řízení, jiné

e 599 Služby, systémy a principy řízení, blíže neurčené

MIKE

Přílohy

Příloha 1

Taxonomická a terminologická východiska

Klasifikace MKF je organizována hierarchickým způsobem a používá následující standardní taxonomické principy:

- Komponenty tělesných funkcí a struktur, aktivity a participace a faktory prostředí jsou klasifikovány nezávisle. Proto se pojem, spadající pod jednu z těchto komponent jinde neopakuje.
- Uvnitř každé komponenty jsou kategorie uspořádány ve smyslu kmen-větev-list, takže kategorie nižšího stupně v sobě obsahují atributy kategorie vyššího stupně, jehož jsou členem.
- Kategorie se vzájemně vylučují, tj. žádné dvě kategorie na stejném stupni neobsahují stejné atributy. Nicméně to nesmí být spojováno s používáním více než jedné kategorie při klasifikování určité dílčí funkční schopnosti daného jedince. Taková praxe je povolena, jen když je to opravdu nezbytné.

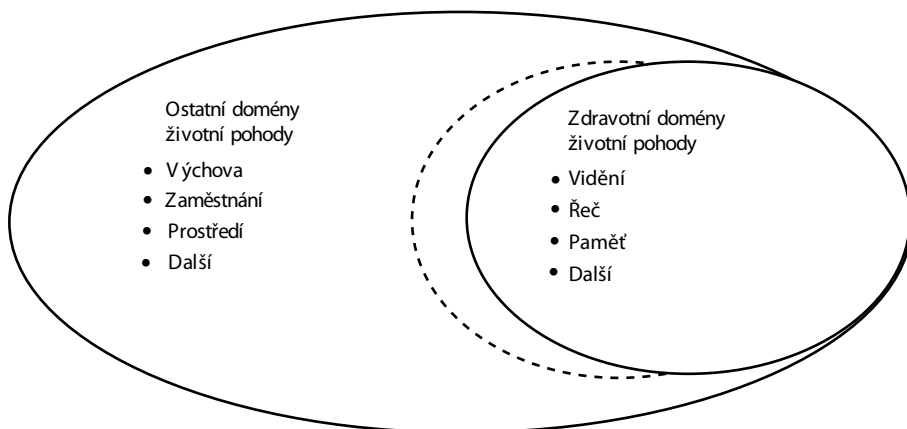
1 Pojmy pro kategorie v MKF

Pojmy jsou lingvisticky definované výrazy jako slova nebo věty. Většina pojmů, které působí zmatek, je používána v obecném slova smyslu v každodenní hovorové řeči a písmu. Např. *impairment* – porucha, *disability* – disabilita a *handicap* jsou často používány tak, že se zaměňují v každodenních souvislostech, i když ve vydání ICIDH z r. 1980 byly tyto pojmy vymezeny přesnými definicemi, které jim dávaly přesně definovaný význam. Během procesu revize byl pojem „*handicap*“ opuštěn a výrazu „*disabilita*“ bylo užito jako zastřešujícího pojmu pro všechny tři pohledy – tělo, jedinec a společnost (v češtině navrhuje pojem postižení). Jasnost a přesnost vyžadovala různé definice, takže příslušné pojmy musely být vybrány tak, aby každý vyjadřoval nedvojsmyslnou představu. To je zvláště důležité proto, že MKF jako psaná klasifikace bude přeložena do mnoha jazyků. Pro obecné porozumění konceptům je také podstatné, aby bylo dosaženo shody v pojmech, které nejlépe odrážejí daný obsah v každém jazyce. Může být mnoho alternativ, ale rozhodnutí by mělo být založeno na přesnosti, přijatelnosti a všeobecné užitečnosti. Lze jen doufat v užitečnost a jasnost MKF zároveň.

V souladu s tímto záměrem jsou některé pojmy používané v MKF uvedeny následujícím způsobem:

„*Well-being*“: blaho (životní pohoda, uspokojení) je obecný pojem, obsahující celé univerzum domén lidského života, zahrnující fyzické, mentální a sociální aspekty, které tvoří to, co může být nazýváno „*good life*“ – dobrý život. Zdravotní domény jsou podskupiny domén, které tvoří celé univerzum lidského života. Tento vztah ukazuje následující Obr. 1, představující životní uspokojení (*well-being*):

Obr. 1

Zdravotní stavy a zdravotní domény: Zdravotní stav je stupeň funkční schopnosti uvnitř dané zdravotní domény MKF. Zdravotní domény označují oblasti života, které jsou interpretovány v pojmu „zdraví“ jako takové, které mohou být pro cíle zdravotních systémů definovány jako základní (primární) odpovědnosti daného zdravotního systému. MKF nevnučuje pevné hranice mezi zdravím a ke zdraví se vztahujícím doménám. Mezi nimi může být šedá zóna, která závisí na různých koncepcích zdraví a ke zdraví se vztahujících prvcích, které mohou být zmapované v doménách MKF.

Ke zdraví vztahující se stavy a ke zdraví vztahující se domény: Ke zdraví vztahující se stav (zdravotní stav) je stupeň funkční schopnosti uvnitř dané domény MKF, která se vztahuje ke zdraví. Domény vztahující se ke zdraví jsou oblasti funkční zdatnosti, které mají výrazný vztah ke zdravotním problémům, a je nepravděpodobné, že by byly primárně odpovědné za zdravotní systém, ale spíše za jiné systémy, poskytující obecné uspokojení. V MKF jsou pokryty pouze ty domény životního uspokojení (blaha), které se vztahují ke zdraví (tedy nikoliv nemoci).

Zdravotní problém je zastřešující pojem pro nemoc (akutní nebo chronickou), postižení, nehodu nebo úraz. Zdravotní problém může nastat i v rámci jiných okolností, jako je těhotenství, stárnutí, stres, vrozená anomálie nebo genetická predispozice. Zdravotní problém je kódován za použití MKN 10.

Funkční schopnost je zastřešující pojem pro funkce těla, tělesné struktury, aktivity a participaci (osobní účast v daném dění). Označuje pozitivní aspekty interakce mezi jedincem (se zdravotním problémem) a spolupůsobícími faktory daného jedince (faktory prostředí a faktory osobní).

Postižení (disability) je zastřešující pojem pro poruchy, hranice aktivit a omezení participace. Označuje negativní hlediska interakce mezi jedincem (se zdravotním problémem) a spolupůsobícími faktory daného jedince (faktory prostředí a faktory osobní).

Tělesné funkce jsou fyziologické funkce tělesných systémů, včetně funkcí psychických. Tělo představuje lidský organizmus jako celek a ten obsahuje i mozek. Proto jsou mentální (nebo psychické) funkce zařazeny pod tělesné funkce. Standard pro tyto funkce je chápán jako lidské statistické normy.

Tělesné struktury jsou strukturální nebo anatomické části těla, jako orgány, končetiny a jejich komponenty klasifikované podle tělesných systémů. Standard pro tyto struktury je chápán jako lidské statistické normy.

Porucha (impairment) je ztráta nebo abnormalita tělesné struktury nebo fyziologické funkce (včetně funkcí mentálních). Abnormalita je zde striktně chápána jako signifikantní odchylka od statisticky stanovených norem (tj. jako odchylka od střední hodnoty statisticky stanovených norem dané populace) a může být používána jen v tomto smyslu.

Aktivita je člověkem prováděný úkol (úkon) nebo činnost. Představuje perspektivu funkční schopnosti jedince.

Hranice aktivit (limit activity)¹⁸ jsou obtíže jedince, které může mít, když provádí nějaké aktivity. Hranice aktivity mohou být od lehké až po těžkou odchylku v pojmech kvality nebo kvantity při vykonávání aktivity způsobem nebo v rozsahu, který se očekává u lidí bez zdravotního problému.

Participace je zapojení se do životní situace. Představuje společenskou perspektivu funkční schopnosti.

Omezení participace (restrictions)¹⁹ jsou problémy, které člověk může prožívat, když se zapojuje do životních situací. Přítomnost omezené participace je určována srovnáním participace jedince s tím, co se očekává od jedince bez překážek v těžké kultuře nebo společnosti.

Spolupůsobící faktory jsou faktory, které dohromady vytvářejí celý kontext života jedince, a zvláště pozadí, na kterém jsou zdravotní stavy v MKF klasifikovány. Existují dvě komponenty spolupůsobících faktorů: faktory prostředí a faktory osobní.

Faktory prostředí tvoří komponentu MKF, a referují o všech aspektech vnějšího nebo vnitřního světa, které vytvářejí spojitost života jedince a jako takové mají vliv na funkční schopnost osoby. Faktory prostředí obsahují fyzický svět a jeho rysy, člověkem vytvořený hmotný svět, ostatní lidé v různých vztazích a rolích, postoje a hodnoty, sociální systémy a služby, a principy řízení, pravidla a zákony.

¹⁸ „Hranice aktivity“ (activity limitation) nahrazují pojem „disability“ používaný ve verzi z r. 1980 v ICDH.

¹⁹ „Omezená participace“ nahrazuje pojem „handicap“ používaný ve verzi z r. 1980 v ICDH.

Osobní faktory jsou spolupůsobící faktory, které se vztahují k jedinci, jako jsou věk, pohlaví, společenský stav, životní zkušenosti a další, které nejsou běžně klasifikované v MKF, ale které uživatel může do klasifikace včlenit při jejich aplikacích.

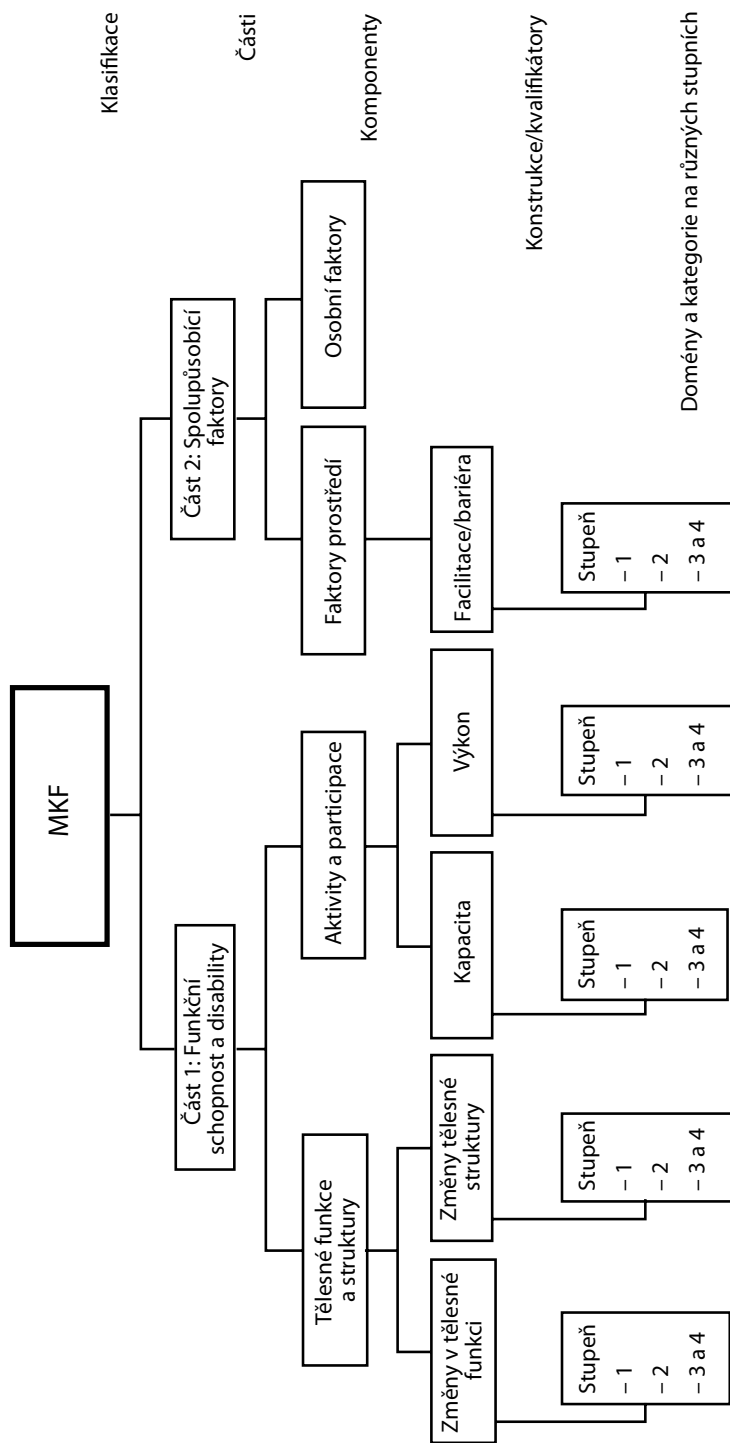
Facilitátory jsou faktory v prostředí člověka, které zlepšují funkční schopnost a zmenšují překážky. Obsahují hlediska jako fyzické prostředí, které je přístupné, výběr vhodné technologie a pozitivní postoje lidí vzhledem k postižení (disabilitě), jako služby, systémy a principy řízení, jejichž cílem je zvětšovat zapojení všech lidí se zdravotním problémem do všech oblastí života. Někdy může být absence faktoru facilitující, například absence stigmatu nebo negativního postoje. Facilitátory mohou být prevencí překážek nebo ohraničením aktivity, které by se jinak mohlo stát omezením participace, jestliže aktuální výkon nějaké aktivity je zlepšen, přes problémy dané osoby s kapacitou.

Bariéry jsou faktory v prostředí člověka, které při své absenci nebo naopak přítomnosti limitují funkční schopnost a tvoří překážku. To obsahuje aspekty jako fyzické prostředí, které je nepřístupné, chybění vhodné technologie a negativní (nebo lhostejné) postoje lidí k překážkám, jako jsou služby, systémy a principy řízení, které buď neexistují, nebo překáží v prostředí, které zahrnuje všechny osoby se zdravotními problémy ve všech oblastech života.

Kapacita je pojem, který udává jako kvalifikátor nejvyšší pravděpodobný stupeň funkční schopnosti, kterého může daná osoba dosáhnout v doméně aktivit a participace v danou chvíli. Kapacita je měřitelná v uniformním nebo standardním prostředí, a to pak odráží prostředím přizpůsobenou schopnost jedince. Komponenty faktorů prostředí mohou být použity k popisu rysů tohoto uniformního nebo standardního prostředí.

Výkon (úkon) je pojem, který popisuje jako kvalifikátor, co jedinci dělají ve svém běžném prostředí, a tak přináší hledisko zapojení člověka do životních situací. Běžné prostředí se také popisuje použitím komponent faktorů prostředí.

Schéma 2

2 MKF jako klasifikace

Pro porozumění celistvosti klasifikace MKF je důležité porozumět její struktuře. Ta se odráží v definicích následujících termínů.

Klasifikace je celistvá struktura a univerzum MKF. V hierarchii je vrcholovým pojmem.

Klasifikace je rozdělena do dvou částí:

- *část 1 pokrývá funkční schopnost a překážky,*
- *část 2 pokrývá spolupůsobící faktory.*

Části se skládají z komponent:

Komponenty části 1 jsou:

- *tělesné funkce a struktury,*
- *aktivity a participace.*

Komponenty části 2 jsou:

- *faktory prostředí,*
- *faktory osobní (nejsou klasifikované v MKF).*

Konstrukce jsou definované pomocí kvalifikátorů s relevantními kódy.

Existují čtyři konstrukce pro část 1 a jedna konstrukce pro část 2.

Konstrukce pro část 1:

- *změna v tělesné funkci,*
- *změna v tělesné struktuře,*
- *kapacity,*
- *výkon.*

Konstrukce pro část 2:

- *facilitátory nebo bariéry ve faktorech prostředí.*

Domény jsou praktické, smysluplné celky, které se vztahují k fyziologickým funkcím, anatomickým strukturám, činům, úkonům nebo oblastem života. Domény vytvářejí rozličné kapitoly a bloky uvnitř každé komponenty.

Kategorie jsou třídy a podtřídy uvnitř domén komponent, tj. jednotky klasifikace.

Stupně tvoří hierarchický řád poskytující indikace jako detail kategorií (tj. zrnitost domén a kategorií). První stupeň obsahuje všechny položky druhého stupně a tak dále.

3 Definice pro kategorie MKF

Definice jsou výroky, které určují podstatné znaky (tj. kvality, vlastnosti nebo vztahy) konceptu označeného danou kategorií. Definice udává, který druh věcí nebo fenoménů pojem označuje, jak se liší od jiných věcí nebo fenoménů, které se k dané věci vztahují.

Během tvorby definicí kategorií MKF byly přijaty následující ideální charakteristiky operativních definicí, včetně toho, co obsahují a vylučují:

- Definice musí být smysluplné a logicky ucelené.
- Musí jednoznačně určovat koncept zamýšlený danou kategorií.
- Musí představovat obě podstatné vlastnosti konceptu – intencionální (co koncept označuje vnitřně) a extencionální (jakých předmětů nebo fenoménů se týká).
- Musí být přesné, nedvojsmyslné a pokrývat celý význam daného pojmu.
- Musí být vyjádřeny v pracovních pojmech (tj. v pojmech závažnosti, trvání, poměrné závažnosti a možných propojení).
- Nesmí připustit definici kruhem, tj. pojem sám nebo jeho synonymum se nesmí objevit v definici ani nesmí obsahovat termín definovaný jinde, který by použil jako termín v této definici.
- Tam, kde je to vhodné, musí referovat o možných etiologických faktorech nebo faktorech působících mezi sebou.
- Musí učinit atributy výše ohraničujících pojmů (tj. pojem třetího stupně musí obsahovat hlavní charakteristiky kategorie druhého stupně, ke které patří).
- Musí být shodné s atributy podřízených pojmů (tj. atributy pojmů druhého stupně nesmí protřečít pojmům třetího stupně, který je pod nimi).
- Nesmí být řečené metaforou.
- Musí podávat empirické údaje, které lze pozorovat, testovat nebo z nich vyvozovat závěry pomocí nepřímých prostředků.
- Musí být vyjádřeny, pokud možno, v neutrálních pojmech, bez negativní konotace.
- Musí být krátké a pokud možno bez odborných pojmů (s výjimkou některých pojmů tělesných funkcí a struktur).

- Musí uvádět, co obsahuje, uvádět synonyma a příklady, které berou v úvahu kulturní odlišnosti a rozdíly v celé šíři života.
- Musí uvádět, co vylučuje, aby upozornila uživatele na možné záměny s příbuznými pojmy.

4 Dodatečné poznámky k terminologii

Při tvorbě terminologie pro nějakou klasifikaci je základním požadavkem, aby se zásadně lišily mezi sebou fenomény, které jsou klasifikovány, a vlastní struktura klasifikace. Především je důležité rozlišovat mezi světem a termíny, které používáme k popisu světa. Například termíny „dimenze“ nebo „doména“ mohou být přesně definované k definici světa a „komponenty“ a „kategorie“ jsou definovány pouze pro potřebu klasifikace.

Současně existuje shoda (tj. soupeřící funkce) mezi pojmy a je možné, že mnoho uživatelů může používat pojmy zaměnitelným způsobem. Pro výše specializované požadavky, například pro vytváření databáze a modelových výzkumných programů, je pro uživatele zásadní identifikovat izolovaně a s jasně rozlišenou terminologií elementy koncepčního modelu i jeho klasifikační strukturu.

Příloha 2

Směrnice pro kódování MKF

Smyslem MKF je kódování různých zdravotních stavů, které se ke zdraví vztahují²⁰. Uživatelům se velmi naléhavě doporučuje, aby pročetli úvod MKF, dříve než začnou studovat směrnice a pravidla kódování. Dále se doporučuje, aby uživatelé absolvovali výcvik v užívání klasifikace prostřednictvím WHO a jeho sítě spolupracujících center.

Hlavní rysy klasifikace, o které je nutno se opírat při jejím použití:

1 Organizace a struktura

Části klasifikace

MKF je členěna do dvou částí.

Část 1 se skládá z následujících komponent:

- *tělesné funkce a tělesné struktury,*
- *aktivity a participace.*

Část 2 se skládá z následujících komponent:

- *faktory prostředí,*
- *faktory osobnosti (běžně nejsou v MKF klasifikované).*

Tyto komponenty jsou označeny předponou v každém kódu.

- *b – pro tělesné funkce,*
- *s – pro tělesné struktury,*
- *d – pro aktivity a participaci,*
- *e – pro faktory prostředí.*

Předpona *d* značí domény uvnitř komponent aktivit a participace. Podle uvážení uživatele je možno předponu *d* nahradit buď *a*, nebo *p*, aby se případně označily aktivity a participace.

²⁰Nemoc jako taková se nekóduje. Udává se použitím Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, desátá revize (MKN-10), která je klasifikací určenou k tomu, aby umožnila systematicky rozeznávat, analyzovat, interpretovat a srovnávat údaje o mortalitě a morbiditě diagnóz nemocí a jiných zdravotních problémů. Uživatelům MKF se doporučuje užívat tuto klasifikaci ve spojitosti s MKN-10.

Za písmeny *b*, *s*, *d*, a *e* je uveden numerický kód, který začíná číslem kapitoly (jedno číslo), následované druhým stupněm (dvě čísla), a třetím a čtvrtým stupněm²¹ (každý jedno číslo). Například pro klasifikaci tělesných funkcí jsou následující kódy:

b 2	Smyslové funkce a bolest	(položka prvního stupně)
b 210	Funkce zraku	(položka druhého stupně)
b 2102	Kvalita zraku	(položka třetího stupně)
b 21022	Vnímání kontrastů	(položka čtvrtého stupně)

Na každém stupni může být využit jakýkoliv počet aplikovatelných kódů podle potřeb uživatele. Může být vhodné popsat situaci jedince více než jedním kódem na každém stupni. Může to být nezávisle anebo ve vzájemném vztahu.

V MKF může být zdravotní stav člověka označen řadou kódů komponent jednotlivých domén klasifikace. Nejvyšší počet kódů použitých pro každou aplikaci je 34 na úrovni kapitoly (8 tělesné funkce, 8 tělesné struktury, 9 výkon a 9 kódů pro kapacity), a 362 na druhý stupeň. U třetího a čtvrtého stupně je možno jít až na 1424 kódů, které lze použít, což dohromady tvoří celou verzi klasifikace. V reálné aplikaci MKF může být set 3 až 18 kódů adekvátní k přesnému popisu případu ve druhém stupni (tři čísla). Podrobnější čtyřstupeňová verze je zaměřena spíše na specializované služby (tj. rehabilitační výstupy, geriatrii nebo mentální zdraví), kde dvoustupňová klasifikace může být použita pro přehledy a vyhodnocení výsledného zdravotního stavu.

Domény by měly být kódované v danou chvíli (tj. jako fotografická momentka popisující určité setkání), která je výchozím místem. Použití pro delší čas je také možné, pokud chceme popisovat dráhu v čase nebo proces. Uživatelé musí stanovit svůj způsob kódování a časový rámec, který užívají.

Kapitoly

Každá komponenta klasifikace je uspořádaná do nadpisů kapitol a domén, pod kterými jsou obecné kategorie a specifické položky. Například v klasifikaci tělesných funkcí kapitola 1 pojednává o všech mentálních funkcích.

Bloky

Některé kapitoly jsou členěny do „bloků“ kategorií. Například v kapitole 3 jsou u klasifikace aktivit a participací (komunikace) tři bloky: komunikování – příjem (d 310–d 329), komunikování – vytváření (d 330–d 349) konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik (d 350–d 349). Bloky poskytují výhodu uživateli, nejsou součástí struktury klasifikace a běžně nejsou používány ke kódovacím účelům.

²¹ Pouze klasifikace tělesných funkcí a tělesných struktur obsahují čtyřstupeňové položky.

Kategorie

Uvnitř každé kapitoly jsou individuálně dvoustupňové, třístupňové nebo čtyřstupňové kategorie, každá s krátkou definicí a uvedením toho, co kategorie obsahuje a co se z kategorie vylučuje, což pomáhá při hledání příslušného kódu.

Definice

MKF podává operativní definice zdraví a ke zdraví se vztahujících kategorií jako protiklad k definicím lidovým nebo laickým. Tyto definice popisují základní vlastnosti každé domény (tj. kvality, vlastnosti a vztahy) a obsahují informaci o tom, co je v kategorii a co se z ní vylučuje. Definice také obsahují běžně používané pevné body pro posuzování, pro aplikaci v přehledech a dotaznících, nebo alternativně pro výsledky posuzovacích nástrojů kódovaných v pojmech MKF. Například funkce zrakové ostrosti jsou definovány v pojmech monokulární a binokulární ostrosti do blízka a do dálky tak, že se závažnost obtíží zrakové ostrosti kóduje jako žádná, lehká, středně těžká, těžká nebo úplná.

Obsahující pojmy

Obsahující pojmy jsou uvedeny za definicí u mnoha kategorií. Jsou průvodcem k obsahu kategorie a nemají být vyčerpávající. V případě pojmů druhého stupně pokrývají obsahující pojmy všechny pevně vložené pojmy třetího stupně.

Vylučující pojmy

Vylučující pojmy jsou uvedeny tam, kde by mohla aplikace vzhledem k podobnosti s jiným termínem činit obtíže. Například může vzniknout dojem, že kategorie „Používání toalety“ obsahuje kategorii „Péče o části těla“. Aby byly tyto dvě kategorie rozlišeny, „Používání toalety“ je vyloučeno z kategorie d 520 „Péče o části těla“ a kódované jako d 530.

Jiné

Na konci každého, pevně vloženého celku třetího nebo čtvrtého stupně pojmů a na konci každé kapitoly jsou kategorie „jiné“ (identifikovatelné na konci kódovým číslem 8). Toto dovoluje při kódování aspektů funkční schopnosti, že tento aspekt není včleněn do kterékoliv specifické kategorie. Když je použita kategorie „jiné“, uživatel musí specifikovat nový pojem, uvedený v dodatkovém seznamu.

Blíže neurčené

Poslední kategorií v každém, pevně vloženém celku třetího nebo čtvrtého stupně pojmů a na konci každé kapitoly jsou „blíže neurčené“ kategorie, které dovolují při kódování funkcí vhodně kódovat aspekty funkční schopnosti, které nejsou včleněny do jiné, jinak specifikované kategorie. Tento kód má stejný význam jako pojem druhého nebo třetího stupně bezprostředně výše uvedeného, bez jakékoliv doplňující informace (pro bloky kategorií „jiné“ a „blíže neurčené“ jsou spojeny v jednoduchý pojem, ale jsou vždy identifikovatelné konečným kódovým číslem 9).

Kvalifikátory

Kódy MKF vyžadují používání jednoho nebo více kvalifikátorů, které označují, například velikost stupně zdraví nebo závažnosti zdravotního problému při výstupu. Kvalifikátory jsou kódovány jako jedna, dvě nebo více čísel za tečkou. Použití kteréhokoliv kódu musí být doprovázeno přinejmenším jedním kvalifikátorem. Bez kvalifikátoru nemají kódy patřičnou hodnotu (při opomenutí WHO interpretuje neúplné kódy jako významný nedostatek hodnoceného problému – xxx.00).

První kvalifikátor pro tělesné funkce a struktury, kvalifikátory kapacity pro aktivity a participaci a první kvalifikátor pro faktory prostředí popisují rozsah problému příslušné komponenty.

Všechny komponenty jsou kvantifikované a používají stejnou generickou škálu. Je-li nějaký problém, může to být třeba překážka, hranice, restrikce nebo bariéra. To závisí na konstrukci kvalifikátoru. Slova vhodně kvalifikující, jak je uvedeno níže v závorkách, musí být vybrána podle domén příslušné klasifikace (kde xxx stojí před číslem druhého stupně domény):

xxx.0	žádný problém (nepřítomný, zanedbatelný...)	0–4 %
xxx.1	lehký problém (mírný, nízký...)	5–24 %
xxx.2	středně těžký problém (zřetelný, větší...)	25–49 %
xxx.3	těžký problém (vysoký, extrémní...)	50–95 %
xxx.4	úplný problém (totální...)	96–100 %
xxx.8	jiný	
xxx.9	blíže neurčený	

Široké rozsahy procent jsou určeny pro ty případy, u kterých jsou posuzovací nástroje nebo jiné kalibrované standardy dostupné pro kvantifikování překážky, omezení kapacity, problému při výkonu nebo bariéry/facilitátory prostředí. Například když je kódován „žádný problém“ nebo „úplný problém“, tyto mohou mít mezní omyl v pásmu 5 %. „Mírný problém“ je definován tak, že dosahuje do poloviny škály celé obtíže. Počet procent je kalibrován v různých doménách podle standardů populace jako procentní. Pro tuto kvantifikaci je nutno používat univerzální způsob, posuzovací postupy musí být získány na základě výsledků výzkumu.

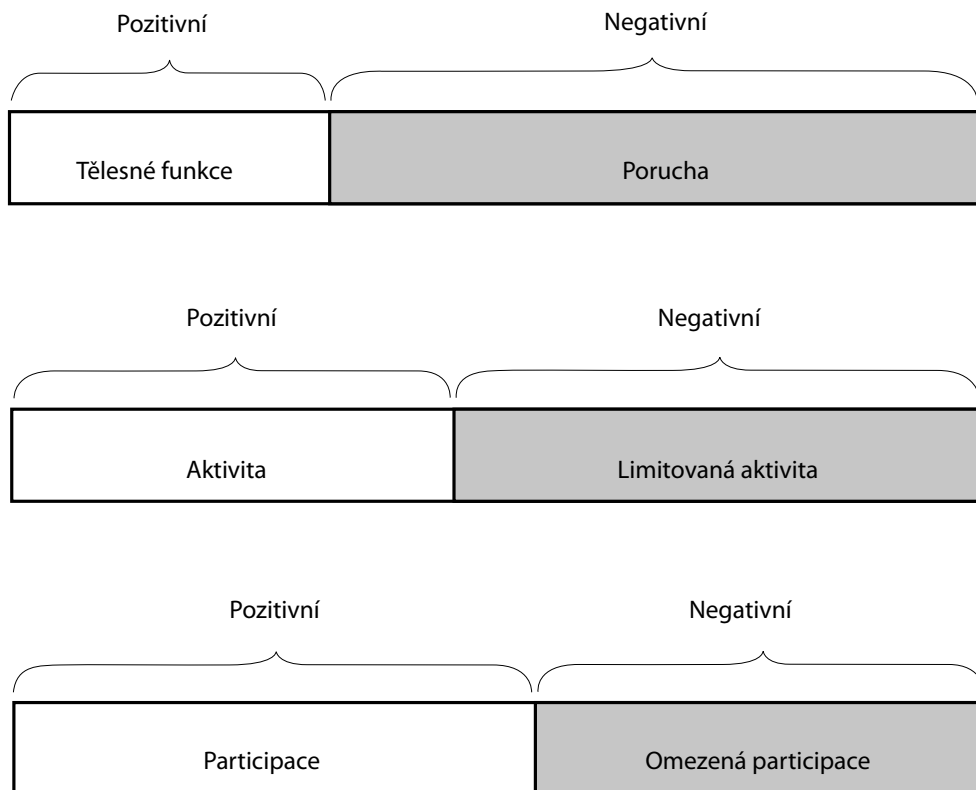
U komponent faktorů prostředí může být první kvalifikátor použit k označení rozsahu pozitivního aspektu prostředí, nebo jako facilitátor. K označení facilitátorů může být použita stejná škála 0–4, ale bod je nahrazen znaménkem +, tj. e110+2. Faktory prostředí mohou být kódovány buď (i) ve vztahu ke komponentě; nebo (ii) bez vztahu ke každé komponentě (viz sekci 3 níže). První způsob je lepší, poněvadž jasněji identifikuje závažnost a charakteristické znaky.

Dodatečné kvalifikátory

Pro různé uživatele mohou být vhodné a pomáhající i jiné druhy informací při kódování každé položky. Zde může být použita řada různých kvalifikátorů, jak bude uvedeno dále.

Pozitivní aspekty kódování

Uživatel si sám může určit kódovací škály k tomu účelu, aby zachytily pozitivní aspekty funkční schopnosti:

Obr. 2

2 Obecná pravidla kódování

Následující pravidla jsou důležitá pro přesné zjištění informace pro různá použití klasifikace.

Vybrat seřazené kódy do takového tvaru, který ukazuje profil daného jedince

MKF klasifikuje zdraví a ke zdraví se vztahující stavy, k tomu potřebuje označení řady kódů, které nejlépe popisují profil funkčního výkonu daného člověka. MKF není „klasifikací událostí“ jako MKN-10, ve které jsou jednotlivé klasifikované zdravotní problémy kódovány jedním kódem. Funkční schopnost člověka může být postižena na úrovni těla, individua a společnosti, uživatel musí vzít v úvahu všechny uvedené komponenty klasifikace, zvláště tělesné funkce a struktury, aktivity a participaci, a faktory prostředí. Nelze očekávat, že budou použity všechny možné kódy pro každé hodnocení, záleží na uspořádání konkrétního hodnocení uživatelem, aby vybral co nejpřesnější kódy, které by popsaly danou zdravotní zkušenost.

Informace odpovídající kódu

Kódovaná informace vždy souvisí se zdravotním problémem. Avšak použití kódů nemusí nezbytně být ve spojení mezi zdravotním problémem a pohledem na funkční schopnost a na překážky, které jsou kódovány. MKF je zdravotní klasifikací, a tedy předpokládá přítomnost nějakého druhu zdravotního problému. Proto informace o tom, co osoba dělá nebo co nechce dělat, není přímo spojena s problémem funkční schopnosti, která se vztahuje ke zdravotnímu problému, a nemá být kódována. Například jestliže se osoba rozhodne nezačínat nové vztahy se sousedy z jiných důvodů než zdravotních, není vhodné použít kategorii d 7200, která obsahuje činnosti formující vztahy. Obráceně, jestliže rozhodnutí dané osoby je ve spojení se zdravotním problémem (tj. např. depresí), pak je nutno kód použít.

Informace, která odráží cítění dané osoby, zapojení nebo uspokojení se stupněm funkční schopnosti, se běžně v MKF nekóduje. Další výzkum může poskytnout dodatečné kvalifikátory, které umožní, aby tato informace byla kódována.

Kódována mohou být jen ta hlediska funkční schopnosti dané osoby, která byla předem definována v určitém časovém rámci. Funkce, které se vztahují k dřívějšímu hodnocení a nemají vztah k probíhajícímu současnému hodnocení, by neměly být zaznamenávány.

Přesná informace o kódu

Když se určují kódy, uživatel nemůže dělat zásahy do vzájemných vztahů mezi poruchou tělesné funkce nebo struktury, nebo v mezích aktivity a participace. Například když nějaká osoba má omezení funkční schopnosti, tj. nemůže se pohybovat se z místa na místo, není dostačující konstatovat, že daná osoba má poruchu funkcí pohybovat se z místa na místo. Podobně ze skutečnosti, že osoba má omezenou kapacitu pohybovat se z místa na místo nelze vyvozovat, že daná osoba má problém při přemisťování se z místa na místo. Uživatel musí obdržet explicitní informaci o funkcích těla a struktury (o kapacitě výkonnosti zvláště). V některých

případech, například u mentálních funkcí, jsou požadovány závěry jiných pozorování, pokud problémy tělesné funkce nejsou přímo pozorovatelné.

Specifické informace kódu

Zdraví a ke zdraví se vztahující stavy je nutno zaznamenat tak přesně, jak je to jen možné, použitím co nejvhodnější kategorie MKF. Například nejvhodnější kód pro osobu se šeroslepostí je b 21020 „Citlivost na světlo“. Jestliže z nějakých důvodů tento stupeň podrobnosti nemůže být aplikován, může být na jeho místě použit v dané hierarchii odpovídající kód „rodič“ (v tomto případě, b 2102 Kvalita vidění, b 210 Funkce vidění, nebo b 2 Senzorické funkce a bolest). Ke snadnému a rychlému určení vhodného kódu je možno doporučit použití MKF „Browseru“ („krmiče“)²², což je vyhledávač s elektronickým rejstříkem plně verze klasifikace. Jako alternativa může být použit abecední seznam.

3 Konvence o kódování komponent faktorů prostředí

Pro kódování faktorů prostředí jsou k dispozici tři dohodnuté způsoby.

Způsob 1

Faktory prostředí jsou kódovány samostatně, bez vztahu těchto kódů k tělesným funkcím, tělesným strukturám nebo aktivitám a participaci.

Tělesné funkce	_____
Tělesné struktury	_____
Aktivity a participace	_____
Prostředí	_____

Způsob 2

Faktory prostředí jsou kódovány pro každou komponentu.

Tělesné funkce	_____	e kód	_____
Tělesné struktury	_____	e kód	_____
Aktivity a participace	_____	e kód	_____

²² „Browser (krmič)“ MKF je v různých jazycích k nalezení na webových stránkách MKF: <http://www.who.int/classification/icf>

Způsob 3

Faktory prostředí jsou kódovány pro kvalifikátory kapacity a výkonů v komponentách pro každou položku aktivit a participace.

Kvalifikátor výkonu _____ e kód _____
 Kvalifikátor kapacity _____ e kód _____

4 Zvláštní pravidla kódování komponent

4.1 Kódování tělesných funkcí

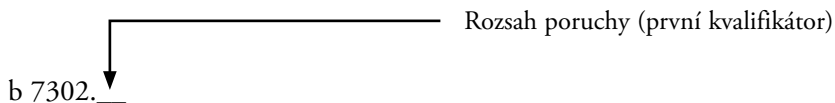
Definice

Tělesné funkce jsou fyziologické funkce tělesných systémů (včetně psychických funkcí). *Poruchy* jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako signifikantní odchylka nebo ztráta.

Používání kvalifikátoru pro tělesné funkce

Tělesné funkce jsou kódovány jedním kvalifikátorem, který udává rozsah nebo velikost poruchy. Přítomnost poruchy může být identifikována jako ztráta nebo chybění, redukce nebo něco navíc, exces nebo deviace.

Porucha osoby s hemiparézou může být popsána kódem b 7302 Svalová síla jedné poloviny těla:

Když je již jednou porucha přítomna, může být hodnocena její závažnost použitím generického kvalifikátoru. Například:

b 7302.1 LEHKÁ porucha síly svalové na jedné polovině těla	(5–24 %)
b 7302.2 STŘEDNĚ TĚŽKÁ porucha síly svalové na jedné polovině těla	(25–49 %)
b 7302.3 TĚŽKÁ porucha síly svalové na jedné polovině těla	(50–95 %)
b 7302.4 ÚPLNÁ porucha síly svalové na jedné polovině těla	(96–100 %)

Nepřítomnost poruchy (podle předem stanoveného prahového stupně) je udávána hodnotou „0“ pro generický kvalifikátor. Například:

b 7302.0 ŽÁDNÁ porucha síly svalů na jedné straně těla

Pokud je informace, která určuje závažnost poruchy, nedostatečná, musí být použita hodnota „8“. Např. jestliže záznam o zdravotním stavu osoby, která trpí slabostí pravé poloviny těla, neuvádí další podrobnosti, pak může být uvedený kód aplikován:

b 7302.8 Porucha síly svalů na jedné straně těla, jiná (nespecifikovaná)

Mohou nastat situace, kdy by bylo nevhodné aplikovat určitý kód. Např. kód b 650 Menstruační funkce není aplikovatelný u žen před určitým věkem (pre-menarché nebo post-menarché). Pro takové případy je určena hodnota „9“:

b 650.9 Menstruační funkce, neaplikovatelné

Korelace struktury a tělesných funkcí

Klasifikace tělesných funkcí a funkcí struktur jsou označovány současně. Když je použit kód tělesných funkcí, uživatel musí zjistit, zda je aplikovatelný korespondující kód tělesné struktury. Např. tělesné funkce, obsahující základní lidské smysly, jako b 210–b 229 funkce zraku a jejich strukturální koreláty se objevují mezi s 210 a s 230 jako „struktury okolí oka“.

Vzájemné vztahy mezi poruchami

Poruchy mohou vznikat z jiných poruch: např. svalová síla může porušit funkce pohybu, srdeční funkce mohou mít vztah k dýchacím funkcím, vnímání může mít vztah k funkcím myšlení.

Identifikace poruch u tělesných funkcí

Pro tyto poruchy, které nemohou být vždy přímo viditelné (tj. mentální funkce), může uživatel uvést poruchu z pozorování, jak se osoba chová. Např. při zjišťování paměti může být posouzena standardizovanými testy, a i když není možno aktuálně „pozorovat“ funkce mozku, podle výsledků testů se může přiměřeně usoudit, že mentální funkce paměti je porušena.

4.2 Kódování tělesných struktur

Definice

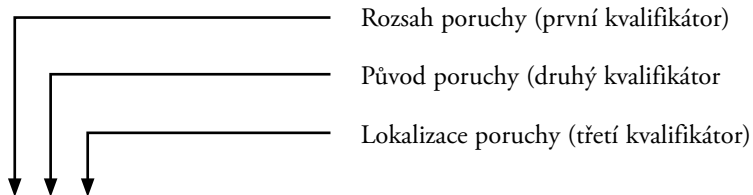
Tělesné struktury jsou anatomické části těla jako orgány, končetiny a jejich součásti.

Poruchy jsou problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako je signifikantní odchylka nebo ztráta.

Používání kvalifikátorů ke kódování tělesných struktur

Tělesné struktury jsou kódovány třemi kvalifikátory. První kvalifikátor popisuje rozsah nebo velikost poruchy, druhý kvalifikátor se používá k určení původu změny a třetí kvalifikátor označuje lokalizaci poruchy.

Schéma 3

s 7300. — — —

Tab. 4

První kvalifikátor Rozsah poruchy	Druhý kvalifikátor Příčina poruchy	Třetí kvalifikátor Lokalizace poruchy
0 Žádná porucha	0 Žádná změna struktury	0 Více než jedna oblast
1 Lehká porucha	1 Úplná ztráta	1 Vpravo
2 Středně těžká porucha	2 Částečná ztráta	2 Vlevo
3 Těžká porucha	3 Přebytečná ztráta	3 Obě strany
4 Úplná porucha	4 Aberantní rozměry	4 Vpředu
8 Nelze určit	5 Porucha kontinuity	5 Vzadu
9 Nelze aplikovat	6 Odchýlená pozice	6 Nahoře
	7 Kvalitativní změny struktury, včetně nahromadění tekutiny	7 Dole
	8 Neurčena	8 Neurčena
	9 Nelze aplikovat	9 Nelze aplikovat

4.3 Kódování komponent aktivit a participací

Definice

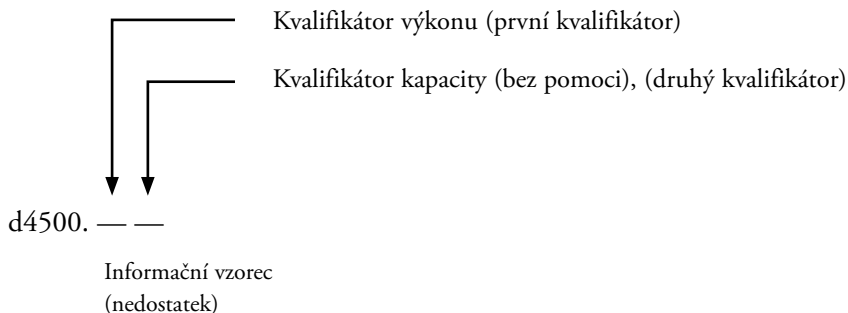
Aktivita je provedení úkolu (úkonu) nebo výkonu (činu) jedincem. *Participace (účast)* je zapojení do životní situace. *Ohraničení (limit) aktivit* jsou obtíže, které člověk může mít při provádění aktivit. *Restrikce (omezení) participace* jsou problémy, které člověk může zažívat při účasti v životních situacích.

Klasifikace aktivit a participace je samostatný seznam domén.

Používání kvalifikátorů kapacity a výkonu

Aktivita a participace jsou kódovány dvěma kvalifikátory: kvalifikátor *výkonu*, který obsazuje místo prvního čísla za bodem, a kvalifikátor *kapacity*, který obsazuje pozici druhého čísla za bodem. Kód, který rozlišuje seznam kategorií aktivit a participace, a dva kvalifikátory tvoří informační matici (obraz) nedostatků.

Schéma 4

Kvalifikátor výkonu popisuje, co jedinec dělá ve svém běžném prostředí. Protože běžné prostředí souvisí se společností, výkon se zaznamenává tímto kvalifikátorem a může být také chápán jako „zapojení do životní situace“ nebo „prožívaná zkušenost“ lidmi v aktuálních spojitostech, které prožívají. Tato souvislost obsahuje faktory prostředí – tj. všechny aspekty fyzického, sociálního a postojového světa. Tyto rysy běžného prostředí mohou být kódovány použitím klasifikace faktorů prostředí.

Kvalifikátor kapacity popisuje schopnost jedince provádět úkoly (úkony) nebo činy. Tento konstrukční záměr udává nejvyšší pravděpodobný stupeň funkční schopnosti, který osoba může dosáhnout v dané doméně a v danou chvíli. K posouzení plné schopnosti jedince je třeba mít „standardizované“ prostředí, aby se neutralizovaly různé vlivy různých prostředí na schopnost daného jedince. Toto standardizované prostředí může být: (a) aktuální prostředí, běžně užívané pro posouzení kapacity v testovacím zařízení; (b) pokud to není možné, předpokládané prostředí, které může být chápáno jako takové, které má uniformní vliv. Toto prostředí může být nazýváno „uniformní“ nebo „standardní“ prostředí. Konstrukce kapacity tedy odráží podle prostředí upravenou schopnost jedince. Takto upravené by mělo být stejné pro všechny osoby ve všech zemích, aby mohlo dovolit mezinárodní srovnávání. Pro

přesnost může být budoucí uniformní nebo standardní prostředí kódované za použití komponent faktorů prostředí.

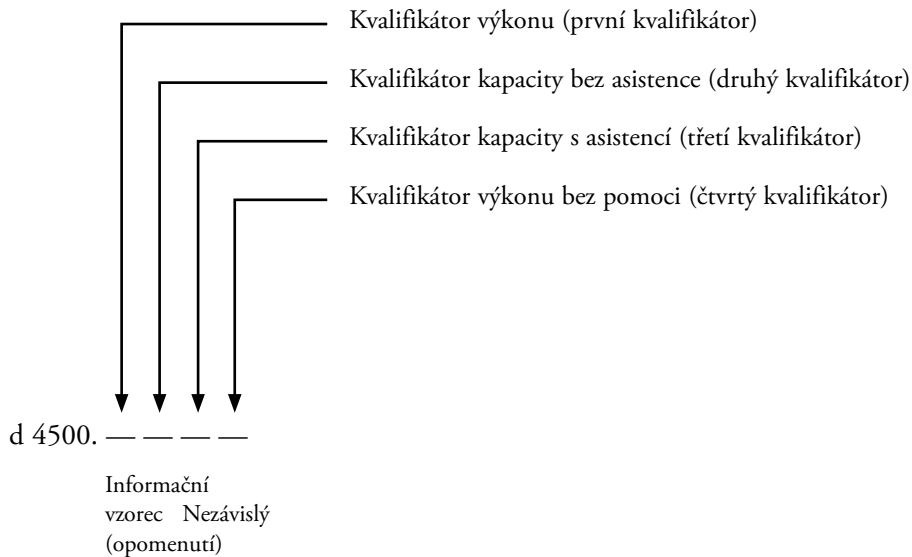
Mezera mezi kapacitou a výkonem odráží rozdíl mezi vlivem běžného a uniformního prostředí, a nabízí tím užitečný návod k tomu, co může být učiněno, aby prostředí jedince mohlo zlepšit jeho výkon.

Typický kvalifikátor kapacity (bez pomoci) se používá k popisu skutečné schopnosti jedince, která není zlepšena pomůckou nebo osobní asistencí. Pokud kvalifikátor výkonu udává běžné prostředí jedince, může být uvedena přítomnost pomůcek nebo osobní asistence, anebo bariery mohou být přímo pozorovány. Povaha facilitátoru nebo bariery může být popsána za použití klasifikace faktorů prostředí.

Nezávislé kvalifikátory

Třetí a čtvrtý kvalifikátor (jsou nezávislé) dávají uživateli možností kódovat kapacitu s asistencí a výkon bez asistence.

Schéma 5

Příklady, jak používat dvou kvalifikátorů

d 4500 Chůze na krátké vzdálenosti

Kvalifikátor výkonu. Tato doména podává informaci o chůzi pěšky, v běžném prostředí dané osoby, po různém povrchu a při různých podmínkách, s použitím hole, chodítka nebo jiné asistivní technologie, pro vzdálenost menší než 1 km. Např. výkon dané osoby, která ztratila dolní končetinu při pracovním úrazu, od té doby používá hůl, ale při chůzi čelí mírným obtížím, poněvadž cesty v sousedství jsou velmi příkré a mají kluzký povrch, mohou tedy být kódovány:

d 4500.3_ Mírné omezení při výkonu chůze na krátké vzdálenosti

Kvalifikátor kapacity. Tato doména podává informaci o schopnosti jedince jít bez asistence. Aby se neutralizoval vliv rozličných prostředí, schopnost může být posouzena ve „standardním“ prostředí. Toto standardizované prostředí může být: (a) aktuální prostředí běžně používané pro posouzení kapacity v testovacím zařízení; nebo (b) v případě, kde to není možné, přijmout prostředí, které může být chápáno jako takové, které má uniformní vliv. Např. skutečná schopnost výše uvedené osoby kráčet bez hole ve standardním prostředí (jako na rovném a neklouzajícím povrchu) bude velmi omezena. Proto kapacita dané osoby může být kódována následovně:

d 4500._3 Těžké omezení kapacity chůze na krátkou vzdálenost

Uživatelé, kteří chtějí upřesnit běžné nebo standardizované prostředí, pokud užívají kvalifikátor výkonu nebo kapacity, musí užít klasifikaci faktorů prostředí (viz kódování konvence 3 pro faktory prostředí v sekci 3 uvedené výše).

4.4 Kódování faktorů prostředí

Definice

Faktory prostředí vytvářejí fyzické a sociální faktory a postoje lidí, kde lidé žijí a uskutečňují své životy.

Použití faktorů prostředí

Faktory prostředí jsou komponentou části 2 (Spolupůsobící faktory) klasifikace. Faktory prostředí musí být chápány pro každou komponentu funkční schopnosti a kódovány podle jedné ze tří způsobů, popsanych v sekci 3 uvedené výše.

Faktory prostředí mají být kódovány z perspektivy osoby, jejíž situace je popisována. Např. okraje chodníku bez rozdílu výšky mohou být facilitační pro uživatele vozíků, ale bariérou pro osoby nevidomé.

Kvalifikátor určuje rozsah, ve kterém je faktor facilitační nebo bariérový. Existují různé důvody, proč může být faktor prostředí facilitační nebo bariérový, a v jakém rozsahu. Kódující osoba musí pro facilitace vzít v úvahu výstupy, jako je přístupnost zdroje, a to, zda je přístup závislý nebo různorodý, kvalitní či nekvalitní atd. V případě bariér může být důležité, jak často daný faktor osobu omezuje, kde je omezení velké nebo malé, nebo odstranitelné či nikoliv. Musí se dále vzít v úvahu, že faktor prostředí může být bariérový buď proto, že je přítomen (např. negativní postoj

k lidem s postižením), nebo nepřítomen (například nedostupnost potřebných služeb). Vliv, který faktory životního prostředí mají na život osob se zdravotními problémy, je různorodý a složitý a lze doufat, že příští výzkum povede k lepšímu porozumění těmto interakcím a pokud možno ukáže užitečnost druhého kvalifikátoru pro tyto faktory.

V některých situacích jsou shrnuty různé seznamy faktorů prostředí pod jeden pojem, jako chudoba, přírodní nebo městské sídliště nebo sociální kapitál. Tyto shrnující pojmy nejsou samy o sobě uváděny v klasifikaci. Spíše ti, kdo kódují, musí separovat základní faktory a kódovat je. V následujícím výzkumu bude vhodné, aby bylo vymezeno, kde jsou jasné a pevné skupiny faktorů prostředí, z nichž každá tvoří sumární pojmy.

První kvalifikátor

Dále je uvedena negativní a pozitivní stupnice, která označuje rozsah, do jaké míry faktor prostředí působí jako bariéra nebo facilitace. Když použijeme samotný bod, označujeme bariéru, když užitíme znaménko +, označujeme naopak facilitaci, jak je uvedeno níže:

xxx.0 žádná bariéra	xxx+0 žádná facilitace
xxx.1 lehká bariéra	xxx+1 lehká facilitace
xxx.2 středně těžká bariéra	xxx+2 středně těžká facilitace
xxx.3 těžká bariéra	xxx+3 těžká facilitace
xxx.4 úplná bariéra	xxx+4 úplná facilitace
xxx.8 bariéry jiné	xxx+8 facilitace jiná
xxx.9 blíže neurčené	xxx+9 blíže neurčená

Příloha 3

Seznam možností, jak využít aktivity a participace

Seznam aktivit a participace jsou domény, uvádějící různé činy a životní oblasti. Každá doména obsahuje kategorie na různé úrovni, řazené od obecných k detailním (tj. doména kapitoly 4 – hybnost obsahuje kategorie jako „d 450 chůze“ a pod ní mnohem specifikovanější položku „d 4500 chůze na krátké vzdálenosti“.) Seznam domén aktivit a participace pokrývá plný rozsah funkční schopnosti, která může být kódována jak na rovinách osobnosti, tak společnosti.

Jak je uvedeno v úvodu, tento seznam může být použit různým způsobem k určení specifických pojmů „aktivit“ a „participace“, které jsou definované v MKF jako následující:

V souvislosti se zdravím:

Aktivita je provádění úkolu (úkonu) nebo činu člověkem.

Participace je zapojení do životní situace.

Existují čtyři nezávislé alternativy pro vytváření vztahu mezi aktivitami (a) a participací (p) v pojmech seznamu domén.

(1) Rozdílné soubory domén aktivit a domén participace (bez přesahu)

Určitý soubor kategorií je kódován pouze jako aktivity (tj. úkoly nebo činy, které jedinec provádí) a jiný soubor pouze jako participace (tj. zapojení do životních situací). Tyto dva soubory se tedy vzájemně vylučují.

V této volbě je kategorie souboru aktivit a participace určována uživatelem. Každá kategorie je položkou buď aktivity, nebo participace, nikoliv obou zároveň. Např. domény mohou být rozděleny následovně:

- a1 Učení a aplikace znalostí
- a2 Všeobecné úkoly a požadavky
- a3 Komunikace
- a4 Pohyblivost

- p5 Péče o sebe
- p6 Domácí život
- p7 Mezilidská jednání a vztahy
- p8 Hlavní oblasti života
- p9 Život komunální, sociální a občanský

Kódování pro tyto struktury

a *kód kategorie* q_p q_c (kategorie chápané jako položka aktivit)

p *kód kategorie* q_p q_c (kategorie chápané jako položka participace)

Kde q_p = kvalifikátor výkonu a q_c = kvalifikátor kapacity. Když je použit kvalifikátor výkonu, kategorie, která je označena jako položka aktivity nebo participace, je interpretována v pojmech konstrukce výkonu; když je použit kvalifikátor kapacity, konstrukce kapacity je znovu použita k interpretaci kategorie, která se označuje jako položka aktivity nebo participace.

Tímto způsobem volba (1) poskytuje plný informační vzorec bez nadbytečnosti nebo bez přesahu.

(2) Částečný přesah mezi soubory domén aktivit a participací

V této alternativě může být soubor kategorií interpretován jako obojí, jako položky aktivit i jako participace; tj. tatáž kategorie je chápána jako otevřená individuální interpretace (tj. jako úkol nebo výkon, který jedinec koná) a společensky (tj. zapojení do životní situace).

Například:

- a1 Učení se a aplikace znalostí
- a2 Všeobecné úkoly a požadavky
- a3 Komunikace
- a4 Pohyblivost
- a5 Péče o sebe
- a6 Domácí život

- p3 Komunikace
- p4 Pohyblivost
- p5 Péče o sebe
- p6 Domácí život
- p7 Mezilidská jednání a vztahy
- p8 Hlavní oblasti života
- p9 Život komunální, sociální a občanský

Kódování těchto struktur

Existuje omezení, jak mohou být kategorie těchto struktur kódované. Není možné, aby kategorie uvnitř přesahu měly rozličnou hodnotu pro stejný kvalifikátor (buď první kvalifikátor pro výkon, nebo druhý kvalifikátor pro kapacitu), tj.:

a *kategorie.1_* nebo a *kategorie._1*
 p *kategorie.2* p *kategorie._2*

Uživatel, který si vybere tuto volbu, předpokládá, že kódy v přesahujících kategoriích mohou znamenat rozdílné věci, když jsou kódované v aktivitách a nikoliv participaci, a obráceně. Nicméně jeden kód musí vstoupit do informačního vzorce pro sloupec, výslovně uvádějící kvalifikátor.

(3) Podrobné kategorie jako aktivity a širší kategorie jako participace s přesahem nebo bez

Existuje i jiný přístup, jak aplikovat definice aktivit a participace do domén, zužující participaci do obecných nebo širších kategorií uvnitř domén (tj. první stupeň kategorií jako nadpisy kapitol), jímž se myslí podrobnější kategorie, které jsou aktivitami (tj. třetí nebo čtvrtý stupeň kategorií). Tento přístup zužuje kategorie uvnitř některých nebo všech domén v pojmech širších versus detailních rozlišení. Uživatel může považovat některé domény zcela (tj. na všech stupních detailů) za aktivity nebo za participace.

Např. d 4550 Plazení může být vykládáno jako aktivita, zatímco d 455 Pohyb (jinak než chůzí) může být vykládán jako participace.

Jsou možné dvě cesty, jak chápat tento přístup: (a) „přesah“, tj. jestliže jeden pojem je aktivita není participace; nebo (b) může být „přesah“, pokud někteří uživatelé uijí celý seznam aktivit a pouze velké nadpisy pro participaci.

Kódování pro tyto struktury

Podobně jako u volby (1) nebo volby (2).

(4) Použití stejných domén pro obojí – jak aktivity, tak participaci – při plném přesahu domén

Při této volbě mohou být všechny domény v seznamu aktivit a participace chápány jako aktivity a participace. Každá kategorie může být interpretována jako individuální funkční schopnost (aktivita) nebo jako sociální funkční schopnost (participace).

Např. d 330 Mluvení může být chápáno jako aktivita stejně jako participace. Člověk, kterému chybí hlasivky, může mluvit s použitím asistivní pomůcky. Podle posouzení použitím kvalifikátorů kapacity a výkonu tato osoba má:

První kvalifikátor

Středně těžké obtíže při výkonu (pravděpodobně pro spolupůsobící faktory, jako je osobní stres nebo postoje ostatních lidí) → 2

Druhý kvalifikátor

Těžké obtíže v kapacitě bez asistivní pomůcky → 3

Třetí kvalifikátor

Lehké obtíže v kapacitě s asistivní pomůckou → 1

Podle MKF by informační vzorec situace této osoby měl být kódován jako:

d 330.231

Podle volby (4) může být také kódován jako:

a 330.231
p 330.2

Ve volbě (4), jsou-li použity oba kvalifikátory pro výkon i pro kapacitu, vzniknou dvě hodnoty pro tutéž jednotku v informačním vzorci: jedna pro aktivity a jedna pro participaci. Jestliže jsou tyto hodnoty stejné, pak zde nevzniká konflikt, pouze nadbytečnost. Nicméně v případě, že jsou hodnoty rozličné, musí uživatelé vyvinout rozhodující pravidlo pro kód informačního vzorce, poněvadž jinak je oficiální kódovací styl WHO:

d *kategorie* q_p q_c

Jedna možnost, jak překonat tuto nadbytečnost, může být chápání kvalifikátoru kapacity jako aktivity a kvalifikátoru výkonu jako participace. Jiná možnost je vyvinout dodatečný kvalifikátor pro participaci, která podchycuje „zapojení do životních situací“.

Lze očekávat, že stálým používáním MKF a vznikem empirických dat bude dostupná volba podle preferencí jednotlivých uživatelů klasifikace. Empirický výzkum povede k jasnějšímu známkování aktivit a participace. Data o tom, jak je toto známkování používáno v různých zařízeních, v různých zemích a pro různé účely, může být dále zdrojem informací pro příští revizi.

Příloha 4

Příklady

Níže uvedené příklady popisují aplikaci konceptů MKF na různých případech. Doufáme, že pomohou uživatelům pochopit obsah a aplikaci základních klasifikačních konceptů. O dalších detailech získáte informace ve výukových příručkách a kurzech WHO.

Porucha, která nevede k ohraničení kapacity ani k problémům při výkonu

Dítě se narodí a chybějí mu nehty. Tato malformace je porucha struktury, ale neovlivňuje funkci ruky dítěte ani tomu, co dítě může rukou dělat, tedy není zde ohraničení kapacity dítěte. Podobně zde nemohou být problémy při výkonu – jako jsou hry s ostatními dětmi, aniž by dítě bylo zesměšňované nebo vylučované ze hry – pro jeho malformaci. Dítě tedy nemá ohraničení kapacity nebo problémy při výkonu.

Porucha, která nevede k ohraničení kapacity, ale vede k problémům při výkonu

Diabetické dítě má poruchu funkce pankreatu, poněvadž produkuje málo inzulínu. Diabetes může být léčebně kontrolován, a to pomocí inzulínu. Když jsou tělesné funkce (hladina inzulínu) pod kontrolou, nenastává limit kapacity spojený s poruchou. Nicméně dítě s diabetem pravděpodobně prožívá problémy při výkonu spojeném s přáteli a kamarády, je omezeno v konzumaci sladkých pokrmů. Toto může vytvářet bariéru. Proto dítě může trpět nedostatkem zapojení do společnosti v běžném prostředí, vyjma situace, kdy bude dostupná vhodná strava, s tím záměrem, aby nedocházelo k ohraničení kapacity.

Jiný příklad – jedinec s vitiligem na obličeji bez jiných fyzických obtíží. Tento kosmetický problém nevyvolává ohraničení kapacity. Nicméně jedinec může žít v místech, kde je vitiligo zaměňováno za lepru, a je tedy považován za infekčního. V běžném prostředí této osoby vytváří negativní postoj bariéru v prostředí, která vede k významným problémům výkonu v mezilidských vztazích.

Porucha, která vede k ohraničení kapacity a podle okolností činí nebo nečiní problémy ve výkonu

Signifikantní odchylka ve vývoji intelektu je mentální porucha. To může vést k určitému ohraničení v různých kapacitách dané osoby. Faktory prostředí mohou ovlivňovat rozsah výkonu jedince v různých oblastech života. Např. dítě s mentální poruchou může prožívat malé znevýhodnění v prostředí, kde ostatní populace neočekává příliš mnoho a kde je dítěti určeno vykonávat jednoduché, opakované, ale přitom nezbytné úkoly. V tomto prostředí budou výkony dítěte úspěšné v různých životních situacích.

Podobné dítě vyrůstající v prostředí, které vyžaduje soutěživost a vysoké školní úspěchy, může při srovnání s prvním dítětem prožívat mnoho problémů při výkonech v různých situacích.

Tento příklad zřetelně osvětluje dva výstupy. První je společenská norma nebo standard, se kterými je srovnávána funkční schopnost jedince v přiměřeném, běžném, aktuálním prostředí. Ve druhém případě je přítomnost nebo nepřítomnost faktorů prostředí významná a podle toho může mít buď facilitující nebo omezující vliv na funkční schopnost.

Dřívější porucha, která nevede k ohraničení kapacity, stále však způsobuje problémy při výkonu

Jedinec překonal akutní psychotickou ataku, ale nese stigma, že byl „duševně nemocný“, a může prožívat problémy při výkonu v oblasti zaměstnání nebo mezilidských vztahů, vzhledem k negativním postojům lidí v jeho prostředí. Zapojení do zaměstnání a společenského života této osoby je proto omezené.

Různé poruchy a ohraničení kapacity vedoucí k podobným problémům při výkonu

Jedinec nemůže být přijat do práce, poněvadž rozsah jeho poruchy je velký (kvadruplegie), takže mu zabraňuje plnit pracovní požadavky (tj. používat počítač s klávesnicí). Pracovní místo nemá nezbytnou adaptaci umožňující (facilitující) dané osobě možnost požadovaného výkonu pro tuto práci (tj. software, reagující na hlasový podnět, který nahrazuje klávesnici).

Jiný jedinec, s méně těžkou kvadruplegií, může mít kapacitu, která mu umožňuje vykonávat nezbytné výkony v dané práci, ale nemůže být přijat, poněvadž kvóta pro přijímání osob s postižením (disabilitami) je naplněná.

Třetí jedinec, který je schopen vykonávat aktivity, požadované pro danou práci, nemůže být přijat, poněvadž má ohraničenou aktivitu, která je dána používáním vozíku pro invalidy, a pracovní místo pro vozíky není přístupné.

Jedinec, který používá vozík, může být přijat do práce, má kapacitu vykonávat úkoly dané práce a vykonává je. Přesto může mít tento jedinec stále problémy při výkonech v oblasti mezilidských vztahů se spolupracovníky, a proto pro něho není k dispozici přístup k práci. Problém výkonu v sociálních vztazích na pracovišti může zabránit rozvoji přístupu příležitosti k práci.

Všichni čtyři jedinci prožívají problémy při výkonu v zaměstnání v různých faktorech prostředí, které vstupuje do jejich zdravotního problému nebo poruchy. Pro první osobu obsahují bariéry prostředí nedostatky v úpravě pracovního místa a možná negativní postoje. Druhý jedinec je postaven před negativní postoje při zaměstnávání osob s postiženími. Třetí osoba je postavena před problém nepřístupnosti prostředí ze stavebních důvodů a poslední osoba zažívá negativní postoje k postižení obecně.

Podezření z poruchy vedoucí ke zjevným problémům při výkonech, aniž je omezena kapacita

Jedinec pracoval s pacientem, který měl AIDS. Tento člověk je jinak zcela zdravý, ale pravidelně podstupuje testování na HIV. Nemá limitovanou kapacitu. Nezávisle na tom ho lidé, kteří ho znají, podezřívají, že by mohl být nositelem viru, a proto ho odmítají. To vede k závažným problémům v oblasti sociálních vztahů a života komunálního, sociálního a občanského. Jeho zapojení je omezováno, poněvadž lidé v jeho okolí k němu zaujali negativní postoj.

Poruchy běžně neklasifikované v MKF, které ale vedou k problémům při výkonu

Matka jedné osoby zemřela na karcinom prsu. Osobě je 45 let, dobrovolně a pravidelně se dává vyšetřovat. Nedávno bylo zjištěno, že je nositelkou genetického kódu, který ji uvádí do rizikové skupiny pro rakovinu prsu. Nemá problémy tělesných funkcí nebo struktur, ani limitované kapacity, ale je odmítána zdravotní pojišťovnou pro riziko rakoviny prsu. Její zapojení do domény péče o své zdraví je omezeno, vzhledem k principům řízení společnosti zdravotního pojištění.

Dodatečné příklady

Desetiletý chlapec je poslán k logopedovi s uvedenou diagnózou „kuktavost“. Při vyšetření bylo zjištěno, že řeč je neplynulá, že slova se zrychlují, že jsou problémy v časovém řazení řečových pohybů a nepřiměřený rytmus řečových pohybů a nepřiměřený rytmus řeči. Ve škole jsou problémy s hlasitým čtením a při konverzaci (limitovaná kapacita). Během rozhovoru ve skupině není chlapec iniciativní a nezapojuje se do diskuzí, i když by tak rád učinil (problémy s výkonem v doméně konverzace s více lidmi). Zapojení tohoto chlapce do konverzace je limitované právě ve skupině, vzhledem ke společenským normám a praxi, týkající se správné mluvy při rozhovorech.

Čtyřicetiletá žena utrpěla před čtyřmi měsíci zranění krční patře a stěžuje si na bolesti v krční oblasti, silné bolesti hlavy, závratě, omezenou svalovou sílu a pocity úzkosti. Její schopnost chodit, vařit, uklízet, ovládat počítač a řídit auto je limitována (limitovaná kapacita). Při konzultaci u lékaře došlo ke vzájemné dohodě, že počká, až se problémy zmenší, dříve než by se mohla vrátit na plný časový úvazek do práce (problémy ve výkonu v doméně zaměstnání). Pokud principy řízení jejího pracoviště dovolí flexibilní pracovní dobu, takže by nepracovala v době, kdy jsou její příznaky zvláště nepříjemné, a dovolí jí pracovat doma, její zapojení v doméně zaměstnání by se mohlo zlepšit.

Příloha 5

MKF a osoby s disabilitami

Proces revize MKF od svého počátku těžil z podnětů osob s disabilitami a organizací postižených osob. Především DPI (Disabled Peoples' International) přispěli svým časem a energií při procesu revize a MKF tyto významné podněty reflektovala.

WHO uznává význam plné účasti osob s disabilitami (překážkami, postižením) a jejich organizací při revizi klasifikace funkční schopnosti a disability. Cílem klasifikace MKF je sloužit jako základna pro posuzování a měření disability v mnoha vědeckých, klinických, administrativních a sociálně politických souvislostech. Je důležité, aby MKF nebyla zneužívána a neškodila zájmům osob s disability – překážkami, postižením.

WHO si zvláště uvědomuje, že právě takové pojmy, používané v klasifikaci, jsou navzdory největšímu úsilí stigmatizující, vytvářejí nálepku. Proto bylo velmi brzy rozhodnuto zrušit pojem „handicap“ jako celek – i pro pejorativní konotaci v angličtině, a neužívat pojem „disability“ jako název komponenty (složky), ale přijmout ho jako celkový, zastřešující pojem.

Nicméně zůstává obtížnou otázkou, jak nejlépe hovořit o osobách, které prožívají nějaký stupeň funkčního limitu nebo restrikce. MKF užívá pojmu „disability“ k označení multidimenzionálního jevu, který vzniká z interakce mezi lidmi a jejich fyzickým a sociálním prostředím. Vzhledem k rozličnosti příčin při referování o jedincích dává někdo přednost používání pojmu „lidé s disabilitami“ (překážkami, postižením), zatímco jiní dávají přednost pojmu „disabled people“ (postižení lidé). Ve světle těchto rozličných pohledů neexistuje ve WHO univerzální praxe, co bude přijato, a ani pro MKF není přijatelné rigidně vše akceptovat. WHO místo toho zdůrazňuje důležitý princip, že lidé mají právo se nazývat podle vlastního rozhodnutí.

Je důležité zdůraznit, že MKF není vůbec klasifikací lidí. Je to klasifikace charakteristik lidského zdraví, a to v souvislostech jejich individuálních životních situací a vlivů prostředí. Je to interakce charakteristik zdraví a souvisejících faktorů, které jsou zdrojem disability. Když je tomu tak, jedinci nemusí být redukováni nebo charakterizováni pouze v pojmech jejich poruch, limitů aktivit nebo restrikce participace. Např. místo aby se referovalo o „mentálně handicapované osobě“, klasifikace používá výraz „osoba s problémy při učení“. MKF tím zajišťuje, že bude odmítnuto označovat osobu prostřednictvím pojmů zdravotních problémů nebo pojmu disability, ale budou se používat výrazy neutrální, pokud nejsou přímo pozitivní, a bude se vždy a všude hovořit konkrétním jazykem.

Nadále jsou při systematickém označování osob kategorie v MKF vyjádřeny neutrálním způsobem tak, aby se zabránilo podceňování, stigmatizaci a nevhodnému spojování. Tento přístup ovšem přináší problém s tím, co může být nazýváno „rozumnost pojmů“ (sanitation of terms). Negativní atributy zdravotního problému, a to jak na něj ostatní lidé reagují, je nezávislé na pojmech používaných definici

problému. Jakmile se použije pojmu disability, vzniká nevhodné označení. Problém není pouze ve výstupu jazykovém, ale také, a to hlavně, ve výstupu, kterým jsou postojové ostatních jedinců a společnosti.

Co je potřebné, je správný obsah a užívání pojmů klasifikace.

WHO je vázána trvalým úsilím zabezpečit, aby osoby s disabilitami byly zplnomocněny při klasifikaci, a nikoliv zbaveny oprávnění nebo znovu diskriminovány.

Doufejme, že osoby s disabilitou samy přispějí při užívání a vývoji MKF ve všech úsecích. Jako výzkumníci, organizátoři a politici pomohou pro osoby s disabilitou vyvinout protokol a nástroje, které budou založeny na klasifikacích MKF.

MKF slouží jako potenciální mocný nástroj pro obhajobu založenou na evidenci. Poskytuje spolehlivá a srovnatelná data, aby se proces změnil. Politické povědomí, že disability je hlavně výsledek bariér prostředí, a ve stejné míře i zdravotním problémem nebo poruchou, se musí změnit, a to v první řadě ve výzkumný program, a potom v hodnotnou a spolehlivou evidenci.

Obhajoba disability může být také použitím MKF posílena. Jako první cíl obhajoby je třeba určit zásahy, které mohou zlepšit stupeň participace osob s disabilitami. MKF může pomáhat při zjišťování, kde leží základní „problém“ disability, zda je to v prostředí cestou bariér nebo chyběním facilitací, limitem kapacity jedince, jím samým nebo kombinací některých faktorů. Prostřednictvím těchto objasňování mohou být zásahy správně cílené a jejich účinek na stupeň participace monitorován a měřen. Touto cestou se může dosáhnout konkrétních cílů a obhájení disability.

Příloha 6

Etické směrnice pro používání MKF

Každá vědecká pomůcka může být zneužita. Bylo by naivní věřit, že klasifikační systém, jako je MKF, nebude nikdy použit nekorektním způsobem. Proces revize ICDH (International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps – Mezinárodní klasifikace poruch, disabilit a handicapů) zapojil od začátku osoby s disabilitami a organizace, které je obhajovaly. Jejich podnět vedl k podstatným změnám v terminologii, obsahu a struktuře MKF. Tato příloha uvádí některé základní směrnice pro etické užití MKF. Je zřejmé, že žádné uvedení směrnic nemůže předvídat všechny možné způsoby zneužití klasifikace nebo jiné vědecké pomůcky, nebo využití k účelu, kterému nemohou směrnice zabránit. Tento dokument není výjimkou. Je třeba doufat, že pozornost věnovaná opatřením, která následují, budou redukovat riziko, aby MKF nebyla použita způsobem necitlivým a škodlivým vůči k osobám s disabilitami.

Respekt a důvěra

- (1) MKF musí být vždy použita tak, aby byla respektována vlastní hodnota a autonomie jednotlivců.
- (2) MKF nesmí být nikdy použita tak, aby označovala člověka nebo ho jinak identifikovala pouze pojmy jedné nebo více kategorií disabilit.
- (3) Na klinických pracovištích musí být MKF vždy použita s plnou znalostí, spoluprací a srozuměním osob, jejichž stupně funkční schopnosti jsou klasifikovány. Jestliže tuto složitou událost způsobuje omezení kognitivní kapacity, musí být aktivním účastníkem právní zástupce dané osoby.
- (4) Informace, kódované použitím MKF, musí být chápány jako osobní informace a osoba musí být seznámena s tím, jak budou údaje použity.

Klinické použití MKF

- (5) Podle možností musí kliničtí pracovníci vysvětlit jedinci nebo jeho právnímu zástupci účel, k jakému se MKF používá, a vzbuzovat zájem o využití ke klasifikaci stupňů funkční schopnosti dané osoby.
- (6) Podle možností je nutno osobě (nebo právnímu zástupci dané osoby), jejíž stupeň funkční schopnosti je klasifikován, poskytnout příležitost k účasti a zvláště ji vyzvat nebo ujistit o správnosti kategorie, která je použita a která určila posouzení.

- (7) Deficit, jenž je klasifikován, je výsledek zdravotních problémů a fyzických a sociálních souvislostí, ve kterých osoba žije, proto je třeba, aby byla MKF používána holisticky, jako celek.

Společenské využití informací MKF

- (8) Informace MKF mají být použity v co největší možné míře ve spolupráci jedinců, aby se zlepšila jejich volba a kontrola nad jejich životy.
- (9) Informace MKF mají být využity k vývoji sociální politiky a politickým změnám, které se snaží zdůraznit a podpořit účast celé společnosti.
- (10) MKF a všechny informace, plynoucí z jejího využití, nemají být použity k popření stanovených práv nebo jinak omezit legitimní oprávnění, která jsou prospěšná jedincům nebo skupinám.
- (11) Jedinci, klasifikovaní stejně pomocí MKF, se stále mohou lišit mnoha způsoby. Zákony a směrnice, nemohou předpokládat více homogenity, než se očekává, a měly by zajistit, že ti, jejichž stupně funkční schopnosti jsou klasifikovány, jsou chápáni především jako jednotlivci.

Příloha 7

Přehled procesu revize

Vývoj MKPDH

V r. 1972 vytvořila WHO předběžné schéma, které se vztahuje k následkům nemoci. Během několika měsíců bylo doporučeno mnohem srozumitelnější pojetí. Toto doporučení bylo učiněno na dvou základních principech; rozlišení bylo vytvořeno mezi poruchami a jejich závažností, tj. jejich funkčními a společenskými následky, a tyto rozličné aspekty údajů byly klasifikovány zvláště v různých číselných polích. V podstatě se tento přístup skládal z počtu odlišných, ač souběžných klasifikací. Tyto se odlišovaly od tradiční MKN, kde mnohočetné osy (etiologie, anatomie, patologie atd.) byly integrovány do hierarchického systému, obsazujícího pouze jedno číselné pole. Byla zkoumána možnost přizpůsobit tento návrh schématu srovnatelnému s principy, na kterých je založena MKN. Současně byly učiněny předběžné pokusy systematizovat terminologii, používanou při následcích nemocí. Tyto návrhy byly neformálně rozeslány v r. 1973 a pomoc byla žádána především od skupin, které se zaměřovaly na rehabilitaci.

Oddělené klasifikace pro poruchy a handicap byly rozeslány v r. 1974 a diskuze pokračovaly. Byly srovnávány komentáře a vyvinut definitivní návrh. Návrh byl předložen na Mezinárodní konferenci pro devátou revizi Mezinárodní klasifikace nemocí v říjnu r. 1975. Po zvážení klasifikací ho konference doporučila publikovat ke zkušebnímu účelům. V květnu r. 1976 vzalo 29. Světové zdravotnické shromáždění na vědomí toto doporučení a přijalo rezoluci WHA 29.35, ve které je schválena publikace ke zkušebnímu účelům o doplňkové klasifikaci poruch a handicapů, jako dodatek, nikoliv jako integrální část, Mezinárodní klasifikace nemocí. Následně bylo v r. 1980 publikováno první vydání MKPDH. V r. 1993 došlo k novému vydání s dodatečnou předmluvou.

První kroky při revizi MKPDH

V r. 1993 bylo rozhodnuto začít s revizí MKPDH. Požadavky na tuto revidovanou verzi jsou známy jako MKPDH-2 a jsou následující:

- má sloužit k mnohočetným účelům, požadovaným různými zeměmi, úseky a disciplínami zdravotní péče;
- má být dostatečně jednoduchá, aby ji uživatelé mohli chápat jako smysluplný popis následků (souvislostí) zdravotních problémů;

- má být užitečná pro praxi, tj. být schopna identifikovat potřeby zdravotní péče a tvořit programy, jak zasahovat (prevence, rehabilitace, sociální zásahy);
- měla by poskytovat ucelený pohled na procesy, vztahující se k následkům zdravotních problémů, takže objektivně posuzována, zaznamenávána a řešena by měla být disabilita jako celek, nejen jednotlivé aspekty nemocí nebo poruch;
- má být citlivá ke kulturním odlišnostem (být přenosná a aplikovatelná v různých kulturách a různých systémech zdravotní péče);
- má být uživatelná cestou vzájemného doplňování v „rodině“ klasifikací WHO.

Původně dostalo francouzské spolupracující centrum za úkol vytvořit návrh na úsek poruch a na jazyk, řeč a smyslové aspekty. Holandské spolupracující centrum bylo doporučeno, aby revidovalo disabilitu a lokomoční aspekty klasifikace a připravilo přehled literatury, zatímco severoamerické spolupracující centrum posunulo vpřed návrh pro sekci handicapu. Dodatečně byly přidány dva úkoly a předloženy návrhy na aspekty duševního zdraví a nakonec výstup pro dětskou problematiku. K pokroku došlo na setkání v Ženevě v r. 1996 při revizi MKPDH-2 a byl rozeslán koncept, do kterého byly včleněny různé návrhy, a bylo započato základní pilotní testování. Na setkání r. 1996 bylo rozhodnuto, aby každé spolupracující centrum se soustředilo na koncept jako celek a nezabývalo se revizí jednotlivých oblastí. Od května 1996 do února 1997 byl rozeslán spolupracujícím centrům a těm, kdo plnili některé úkoly, koncept Alfa a měli zaslat své návrhy na vedení WHO. Dále byl rozeslán seznam základních otázek, aby bylo možno zpracovat hlavní výstupy, vztahující se k revizi, a tím usnadnit shromáždění komentářů.

Během procesu revize byly přijaty následující body:

- Třístupňová klasifikace, tj. poruchy, disability a handicapu (P, D, H) jsou užitečné a je třeba, aby zůstaly. Je třeba vzít v úvahu spolupůsobící faktory, faktory prostředí, avšak nejvíce návrhů zůstalo ve stadiu teoretického vývoje a empirického testování.
- Vzájemné vztahy mezi P, D, H a příslušné vzájemné vztahy mezi nimi byly východiskem k diskusi. Mnohé kritické připomínky poukazovaly na kauzální model, který sloužil jako podklad k verzi MKPDH z r. 1980 – na nedostatek změn v průběhu času a jednosměrný posun od poruchy k disabilitě a handicapu. Proces revize navrhl představy alternativních grafických znázornění.
- MKPDH-1980 byla těžko použitelná. Zjednodušení pro používání se jevilo jako nezbytné: revize musela směřovat spíše ke zjednodušení než k přidání dalších detailů.
- Spolupůsobící faktory (vnější – faktory prostředí/vnitřní – osobní faktory): tyto faktory, které byly hlavními komponentami procesu handicapu (konceptně začleněné do verze MKPDH 1980), bylo nutno vyvinout jako dodatečné schéma v rámci MKPDH. Nicméně protože sociální a fyzické faktory v prostředí a jejich vztah k poruchám, disabilitám a handicapům byly pevně svázány s kulturou,

nemohou existovat jako separátní dimenze. Přesto bylo konstatováno, že se klasifikace faktorů prostředí může prokázat jako užitečná při analýze jednotlivých národních situací a při vývoji řešení na národních úrovních.

- Poruchy mají reflektovat pokroky ve vědomostech o základních biologických mechanismech.
- Velkým cílem by měla být aplikovatelnost a univerzálnost.
- Vývoj výcviku a představování materiálů bylo rovněž předním cílem procesu revize.

Koncept MKPDH-2 Beta-1 a Beta-2

V březnu r. 1997 byl vydán koncept Beta-1, který v sobě integroval doporučení, shromážděná během předchozích roků. Tento koncept byl předložen na setkání v dubnu r. 1997 na revizi MKPDH. Po zpracování rozhodnutí ze setkání byl vydán pokusný koncept MKPDH 2 Beta-1 ke zkušebnímu účelům. Koncept Beta-2 byl opřen o všechny údaje a jiné zpětné vazby, nashromážděné z pokusného konceptu Beta-1 a byl napsán mezi lednem a dubnem r. 1999. Výsledný koncept byl předložen a rozeslán na roční konferenci o MKPDH-2 v Londýně v dubnu r. 1999. Po začlenění rozhodnutí z tohoto setkání byl koncept Beta-2 vytištěn a vydán jako pokusný v červenci r. 1999.

Zkušební vydání

Zkušební vydání konceptu Beta-1 bylo provedeno od června r. 1997 do prosince r. 1998, a zkušební vydání Beta-2 od června r. 1999 do září r. 2000.

Oblast testů vyvolala napříč různými disciplínami co nejširší účast členských států WHO, ale i sektorů, jako je zdravotní pojištění, sociální zabezpečení (používající Mezinárodní klasifikaci nemocí, Klasifikaci zdravotních sester a Mezinárodní standardní klasifikaci výchovy ISCED). Cíl zkušebního vydání dosáhl souhlasu díky jasným definicím, které byly operativní. Zkušební vydání vyvolalo plynulý proces vývoje, poradenství, zpětných vazeb, shromažďování dat a testování.

Jako část zkušebního vydání Beta-1 a Beta-2 byly provedeny následující studie:

- překlad a jazykové vyhodnocení;
- položka vyhodnocení;
- odpovědi na základní otázky při souhlasných konferencích a jednotlivcích;
- zpětná vazba mezi organizacemi a jednotlivci;
- volba testování;
- proveditelnost a spolehlivost při hodnocení (přehledy života nebo případů);
- jiné (tj. studie zacílené na skupiny).

Testování bylo zaměřeno na kulturní a vícektorové výstupy. Více než 50 zemí a 1800 odborníků bylo zapojeno do zkušební testování, které bylo publikováno zvlášť.

MKPDH-2 – předposlední verze

Na základě údajů zkušební vydání Beta-2 a konzultací se spolupracujícími centry a Výborem odborníků WHO v měření a klasifikaci byla předposlední verze MKPDH-2 vydána v prosinci r. 2000. Po následném zpracování doporučení ze setkání MKPDH-2 byla předposlední verze (prosinec r. 2000) předložena v lednu r. 2001 Výkonnému výboru WHO. Konečný výtisk MKPDH-2 byl předložen 54. Valnému zdravotnickému shromáždění v květnu r. 2001.

Schválení konečné verze

Po diskusi o konečném výtisku s názvem Mezinárodní klasifikace funkční schopnosti, disability a zdraví schválilo zdravotnické shromáždění novou klasifikaci v rezoluci WHO 54.21 ze dne 22. května 2001. Rezoluce zní následovně:

Padesáté čtvrté Světové zdravotnické shromáždění

1. SCHVALUJE druhé vydání Mezinárodní klasifikace poruch, disabilit a handicapů (MKPDH) s názvem Mezinárodní klasifikace funkční schopnosti, disability a zdraví, od nynížka zkráceně MKF;
2. VYBÍZÍ členské státy, aby používaly MKF ve svých výzkumech, přehledech a zprávách jako vhodnou, bere v úvahu specifické situace v členských státech a zvláště z pohledu budoucích možných revizí;
3. ŽÁDÁ generálního ředitele, aby zajistil podporu členským státům a požádal je, aby používaly MKF.

Příloha 8

Cesta MKF do budoucnosti

To, jak se bude MKF používat, bude velmi záležet na její užitečnosti: na rozsahu toho, k čemu může sloužit jako měřítko výkonnosti zdravotní služby pomocí indikátorů opřených o výstupy těch, kdo ho budou užívat (uživatelů), a na stupni aplikovatelnosti v jednotlivých kulturách tak, aby mohlo být provedeno mezinárodní srovnávání a byly identifikovány potřeby a zdroje pro plánování a výzkum. MKF není přímo politický nástroj. Její použití ovšem může přinést pozitivní podněty pro politické účely poskytnutím informací, které pomáhají stanovit zdravotnickou politiku, zlepšit stejné příležitosti pro všechny lidi a podpořit boj proti diskriminaci založené na disabilitě.

Verze MKF

Z pohledu různých potřeb uživatelů bude MKF uplatňována v různých rozměrech a verzích:

Hlavní klasifikace

Dvě části MKF a její komponenty jsou zveřejněny ve dvou verzích s cílem pokrýt potřeby různých uživatelů na různém stupni podrobnosti:

První verze je *plná (detailní) verze*, která poskytuje všechny stupně klasifikace a připouští 9999 kategorií pro každou komponentu. Nicméně z nich bývá využíván mnohem menší počet. Kategorie plné verze může být shrnuta do krátké verze, je-li potřeba přehledná informace.

Druhá verze je *krátká (stručná) verze*, která poskytuje dvoustupňové kategorie pro každou komponentu a doménu. Jsou dány rovněž definice těchto pojmů a vše, co obsahují a co vylučují.

Specifické adaptace

- (a) Verze pro klinické použití: tyto verze budou záviset na použití MKF v různých oblastech klinické aplikace (tj. ergoterapie). Bude hlavním dílem určena pro kódování a terminologii, nicméně bude poskytovat i další podrobné informace jako směrnice pro posuzování a klinické popisy. Mohou také být přizpůsobeny zvláštním disciplínám (tj. rehabilitaci, duševnímu zdraví).
- (b) Verze pro výzkum: podobným způsobem jako v případě klinické verze budou tyto verze odpovídat na specifické potřeby a poskytovat přesné a operativní definice k podmínkám posuzování.

Budoucí práce

Při daném množství používání a potřebnosti MKF je důležité poznamenat, že WHO a její spolupracující centra provádějí doplňující práci, aby tyto potřeby naplnila.

MKF je majetkem všech těchto uživatelů. Na mezinárodní úrovni je přijat jen tento nástroj. Jeho cílem je obdržet lepší informace o fenoménu disability a funkční schopnosti a vytvářet široké mezinárodní dorozumění. K prosazení uznání MKF různými národními a mezinárodními společenstvími WHO učinila vše pro to, aby byla srozumitelná a kompatibilní s procesem standardizace, který je prováděn Mezinárodní organizací pro standardizaci (ISO).

Budoucí možný směr vývoje a aplikace MKF se může shrnout následovně:

- podpora použití MKF na úrovni státu sloužící k vývoji národních databází;
- ustanovit mezinárodní soubor dat a sít, určený pro mezinárodní srovnávání;
- zjistit algoritmy pro volitelnost sociálních dávek a penzí;
- studovat disabilitu a funkční schopnost členů rodiny (tj. studie disability vyvolané zdravotním problémem, který je zjevný);
- vývoj komponent osobních faktorů;
- vývoj přesných pracovních definic kategorií pro výzkumné účely;
- vývoj posuzovacích nástrojů k identifikaci a měření;²³
- poskytovat praktické aplikace pomocí počítačových technik a formy zaznamenávání jednotlivých případů;
- stanovit spojení mezi koncepcemi kvality života a měřením objektivního životního blaha;²⁴
- výzkum srovnání mezi různými způsoby léčení a zákroky;
- zlepšené využití ve vědeckých studiích, aby bylo možno srovnávat různé zdravotní problémy;
- vývoj výukových materiálů, jak používat MKF;
- vytvářet celosvětově referenční výcviková centra pro MKF;
- pokračující výzkum faktorů prostředí, poskytující nezbytné detaily pro používání a standardizaci běžného prostředí.

²³ Posuzovací prvky spojené s MKF, by měly být vyvinuty prostřednictvím WHO z pohledu různých kultur. Ty jsou testovány z hlediska spolehlivosti a platnosti. Posuzovací nástroje budou trojího typu; krátké verze pro účely výběru/nacházení případů; verze pro každodenní použití u poskytovatelů péče a dlouhé verze pro podrobný výzkum. Ty budou dostupné prostřednictvím WHO.

²⁴ Spojení s kvalitou života: je důležité, aby byly koncepčně srovnatelné mezi s kvalitou života a aby kvalita života a konstrukty disability byly koncepčně srovnatelné. Kvalita života směřuje k tomu, co lidé cítí ohledně svých zdravotních problémů nebo následků; jinak je to konstrukce subjektivního životního blaha. Naopak u nemoci konstrukce disability informují o příčinách a projevení znaků jedince.

Příloha 9

Doporučené získávání dat MKF pro systémy ideálních a minimálních zdravotních informací nebo přehledů

Funkce a stavba těla	Kapitoly a kódy	Klasifikační blok nebo kategorie
Zrak	2 b210-b220	Zrak a přidružené funkce
Sluch	2 b230-b240	Sluch a vestibulární funkce
Řeč	3 b310-b340	Funkce hlasu a řeči
Trávicí soustava	5 b510-b535	Funkce vztahující se k zažívacímu systému
Vylučovací soustava	6 b610-b630	Urinární funkce
Pohlavní orgány	6 b640-b670	Pohlavní a reprodukční funkce
Sexuální aktivita	6 b640	Genitálie a zdraví
Kůže	8 b810-b930	Funkce kůže a přidružených struktur
Dýchací soustava	4 b440-b460	Funkce respiračního systému
Bolest *	2 b280	Bolest
Afekt*	1 b152-b180	Specifické mentální funkce
Spánek	1 b134	Mentální funkce
Energie a vitalita	1 b130	Mentální funkce
Poznávání	1 b140, b144, b164	Pozornost, paměť a kognitivní funkce vyšších úrovní
Aktivita a participace		
Komunikace	3 d310-d345	Komunikace – přijímání, vnímání
Pohyblivost*	4 d450-d465	Chůze a pohyb
Obratnost	4 d430-d445	Nošení předmětů, pohybování a zacházení s nimi
Péče o sebe*	5 d510-d570	Péče o sebe
Běžná činnost*	6 a 8	Život v domácnosti; hlavní oblasti života
Mezilidské vztahy	7 d730-d770	Interpersonální vztahy
Význam společnosti	9 d910-d930	Komunita, sociální a občanský život

* Tyto položky jsou určeny pro minimální přehled.

Příloha 10

Poděkování

Vývoj MKF by nebyl možný bez rozsáhlé podpory mnoha lidí z různých částí světa, kteří obětovali velký objem času a energie a organizovali zdroje uvnitř mezinárodní sítě. Poněvadž je není možné všechny zde uvádět, jsou níže uvedena alespoň vedoucí centra, organizace a jednotlivci.

Spolupracující centra WHO pro MKF

Austrálie	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Contact: Ros Madden.
Kanada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N 9N8, Canada. Contact: Helen Whittome.
Francie	Centre Technique National d'Etudes et des Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
Japonsko	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
Holandsko	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. box 1, 3720 BA Bilthoven. The Netherlands Contacts: Willem Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
Severské státy	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Contact: Björn Smedby.
Spojené království Velké Británie a Severního Irsku	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Contacts: Ann Harding, Jane Millar.
USA	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Contact: Paul J. Placek.

Síly k dispozici daného úkolu

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioral, Cognitive and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. CO-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB# 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1RB, England. Co-Chair: Janice Müller.

Sítě

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network). Coordinator: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigación en Psiquiatría Clínica y Social Hospital Universitario „Marques de Valdecilla“, Avda. Veldecilla s/n, Santander 39008, Spain.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Nevládní organizace

American Psychological Association, 750 First Street, N. E., Washington DC, 20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled People International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York , NY 10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Konzultanti

Konzultanti WHO, kteří poskytovali nedocenitelnou pomoc při procesu revize, jsou uvedeni níže:

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach

Nick Glozier

Judith Hollenweger

Cille Kennedy

Jane Millar

Janice Miller

Jürgen Rehm

Robin Room

Angela Roberts

Michael F. Schuntermann

Robert Trotter II

David Thompson (redakční poradce)

Překlad MKF do oficiálních jazyků WHO

MKF byla vydána v mnoha jazycích, přičemž byla jako výchozí pracovní jazyk použita pouze angličtina. Překlad a jazykové analýzy byly integrální součástí procesu vydání. Překlad vedli WHO a spolupracovníci jazykové analýzy, dále vydavatelský přehled v oficiálních jazycích WHO. Ostatní překlady mohou být nalezeny na webových stránkách WHO: [http:// www.who.int/classification/ icf](http://www.who.int/classification/icf).

Arabština

Překlad a jazykové analýzy

Adel Chaker, Ridha Limeme, Najeh Daly, Hayet Baachaoul, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Přehled vydání provedli WHO/EMRO:

Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abel Aziz Saleh

Čínština

Překlad a jazykové analýzy:

Qiu Zhuoying (kooordinátor), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Revizi vydání provedlo WHO Collaborating Centre v Číně a WHO/WPRO:

Dong Jingwu, Zhou Xiaonan a Y. C. Chong

Francouzština

Překlad a jazykové analýzy provedla WHO v Ženevě:

Pierre Lewalle

Revizi vydání provedlo WHO Collaborating Centre ve Francii a v Kanadě

Catherine Barral a Janice Miller

Ruština

Překlad a jazykové analýzy:

G.Shostka (koordinátor), Vladimir Y. Ryasnyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A.Matveev, Aleksey A. Gallianov

Revizi vydání provedlo WHO Collaborating Centre v Rusku

Vladimir K. Ovcharov

Španělština

Překlad, jazykovou analýzu a revizi vydání, provedlo spolupracující centrum ve Španělsku ve spolupráci s La Red de Habla Hispania en Discapadisiades (Španělská síť) a WHO/PAHO:

J. L.Vázquez-Barquero (ko-ordinator), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon, Armando Vásquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood.

Jednotlivci, kteří se podíleli na revizi:

Argentina

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas Miguela
Pico
Ignacio Saenz

Arménie

Armen Sargsyan

Austrálie

Gavin Andrews
Robine Burrige
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Cabally
Louise Glley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Belgie

Francoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Trict

Brazílie

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern

Fabio Gomez
Ruy Laurenti

Čína

Zhang Aimin
Mary Chu Maniai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoqing
Zhao Shuing
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Dánsko

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensburg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbolle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Moller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schioler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhamme
Thonnings

Eva Waehrens
Brita Ohlenschlaeger

Filipíny

L. Ladrigo-Ignacio
Patrie Medina

Ecuador

Maria del Consuele
Crespo
Walter Torres Izquierdo

Egypt

Mohamed El-Banna

El Salvador

Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar de Canizales

Etiopie

Rene Rakotobe

Finsko

Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

Francie

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
Francois Chapireau
Pascal Charpentier
Alain Colvez

Christian Corbé
 Dr. Cyran
 Michel Delcey
 Annick Deveau
 Serge Ebersold
 Camille Felder
 Claude Funkelstein
 Anne-Marie Gallot
 Pascale Gilbert
 Jacques Houver
 Marcel Jaeger
 Jacques Jonquères
 Jean-Claude Lafon
 Maryvonne Lyazid
 Joelle Loste Berdot
 Maryse Marriere
 Luciee Matteodo
 Marc Maudinet
 Jean-Michel Mazeaux
 Pierre Minaire (in memoriam)
 Lucien Moatti
 Bertrand Morineaux
 Pierre Mormiche
 Jean-Michel Orgozo
 Claudine Parayre
 Gérard Pavillon
 André Philip
 Nicole Quemada
 Jean-Francois Ravaud
 Karen Ritchie
 Jean-Marie Robine
 Isabelle Romieu
 Christian Rossignol
 Pascale Roussel
 Jacques Roustit
 Jésus Sanchez
 Marie-José Schmitt
 Jean-Luc Simon
 Lauri Sivonen
 Henri-Jacques Stiker
 Annie Triomphe
 Catherine Vaslin
 Paul Veit
 Dominique Velche
 Jean Pierre Vignat
 Vivian Waltz

Chile

Ricardo Araya
 Alejandra Faulbaum
 Luis Flores
 Roxane Moncayo de Bremont
 Pedro Rioseco
 Benjamin Vicente

Chorvatsko

Ana Bobinac-Georgievski

Indie

Javed Abidi
 Samir Guha-Roy
 K. S. Jacob
 Sunanda Koli
 S. Murthy
 D. M. Naidu
 Hemraj Pal
 K. Sekar
 K. S. Shaji
 Shobha Srinath
 T. N. Srinivasan
 R.Thara

Indonésie

Augustina Hendriarti

Íránská islámská republika

Mohamend M. R. Mourad

Izrael

Joseph Yahav

Itálie

Emilio Alari
 Alberto Albanese
 Renzo Andrich
 A. Andrigo
 Andrea Arrigo
 Marco Barbolini
 Maurizio Bejor
 Guilio Borgnolo
 Gabriella Borri
 Carlo Caltagirone
 Felicia Carletto

Carla Colombo
 Francesca Cretti
 Maria Cufersin
 Marta Dao
 Mario D'Amico
 Simona Della Bianca
 Paolo Di Benedetto
 Angela Di Lorenzo
 Nadia Di Monte
 Vittoria Dieni
 Antonio Federico
 Francesco Fera
 Carlo Francescutti
 Francesca Fratello
 Franco Galletti
 Federica Galli
 Rosalia Gasparotto
 Maria Tereza Gattesco
 Alessandro Giacomazzi
 Tullio Giorgini
 Eina Girauda
 Lucia Granzini
 Elena Grosso
 V. Groppo
 Vincenzo Guidetti
 Paolo Guzzon
 Leo Giulio Iona
 Vladimir Kosic
 Matilde Leonardi
 Fulvia Loik
 Mariangela Macan
 Alessandra Manassero
 Domenico Manco
 Santina Mancuso
 Roberto Marcovich
 Andrea Martinuzzi
 Anna Rosa Melodia
 Rosetta Mussari
 Cristiana Muzzi
 Ugo Nocentini
 Emanuela Nogherotto
 Roberta Oretti
 Lorenzo Panella
 Maria Procopio
 Aleandro Proviciali
 Alda Pellegrini

Barbara Reggiori
 Mariana Sala
 Giorgio Sandrini
 Antonio Schindler
 Elena Sinforiani
 Stefane Schierano
 Roberto Sicurelli
 Francesco Talarico
 Gariella Tavoschi
 Cristiana Tiddia
 Walter Tomazzoli
 Corrado Tosetto
 Sergio Ujcich
 Maria Rosa Valceschi
 Irene Venero

Jamajka

Monika Bartley

Japonsko

Tsunehiko Akamatsu
 Masataka Arima
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fujita
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fuita
 Shinchiro Furuno
 Toshiko Futaki
 Hajime Hagivara
 Yuchiro Haruna
 Hideaki Hyoudou
 Takashi Iseda
 Atsuko Ito
 Shinia Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiriu
 Akira Kodama
 Ryousuke Matsui
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi
 Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa

Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuchei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano
 Yshihiko Sasagova
 Hisao Sato
 Yshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Elichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Myiako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki
 Andreeja Fatur-Videtc

Jordánsko

Abdulla S.T. El -Nagar
 Ziad Subeih

Kanada

Hugh Anton
 J. Arboleda-Florez
 Denise Avard
 Elizabeth Badley
 Caroline Bergeron
 Héléne Bergeron
 Jerome E. Bickenbach
 Andra Blanchet
 Maurice Blouin
 Mario Bolduc (in memoriam)
 Lucie Brosseau
 T. S. Callanan
 Lindsay Campbell
 Anne Carswell
 Jacques Catts
 L. S. Cherry
 René Cloutier
 Albert Cook
 Jacques Côté
 Marcel Côté
 Cheryl Cott
 Aileen Davis
 Henry Enns
 Cail Finkel
 Christine Fitzgerald
 Patrick Fougeyrllas
 Adele Furrie
 Linda Garcia
 Yhetta Gold
 Betty Havens
 Anne Hébert
 Peter Henderson
 Lynn Jongbloed
 Faith Kaplan
 Ronald Kaplan
 Lee Kirby
 Catherine Lachance
 Jocelyne Lacroix
 Renée Langlois
 Mary Law
 Lucie Lemieux-Brassard
 Annette Majnemer
 Rose Martini
 Raoul Martin-Blouin
 Mary Ann McColl
 Joan McComas
 Barbara McElgunn
 Janice Miller
 Louise Ogilvie
 Luc Noreau
 Diana Richler
 Laurie Ringaert
 Kathia Roy
 Patricia Sisco
 Denise Smith
 Ginette St.Michel
 Debra Stewart
 Luz Elvira Vallejo
 Echeverri
 Michael Wolfson
 Sharon Wood-Dauphine
 Nancy Young
 Peter Wass
 Coilleen Watters

Kolumbie

Martha Aristabal Gomez
 Jesús Saiz Sánchez
 Frank Morales Aguilera

Korejská republika

Ack-Seop Lee

Kuba

Pedro Valdés Sosa

Kuvajt

Adnan Al-Eidan
 Abdul Aziz Knalaf Karam

Litva

Valda Biedrina
 Aidis Dudins
 Lolita Cibule
 Janis Misins
 Jautrite Karashkevica
 Mara Ozola
 Aivars Vetra

Libanon

Elie Karam

Lotyšsko

Albinas Bagdonas

Lucembursko

Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Malajsie

Sandiyao Sebastian

Madagaskar

Caromene Ratomahenina
 Raymond

Malta

Joe M. Pace

Mexiko

Juan Alberto Alcantara
 Jorge Caraveo Anduaga
 Maria Eugenia Antunez
 Fernando R. Jimenéz
 Albarran
 Gloria Martinez Carrera
 Maria Elena Medina
 Mora
 Carmen E. Lara Muñoz

Maroko

Aziza Bennani

Německo

Helmi Böse-Younes
 Horst Diling
 Thomas Ewert
 Kurt Maurer
 Jürgen Rehm
 H. M. Schian
 Michael F.
 Schuntermann
 Ute Siebel
 Gerold Stucki

Nigerie

Sola Akinbiyi
 John Morakinyo
 A. O. Odejide
 Olayinka Omingbodun

Nikaragua

Elizabeth Aguilar
 Angel Bonilla Serrano
 Ivette Castillo
 Héctor Collado
 Hernández
 Josefa Conrado
 Brenda Espinoza
 Maria Félix Gontol
 Mirian Gutiérrez
 Rosa Gutiérrez
 Carlos Guzmán
 Luis Jara
 Raul Jarquin

Norman Lanzas
 José R. Leiva
 Rafaela Marengo
 María Alejandra
 Martinez
 Marion Méndez
 Mercedes Mendoza
 Maria José Moreno
 Alejandra Narváez
 Amilkar Abando
 Dulce María Olivas
 Rosa E. Orellan
 Yelba Rosa Orozco
 Mirian Ortiz Alvaredo
 Amanda Pastrana
 Marbely Picado
 Susana Rappaciolli
 Estrlina Reyes
 Franklin Rivera
 Leda María Rodriguez
 Humberto Román
 Yemira Sequeira
 Ivonne Tijerino
 Ena Liz Torrez
 Rene Urbina
 Luis Velásquez

Nizozemsko

T. van Achterberg
 Jaap van den Berg
 Bloemhof
 Y. M. van der Brug
 R. D. de Boer
 J. T. P. Bonte
 J. W. Brandsma
 W. H. E. Buntinx
 J. P. M. Diederiks
 M. J. Driesse
 Silvia van Duuren-Kristen
 C. M. A. Friederiks
 J. C. Gerritse
 José Guerts
 G. Glandines
 K. A. Gorter
 R. J. de Haan
 Halbertsma

E. J. van der Haring
 F. G. Hellema
 C. H. Hens-Versteeg
 Y. F. Heerkens
 Y. Heijnen
 W. M. Hirs
 H. W. Hoek
 D. van Hoeken
 N. Hoeymans
 C. van Hof
 G. R. M. van Hoof
 M. Hopman Rock
 A. Kap
 E. J. Karel
 Zoltán E. Kenessy
 M. C. O.Kersten
 M. W. de Kleijn-de Vrankrijker
 M. M. Y.de Klerk
 M. Koenen
 J. W. Koten
 D. W. Kraijer
 T. Kraakman
 Guuss Lankhorst
 W. A. L. van Leuwen
 P. Looijestein
 H. Meinardi
 W. van Minnen
 A. E. Momzeny
 I. Oen
 Wil Ooijendijk
 W. J. den Ouden
 R. J. M. Perenboom
 A. Persoon
 J. J. v.d. Plaats
 M. Poolmans
 F. J. Prinsze
 C. D. van Ravensberg
 K. Reynders
 K. Riet-van Hoof
 G. Roodbol
 G. L. Schut
 B. Stoelinga
 M. M. L. Swart
 L. Taal
 H. Ten Napel
 B. Treffers

J. Verhoef
 A. Vermeer
 J. J. G. M. Verwer
 W. Vink
 M. Welle Donker
 Dirk Wiersma
 J. P. Wilken
 P. A. van Woudenberg
 P. H. M. Wouters
 P. Zanstra

Norsko

Kjetil Bjorio
 Torbjorg Hostad
 Kjersti Vik
 Nina Vollestad
 Margret Grotle Soukup
 Sigrid Ostensjo

Pákistán

S. Khan
 Malik H. Mubbashar
 Khalid Saeed

Peru

Maria Esther Araujo
 Bazon
 Carlos Bejar Vargas
 Carmen Cifuentes
 Granados
 Roxana Cock Huaman
 Lily Pinguz Vergara
 Adriana Rebaza Flores
 Nelly Roncal Velazco
 Fernando Urcia
 Fernández
 Rosa Zavallos Piedra

Pobřeží slonoviny

B. Claver

Rakousko

Gerhard S. Barolin
 Klemens Fheodoroff
 Christiane Meyer-Bornsen

Rumunsko

Radu Vraști

Rusko

Vladimir N. Blondin
 Aleksey A. Galianov
 I. Y. Gurovich
 Mikhail V. Korobov
 Alexander V. Kvashin
 Pavel A. Makkaveysky
 Sergey A. Matveev
 N.Mazaeva
 Vladimir K.Ovtcharov
 S. V. Polubinskaya
 Anna G. Ryabokon
 Vladimir Y. Ryasnyansky
 Alexander V. Shabrov
 Georgy D. Shostka
 Sergy Tsirkin
 Yuri M. Xomarov
 Alexander Y. Zemtchenkov

Řecko

Venos Mavreas

Slovinsko

David Boonzaier
 Gugulethu Gule
 Sebenzile Matsebula
 Pam McLaren
 Siphokazi Gcaza
 Phullip Thompon

Španělsko

Alvaro Bilbao Bilbao
 Encarnación Blanco
 Egido
 Rosa Bravo Rodriguez
 María José Cabo
 Conzález
 Marta Cano Fernández
 Laura ardenal Villaba
 Ana Diez Ruiz
 Luis Gaité Pindado
 María García José
 Ana Gómez Silió

Andrea Herra Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martínez
Marta Uriarte Ituiño
Elena Vásquez Bourgon
Antonio León Aguado Díaz
Carmen Albeza Contreras
María Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso Trujillo
Carmen Alvarez Arbesú
Jesusu Artal Simon
Enrique Baca Baldomero
Julio Bobes Garcia
Antonio Bueno Alcántara
Tomás Castillo Arenal
Valentín Corces Pando
María Teresa Crespo
Abelleira
Roberto Cruz Hernández
José Armando de Vierna
Amigo
Manuel Desviat Muñoz

Ana María Diaz García
María José Eizmendi
Apellaniz
Antonio Fernández Moral
Manuel A.Franco Martím
Luis Gaité Pinadado
María Mar García Amigo
José Giner-Ubago
Gregorio Gómez-Jarabo
José Manuel Gorospe
Arocena
Juana Maria Hernández
Rodríguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino López Alvarez
Juan José Lopez Alvarez
Juan José Lopez-Ibor
Ana Maria López Trencó
Francisco Margallo Polo
Monica Martín Gil
Miguel Martín
Zurimendi
Manuel J.Martínez

Gardeña
Juan Carlos Miangolarra
Page
Rosa M.Montoliu Valls
Teresa Orihuela
Villameriel
Sandra Ortega Mera
Garcia Parquiña
Fernández
Rafael Peñalver
Castellano
Jesusa Pertejo
María Francisca Peydro de Moya
Juan Rafael Prieto
Lucena
Miguel Querejeta
González
Miquel Roca Bennesar
Francisco Rodriguez Pulido
Luis Salvador Carulla
Maria Vicenta Sánchez de la Cruz
Francisco Torres González
María Triquell Manuel

Rejstřík

A

abstrakce 69
afázie expresivní 70
agalaktorea 103
agitovanost 66
aktivita 22, 26, 134, 221, 237, 242, 244, 260
–, limity 134
– snižená 5, 23, 26
alopecie 115
amenorea 102
amnésie 65
anartrie 83
anopsie 75
anurie 100
aponeuróza 132
apraxie
– okulomotorická 72
– řečová 72
architektura 203
arterioskleróza 87
artikulace 83
artritida 105
asistence personální 27
asistenti osobní 199, 212
asociace 200, 208, 209
– formální 179
– neformální 179
asociálnost 63
astigmatizmus 74
ataxie 83
ateroskleróza 87
atetóza 112
azoospermie 103

B

bariéry 23, 29, 34, 36, 183, 222, 230, 241
barvoslepost 74
bažení 63
běhání 156
blány mozkové 49, 119

blok myšlenkový 68
bludy 68, 69
BMI tělesné hmotnosti 96
bolest 41, 45, 46, 70, 74, 80, 81, 101, 113,
228, 233, 260
bradykardie 86
bradylalie 84
bránice 125
breptavost 84
Browser (krmič) 233
brzlík 124
burzy 132
bydlení 164, 166, 167, 204, 205

C

cévy 46, 86, 87, 89
– lymfatické 89, 124
citlivost
– na škodlivé podněty 80
– na teplo 79
– na tlak 80
– na vibrace 79
cizinci 55

Č

čich 79
činnost ekonomická 177, 178
čtení 51, 136, 138, 169, 180

D

defekace 95, 96, 161
deficit železa 98
dehydratace 98
děloha
–, struktura 127
demence 61
depersonalizace 72

- derealizace 72
determinanty zdraví 16
dezorientace v čase 60
dieta 163
diplopie 74
disability 7, 15, 19, 22, 29, 32, 37, 213, 219, 221, 247, 250, 255, 257, 259
– funkční 22, 23
diskuse 147
dno pánevní 127
domácí práce 53, 166, 167
domácnost 164, 166, 167, 168, 169, 177
–, péče o předměty 167, 169
doména 15, 20, 22, 28, 30, 33, 34, 219, 225, 228, 230, 237, 240, 242, 243, 244
– ke zdraví se vztahující 15, 33, 220
doprava 52, 157, 158, 206, 207
dotykovost 68
dovednost interpersonální 61
dovednosti
– složité 137
– základní 137
dřeň kostní 124
důvěryhodnost 63
dýchání 86, 90, 91, 185
dysartrie 83
dysfagie 93
dyskineze 112
dyspareunie 103
dystonie ložisková 108
- E**
- echolalie 66
echopraxie 66
ejakulace 101
emoce 67, 171
extroverze 62
- F**
- facilitace 8, 183, 240, 241, 251
facilitátor 23, 182, 222, 224, 230
faktory
– fyzické a sociální 22, 240
– osobnosti 227
– prostředí 5, 11, 15, 20, 25, 31, 34, 134, 182, 219, 224, 230, 237, 240, 247, 255, 259
– rizikové 16
– spolupůsobící 5, 22, 28, 221, 224, 240, 244, 255
fauna 55, 194
flatulence 96
flexibilita mentální 69
flóra 55
fotosenzitivita 114
frigidita 101
funkce
– času 45, 72, 73
– čichové 45
– defekační 47, 95, 96
– dotykové 46, 79
– dýchacích svalů 46, 90, 91
– emocionální 45, 62, 63, 67
– energie a řízení 63
– hematologického systému 46, 88
– hormonální rovnováhy 99
– chuťové 45
– chůze 48
– imunitního systému 89
– jazyka 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 77
– kardiovaskulárního systému 46, 86, 88
– kloubů a kostí 47, 105, 106
– kognitivní 61, 65, 69, 70, 72
– mentální 41, 45, 60, 66, 70, 260
– metabolické 47, 95, 96, 97, 98, 99
– orientační 45, 60, 61, 65, 66, 67
– percepční 45, 65
– pohybové 110, 113
– pozornosti 60, 64, 65, 66, 67, 70, 72
– proprioceptivní 45, 79
– prováděcí 69
– psychické 24, 221
– psychomotorické 45, 62, 63, 65, 66, 67, 72
– psychosociální 45, 61
– reprodukční 47, 100, 104
– respiračního systému 46, 90, 260
– sexuální 47, 101, 102
– smyslové 46, 67, 70, 79, 80
– spánku 45, 64

- svalového tonu 48, 107, 108, 109, 113
- tělesné 5, 15, 20, 22, 30, 34, 36, 41, 45, 59, 116, 219, 221, 224, 227, 230, 246, 248
- termoregulační 47, 99
- urogenitální 47, 100, 104
- vestibulární 45, 77, 78
- zaživacího systému 47, 93, 94, 99
- zorného pole 75

G

- galaktorea 103
- geografie fyzická 193

H

- handicap 219, 221, 250, 255
- házení 154
- hemianopie 74
- hemiparéza 108, 110, 234
- hemiplegie 107, 108, 110
- hlas 41, 46, 49, 83, 84, 85, 122, 123, 260
- hlasivky 123
- hlava 50, 129, 133, 145, 152, 162, 249
- , struktura 129
- hlemýžď 121
- hltan 49, 122
- , struktura 122
- hmotnost 47, 96, 97
- hněv 67
- hodnocení výkonu 11
- hodnoty směnitelné 192
- hrtan 49, 83, 123
- , struktura 123
- hrudník 125
- hybnost kostí 106
- mimovolní 112
- volní 111, 112
- hydronefróza 100
- hyperacidita žaludku 94
- hyperadrenalizmus 99
- hypergonadizmus 99
- hyperkalcemie 98
- hyperkalemie 98
- hypermetropie 74

- hypermobilita kloubů 105
- hypermotilita střev 94
- hyperpituitarizmus 99
- hypersomnie 64
- hypertonie 108
- hypertyreoidizmus 99
- hypogonadizmus 99
- hypokalcemie 98
- hypokalemie 98
- hyponatremie 98
- hypoparatyroidizmus 99
- hypopituitarizmus 99
- hypotonie 108

Ch

- chorea 112
- chování výstřední 66
- chuť 63, 79
- chůze 52, 66, 111, 155, 157, 240, 260
- asymetrická 113
- hemiparetická 113
- paraparetická 113
- toporná 113
- chytání 154

I

- identita vlastní 61, 72, 73
- ideologie 201
- ideomotorika 72
- impotence 101
- impulsivnost 63
- inkoherece myšlení 68
- insuficience
- koronární 86
- renální 100
- introverze 62
- ischemie koronární 86

J

- játra 50, 126
- jazyk
- mluvený 70, 71

jazyk
– psaný 70, 71, 138
– znakový 70, 71
jednání mezilidská 53, 170, 172
jícen 49, 94, 126
jídlo 162
– příprava 165
jízda na zvířatech 159

K

kachexie 96
kalibrace procentuální 183
kanálky polokruhové 121
kapacita 20, 27, 36, 91, 134, 222, 240, 248
kapiláry 124
kardiomyopatie 86
katatonie 66
keloidy 114
klamavost 63
klima 55
klouby zmrzlé 105
kojení 103
kockavost 84, 248
komponenty 16, 19, 20, 23, 26, 36, 134, 219, 222, 224
kompresie morbidity 7
komunikace 26, 42, 51, 52, 144, 145, 146, 148, 206, 209, 242, 243, 260
– přijímání a vnímání 144
– produkce 52
– vytváření 145, 146
komunita sociální 26, 42, 54, 260
končetiny
– dolní 25, 50, 107, 111, 129, 130, 149
– horní 36, 50, 129, 130
kondice zdravotní 29
konstrukce 23, 224, 237
kontrola psychomotorická 66
konverzace 52, 146, 147, 148
koprolalie 112
kousání 93
křeče v břiše 97
kritičnost 170
krk 50, 80, 96, 133

–, struktura 129
krvetvorba 88
kůže 41, 48, 50, 82, 114, 160, 260
–, struktura 133
kvalifikátor 20, 24, 33, 36, 59, 116, 134, 182, 222, 230, 234, 241, 243, 245
– dodatečný 230, 232
– druhý 36, 116, 182, 183, 236, 241, 243
– generický 36, 116, 234
– kapacity 26, 27, 28, 134, 234, 237, 238, 239, 240, 243, 245
– první 34, 36, 116, 182, 230, 236, 241, 243, 244
– přídatný 34
– třetí 117, 244
– výkonu 26, 27, 59, 134, 234, 237, 238, 239, 240, 243, 245

L

labyrint vestibulární 121
laktace 103
láska 67
ledviny 127
léky 184
lezení 156
limit funkční 250
limitování 27
lítost 67
lymfadenitida 89
lymfedém 89

M

malabsorpce 94
manipulace 93, 153
manýrizmy 112
měchýř močový 127
menarché 102, 235
menopauza 102, 103, 104
menstruace 47, 102, 103, 104, 161, 235
metabolismus
– bazální 97
– bílkovin 97
– cukrů 97

– tuků 98
 mícha 49, 118, 119
 –, struktura 118, 119
 mluvení 145
 moč 100, 101
 močení 47, 100, 101, 161
 močovody 127
 model
 – lékařský 32
 – sociální 32
 monoparéza 107, 108, 110
 monoplegie 107, 108, 110
 mozek 24, 49, 60, 69, 235
 –, struktura 118
 mutizmus 107, 108
 myasthenia gravis 109
 myokarditida 86
 myopie 74
 myšlení 24, 25, 45, 51, 61, 65, 67, 68, 69,
 70, 72, 136, 137, 138, 139, 235
 mytí těla 160

N

náboženství 180, 181
 nadledviny 126
 nadváha 96
 nadýmání 96
 náhled 70
 nahodilost 68
 nakupování 165
 narkolepsie 64
 naslouchání 51, 136
 negativizmus 66
 nehty 48, 50, 114, 115, 133
 nenávisť 67
 nespavost 64
 nevolnost 78
 normy sociální 201
 nos 49, 122
 –, struktura 122
 nošení předmětů 33, 52, 152, 154, 260
 nutkání 62, 63, 68, 69
 nystagmus 76

O

obezita 96
 oblast pánevní 50, 81
 oblékání 53, 162
 obřady 179
 obrna střevní 94
 obstrukce střevní 94
 obydlí 164
 obyvatelstvo 55, 193
 ocenění 170
 ochota 62
 ochrana civilní 205, 207, 208
 očníce 49, 120
 odpověď imunitní 89
 odpovědnost 142
 odstraňování odpadků 167
 ohraničení
 – aktivity 237
 – kapacity 246, 247
 oko 24, 41, 49, 120, 121
 –, struktura 120, 121
 oligurie 100
 opakování 51, 136
 opisování 51, 136
 oprávnění legitimní 253
 optimizmus 62
 organizace neziskové 208, 209
 organizování 69
 orgán pohlavní
 –, struktura 127
 orgasmus 101, 102, 103
 orientace
 – v čase 61
 – v místě 61
 – vzhledem k osobám 61
 osobnost 62, 63
 osoby
 – cizí 157, 199, 201
 – pečující 201
 – v podrízených pozicích 55, 199
 – v postavení 79, 172, 181, 196, 201
 – v pozicích autorit 55, 198

ostrost

- binokulární 74
- monokulární 74
- zraková 74, 229

P

paměť 45, 60, 70, 72, 235

- dlouhodobá 66
- krátkodobá 66

pánev

- , struktura 81, 130

paralýza svalová 107

paraparéza 107

paraplegie 107

paréza svalová 107

participace 5, 11, 15, 18, 20, 23, 25, 36, 134,
219, 221, 224, 227, 232, 237, 245, 260

- omezená 23, 26

páteř

- , struktura 105, 131, 132

péče

- o části těla 160, 161
- o domácí předměty 168
- o rostliny 168
- o sebe 26, 42, 53, 160, 163, 242, 243, 260
- o zdraví 163
- o zvířata 168

pečovatelé 199

performance 134

peristaltika 95

pití 53, 163

plánování 10, 17, 69, 166, 191, 192, 203,
204, 207, 258

plavání 156

plazení 156

plíce 125

plodnost 103

plození 47, 101, 102, 103

pochva 127

pocit

- na zvracení 96
- padání 78

počítání 51, 60, 68, 69, 70, 72, 136, 137

počty

– jednoduché 72

– složité 72

podceňování 250

podnebí 194, 195

podněty akustické 67

podpora sociální 212, 213

podvěsek mozkový 126

pohodlí fyzické 163

pohyb 41, 47, 50, 52, 72, 76, 93, 105, 111,
129, 132, 155, 159, 168, 194, 235, 244

– po různých lokalitách 156

– za použití různých zařízení 157

pohyblivost 26, 42, 52, 106, 149, 159, 242, 260

pojmy 229

polykání 94

polymenorea 102

pomoc druhým 168, 169

pomůcky

- komunikační 52, 144, 146, 147, 148, 228

- telekomunikační 147

porod dítěte 103

poruchy 22, 24, 25, 59, 116, 221, 234, 235,
236, 248, 256

–, déja`vu 73

– dočasné 24, 66

– identifikační 25

– jamais vu 73

– lokalizace 236

– nepřetržité 24

– občasné 24

– progresivní 24

–, původ 236

–, rozsah 234, 236

– statické 24

– trvalé 24

–, výkonu 59, 116, 234, 235, 236, 248, 256

posedlost 68

postoje společnosti 42, 56, 134, 145, 149,
198, 200, 201

posun tělesného těžiště 150

potraviny 184

povinnosti denní 51, 141, 142

požadavky všeobecné 42, 51, 140, 242, 243

police těla 52, 78, 149, 150, 151

–, udržení 150, 151

- , měnění 149
 pozornost 45, 51, 60, 64, 65, 66, 67, 70, 72,
 137, 260
 pozorování 51, 136
 práce domácí 54, 166, 167, 176, 177, 216
 pracovníci zdravotničtí 56, 201
 praní prádla 166
 práva
 – lidská 54, 181
 – stanovená 253
 pravidla
 – společenská 171
 prevence 213, 255
 priapizmus 101
 principy řízení 202, 203, 204, 205, 206,
 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214,
 215, 216
 problém zdravotní 220
 problémy řešení 138
 produkty
 – k osobnímu použití 185
 – pro komunikaci 186
 – pro kulturu, rekreaci a sport 188
 – pro osobní pohyblivost 168, 185, 186
 – pro vykonávání náboženských obřadů 188
 – pro výuku 186, 187
 – pro zaměstnaní 187
 – rozvoje krajiny 191, 192
 – stavební 189, 190, 191
 profesionálové zdravotničtí 199
 proleženiny 114
 prostata 128
 prostor společenský 171
 prostranství otevřená 204
 prostředek dopravní 158
 prostředí přírodní 55, 193, 197, 233
 prs 127
 průdušnice 124
 přátelé 55, 198, 200
 představa vlastního těla 73
 přemísťování předmětů 151, 153
 přijímání potravy 47, 93, 94, 96
 příprava jídel 53, 166
 přístup biopsychosociální 32
 přitahování 154
 přizpůsobivost kognitivní 69
 psaní 51, 136, 138, 140, 146, 147, 169
 pudy 45
 pyj 128
- ## R
- radost 67
 ramena 50
 rameno
 –, struktura 129
 reakce hypersenzitivní 89
 recepce jazyka 70
 reflex
 – motorický 110, 111
 – únikový 110
 regurgitace 94
 rehabilitace 8, 10, 17, 213, 255
 rekreace 54, 179, 180
 REM 64
 respekt 170
 restrikce 15, 20, 27, 34, 230, 250
 retardace
 – mentální 61
 – psychomotorická 66
 retence vody 98
 rodina 170, 173, 174, 175, 198, 199, 200
 – nejbližší 55, 198
 – širší 55
 rostliny 194
 rovnováha
 – elektrolytů 98
 – minerálů 98
 – vody 98
 rozhodování 51, 139
 roztržitost 65
 rozumnost pojmů 250
 růst intelektuální 61
 rytmus srdeční 86
- ## Ř
- řeč 41, 45, 46, 49, 51, 52, 77, 83, 122, 145,
 169, 219, 248, 260
 řízení 67, 69, 142, 158

S

- sahání 154
 salivace 93
 sání 93
 sbírání 153
 schopnost funkční 10, 15, 19, 22, 31, 220, 224, 232, 244, 247, 259
 sebedůvěra 63
 sebedoceňování 63
 sebeuvědomování 70
 síly svalové 25, 48, 107, 108, 109, 111, 113
 situace životní 134, 221, 237, 242, 243
 skákání 156
 slezina 124
 slinění 93
 slinivka břišní 49, 126
 služba 42, 56, 202
 – civilní ochrany 56, 207
 – dopravní 56
 – ekonomická 210, 211
 – hospodářská 56
 – komunikační 56, 206
 – mediální 209, 210
 – politická 216
 – právní 208
 – sociálního zabezpečení 56, 210, 211, 212
 – veřejně prospěšná 56, 205, 206, 211
 – výcviková 214, 215
 – vzdělávací 56
 – zdravotnická 213, 214
 slyšení a funkce vestibulární 45
 soběstačnost 54, 178
 somatizace 69
 spánek 45, 63, 64, 65
 spasmus svalový 113
 spojování nevhodné 250
 sport 180
 srážka 194
 srážlivost 88
 srdce 46, 86, 87, 92, 124
 –, struktura 124
 stabilita emocionální 62
 stavy zdravotní 220
 stereotypie 84, 112
 stigmatizace 250
 stoj 150
 stolice 95, 96
 strach 67
 stres 142
 střevo 49, 94, 96
 –, struktura 126
 stupně 225
 styk pohlavní 101, 103
 sval 48, 107, 112, 113
 – dýchací 125
 – těla 108, 109, 110
 – vnější oční 76
 – vnitřní oční 76
 svědomitost 62
 světlo 55, 195, 196
 systém
 – hematologický a imunologický 46
 – imunitní 49, 86, 88, 89, 90, 92, 124, 125
 – kardiovaskulární 41, 46, 49, 86, 88, 91, 92, 124, 125
 – metabolický a endokrinní 41, 47, 49, 97, 99, 126
 – nervový 41, 49, 118, 119
 – reprodukční 41, 50, 127, 128
 – respirační 41, 46, 49, 86, 90, 92, 124, 260
 – urogenitální 50, 128
 – zažívací 47, 93, 97, 260
 systémy
 – politické 216
 – právní 208
 – zdravotnické 185, 201, 216
- Š**
- šeroslepost 74, 75
 šití a opravování oděvů 167
- T**
- tachykardie 86
 technika komunikační 147
 technologie 184, 190, 202, 213
 – k osobnímu použití 184
 – pro vykonávání náboženských obřadů 188

– pro výuku 186
 – rozvoje krajiny 191
 – vývoje městské oblasti 191
 – vývoje předměstské oblasti 191
 – vývoje zemědělské půdy 191
 těhotenství mimoděložní 103
 tělísko příštítiné 126
 temperament osobnosti 45
 tempo 45
 tendence rozporná 66
 teplota tělesná 99, 194
 tepna 87, 124
 tetraplegie 107
 tik 112
 tinitus 78
 tlačení 154
 tlak
 – atmosférický 194
 – krevní 46, 86, 87, 88
 toaleta 53, 160, 161, 229
 tolerance cvičení 91, 95, 109, 170
 tonus svalů 108, 109
 trávení 47, 95, 209
 trubice Eustachova 120
 trup 50
 –, struktura 107, 108, 109, 131, 132, 133
 trysek myšlenek 68

U

učení základní 51, 136, 137
 ucho 24, 41, 49, 120, 121
 –, struktura 77, 78, 120, 121
 uchopení 153
 úd fantomový 73
 události
 – přírodní 55, 195
 – způsobené člověkem 195
 údržba
 – domácích zařízení 168
 – vozidla 168
 úklid 166
 úkol
 –, provádění 134, 139, 140, 142
 úkoly všeobecné 42, 51, 140, 242

úkony
 – domácí 165, 167
 – v domácnosti 53
 unavitelnost 91
 ústa 49, 92, 93, 94, 122, 162
 –, struktura 122
 úsudek 70
 úzkost 67
 uzliny lymfatické 89, 124

V

vaginismus 101
 vaječník 127
 varix žilní 87
 varlata 128
 vazy 132
 věc nezbytná 164
 vědomí 45, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 254
 vibrace 55, 197
 víčka oční 76
 vidění 24, 33, 45, 67, 74, 76, 186, 233
 – barevné 75
 – tunelové 74, 75
 vítr 195
 vlas 115, 133
 vlásečnice 87
 vlasy 48, 50, 114
 vlhkost 194
 vnímání 45, 51, 67, 70, 74, 80, 89, 91, 114,
 136, 144, 228, 235, 260
 – čichové 68
 – dotykové 68
 – chuťové 68
 – sluchové 67
 – účelné 51, 136
 – zrakové 68
 – zrakově prostorové 68
 vokalizace alternativní 84, 85
 výchova 175, 176, 214, 215
 – formální 54, 175
 – neformální 54, 175
 – předškolní 54, 175
 – školní 54, 175
 výkon 20, 27, 29, 35, 140, 147, 162, 222, 247

vytrvalost svalová 107, 108, 109, 110
využití
– ruky 153, 154
– paže 154
vzdělání vyšší 54, 175
vzduch
–, kvalita 197
vzpomínání 65, 66
vzrušení sexuální 101
vztahy
– formální 53, 172
– interpersonální 26, 260
– intimní 53, 174
– manželské 174
– mezilidské 53, 170, 172, 174
– neformální 53, 173
– rodinné 53, 173
– romantické 174
– sexuální 174
– společenské 172

W

well-being 219

Z

zajíkání 84
zaměstnání 26, 54, 167, 175, 187, 202, 210,
215, 247
– bez pracovního poměru 177
– na částečný úvazek 177
– na plný úvazek 177
– neplacené 54, 177
– placené 54, 167, 168, 176, 177
zaměstnanost 215
zapomínání 65
záření sluneční 114
zařízení pomocné 27

zásahy sociální 255
závratě 78
zboží spotřební 202, 203
zkušenosti 51, 136
změna časová 196
znalost
–, aplikace 136, 137, 139
–, učení 42, 51, 136, 243
zneužití klasifikace 252
způsobilost fyzická 163
zrak 25, 68, 74, 75, 136, 228, 235
ztuhlost svalová 113
zvedání předmětů 152
zvířata domácí 56, 194, 199
zvracení 78, 93, 94, 96
zvuk 55, 196

Ž

žaludek 49, 81, 94, 96, 126
žíla 87, 124
život
– domácí 42, 53, 242, 243
– duchovní 181
– ekonomický 54
– komunální 181
– občanský 26, 42, 54, 179, 260
– politický 54, 181
žláza štítná 126
žlázy
– endokrinní 47, 50, 96, 97, 98, 99, 126
– kožní 50, 76, 96, 97, 98, 99, 126, 133
– slinné 49, 126
– slzné 76
žluč 94
žlučník 50, 126
žlučvod 50, 126
žvýkání 93